

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง

แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย

ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๗
ณ โรงแรมโรนยะ จังหวัดขอนแก่น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
บริษัท ไทยเท-โม โดตติ้ง จำกัด
สถาบันวิจัยศิลปและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

บรรณาธิการ

สมชาย	ลำตวน
ทรงคุณ	จันทาร
พิสิษฐ์	บุญไชย
วรรณศักดิ์พีจิตร	บุญเสริม

รูปเล่ม / ศิลปะ

P02 340010

สถิตย์ เจ็กมา
มนทชทิพย์ จมูอิน
ดวงสมร อินริสาร
พิภพ ไชยเพชร

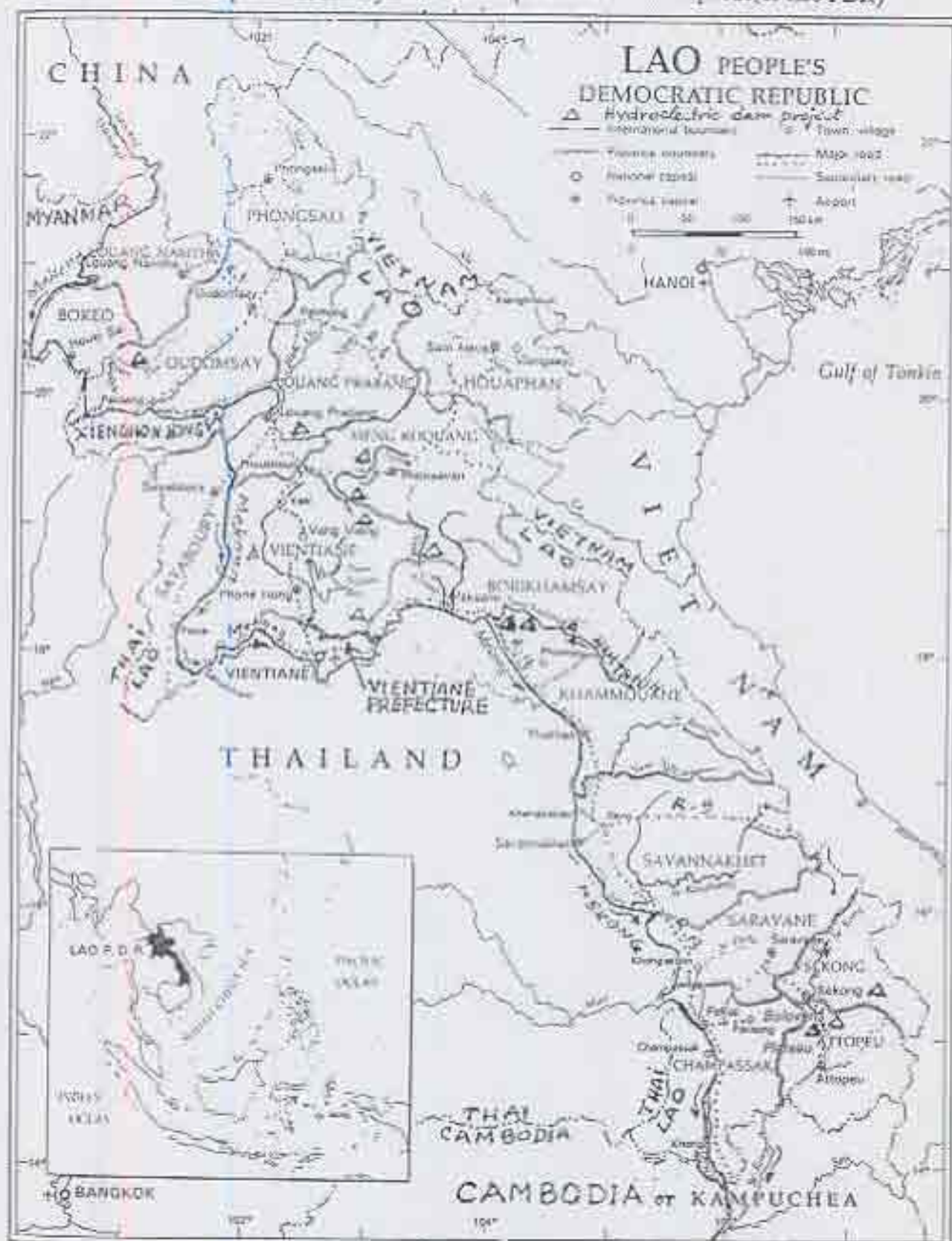
คำนำ

การวิจัยที่ว่านี้มีบทบาทสำคัญต่อวงการวิชาการที่กำลังจัดตั้งตัวเป็นสมัยงอกงามใน
ปัจจุบัน วงการเฉพาะเมื่อประเทศไทยได้มีการพัฒนา และมีคณาจารย์ที่สามารถทำการศึกษาวิจัย
ในลักษณะการวิจัยข้ามชาติ สถาบันวิจัยศึกษาและวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ มหาสารคาม ได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบนี้ จึงได้พยายามหาหนทางในการ
มุ่งเน้นที่การศึกษาร่วม และสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนา
วิทยฐานะทาง การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อันเป็นพัฒนาที่ยั่งยืนที่สุดของวิทยา
การประจักษ์เชิงปฏิบัติ ณ เรื่อง "แนวทางการวิจัยข้ามชาติในประเทศไทย" จึงนับเป็น
จุดเริ่มต้นของการกำหนดทิศทางทางการวิจัยไทย-ลาว ที่เป็นรูปธรรม สถาบันวิจัยศึกษาและ
วัฒนธรรมศึกษา ตลอดจนมหาวิทยาลัยมหาสารคามสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และบริษัท
ไทย-ไทย-ไทย-ไทย จำกัด ที่นำโดยผู้เขียนและผู้สนับสนุนที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งมา
ตลอดการดำเนินงานครั้งนี้ นอกจากการบรรจุลงในชุดจะพัฒนาเป็นคู่มือการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อ
วงวิชาการไทย-ลาวแล้ว ยังมีความสำคัญอันยิ่งยวดที่จะสร้างองค์ความรู้เฉพาะทาง

สถาบันวิจัยศึกษาและวัฒนธรรมศึกษา

สภาพการค้นคว้าวิจัยสารเคมีชนิดใหม่บนเทคโนโลยี	
โดย ศ.ดร.วิทย์ เกษมธรรมา	96
สภาพการวิจัยสารเคมีและสารเคมีในภาคอีสาน	
โดย ศ.ดร.วิทย์ เกษมธรรมา	103
การค้นคว้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารเคมีและสารเคมี	
บนเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์	
โดย ศ.ดร.วิทย์ เกษมธรรมา	114
แนวทางการวิจัยสารเคมีและสารเคมีในประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ	
โดย รศ.ดร.เกตุวดี เกษมธรรมา	120
ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจสังคม	
โดย ศ.ดร.วิทย์ เกษมธรรมา	129
สภาพการค้นคว้าวิจัยสารเคมีและสารเคมีในภาคอีสาน	
โดย รศ.ดร.วิทย์ เกษมธรรมา	137
สภาพการวิจัยสารเคมีและสารเคมีในภาคอีสาน	
โดย ศ.ดร.วิทย์ เกษมธรรมา	154
ตอนที่ 3 การจัดการข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจสังคม	
สถานการณ์ของประเทศไทย โดย รศ.ดร.เกตุวดี เกษมธรรมา	
การวิจัยและนโยบาย-สาร	164
บางส่วนของนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ	170
แบบแผนการจัดวางสารเคมีและสารเคมีในภาคอีสาน	
และแบบแผนการจัดวางสารเคมีและสารเคมี	187

MAP Modern period of history: The Lao People's Democratic Republic (or Lao PDR)

8 April 1994

Somphavan Inthavong

NOTE : NOTES ON LAO HISTORY by SOMPHAVAN INTHAVONG, PAKPASACK PRESS, VIENTIANE, LAO P.D.R., APRIL 1994 หน้า (11).

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง

"แนวทางกรวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย"

ระหว่างวันที่ 22-23 สิงหาคม 2537

ณ ห้องคอนเวนชันโรงแรมโรตัส จังหวัดขอนแก่น

1. หลักการและเหตุผล

ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มอินโดจีนอันได้แก่ พม่า ลาว เขมร และ เวียดนาม ลาวนับว่าเป็นประเทศบ้านพี่เมืองน้องที่มีความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับไทยมาแต่โบราณ ด้วยทั้งสองประเทศมีภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกันมาก คือประเพณีวรรณโชน-ลาว มีร่วมกันอย่างใกล้ชิดและสืบทอดกันมาช้านาน ความใกล้ชิดดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านอื่น ๆ เช่น ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และสิ่งแวดล้อม มาแต่ครั้งบรรพกาล อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าเสียดายว่า กว่า 100 ปีที่ผ่านมา ความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของไทย-ลาว ยังไม่ราบรื่นเท่าที่ควรนัก เพราะไทยและลาวได้ประสบกับภาวะความยุ่งยากทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2436-2497 ไทยและลาวต้องต่อสู้กับการล่าอาณานิคมของชาวตะวันตกโดยเฉพาะฝรั่งเศส ในสมัยการล่าอาณานิคม และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497-2518 ไทยและลาวต้องประสบความยุ่งยากกันเนื่องจากอินโดจีน จนในที่สุดลาวก็สามารถปลดปล่อยประเทศได้ในวันที่ 2 ธันวาคม 2518 ภายหลังที่สืบเนื่องมาจากภาวะสงคราม และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของประเทศไทยเอง ประกอบกับกระบวนการปกครองประเทศที่แตกต่างกัน ทำให้บรรพบุรุษของเรามีพัฒนาไทย-ลาว ไม่ใกล้ชิดเช่นเพื่อนบ้านที่ควร ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ของทศวรรษแรกหลังจากที่ลาวมีการเปลี่ยนแปลงจากการปกครอง จึงส่งผลทำให้ความร่วมมือด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และศิลปะวัฒนธรรมระหว่างไทย-ลาว ตึงตังอยู่ระยะไกลจนยากจะนำเสียดาย ในช่วงดังกล่าวความร่วมมือระหว่างนักวิชาการของไทยกับนักวิชาการของลาวมีน้อยมาก ความรู้ทางวิชาการส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับลาวได้จากนักวิชาการชาวตะวันตกที่มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในลาวช่วงระหว่างยุคล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส และยุคสงครามอินโดจีน (พ.ศ. 2436-2518)

เปิดทววรรษที่ผ่านมากับให้ไว้เป็นจุดสิ้นสุดของสงครามเย็น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้หันมาสร้างความร่วมมือกันมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการ แม้จะเผชิญการเรือง การปกครองที่แตกต่างกัน ไทยและลาวก็เช่นกัน ทั้งสองประเทศได้พ้อง ความความตั้งใจพร้อมและขยายการพัฒนาความร่วมมือกันที่ต่อกันมาโดยตลอด หวังจะเห็นได้จากนโยบายการต่างประเทศ ที่ได้การเปลี่ยนแปลงมาไว้เป็นสนวนการค้าของรัฐบาลไทย นาย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2532-2534) รัฐบาล ปัจจุบันก็ได้มีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวขึ้น ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นได้ปรากฏชัดเจน เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอภิลोकุศลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิด สะพานมิตรภาพไทย-ลาว เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2537 และได้ทรงประทับที่สวนที่ทุ่ง เวียงจันทน์ในโอกาสเดียวกันซึ่งความปลื้มปิติยินดีให้กับประชาชนทั้ง 2 ประเทศเป็นอย่างยิ่ง ความสัมพันธ์อันดีของทั้งกันที่เมื่อมีสิ่งนี้ถือเป็นศรัทธาหรือการให้ความร่วมมือไทย-ลาว ในยุคของโลกปัจจุบันที่เชื่อมระหว่างสาวและการติดต่อสัมพันธ์อันไร้พรมแดน ตามกระแส โลกาภิวัตน์ (Globalization) ดังนั้นจึงถึงเวลาที่นักวิชาการของทั้งสองประเทศ จะได้ พิจารณาให้มีความร่วมมือที่วิจัยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้ว และศึกษาวิจัย นวัตกรรม เป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม การขึ้นของทั้งสอง ประเทศ เพราะการวิจัยเท่านั้นที่เน้นในเรื่องนี้ซึ่งกันหาว่าตกลงกันเป็นระบบ และมี เหตุผล เพื่อศึกษาสิ่งที่คิดค้นหรืออธิบายปัญหาหรือองค์ความรู้ใหม่ได้เป็นอย่างดี สำหรับ ความร่วมมือของการค้นคว้าวิจัยต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจได้ และความเหมาะสม กับสภาวะการดำเนินงานทั้งสองประเทศ ตลอดจนอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ การ ให้เกียรติ และการจริงจังต่อกันของนักวิชาการไทย-ลาว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความ มั่นใจในความสัมพันธ์ที่มุ่งมุ่งขึ้นของประชาชนทั้งสองประเทศสืบไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการค้นคว้าวิจัยด้านการศึกษา สองฝั่งโขง ของนักวิชาการไทย-ลาว โดยเน้นที่สถานการณ์ของการวิจัย ทรัพยากรบุคคล และผลงาน วิจัยที่มีอยู่กันปัจจุบัน

2.2 เพื่อหาแนวทางร่วมกันของนักวิชาการไทย-ลาว ในการจัดทำคู่มือแนวทางการวิจัยลาวศึกษา โดยเน้นการแสดงให้เห็นถึงวิสัยทางการวิจัยอย่างเห็นภาพชัดเจน ภาวะในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

2.3 เพื่อเตรียมสร้างทีมงานของกลุ่มคณะวิจัยไทย-ลาว ที่มีศักยภาพในการจัดทำโครงการวิจัยลาวศึกษาในแง่ต่าง ๆ โดยนำกลุ่มวิจัยที่มีผู้เชี่ยวชาญจากหลาย ๆ ฝ่ายเข้าร่วมด้วยกัน

2.4 เพื่อสร้างมิตรภาพอันดีต่อกันระหว่างนักวิชาการไทย-ลาว และประชาชนของทั้งสองประเทศ

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ร่างคู่มือแนวทางการค้นคว้าวิจัยลาวศึกษา ที่ได้จากการระดมความคิดเห็นของนักวิชาการไทยและลาว ที่ระบุถึงวิธีการจัดทำโครงการ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ รวมทั้งภาวะการในปัจจุบัน ตลอดจนอุปสรรค ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของการวิจัยลาวศึกษา

3.2 นักวิชาการไทยและลาวสาขาต่าง ๆ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเตรียมการเบื้องต้นในการสร้างทีมงานวิจัยลาวศึกษาในระยะต้นปัญหาต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ

4. วิธีดำเนินการ

4.1 การบรรยาย โดยวิทยากรไทยและลาวที่เชี่ยวชาญด้านลาวศึกษาเป็นกรณีพิเศษในแต่ละด้าน

4.2 สัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยนักวิชาการไทยและลาวที่มีผลงานด้านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลาวศึกษาด้านต่าง ๆ จากหลากหลายสถาบัน ทั้งภาครัฐและเอกชนของทั้งสองประเทศ

4.3 จัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในแต่ละด้าน อันจะนำไปสู่การจัดทำคู่มือแนวทางการค้นคว้าวิจัยลาวศึกษา

5. ผู้เข้าร่วมประชุม

ประกอบด้วยบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีผลงานทางวิชาการวิจัยด้าน 1) นวัตกรรมเพื่อรัฐและเอกชน 2) ผลงานนอกเหนือ 2 ส่วน ดังนี้

5.1	วิทยากรจากฝ่ายไทย จำนวน	6 คน
5.2	นักวิชาการผู้เข้าร่วมประชุมฝ่ายไทย	
	- จากกรุงเทพฯ จำนวน	15 คน
	- จากภาคอื่นจำนวน	14 คน
5.3	วิทยากรจากฝ่ายลาว จำนวน	6 คน
5.4	นักวิชาการผู้เข้าร่วมประชุมฝ่ายลาว จำนวน	5 คน
	รวมผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดประมาณ	46 คน
5.5	ผู้ดำเนินการจัดการประชุม จำนวน	12 คน
	รวมทั้งสิ้น	58 คน

6. รายละเอียดสถานที่

กำหนดดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 22-23 สิงหาคม 2537 ณ โรงแรมวิริยะ สโมสรเมือง จังหวัดขอนแก่น

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

7.1 ฝ่ายความร่วมมือระหว่างชาติและทางเล็งเห็นการพัฒนา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

7.2 สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

8. งบประมาณ งบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และภาคเอกชน

9. การประเมินและติดตามผล

9.1 ประเมินผลก่อนเข้าร่วมประชุม ระหว่างการประชุม และภายหลังการประชุม โดยวิธีการสังเกตการณ์ แบบสอบถามและสรุปผลการประเมินทันทีเสร็จสิ้นการจัดประชุม

9.2 ผลการสัมมนากลุ่มย่อย ได้เสนอผลการนิยามต่อที่ประชุม และจัดทำเป็นเอกสาร
จัดเก็บฐานข้อมูลไว้)

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่องแนวทางทางวิชาการวิจัยทางศึกษาในประเทศไทย
ระหว่างวันที่ 22-23 สิงหาคม 2537
ณ ห้องคอนเวนชันโรงแรมไฮแอท- จังหวัดขอนแก่น

วันอาทิตย์ที่ 21 สิงหาคม 2537

12.00 - 18.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าพักที่โรงแรม
18.30 - 20.30 น. รับประทานอาหารเย็น

วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2537

06.30 - 08.00 น. อาหารเช้า
08.00 - 08.30 น. ลงทะเบียน
08.30 - 09.00 น. พิธีเปิดการประชุมโดยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.บุญชม ศรีสะอาด
บรรยายพิเศษเรื่อง ความสัมพันธ์ไทย-ลาว กับแนวทางความร่วมมือทางวิชาการวิจัย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
โดย ศาสตราจารย์ ดร. สันติเมท
เสกสรรค์วิฑูรย์แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย
ประจักษ์พรหมสาร
09.00 - 09.50 น. บรรยายเรื่อง สภาพปัญหาความต้องการและทิศทางของงาน
วิจัยเกี่ยวกับวิจัยไทย-ลาว สวัสดิ์ บัณฑิต และคณะ
โดย รศ.ดร.วิทยา สุวิมล
ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โดย ศาสตราจารย์ สุวิมล
รองประธานและเลขาธิการสมาคมสหภาพลาว-ไทย
กระทรวงต่างประเทศ ประเทศลาวอธิบดีกรมการศึกษา
ประชาชนลาว

- 09.50 - 10.40 น. บรรยายเรื่อง สภาพการณ์ด้านวิจัยทางศึกษา
ด้านมนุษยศาสตร์
โดย ศ.ดร.วีร ปุณณิก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
โดย นางดาวา กันทะยา
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 10.40 - 11.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 11.00 - 12.00 น. บรรยายเรื่อง สภาพปัญหา ความต้องการในการค้นคว้า
วิจัยด้านเศรษฐกิจสังคมลาว
โดย รศ.ดร.ดำรงศักดิ์ อุดมไพจิตรกุล
กสิพัฒน์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
โดย นายกรูบ พันธ์พานะณี ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
โดย ท่านคำพัน สีบุญเรือง
ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการ
บริษัทที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศของลาว
ที่ปรึกษาด้านการค้ากระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว และอดีตทูตพาณิชย์ลาวประจำประเทศเซเชลส์
อินโดนีเซีย มองโกเลีย เยอรมัน และเวียดนาม
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 13.50 น. บรรยายเรื่อง สภาพการณ์ด้านวิจัยทางศึกษา
ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในลาว
โดย รศ.ดร.ไพฑูริย์ มีกลิ่น
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

โดย ท่านชอุ่ม พันธะวง

ผู้อำนวยการสถาบันค้นคว้าวิจัยการรวมและสิ่งผสม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

13.50 – 14.00 น.

การอภิปรายทั่วไป

14.00 – 17.00 น.

แบ่งกลุ่มกันทำงาน โดยผู้บรรยายแต่ละเรื่องเป็นวิทยากร

ประจำกลุ่ม

กลุ่มที่ 1 สภาทนายความวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านมนุษยศาสตร์

วิทยากรประจำกลุ่มประกอบด้วย

ศ.ทวีศักดิ์ ภูมิคุ้ม

นางสาว กิ่งแก้ว

ท่านกัมแก้ว สุวณะทอง

กลุ่มที่ 2 สภาทนายความวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านเศรษฐกิจสังคม

วิทยากรประจำกลุ่มประกอบด้วย

รศ.ดร. อารักษ์ ภูมิคุ้ม

นายบุญ พานิชยานุสนธิ์

ท่านคำพันธ์ สืบเนื่อง

รศ.ดร. วิภา สุนทรพจน์วิทย์

กลุ่มที่ 3 สภาทนายความวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านชาติพันธุ์วรรณนา

รศ.ดร. ไพฑูรย์ ภูมิคุ้ม

ท่านชอุ่ม พันธะวง

งานที่ดำเนินการ

จัดทำร่างคู่มือแนวทางการวิจัย ลาวศึกษา โดยเน้นการแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของการวิจัยอันเนื่องมาจาก การวิจัยปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตที่จะไปถึงหลักเกณฑ์ วิธีการจัดทำโครงการ ความเป็นไปได้ อุปสรรค ปัญหาและข้อเสนอแนะ (เพื่อให้นักวิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านทางปฏิบัติต่อประชาชนของทั้งสองประเทศได้

- 15.30 น. พิธีรับประทานอาหารว่าง
 18.30 - 20.30 น. รับประทานอาหารเย็น
 (การทำงานกลุ่มอาจทำต่อเนื่องได้ หลังจากรับประทานอาหาร
 เย็นแล้ว โดยจะจัดอาหารว่างให้ตามเวลาที่ต้องการ)

วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2537

- 06.30 - 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า
 08.00 - 08.30 น. ลงทะเบียน
 08.30 - 10.00 น. การสรุปและการเตรียมงานของแต่ละกลุ่ม
 10.00 - 10.30 น. พิธีรับประทานอาหารว่าง
 10.30 - 11.30 น. การเสนอรายงานของแต่ละกลุ่ม
 11.30 - 12.00 น. การอภิปรายทั่วไปและการสรุปผลงาน
 โดย ดร.บุญรักษ์ บุญยะรัตนาถ ผู้อำนวยการฝ่ายสนับสนุน
 การวิจัยด้านความมั่นคงภายในชาติ และทางเลือกในการพัฒนา
 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
 12.00 - 13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน
 13.30 น. ผู้เข้าร่วมประชุมเดินทางกลับ

คำรายงานณพิธีเปิด

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย"

ประธานพิธี : รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-มหาสารคาม

ผู้กล่าวรายงาน : ผู้อำนวยการสำนักวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

สถานที่ : ห้องประชุมวังแวงมณฑล จังหวัดขอนแก่น

วัน/เวลา : 22 สิงหาคม 2537 เวลา 08.30 น.

ลำดับกิจกรรม : - พิธีกรเรียกเชิญประธานพิธีเปิด
- ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนไตรและรับพระจำนำ
- ผู้กล่าวรายงาน กล่าวรายงาน

กราบเรียน ท่านรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน และคณะกรรมการดำเนินงานประชุมเชิง
ปฏิบัติการเรื่อง "แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย" รู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงที่
ท่านรองอธิการบดีได้กรุณาให้เกียรติมา เป็นประธานเปิดการประชุมในวันนี้

ไทยเรามีประเทศเพื่อนบ้านอยู่หลายประเทศ แต่ประเทศที่มีลักษณะต่อเนื่องกันและมี
วัฒนธรรมคล้ายคลึงกับประชาชนมากที่สุดคงจะรวมกลุ่มลาวมากที่สุดคือสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว เพราะอยู่ใกล้เคียงและมีวัฒนธรรมอันดีต่อกันมาช้านาน ด้วยเหตุนี้
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสานและบุคลากรของสถาบันฯ จึงสนใจที่จะศึกษา
เรื่องราวเกี่ยวกับ "ลาว" ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างเป็นกิจลักษณะและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้
เพื่อความเข้าใจและสัมพันธภาพที่ดีที่จะร่วมมือกันดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการต่าง ๆ ต่อไป

การจัดประชุมครั้งนี้ มีทั้งที่รับฟังและรวบรวมแนวความคิดจากบุคลากรผู้รู้ในด้าน
ต่าง ๆ เกี่ยวกับลาว เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป จึงได้เชิญวิทยากร
และนักวิชาการฝ่ายลาวรวม 11 คน วิทยากรและนักวิชาการฝ่ายไทย 47 คน และท่าน
เลขาธิการรัฐสภาลาวรัฐบาลประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นวิทยากร
พิเศษอีกด้วย

[illegible]

ก่อนที่จะได้มาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร ได้มีโอกาสได้
ได้ศึกษาและทำงานที่โรงเรียนศิลปากร และโรงเรียนศิลปากร

คำกล่าวเปิด

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย"

- ประธานในพิธี : รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
สถานที่ : ห้องประชุมโรงแรมโรตัส จังหวัดขอนแก่น
วัน/เวลา : 22 สิงหาคม 2537 เวลา 08.30 น.
ลำดับกิจกรรม : - พิธีกรเรียกเชิญประธานมากระทำพิธีเปิด
- ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนไตร แล้วเข้าประจำที่
- ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัย กล่าวรายงาน
- ประธานกล่าวเปิด

ท่านเลขาธิการรัฐฯ ท่านผู้อำนวยการ ท่านวิทยากร ท่านนักวิชาการ คณะกรรมการดำเนินงาน และท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ

ผมมีความภาคภูมิใจ และรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญมาเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย" ในครั้งนี้ โครงการนี้ นับว่าเป็นโครงการที่สำคัญมากโครงการหนึ่งงานการร่วมมือร่วมกิจกรรมกันระหว่างประเทศไทยกับลาวปัจจุบันเป็นยุคโอกาสการวิเคราะห์ตรวจสอบได้เป็นอย่างดีและวิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว ในสังคมระบอบประชาธิปไตย เป็นอย่างนี้จึงจะต้องยกย่องและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาภูมิภาคที่อยู่ร่วมกันให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง มีความมั่นคงและมีสันติสุข การร่วมมือกันกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จะต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งความเข้าใจกันดีต่อกัน มิฉะนั้นแล้วจะประสบความสำเร็จได้ยาก

การที่สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. ร่วมมือกันจัดประชุมครั้งนี้ขึ้นได้ก็ต่อมาจากพื้นฐานความเข้าใจอันดีต่อกันเช่นกัน สถาบันแห่งนี้ปฏิบัติ สกว. เป็นฝ่ายสนับสนุนงบประมาณ ทั้ง 2 หน่วยงานจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ นโยบาย หลักการและศักยภาพในการงานของกันและกัน

ในฐานะรองอธิการบดี ผมมีความพึงพอใจที่ได้เห็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานในสังกัดอื่นร่วมมือกันดำเนินโครงการขยายวงกว้างออกไปในต่างประเทศ เพราะโครงการเช่นนี้เชื่อว่าจะเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ ต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากฝ่ายต่าง ๆ มากมาย จึงขอชมเชยและให้กำลังใจแก่คณะกรรมการดำเนินงาน

ขอเชิญพระสงฆ์และภิกษุณี 4 ในชั้นละ ๑๐-๑๕ รูป มาจำพรรษาที่วัด ๑ แห่ง เพื่อปฏิบัติธรรมและปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยวัดที่ปฏิบัติธรรมและปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น ให้เป็นวัดที่ปฏิบัติธรรมและปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

รองชนะเลิศอันดับ ๒ ระดับภาคใต้ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปี ๒๕๕๖

วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ณ ห้องประชุม ๓๐๓

ตอนที่ 1

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่องแนวทางการวิจัย "ลาวศึกษา"
ในประเทศไทย

รายการชื่อวิทยานิพนธ์และผู้ทำวิทยานิพนธ์

1. วิทยานิพนธ์ภาษาไทย

- 1.1 รศ.ดร.เกรียงศักดิ์ ช่างอวสาน
รวมพิธีการขึ้นครองราชย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
- 1.2 ศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ชื่นชูวงศ์
ผู้มีส่วนในการนำประเทศไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
- 1.3 ผศ.ดร.วิมลรัตน์ สุนทรวิภาส
ผลของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน
- 1.4 รศ.ดร.นงนุช นนทกุล
ความหมายของคำว่า "ประเทศไทย" ในบริบทของสังคม
- 1.5 รศ.ดร.ธีรพงศ์ อรรถกฤษณ์
แนวทางการพัฒนาประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า
- 1.6 รศ.ดร.ไพฑูริย์ นันทกุล
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ

- 2.1 ศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ชื่นชูวงศ์
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.2 ศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ชื่นชูวงศ์
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 ผศ.ดร.นงนุช นนทกุล
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 ท่านเลขาธิการ สืบเนื่อง

ที่ปรึกษาทางกฎหมายการลงทุนระหว่างประเทศลาว กระทรวงพาณิชย์
(ส่งเอกสารเข้าร่วมสัมมนา)

2.5 ท่านหม่อม วิเศษวง

ผู้อำนวยการสถาบันค้นคว้าวัฒนธรรมและสังคม
กระทรวงวัฒนธรรมและวัฒนธรรม
(ส่งเอกสารเข้าร่วมสัมมนา)

2.6 ท่านโพธิ์ สุนทะลา

ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและสังคม

3. ผู้เข้าร่วมประชุมฝ่ายไทย

3.1 นักวิชาการจากกรุงเทพฯ

3.1.1 รศ. เดวิด โสภณ

ผอ. สถาบันไทยคดีศึกษา ม.ธรรมศาสตร์

3.1.2 รศ. วิฑูรย์ สารบรรณ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.3 อาจารย์สุจิตต์ วงษ์เทศ

บรรณารักษ์การวารสารศิลปวัฒนธรรม

3.1.4 ดร. นานะ นาคะเพ็ชร

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.5 ดร. ไชยสิทธิ์ ตีระนิตย์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท เกษตร

3.1.6 ผศ. พลิกพลิง คงชนะ

ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา มศว ประสานมิตร

3.1.7 นายกรรณ พานิชยานุสนธิ

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

3.1.8 นายเฉลิม เชื้อชัย

บริษัทไทยโรด-โม โดดส์ จำกัด

3.1.9 นางสาวสินุสน วิทยาวังสุรัง

ฝ่ายอินโดจีน กรมวิเทศสหการ สำนักงานกวีรูมندی

3.1.10 นายไกรสร เจียมบุญจิตร

ฝ่ายอินโดจีน กรมวิเทศสหการ สำนักงานกวีรูมندی

3.1.11 อาจารย์ปิยะสว กัญชนะ

สำนักพิมพ์เมืองโบราณ 397 ถ.พระสมุทร ถนน 10200

3.1.12 นางสาวดวงกมล ไชยชนะ

หนังสือพิมพ์ THE NATION

3.1.13 นายประจักษ์ วิจารณ์พฤกษ์

หนังสือพิมพ์ THE NATION

3.1.14 พจนานะ ศรีวิทยาวิวัฒน์

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน

3.1.15 นายสุฤทธิ์ เสงี่ยมศักดิ์

หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST

3.2 นิเวศวิทยาจากภาคอีสาน

3.2.1 ดร. เปี่ยม ๑ อุบล

ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

3.2.2 อาจารย์สุรจิตต์ จันทระสา

ประธานสมาคมศิษย์สวนกุหลาบวิทยาลัย จันทบุรี

3.2.3 ดร. เสรี เสธะ วรคามวิชัย

ประธานคณะกรรมการวิจัยอีสานธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ม. บุรีรัมย์

3.2.4 นพ. อีวีวัฒน์ วันโพธิ์ทอง

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอีวีวัฒน์ จ. กาสสิงห์

3.2.5 ผศ. ดร. เจริญชัย สนาพรจัน

รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการพิเศษและวิเทศสัมพันธ์
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค

3.2.6 ผศ.บุญเลิศ สดสุขชาติ

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว. มค

3.2.7 ดร.บุญสม ออณาณี

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว. มค

3.2.8 ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.2.9 ผศ.สุวิทย์ อิศราสวัสดิ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.2.10 รศ.อภิศักดิ์ โฉมอินทร์

คณะสังคมศาสตร์ มศว. มหาสารคาม

3.2.11 ผศ.ดร.สังคม ภูมิรัตน์

คณะศึกษาศาสตร์ มศว. มหาสารคาม

3.2.12 นายปราณี โชติภักดีเวช

ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2.13 นางสำราญ สุกสี นิลงามะ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขต 3 ขอนแก่น

3.2.14 นายสมนึก พรเทพ

พุทธสมาคมจังหวัดเลย

3.3 นิติกรรมการจากฝ่ายลาว

3.3.1 ท่านอ้วนสม พงสา

เลขานุการทูตไทย สถานเอกอัครราชทูตลาว

3.3.2 ท่านบุญสิงห์ คอนวิธา

เลขานุการทูตไทย สถานเอกอัครราชทูตลาว

3.3.3 ท่านสมลี อุดมกลิ่น

สมาคมมิตรภาพลาว-ไทย กระทรวงต่างประเทศ

3.3.4. ท่านสมณโชะ ทัตตะมีโชะ

เลขานุการรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทยและวัฒนธรรม

3.3.5. ท่านนางเม็ททะงะ สึงยอมสีก

ภริยาพลเอกอัศวินทูตแห่งสภาการลาวประเทศเวียดนามโดยกระทรวงมหาดไทย

4. ฝ่ายจัดการประชุม

4.1. นายฮายทอน วรจินดา

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.2. ผศ.สมชาย สักดา

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สถาบันวิจัยฯ

4.3. นายทวี อารวโร

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.4. นายวิบูลย์ สิริสุขศรี

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.5. นายทรงคุณ จันทรา

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.6. นายพิสิฏฐ์ บุญไชย

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.7. นายวรรณสิทธิ์พิงคร บุญเสริม

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.8. นางพิสนีย์ บัวระภา

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.9. นายพัฑฒ งามเพชร

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.10. นายเสกสรรค์ แจ่มใส

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.11. นายกระสิน สอนัน

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

4.12. นางจงภรทิพย์ สอนัน

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

สรุปแนวทางการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านมนุษยศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มที่ 1 แนวทางการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านมนุษยศาสตร์

ก. วิทยาลัยราชภัฏ

1. ศ.ดร. ปณณิก

คณะมนุษยศาสตร์ ม.รามคำแหง

2. นางพาริ กิมละลา

รองอธิการบดีการบรรณคดีและวัฒนธรรมมณฑล

กระทรวงมหาดไทยและวัฒนธรรมอีสาน

3. ท่านกิมแก้ว สุวณิช

รองอธิการบดีและเลขาธิการมหาวิทยาลัยราชภัฏว.-ไทย

กระทรวงมหาดไทย

ข. มหาวิทยาลัย

ศ.ดร. ปณณิก

ค. สมาชิกร่วม

1. นายเกรียง เจียมวิจิตร

กรมวิเทศสหการ สำนักงานกรุงรัตนบุรี

2. ดร.สาเทส ภาสกรวิชัย

ประธานคณะกรรมการการวิจัยวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รศ. ปวีร์

3. ดร.เจษฎา ชนวิวัฒน์

รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการพิเศษและพิเศษสัมพันธ์

สภาวิจัยศิลปและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค

4. ดร.บุญเลิศ สดุดา

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร สภาวิจัยและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค

5. ศ.สุวิทย์ อิศาสวัสดิ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

6. ท่านบุญสิงห์ ลอยนันท

เลขาธิการศูนย์โท สถาบันเอเชียศึกษา

7. ศ.สมชาย อัครน

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ สถาบันวิจัยฯ มศว มค

8. ท่านสมใจ กุศลนิกร

สมาคมมิตรภาพลาว-ไทย กระทรวงต่างประเทศลาว

9. นางสาวสินธุ วิชาวงศ์จิ

กรมวิเทศสหการ สำนักงานกัมพูชา

10. นายสมานนท์ บรรเทา

พุทธสมาคมจังหวัดเลย

จ. เลขาธิการ

1. นายทวี ธารใจ

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

2. นายบรรณศักดิ์จิตร ฐะเสริม

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ก. ประเด็นที่อาจจะอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป

1. การวิจัยในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

2. ลักษณะของโครงการที่จะทำในอนาคต

ประเด็นที่ควรพิจารณา - แหล่งเงินทุน

- บุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะร่วม
ดำเนินการวิจัยด้วย- สามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการ
ปฏิบัติของประชาชนของทั้งสองประเทศได้

- ระยะเวลาในการทำวิจัย

- การสร้างกลุ่มนักวิจัย และเครือข่ายการติดต่อ
ประสานงานของนักวิจัยระหว่างไทย-ลาว
 ฯลฯ

3. อื่น ๆ

สรุปแนวทางการวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านมนุษยศาสตร์

สรุปแนวทางการวิจัยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการวิจัยลาวศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์ทั้ง ๒ สาขา และมีความเห็นพ้องกันว่า การวิจัยลาวศึกษาเป็นมนุษยศาสตร์ ในปัจจุบันมีชาวต่างชาติที่เข้าเป็นอาสาสมัครวิจัยชาวไทย จึงมีความจำเป็นในการปฏิบัติการวิจัยอย่างเร่งด่วน โดยกำหนดโครงการวิจัยในเบื้องต้นไว้ ๘ โครงการคือ

1. โครงการจัดพิมพ์วรรณกรรมลาว จำนวน ๓ เรื่อง

- งบประมาณ : ๘๐,๐๐๐ บาท
ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค
ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : ท่านนางพารา กลอง
รองอธิการบดีกรมวรรณคดีและวัฒนธรรมอีสาน
: ท่านพันแก้ว สุวันทะสุข
รองประธานและเลขาธิการสมาคมมิตรภาพลาว-ไทย
ลักษณะโครงการ : คัดเลือกวรรณกรรมที่เด่น ๆ และสำคัญ เช่น วรรณคดีบ้าน
คติธรรมความเชื่อ พิธีที่เป็นภาษาไทยและภาษาลาว เพื่อ
จำหน่ายราคาถูก แล้วนำเงินเข้ากองทุนเพื่อพิมพ์
วรรณกรรมเล่มอื่นๆ อีก โดยสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม
อีสานเป็นเจ้ารองลิขสิทธิ์ฝ่ายไทย

2. โครงการศึกษาวิจัยวรรณกรรมลาวคำสอนลาว

- งบประมาณ : 70,000 บาท
ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : ผศ.บุญเลิศ สดุษฎี
รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค
ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : จะกำหนดภายหลัง
ลักษณะโครงการ : รวบรวมวรรณกรรมคำสอนลาว ในเอกสารโบราณต่าง ๆ
เพื่อนำมาจัดเป็นหมวดหมู่และระบบพิมพ์เป็นเล่มทั้งภาษาไทย
และลาว

3. โครงการสำรวจโบราณวัตถุและศิลปกรรม

(สำรวจเรียกว่า โครงการสำรวจโบราณวัตถุสถานและศิลปกรรม)

งบประมาณ : 100,000 บาท

ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : ดร.เสรี เชต วรรณวิชัย

ประธานคณะกรรมการวิจัยวัฒนธรรม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วศ. บุรีรัมย์

: ผศ.สมชาย ลำดวน

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

มศว มค

ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : จะกัณฑ์ผายหลิง

ลักษณะโครงการ : ทำการสำรวจเบื้องต้นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
โบราณ เพื่อการบูรณะปฏิสังขรณ์ในพื้นที่แขวงเวียงจันทน์
แขวงหลวงพระบาง และแขวงจำปาสัก

4. โครงการรวบรวมดนตรีและการละเล่นชนเผ่าลาวเทิงและลาวสูง

งบประมาณ : 100,000 บาท

ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : ผศ.เจวิชัย ธนโชติวงษ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

มศว มค

ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : คำมิ่งแก้ว สุวันทะคุณ

รองประธานและเลขาธิการสมาคมมิตรภาพลาว-ไทย

ลักษณะโครงการ : รวบรวมดนตรีและการละเล่นของชนเผ่าลาวเทิงและลาวสูง
ในรูปแบบของวีดิทัศน์ เช่น VDO เทปบันทึกเสียง สไลด์
ภาพถ่าย ฯลฯ แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ พิธีเพลง แม่เพลง

5. โครงการสำรวจศิลปาจารวิถีคนลาว

งบประมาณ : 100,000 บาท

ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : ผศ.สมชาย ลำดวน

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

วศ. สุโขทัย อีสานศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : บ้านคำแพง เกตตะวง
สถาบันพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมลาว
- ลักษณะโครงการ : ทำการสำรวจจิตสำนึกเบื้องต้นในลาว เพื่อทำสำเนา รูป
พรรณณิฐานของศิลปินจากเวียงจันทน์ หลวงพระบาง
เชียงขวาง ไชยะบุรี สานะคาม ปากเซ

6. โครงการบันทึกรวบรวมจารีต (ฮัต-คอง) จากผู้สูงอายุ

- งบประมาณ : 100,000 บาท
- ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
- ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : บ้านผางคาวา กือยา
โรงเรียนศึกษาวรรณคดีและวัฒนธรรมผาฮั่น
- ลักษณะโครงการ : บันทึกเหตุการณ์ของจารีตประเพณีจากผู้สูงอายุ ในกรณีที่
ตัวมีชีวิตแล้วจัดทำคู่มือประกอบ

7. โครงการอบรมนักวิจัยด้านวัฒนธรรม

- งบประมาณ : 200,000 บาท
- ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
- ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : จะกำหนดภายหลัง
- ลักษณะโครงการ : จัดอบรมนักวิจัยลาวทางด้านวัฒนธรรมของลาวจำนวน 2 รุ่น
รุ่นละ 10-20 คน ครั้งละ 15 วัน ทำในประเทศไทย เพื่อ
พัฒนานักวิจัยลาวให้สามารถร่วมมือและประสานงานกับนักวิจัย
ไทยได้อย่างเหมาะสม

8. โครงการนิพนธ์บุคลากรเพื่ออนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมลาว

- งบประมาณ : 150,000 บาท
- ผู้รับผิดชอบฝ่ายไทย : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
- ผู้รับผิดชอบฝ่ายลาว : จะกำหนดภายหลัง

ลักษณะโครงการ : ทำการจัดส่งมอบงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ศิลปะ -
วัฒนธรรมร่วมกัน เช่น พระสงฆ์ เป็นต้น เพื่อรวบรวม
ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อจัดทำแนวทางในการอนุรักษ์ศิลปะ -
วัฒนธรรมลาวให้พัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไป

แหล่งเงินทุนเพื่อการวิจัย

1. สกว.
2. กรมวิเทศสหการ
3. สวช.

สรุปแนวทางการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านเศรษฐกิจสังคม

กลุ่มที่ 2 แนวทางการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านเศรษฐกิจสังคม

ก. วิทยากรประจำกลุ่ม

1. รศ.ดร.ถาวรศักดิ์ อุดมวิทิตกุล
คณะสังคมศาสตร์ มศว ประธานจัด
2. นายปฐม พริยยานุสนธิ
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ การการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
3. รศ.ดร.วิทยา อรุณรัตนารักษ์
ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. ประธานกลุ่ม

รศ.ดร.วิทยา อรุณรัตนารักษ์

ค. สมาชิกกลุ่ม

1. ดร.มานะ มาลาเพชร
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.สุเมธ ช. อุดม
ผู้อำนวยการจังหวัดสกลนคร
3. รศ.ดร.สังคม ภูมิพันธ์
คณะศึกษาศาสตร์ มศว. นวมินทร์
4. นางสาวสุมาลี นิพนธ์
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3
5. ท่านลำแสง พงศ์
เลขาธิการพุทธา สถาบันเอเชียศึกษา

6. นายปราโมทย์ โชติบัวดีนาช

หัวหน้าหน่วยวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

7. นางสาวดวงกมล โชติชนะ

หนังสือพิมพ์ THE NATION

8. นายประจักษ์ ราชหนองกุ่ม

หนังสือพิมพ์ THE NATION

9. นายเกษม ศิริชัยกิจวัฒน์

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน

10. นายสมัญญ์เพชร มฤตพิตร

หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST

11. นายเฉลิม เชื้อชัย

บริษัทวิทยุโคม-โม โคสต์จิง จำกัด

4. เลขาก่อน

1. นายพิสิษฐ์ บุณย์ชัย

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มจ

2. นายธีรยุทธ ศิริสุทธิ

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มจ

จ. ประเด็นที่น่าจะอภิปรายเพื่อหาข้อสรุป

1. การวิจัยในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

2. ลักษณะของโครงการที่จะทำในอนาคต

ประเด็นที่ควรพิจารณา - แหล่งเงินทุน

- บุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะร่วม
ดำเนินการวิจัยด้วย

- สามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการ

ปฏิบัติต่อประชาชนของทั้งสองจังหวัดได้

- ระยะเวลาในการทบทวนวิจัย
- การสำรวจกลุ่มวิจัย และเครือข่ายการติดต่อประสานงานของผู้ทำการวิจัยระหว่างวิทย-อาสา

3. อื่น ๆ

สรุปแนวทางการวิจัยสภาพการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านเศรษฐกิจสังคม

พระสวณ วศ.ดร. โทษะ สุจิตอนารักษ์

สรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

การวิจัยในอดีต มีการวิจัยบ้างเล็กน้อย หน่วยงานที่ทำวิจัย ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาเอกชน ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจลาวยังกระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็จะเน้นเฉพาะการปฏิบัติงานของหน่วยงาน การจะขุดหรือขุดเอกสารจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีส่วนบุคคล จึงจะรู้ได้ว่าได้ข้อมูล หน่วยงานที่มีข้อมูล ได้แก่

กระทรวงการต่างประเทศ

กรมการค้าต่างประเทศกระทรวงพาณิชย์

พาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัดตามแนวชายแดนไทย ลาว

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน

สำนักงานการพาณิชย์ของเอกชนลาว

ในส่วนของประเทศ ไทย ลาว ข้อมูลส่วนใหญ่จะอยู่ที่สถานทูตลาวประจำประเทศไทย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดตั้งโครงการศูนย์ข้อมูลลาวขึ้น ขณะนี้ยังไม่ค่อยมีบทบาทที่ควร ในส่วนของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ก็ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้บ้าง

ประเด็นซึ่งประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับลาวก็คือ ทำอย่างไรจึงจะมีข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานสามารถนำมาร่วมกันได้ และเก็บหรือช่วยซึ่งกันและกัน

ปัญหาซึ่งมักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอสำหรับคนไทยที่ต้องการรู้ข้อมูลทางเศรษฐกิจของลาวก็คือ ไม่ว่าจะไปหาข้อมูลได้ที่ไหน อย่างไร ทางลาวมักมีปัญหาในเรื่องการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางเศรษฐกิจค่อนข้างมาก

2. การวิจัยในปัจจุบัน

หน่วยงานที่กำลังทำวิจัยทางด้านเศรษฐกิจลาวขณะนี้ ได้แก่

- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาเอกชน

- World Bank

3. การวิจัยในอนาคต ประเด็นที่ควรศึกษา

- 3.1 การวิจัยสำรวจหน่วยงานหรือบุคคลที่ทำงานหรือสนใจ (เกี่ยวกับเศรษฐกิจ)
- 3.2 ทำความเข้าใจมุมมองของลาว
- 3.3 จัดทำคู่มือการลงทุนในลาวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 3.4 การดำเนินการระบบตามจุดผ่านแดนจังหวัดชายแดนต่าง ๆ
- 3.5 ควรจะมีการประสานงานเพื่อให้เป็นระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับลาวในลักษณะเครือข่าย โดยมีการตั้งทีมงานที่เป็นแม่ข่าย สถาบันอื่น ๆ เป็นลูกข่าย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลร่วมกันได้ตลอดเวลา

3.6 แนวความคิดด้านการพัฒนาประเทศของลาว

4. แหล่งเงินทุน

- 4.1 กรมวิเทศสหการ
- 4.2 สภาฯ
- 4.3 อื่น

สรุปแนวทางการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

เกณฑ์ 3. แนวทางการศึกษาวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ก. วิทยากรประจำกลุ่ม

1. รศ.ดร. ไพฑูรย์ นิยมตม
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มสธ.

ข. ประธานกลุ่ม

- รศ.ดร. ไพฑูรย์ นิยมตม

ค. สมาชิกกลุ่ม

1. รศ.สุวิตร ปิณฑน์
ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา ม.ธรรมศาสตร์
2. ดร.เกตุ สิริไพบ
สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จ.นนทบุรี
3. อาจารย์สุรจิตต์ จันทร์สาขา
ประธานชมรมศิลปวัฒนธรรมกัมพูชา จังหวัดมหาสารคาม
4. ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข
คณบดีคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รศ.สุวิทย์ ไชยมิตร
คณะสังคมศาสตร์ มศว. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. ท่านสมชาย รินทะมัย
เลขาธิการวิกรมฉวี ภาควิชาสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม
7. นายไพฑูรย์ สุนทรวิจิตร
สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จ.นนทบุรี

8. พศ.สมนต์ สิมะวณฺโณ

คณะเมืองคองคาสตรี มศว. มหาสารคาม

9. รศ.ดร.วิชัยยศ เวียงสุวรรณ

รองคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มศว. มหาสารคาม

10. ดร.ธิดา สารธยา

คณะศึกษาศาสตร์ ขุขันธ์การมัธยมศึกษาลัย

11. ปิยะพร กัญชนะ

สำนักพิมพ์เมืองจันทรา กทม

4. เลขานุการ

1. ดร.บุญสม ยอดงาม

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค

2. นายทรงคุณ จันทจว

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มศว มค

5. ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับงานเพื่อหาข้อสรุป

1. การวิจัยงานอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

2. ลักษณะของโครงการที่จะทำในอนาคต

ประเด็นที่ควรพิจารณา - แหล่งเงินทุน

- บุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะร่วม
ดำเนินการวิจัยด้วย- สามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการ
ปฏิบัติต่อประชาชนของทั้งสองประเทศได้

- ระยะเวลาในการทำวิจัย

- การสร้างกลุ่มนักวิจัย และเครือข่ายการติดต่อ

ประสานงานของนักวิจัยระหว่างไทย-ลาว

ฯลฯ

3. อื่น ๆ

สรุปแนวทางการวิจัย "ลาวศึกษา" ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วราณา

1. แนววิจัยแนวคิด ปรัชญา และแนววิธีดำเนินการ

1.1 เน้นการทำพรรณนาเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วยการวิจัย วิธีการ คณิตศาสตร์ของ
ทั้งสองประเทศให้ชัดเจนถึงขั้นตอน ประเด็นที่ได้นับ ระยะเวลา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2 เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการร่วมมือระหว่างนักวิจัยไทย-ลาว และ
สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์แก่ประชาชนไทย-ลาว โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่
ศึกษาได้โดยตรง

1.3 เน้นการวิจัยประวัติศาสตร์ (เชิงวัฒนธรรม (Cultural Environment or
Cultural History) ซึ่งเพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันของนักวิจัยไทย-ลาว และให้
ความสำคัญต่อบางมิติศาสนาและสภาพแวดล้อมของชีวิตและชุมชนที่ทำการศึกษา

1.4 เน้นการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว และการเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้น

1.5 เน้นการจัดทำฐานข้อมูล (Data Base) ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว

2. ลักษณะของโครงการที่จะทำในอนาคต

2.1 แหล่งทุนที่ได้จาก

- รัฐบาลไทย เช่น สก., สวช.
- เอกชน
- มูลนิธิ

2.2 การนำเสนอโครงการและการดำเนินการวิจัย สวท.งานลักษณะสหวิทยาการ
(Interdisciplinary) โดยเฉพาะนักวิชาการจากภาคเอกชน และวิชาชีพที่เกี่ยว
ไทย-ลาว ให้มีส่วนร่วมเป็นคณะนักวิจัยมากขึ้น

2.3 การนำเสนอผลการวิจัยไปให้ต้องอาศัยสื่อต่าง ๆ ช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น
สื่อจากบุคคล สื่อเอกชน การจัดนิทรรศการนำเสนอผลการวิจัยให้ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้กำหนด
นโยบายของทั้งสองประเทศได้ทราบ และนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

2.4 ระยะเวลา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

2.4.1 ระยะสั้น 1-3 ปี นักวิจัยไทย-ลาว ร่วมมือกันปฏิบัติ และเสนอแผนการดำเนินงานวิจัยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ศึกษา

2.4.2 ระยะยาว ควรเป็นการวิจัยระดับชาติ เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลลาวในระยะยาว โดยนักวิจัยลาว เป็นแกนนำในการปฏิบัติการวิจัย

2.5 การสร้างกลุ่มนักวิจัยและเครือข่ายการพัฒนาประสานงานของนักวิจัยไทย-ลาว

2.5.1 ควรจัดประชุมร่วมกันของนักวิจัยไทย-ลาว และผู้เกี่ยวข้องเป็นประจำ อย่างน้อยปีละครั้ง โดยหมุนเวียนสถานที่ประชุมทั้งในไทยและลาว

2.5.2 ควรสร้างและพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ไทย-ลาว โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม

3. สัน ๆ

3.1 ได้รับทำโครงการวิจัยเสนอแหล่งทุนในการทำวิจัยเบื้องต้นโดยด่วน

3.2 สื่อนวชนและนักวิชาการไทย-ลาว ควรจะมีโครงการวิจัยร่วมกันอย่างต่อเนื่องระหว่างนักวิจัยทั้งสองฝ่าย

ความสัมพันธ์ไทย-ลาว
กับแนวทางความร่วมมือ
ในการศึกษาวิจัย ด้านเศรษฐกิจ
สังคม และวัฒนธรรม

บุญเกิด สังสมลัก

เอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาวประจำประเทศไทย

**ความสัมพันธ์ไทย-ลาว
กับแนวทางความร่วมมือ
ในการศึกษาวิจัย ด้านเศรษฐกิจ
สังคม และวัฒนธรรม ***

บุญเกิด สังคมเล็ก - บรรยาย

ขอแสดงความยินดีต่อการแสดงออกที่ดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
ชมแสดงความนับถือและอวยพร ท่านผู้มีเกียรติวิทยากรที่มาจากประเทศไทยและประเทศ
ลาว ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความรู้และประสบการณ์ เพราะเราได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้วิชาการ
ส่วนกันมาแล้วในหลายๆ เวที จะเห็นว่าการพบปะเพื่อติดต่อกันด้านวิชาการที่มีความสามารถ
ความดีเกี่ยวกับเรื่องกับประเทศลาว ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณอาจารย์อาด (วรจินดา)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ที่ได้ทำให้ออกมาข้าพเจ้ามาอีสาน (ร่วม)
สืบมาครั้งถึงอาจารย์อาดได้เป็นอีกคนหนึ่งข้าพเจ้าให้ความนับถือ วัฒนธรรมของนักวิชา
การที่ได้ขยายสายสัมพันธ์กับประเทศลาว โดยเฉพาะวัน 3 ปีมานี้ อาจารย์อาดเองก็ได้ใช้
ความพยายามอย่างใกล้ชิดอีสาน (ในรู้จักเกิดมาโดย) ในช่อกล้วย (ผู้) เกี่ยวกับความเป็น
มาของลาว แต่แบบสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยก่อนประวัติศาสตร์ใหม่ จะเห็นการที่
โลกาภิวัตน์กล่าวว่าการมีผลมาที่จัดขึ้นโดยสถาบันครั้งนี้ ถือว่าเป็นโอกาสดีที่ทราบว่าการ
ส่วนมือกับในอนาคต นอกที่ข้าพเจ้าได้ใจได้มาขอแลกคือข้าพเจ้าได้กล่าวถึงสิ่งที่มาขอแลก
ครั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องเป็นความสัมพันธ์ที่ดี ในโอกาสที่ข้าพเจ้าได้มาขอแลกกับ
สอง-สาม ท่าน ด้วยเหตุผลอันนี้ข้าพเจ้าได้พูดท่านว่า (คุณวิระ) ผู้ว่าราชการ
จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเคยเห็นและเขียนพจนานุกรมและรักของข้าพเจ้ามาทำบุญแล้ว ที่จังหวัดขอนแก่น
ได้มาพัก (พบ) กับอีกที่ขอนแก่นมาอีกคืนนี้ (เมื่อคืนที่ผ่าน) อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ดี และตอนเช้า
นี้พัก (ในพัก) ด้วยบุญผู้พัก (บุญผู้ว่ามาพัก) ได้พบผู้พัก (บุญผู้ว่ามาพัก) ข้าพเจ้า
ความนับถืออีกผู้หนึ่งก็คือท่านวิระ ๓-๔ คน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งข้าพเจ้าได้ไปพัก
พักอาศัยพัก (ท่าน) อยู่ดูสวนสามสี่ปีก่อน และด้วยบุญผู้พัก (บุญผู้ว่ามาพัก) ได้มาพัก (บุญผู้ว่ามาพัก)
(ครั้งหนึ่ง) อยู่ขอนแก่น และท่านก็ยังต้องมาพัก (บุญผู้ว่ามาพัก) สิบภาพเช่นนี้จึงดี พัก (พัก) เป็น
โอกาสที่ได้พบผู้พัก (บุญผู้ว่ามาพัก) ในความดีความชอบครั้งนี้ นอกที่ข้าพเจ้าได้มาขอแลก ความจริงแล้วก่อนได้
ก่อนมาจากประเทศลาว และขอนแก่นก็มีชื่อเสียงของความนับถือและชื่นชมของความเก่าแก่ ถือ
ว่าเป็นอีกแบบที่ได้นับได้ว่าท่านได้เป็นเป็นผู้พัก (บุญผู้ว่ามาพัก) เป็นผู้พัก (บุญผู้ว่ามาพัก) จากประเทศ

เขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

หลวง ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาการต่าง ๆ จะได้รับอิทธิพลทางประเทศลาวที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่สืบเนื่องต่อกัน (เขมรโบราณ) มีความคล้ายคลึงกันระหว่างวัฒนธรรมลาวและวัฒนธรรมเขมรทั้งนี้เนื่องจากการผูกพันกันของลัทธิในเมื่อก่อน (หรือก่อน) ที่มีการวิวัฒนาการของการก่อร่างสร้างที่ต่างมาหรือแตกต่างกันในการคิดวิธีวิจัยของพวกเรานั้นก็เกี่ยวข้องกับลาวกันแน่ (ก็ใช่) ขอนม่นี่เป็นเพียงการยอมรับที่สูงส่ง ถ้าแต่ท่านผู้ใดได้มีโอกาสไปเยี่ยมสถานพระธาตุหลวงกัน ซึ่งอยู่จากอำเภอเมืองขอนแก่น บ่อโพนเมืองทีฮวด (หรือบ่อ) ก็ลอง ท่านจะมีความรู้สึกกันว่าความเกี่ยวพันกันความเป็นปึกแผ่น มีความสนิทสนมกันมาแต่โบราณกาล สมบัติคุณธรรม ศีลธรรมของพระธาตุหลวงกับพระธาตุหลวงเวียงจันทน์มีความคล้ายคลึงกัน ข้าพเจ้าคิดว่ามีการดำเนินการในบรรณคดีนี้จะชอกช้ำ (คันค่วา) ประวัติศาสตร์กันนี้เพื่อจะถึงกับถึงคิดว่าจะหาประเทศเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันด้วย (แบบไทย) พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งได้สร้างขึ้นเพียง 80 ปี หลังจากที่พระพุทธเจ้าได้มรณภาพไปแล้ว มีอายุเพียง 2,000 ปี 2,300 กว่าปีแล้ว ก็คิดว่าพระธาตุหลวงแห่งนี้มีสมบัติคุณธรรมคล้ายคลึงกันนี้ จะต้องมีความเกี่ยวพันกับพระธาตุหลวงอย่างแน่นอน ครั้นที่ท่านอาจารย์กล่าวถึงเวลา และท่านวิชาการสนใจก็อาจจะคิดว่าไปเยี่ยมสถานพระธาตุหลวงได้คิดว่าจะชอก (ชอก) ว่าถ้าเราจากความผูกพันที่มีระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทยได้อย่างแน่นอน ข้าพเจ้าขอชมเชยอาจารย์ท่าน ผู้ดำเนินการตามหน้าที่จัดการศึกษาวิจัยลาวในนี้ โดยเฉพาะในนี้ก็คือเป็นการเลือกเวลาที่เหมาะสม ถ้าจะศึกษาลาวจัดขึ้นก่อนก่อนก่อน หรือลำดับก็หลายที่ทางหน้า ระยะเวลา (ระยะเวลา) อาจจะไม่ใช่เฉพาะ (ไม่เฉพาะ) เท่ากับนี้ เพราะนี่เมื่อว่าประวัติศาสตร์แล้ว ๆ ในการสัมพันธ์ระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทย ก็อาจจะมีความคิดกันว่า การเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นระดับสูงสุด ซึ่งข้าพเจ้าขอใช้ว่าระดับสูงสุดของระหว่างสองประเทศนี้ นักบรรณคดีทางประวัติศาสตร์ทางอื่น ๆ ทางด้านการพูด การต่างประเทศจะจรรีได้ว่าเป็นคนแน่นอนแล้ว ที่สายสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้จะมีระดับสูงถึงขั้นนี้และปี 1994 นี้ สายสัมพันธ์ได้ขึ้นถึงระดับสุดยอดสุดของสุดข้าพเจ้าขอใช้ว่าขั้นนี้ มันแสดงออกอยู่ก่อนว่า (ตรงที่ว่า) ได้มีความแตกต่างอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่นระหว่างประมุขรัฐผู้นำสองประเทศ ในผลงานเกี่ยวกับพระธาตุหลวงประเทศของลาวท่านโยส่อน พงษ์พาน ได้เป็นอดีตประธานประเทศได้มาเยี่ยมเยียนประเทศไทยอย่างเป็นทางการและได้พบมิตรไมตรีกัน และในนี้เองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แห่งราชอาณาจักรไทย ก็ได้ไปเยี่ยมเยียนประเทศลาว ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่บ่อยครั้งมาเวลายาวนานในอดีตที่ผ่านมา และทางพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ของไทยกับเราได้เสด็จไปต่างประเทศมาเกือบ 30 ปีแล้ว แต่ในประเทศลาว ทางประเทศลาวถือว่าทาง

ประเทศและประชาชนชาวไทยคงจะถือว่านี่คือ เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่หาตัวจับยาก
นอกเหนือแล้ว สิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์อีกอันหนึ่ง ก็แม่หลวงสามชั่ว (สะพาน) ข้ามแม่น้ำ
มูล (แม่น้ำโขง) ระหว่างหนองคายกับกำแพงนครเวียงจันทน์ แม่น้ำของที่มีความยาวถึง
4,000 กว่ากิโลเมตร ป่อเคยมีชาวสะพานข้ามหากัน บอว่าเป็นภาคเหนือที่ติดกันหลาย
ประเทศระหว่างประเทศลาวกับไทย แต่ก็มีขึ้นในปี 1994 นี้ ก็ถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่จะ
ผูกโยงระหว่างสายสัมพันธ์สองประเทศ และการเปิดขึ้นนี้ก็เป็นการประเพณีอย่างใหญ่โต
มหึมาอย่างสง่าราศรีภายใต้การเป็นประธานของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
นิยประวัติศาสตร์คงจะจารึกไว้ถึงเหตุการณ์ชอกช้ำสำคัญของประเทศการณ์นี้ และความหมาย
ความหมายของสองเหตุการณ์อันนี้จะเป็นอย่างใดก็ตามที่ใครคนหนึ่ง หรืออีก (คน) สักคนกล่าว
เป็นอดีต แต่เป็นความหมายที่ส่งเสริ้มการสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้จนเข้ามาบรรจบ
เพราะว่าในแง่ของชีวิตมันสัมพันธ์ นอกจากเป็นความหมายทางด้านจิตใจ ความหมายที่จะสร้าง
ความผูกพันระหว่างประชาชนชาวไทย กับประชาชนลาวที่มีความสัมพันธ์กันมาแต่โบราณ
กาลแล้ว ยังจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ
และจะเป็นเชื่อมโยงการร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่า
ชีวิตหนึ่งเป็นชีวิตวิเศษวิเศษมาก เป็นชีวิตน้ำใจระหว่างประชาชนทั้งสอง และแน่นอนจะเป็น
ชีวิตการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจขนาดมหึมาภายใต้ชีวิตบางครึ่งบางคราวก็ยังมีชาววิเศษ
ยุ่งยาก อรรถาธิบายให้ถึงใจประเทศลาว เพราะข้าพเจ้าเชื่อ-กว่าสร้างชีวิตหนึ่ง (แห่งสร้าง
ชีวิตหนึ่ง) เป็นแหล่งสำคัญ (แห่งแรก) การค้าและการค้าต่าง ๆ ทางครึ่งบางคราวก็ยังมีอัน
ชักชวน แต่ว่านี่เองอันนี้ (อีกบางวัน) ทุกอย่างก็จะเป็นปกติก็จะเป็นสิ่งที่เรียบร้อย การ
บทบาทผู้กันก็จะผดุงยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าคิดว่าอันนี้เองพระชนนีอาจารย์อาคม ผู้อำนวยการ
สถาบันจัดขึ้นแบบสอดคล้องกับเวลาของการสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ หัวน้ำเจ้า
(พูด) ภาษาต่างประเทศ เห็นว่า Timing ของการจัดตั้งการสัมมนาครั้งนี้มันสอดคล้อง
บ่อหัวน้ำเจ้า (ไม่หัวน้ำเจ้า) และบ่อก่อนกำหนด อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่าอาจารย์อาคม ให้
คำนึงถึงเหตุการณ์อย่างนี้แล้วจึงได้จัดขึ้นในโอกาสอันนี้และประเด็นที่เป็นหัวข้อสัมมนา
อันนี้ประเด็นที่ศึกษาวิจัยความหมายของวิชาการ ข้าพเจ้าคิดว่าในแง่ของวิถีหลายองค์การ
หลายสถาบันของประเทศไทย จะภาคส่วนรัฐบาล ภาคส่วนเอกชนก็ได้ศึกษาประเทศลาวมา
หลายพอสมควร แต่การศึกษาจะเป็นแห่งของการสนองเป้าหมายของแต่ละองค์การเป็นเฉพาะ
ยังบ่อนั้นเห็นภาพพอจะถือว่าเป็นการสังวรณ์เกี่ยวกับประเทศลาวอย่างสมบูรณ์ จะเห็นจึงมีการ

เข้าใจประเทศลาวตามแง่ของความต้องการที่สมบูรณ์แบบ ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าจะมีการศึกษา
ลาวอย่างสมบูรณ์แบบ ดังที่เป้าหมายของการสัมมนาครั้งนี้จะได้ทำให้ภาววิชาการของประเทศ
ไทยได้เทียบประเทศลาวในทัศนะของลาวสมบูรณ์แบบ ก็เหมือนกับว่าได้เห็นอู่นึงจากหุบไปถึง
คันถึงเท้า อันนี้ชื่อทิวทัศน์ที่เป็นโครงประกอบที่ครบชุด ถ้าแปลเป็นบุคคลแล้วโครงประกอบ
ที่ 12 วิญญาณ 32 กายาอินทรีย์ สมบูรณ์แบบ อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นการวิจัยลาวที่อีกต้อง
ความความเป็นจริงอยู่ในลาว จะก็ต้องควบกิจจัยที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตและปัจจุบัน เพื่อจะ
ปฏิบัติในภายภาคหน้าอันจะศึกษาประเทศลาวจะวิจัยลาว อันนี้คิดว่าจะต้องรู้ประเทศลาวหลาย
ชั้นหลายตอน หลายรูปหลายแบบ เนื่อกันข้าพเจ้าได้เขียน (เขียน) จำลองารยี่ชั่ววงศ์
(อุคตไพจิตรกุล) ว่าหัวข้อว่า "วิจัยลาวศึกษา" นี้ ข้าพเจ้าคิดว่าครั้นแง่ของภาษาลาว
"ศึกษาลาวและวิจัย" นี้อาจจะเหมาะกว่า ถ้าวิจัยแล้วมาศึกษานี้คล้าย ๆ กันว่าเราเป็น
นักเคมีเข้าวิจัยในห้องแล็บ (lab) วัตถุประสงค์ของการวิจัยจะได้แล้ว (อย่างเราแล้ว) เอามาให้
การศึกษาดูกันที่จริง แต่นั่นแง่ของวิธีวิทยาหรือของการศึกษาด้านสังคมศาสตร์นี้คิดว่าเราศึกษา
สภาพรวม ๆ หลักการทั่วไปแล้ว จากอื่น (อื่น) จัณณาสงเล็ก (เล็ก) เป็นการวิจัยราย
ละเอียด เพื่อให้เห็นว่าผลการวิจัยนี้จะออกเป็นรูปการที่เข้าใจประเทศลาว วัฒนธรรมของแต่ละ
ละชนกการวัด แนวคิด ข้าพเจ้าคิดว่าในหัวข้อนี้ในทัศนะของข้าพเจ้าเองก็มีอันจะต้องทำ
ความเข้าใจชัดเจนว่า พวกเราไปตามขั้นตอนของการค้นคิดที่เป็นไปตามรูปธรรม (รูปธรรม)
หลายขั้น และในขั้นการจะเข้าใจ ในการจะวิจัยลาวนี้ จะต้องเข้าใจอันใดนั้น (อะไรบ้าง)
เกี่ยวกับลาว ซึ่งข้าพเจ้าอยากเสนอต่อกองประสานสมัชชาว่า ตัวอย่างว่าหากเข้าใจคนผู้หนึ่ง
นี้ต้องเข้าใจอันใดนั้น รูปธรรมคือเข้าใจองค์ประกอบต่างนอก ภายในอินทรีย์ นับตั้งแต่
หลักทศเสวนะของปอชุต (ปอช) ที่คำสุดแก่นต้น แม่อือ (คือมือ) เข้าใจส่วนที่เป็นจิตใจ
เป็นวิญญาณของตน เป็นแนวคิด อันนี้เป็นอันที่ส่งกับแตกต่างกับประเทศลาว ถ้านักวิชาการ
จะเข้าใจประเทศลาว จะวิจัยลาว จะต้องเข้าใจลาวในแง่ของภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นที่ตั้งซึ่งเป็น
โครงประกอบที่จัดฝ่ายให้ทางนอกและต้องเข้าใจประเทศลาวในฐานะชาติหนึ่ง ชาติที่เก่าแก่
มีอายุหลายพันปี จิตศาสตร์ของลาว ของชาติลาว ความเป็นมา อันนี้ข้าพเจ้าจึงคิดว่าใน
การที่จะเข้าใจประเทศลาวนี้ต้องเข้าใจถึงความเป็นมาของลาวคือ ประวัติศาสตร์ของลาว
สังคมของลาว วัฒนธรรมของลาว และให้ลึกไปอีกอาจจะเข้าใจถึงการปกครองประเทศลาว
จากวิจัยทั้งหมดนี้แล้วจึงจะเป็นภาพรวมออกมาว่าประเทศลาวเป็นแนวนี้ คนลาวนี้เป็นแนวนี้
ชาวลาวเป็นแนวนี้ อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่าแง่ของวิชาการจะต้องให้มีการออกการค้นคว้าวิจัย

ให้เต็มรูปแบบ และก่อนจะเข้าใจถึงจุดสำคัญที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้ ข้าพเจ้าก็อยากให้น่านผู้มี
เกียรติได้เข้าใจว่าทางลาวนี้คือแนววัด (คืออย่างไร) คือประเทศไทย ทางลาวรัฐบาลลาว
ได้วางกำหนดนโยบายบนพื้นฐานอันนี้คือประเทศไทย และทางลาวถือว่าประชาชนชาวไทยนี้
คือแนววัด แตกต่างกับประชาชนยุโรป แตกต่างกับประชาชนลาตินอเมริกาหรืออัฟริกาคือแนว
วัด มีความผูกพันกันตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบันอยู่อย่างนี้ ดังนั้นข้าพเจ้าคิดว่าเป็นแนวทาง
นโยบายของรัฐบาลลาว และเป็นความรู้สึกสำนึกของชาวลาวที่มีต่อประเทศไทย และมีต่อ
ชาวไทย ซึ่งบัดนี้จริงแล้วทางลาวมีนโยบายต่างประเทศไทยหลาย ๆ ประเทศ ก็เห็นว่าบน
พื้นฐานของภูมิภาคนี้ ที่อยู่ใกล้เคียงกันประเทศไทยก็เป็นประเทศน้อย มีประชากรเพียง
มีล้านกว่าคน มีนโยบายขยายอยู่สงบสันติ และสันติสุข และร่วมไว้ร่วมมือกับทุกประเทศ
ใกล้เคียงนี้ อันนี้แม้กระทั่งรวมของประเทศไทยของนโยบายต่างประเทศไทยของลาว แต่เฉพาะ
ของประเทศไทยอันนี้ที่จะละเลียดว่านี้ นโยบายของประเทศไทยและรัฐบาลลาวด้วยไทยนี้
เหมือนกันเฉพาะเจาะจง และวางอยู่บนหลักการสามอันที่คิดว่า เป็นอันที่พื้นฐาน

อันที่ 1 นโยบายนี้วางอยู่บนหลักการของประวัติศาสตร์

อันที่ 2 ภูมิศาสตร์อยู่บนหลักการพื้นฐานด้านภูมิศาสตร์

อันที่ 3 ด้านความจำเป็นและการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจทิศทางของเศรษฐกิจ

อันนี้สามอันนี้ก็เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของลาวต่อประเทศไทย แต่อันที่หนึ่ง
(อันที่หนึ่งแรก) แต่ประเทศไทยประวัติศาสตร์ ประเทศไทยอันนี้จะแบ่งแบ่งของการศึกษาที่จะสามารถ
เข้าใจต่อประชาชนมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์อันเดียวกัน บุคคลในนครหลวง
เดียวกัน ถ้าผู้ศึกษาเค้าเพื่อกำหนดอันเดียวกันแล้วก็ง่ายง่ายที่จะมีความสัมพันธ์อัน
จะมีความประเทศไทยจึงถือถือว่าประเทศไทย บ่อแม่แต่เป็นประเทศไทยใกล้เคียงเท่านั้น
แต่ยังถือว่าประเทศไทยเป็นอันหนึ่งเมืองน้อย ไก่ที่เมืองน้อยที่มากเค้าเพื่อกำหนดอัน
บรรพบุรุษอันเดียวกัน คิดว่านักวิชาการของไทยคงจะปฏิเสธว่าเรามีต้นตอเหมือนกันลาวทั้ง
ไทย มีจำนวนที่ชัดเจนอันนี้เขาปฏิเสธไม่ได้ เขาปฏิเสธประวัติศาสตร์ก็คือเขาปฏิเสธ
ปฏิเสธของเค้าเอง ดังนั้นจะเข้าใจความผูกพันอันนี้หลากหลาย ๆ คนที่เกิดจากพ่อแม่
เดียวกัน รักกัน มีศรัทธา แต่ข้าพเจ้าคิดว่าอันนี้ของประเทศไทยแล้วลาว
กับไทยเรามีเค้าเพื่อกำหนดอันเดียวกัน เรามีสายเลือดอันเดียวกัน แต่เรา
มาแยกกันเป็นสองประเทศเป็นสองรัฐแต่ความผูกพันอันนี้มายาวนาน นอกจากนั้นเป็นสายที่
สายนี้เอง คำว่าที่ว่าอันนี้บางทีก็สร้างความเข้าใจกันผิด แต่ในแง่ลึก ๆ แล้ว เป็นสิ่งที่

อีกนั่นเลยตัวพัน ฟันธงแล้วหรือความลาว ภาษาลาว แปลก็ว่าญาติพี่น้อง ผาค-ติ-พี่น้อง นี้ ความเสมอภาคกัน อีกเพลงก็คล้ายกัน แต่ในบางทีภาษาลาวจะแตกต่างกับภาษาไทย "พี่" คือว่าอายเป็นส่วนใหญ่กว่า "น้อง" ก็เป็นผู้น้อง และถ้าเชื่อคำที่ว่าคำนี้อาจจะแปลไป ในแง่ของว่าเป็นพี่เป็นน้อง ในแง่ของนักวิชาการหรือภาษาของประเทศไทยว่าทงนี้เป็นอาย ทงนั้นเป็นน้อง ความจริงแล้วก็มีน้องยีน (ในชื่อไรทียีน) ว่าถ้าได้เป็นลายเป็นน้อง แรกสุดเป็นผาค-ติ-พี่น้องกัน ความ (คำ) ลาวที่ใช้ว่า "ฐานบ้านพี่เมืองน้อง" นี้ แม้ หมายถึงเป็นผาค-ติ-พี่น้อง อันกลัซซิดส่วนเกือบเนื้อเชื้อสายอันเดียวกัน ซึ่งมีบางครั้งบางคราวว่ามาแยกย่อยว่าพี่น้องนี้ ผู้ใดต้องเป็นฝ่ายผู้ใดต้องเป็นน้อง ซึ่งบางครั้งบางคราวก็เกิด ว่าเกิดความรู้สึกที่เสมอเสมอภาคกัน อันนี้ว่าในแง่วิชาการว่าพวกเขาเป็นผาค-ติ-พี่น้องกัน ก็สามารถเลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อันนี้ประวัติศาสตร์ได้ยืนยัน (ยืนยัน) อันแท้จริง และคิดว่า พวกเขาอยู่เสมอกันได้ทั้งลาวก็เน้นหนักเสนอว่า ในเอกสารทางลาว เอกสารธรรมดาคว่า ลาวกับไทยเป็นบ้านพี่เมืองน้อง แม้ถ้าบอกได้ (ทั้งนี้ว่า) ครั้นเป็นพี่เป็นน้องเป็นญาติใกล้ชิด กันแล้ว แรกสุดทุกอย่างก็ไว้กันไว้ ผดุงกันไว้ เข้าใจกันไว้ อันนี้เป็นสิ่งที่ทั้งที่ข้าพเจ้า พากันเน้นว่าประวัติศาสตร์ อันที่สองลาวอยากไว้เรื่อย ๆ ว่า ลาวกับไทยแยกจากเป็น บ้านญาติพี่น้อง เมือง บ้านพี่เมืองน้องกันแล้วยังเป็น "บ้านแก้วเมืองทอง" บ้านแก้วเมืองทอง ที่มีการสัมพันธ์ทางด้านการแต่งงาน ทางด้านแรงงาน อันนี้แน่นอนว่าถ้ากันขึ้น เกิดความนี้ หรือสองสามปีหรือสองสามทศวรรษ เขาเป็นมาก็เป็นคงกันมาช้านานที่สุด ในราชวงศ์ของ ลาวจะเป็นอาณาจักรล้านช้าง เชียงทอง เมืองหลวง มาฮอล้านช้าง เชียงจันทร์ เพื่อกิจการแห่งงานสมรสกับราชวงศ์ของประเทศไทย ซึ่งก่อนเป็นอาณาจักรสยาม เพื่ นมีการไปมาหาสู่กัน เพื่อกิจการแห่งทอง แดงแลกกัน ทางลาวเห็นว่า (เรียกว่า) "เป็นบ้าน แก้วเมืองทอง" ครั้นจะว่าในราชวงศ์ไทย ๆ นี้ ในสมัยก่อนก็ก่อนนี้ ซึ่งเป็นราชวงศ์ที่ส่วคฤ ในเวลานั้น ก็ได้แบ่งอาณาจักรล้านช้างกับศรีอยุธยาที่ได้มีการสมรสกันอย่างใกล้ชิด และถ้า ข้าพเจ้าชื่อ (เจ้า) บ่อผัด นักประวัติศาสตร์ทั้งสองประเทศอาจจะแก้ไขให้ข้าพเจ้า ครั้นว่า นิดหน่อยในหัวข้าพเจ้าก็บ่อผัดนี้แม่พระยาสามแสนของอาณาจักรล้านช้างได้ราชสมรส ถ้าว่าความ (คำ) ลาวเขาว่าได้แต่งงานกับพระราชาธิราชของพระยาอุทองแห่งกรุงศรีอยุธยา ได้ราชบุตรลูกมาชื่อ "ท้าวมังราย" ซึ่งเป็นเจ้านครป่าสัก อยู่ข้างเวียงจันทน์แต่ปัจจุบันนี้ ต่อมาท้าวมังรายได้กลายเป็นภักดีของล้านช้างชื่อ "เจ้าชัยจักรพรรดิแห่งแล้ว" ฉะนั้นใน เลือดราชวงศ์ทั้งสองนั้นก็เห็นเลือดผสม เพราะว่าบ้านแก้วเมืองทองก็มาแต่ยาวนาน

แน่นอนจึงว่าพวกเขาแยกกันแยกกันได้ นอกเหนือยังยึดถือฐานอื่น ๆ เป็นต้นทางภาคตะวันออก-
 ออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จะมีพระธาตุศรีสองรัก (พระธาตุศรีสองรัก) พระธาตุศรี
 สองรักแบ่งเขตสัญลักษณ์แห่งความสนิท แน่นแฟ้นผูกพันแห่งความเป็นมิตรไมตรี และสัญลักษณ์
 แห่งความสามัคคีร่วมมือกันระหว่างอาณาจักรล้านช้างกับอาณาจักรอยุธยาในเบื้องต้น อาตมศรี
 สองรักชื่อ นิมาน (โพธิ์ราช) ที่สุด และความหมายลึกซึ้งที่สุด "ศรี" หมายถึง "ศรีวิไลและ
 นพคุณ" สวรรค์ล้านช้างและ "ศรีอยุธยา" "สอง" หมายถึง สองอาณาจักรนี้ "รัก" แน่นแฟ้นพ
 กัน พระธาตุนี้สร้างขึ้นมาด้วยน้ำเพื่อบำบัดภัยความขัดแย้งถึงสองอาณาจักรนี้จึงตั้งเลือก
 เพลิดเพลินในเมื่อก่อนและสร้างขึ้นบนความสามัคคีปรองดองกันว่าจะสักพ้องกันระหว่าง
 ความสามัคคีกันเมื่อก่อนซึ่งเป็นไทยในปัจจุบัน ระหว่างศรีวิไลและนพคุณกับศรีอยุธยาใน
 เวลานั้นเกิดขึ้นด้วยสามสายสายสาย 7 มี 7 คืบ พระสงฆ์องค์พระเจ้า จะนั้นสืบทอดมา
 ถึงปัจจุบันพวกเขาคือพระธาตุนี้ ควรเชิดชูจิตใจที่สร้างพระธาตุศรีสองรักนี้ขึ้นให้
 เป็นที่สืบทอดมาวันชาวไทยและชาวลาว อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่า เป็นปัจจัยที่สามของการผูกพัน
 ในด้านประวัติศาสตร์

ปัจจัยที่ 2 ในนโยบายของประเทศไทยแน่วแน่ว่าจะผูกพันกับด้านประวัติศาสตร์นี้เขาเป็น
 ประเทศไทยเดียวกัน ไทยกับลาวมีชายแดนติดต่อกันถึง 1,730 กิโลเมตร เป็นชายแดนที่
 ยาว ยาวกว่าทุกประเทศ ถ้าเป็นงานแห่งของภูมิศาสตร์แล้ว พวกเขามีความจำเป็นต้องอยู่
 นานกันจะมีพรหมลิขิต (จะชอบหรือจะไม่ชอบ) ก็แยกกันไม่ได้ ประเทศไทยจะยกแผ่นดินนี้
 ประเทศไทยไม่ตั้งอันอื่นก็ยกยกยกไม่ได้ ถ้าประเทศไทยจะยกแผ่นดินไปอยู่ตามสหราชอาณาจักร
 ก็ยกยกไม่ได้ พวกเขามีได้สร้างความเป็นต้องอยู่ร่วมกันเมื่ออยู่ร่วมกันแล้วจะต้องอยู่ด้วยกัน
 ด้วยสันติสุข คืออยู่ด้วยกันในมิตรไมตรีดีกว่าจะไม่ทะเลาะเบาะแว้งผิดเถียงกัน จึงจะสร้าง
 ความปรองดองขึ้นให้ทั้งสองประเทศ ประวัติศาสตร์ได้สอนเราว่าอย่าใกล้กันผิดเถียงกัน ใจ
 ขึ้นเถียง ไฟไหม้บ้านของผู้อื่น ผู้ที่จับกัน เบ้ง (ค) ถิ่นเบ้งดี จะนั้นอยู่ใกล้กันสักพ้องกัน
 สามเหลี่ยม ใจร้อนน้ำร้อนไฟไหม้บ้านช่วย (เรื่องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน)
 ไฟไหม้บ้านก็จะเอาน้ำมาช่วย (รด) หมอคนน้ำหมอไฟ อันนี้แน่วแน่ว่าใจที่ชาวไทยชาวลาวมี
 คือกินมาตลอด และพวกเขาก็เป็นนักวิชาการก็ต้องอยู่ (สงเสริม) ภาคส่วนรัฐบาล ภาคส่วน
 ของประชาชน ได้ศึกษาจิตใจอันนี้ ขอให้เป็นอย่างแน่วแน่ว่าเป็นสายแห่งของการสามัคคี
 อย่างดีเป็นสายแห่งที่ก่อกำเนิดที่สร้างความรู้สึกเป็นเอกคิต้องกัน อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่า เขามีความ
 จำเป็นแล้วจะต้องอยู่ด้วยกัน หลายอีกหลายล้านปี ถ้าจะถึงเมื่อหนึ่ง (วันหนึ่ง) คือ ข้าราชการ

อาคมอภินายว่าให้คำไว้อาจจะพังทลายลงกับอีกข้อได้ (เท่าไร) ด้านนี้เนื้อหา ระยะอัน
เขาส่งผลผลิตมาย่อยๆ บทกันเป็นสหกรณ์ แต่จะเอ็ง (ก) ใน ข้อนี้แล้วกับไทยอีก
แห่งกัน บนแผ่นดินอันนี้ที่จะบ่อส่วนการแยกออกจากกันได้ในเงาของภูเขาสัตว์ อันนี้เองปัจจัย
ที่สื่อถึงกับภูมิศาสตร์

ปัจจัยที่สาม เกี่ยวกับเศรษฐกิจ นโยบายของประเทศไทยถือว่าเขาอยู่ใกล้กันต่างคน
ต่างมีภูมิกัน ต่างคนต่างทำมาหากัน ประชากรของแต่ละประเทศให้จำนวนขึ้นบ่อยๆ
เขาก็ต้องช่วยเหลือกัน แม้แต่สภาพหรือระดับเศรษฐกิจของสองประเทศ อันนี้แตกต่างกัน
จะว่า ประเทศไทยมีเศรษฐกิจต่ำกว่าของประเทศไทยก็ได้ จะว่าประเทศไทย ซึ่งมี
(ว่าด้วย) กว่าประเทศไทยก็ได้ ในด้านสินค้าของแต่ละประเทศบางครั้งก็คล้าย แต่
บางครั้งอาจบ่อเพียงพอ หรือประชากรของประเทศไทยซึ่งมีการอยู่กันเรียบร้อยดี มีความสงบ
สุขในครอบครัวอันนี้จะมีความสุข แต่อาจบ่อความเจริญด้านวัตถุ และในด้านการพัฒนา
เศรษฐกิจสังคม (เขาต้องการอันนี้) (อะไร) เขาต้องการความสงบทางด้านวัตถุ
(หรืออัน) หรือว่าเขาต้องการความสุขของบุคคล อันนี้เป็นเป้าหมายปรัชญาในด้านการ
พัฒนาเศรษฐกิจ ความสุขกับความเจริญอาจแตกต่างกัน ฉะนั้นทางรัฐบาลจึงว่าถึงว่าประเทศ
ไทยกับประเทศไทยจะมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันทาง
ประเทศไทยเป็นประเทศน้อย แต่ก็อาจมีทรัพยากรที่ตอบสนองความต้องการของประเทศไทย
ได้ และประเทศไทยมีความสามารถตอบสนองด้านเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีด้านการพัฒนา
ประเทศไทยได้ อยู่ก่อนนี้ (ความนี้) บ่อนผลประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์และการร่วมมือกันทางด้าน
เศรษฐกิจก็เป็นความร่วมมือที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ บ่อน
ว่าการร่วมมือเศรษฐกิจหรือการสร้างเศรษฐกิจ ในแง่ของฝ่ายได้ฝ่ายหนึ่งที่ได้ผลประโยชน์
หลายกว่า และก็สร้างความกระทบต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อันนี้ในระหว่างการร่วมมือกัน
ทางฝ่ายไทยก็ได้เห็นถึงว่าสองประเทศนี้ เท่าที่ (เท่าที่) ขยายในด้านเกื้อกูลกันต่างฝ่ายต่างก็
ให้ผลประโยชน์ หลายอย่างทั้งประเทศไทยต้องการในประเทศไทยถือว่าประเทศไทยจะน้อย
ก็จริง คิดว่าอนาคตอันใกล้จะมีข้อมูลเพิ่มเติม และหลายอย่างทั้งประเทศไทยต้องการ
ในประเทศไทย และก็หลายที่การพัฒนาของแต่ละประเทศนี้เป็นท่อกันให้แต่ละประเทศ
ต้องผลิตต้องเงินเช่นเดียวกัน ซึ่งว่าแต่ละประเทศเป็นภาระกัน แห่ง (เป็นภาระกันสะท้อน
แห่ง) อันนี้ซึ่งกันและกันได้ ตัวอย่างที่ดีที่สุดแก่การช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ แม้การ
ช่วยเหลือกันทางด้านเศรษฐกิจ ตัวอย่างการสร้างกระแสให้ทางประเทศไทยต้องการ

ไฟฟ้าเพื่อพัฒนาประเทศ ทางด้านการเงินก็ได้ และทางวิทยาก็มีส่วนมากสนองช่วยเหลือประเทศ
ลาวด้วยการซื้อไฟฟ้าจากประเทศลาวอันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่ง เป็นตัวอย่างอันหนึ่งที่เป็นความช่วยเหลือ
เพื่อกันและการเจรจาการค้าไฟฟ้า ถ้าเป็นงานของวิชาการเป็นการซื้อขายกันเป็นการ
ภาค (ฝ่าย) แยกกันอีกอย่างหนึ่ง ถ้าหากได้เริ่มผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยแล้วทำให้
เป็นงานของการช่วยเหลือกัน ถ้าเป็นงานของการช่วยเหลือกันราคาซื้อขายก็ต้องเกี่ย
กับว่าราคาซื้อขายที่จะได้เปรียบราคาที่ทำอยู่เพียงเดียวเปรียบ แต่ราคาของนิคมกว่าช่วยเหลือ
กัน การช่วยเหลือกันนี้อาจจะเป็นผลเสียยาวนาน อาจจะไม่เห็นเห็นกัน (เงิน) หรือมืออื่น
(เงินฝรั่ง) จะเห็นจริงๆ ปัญหาจริงๆ เข้าใจกันดีจนจึงความจำเป็นเหมือนกัน ว่าช่วยเหลือกัน
ราคาการซื้อไฟฟ้าของประเทศไทยจากประเทศลาวจึงเป็นราคาที่สูงที่ชาวลาวยังมีความพึงพอใจ
กันนั้นมันตัวอย่างหนึ่งจนความเข้าใจกันของการช่วยเหลือกันซึ่งเอื้อให้เกิดการจริงจัง (เช่นนี้)
เกิดขึ้นมาซึ่งก็ ซึ่งอีกหลายอย่างทางด้านเศรษฐกิจก็ช่วยเหลือกันได้ อันนี้มันสามารถจับ
ที่ข้าพเจ้านายบอกอีกว่า รัฐบาลลาวได้สร้างเป็นพื้นฐานกำหนดการร่วมมือกับประเทศไทย
เวลาจริง (กระนั้น) ซึ่งหลายอย่าง ข้าพเจ้าคิดว่าจะเร่งรัด (ครอบคลุมน) หมดทุก
อย่าง ส่วนนี้จึงเห็นได้ว่าได้มีพื้นฐานทั้งสองประเทศเมื่อมีกักกันการทะเลาะเบาะแว้งกัน
แต่ปัจจุบันนี้ดูเหมือนได้ (ทำอย่างเร็ว) บ่อยที่การทะเลาะเบาะแว้งเกิดขึ้น จึงได้สร้างกลไก
ขึ้นมา อันนี้ก่อนที่จะมีการติดต่อสายเดียวเส้นเดียวอาจจะเห็นระหว่างกระทรวงต่าง-
ประเทศทั้งสอง ปัจจุบันได้สร้างกลไกให้กลไกการติดต่อระหว่างกัน อาจจะเห็นกันภาคส่วน
(ฝ่าย) ต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งกระทรวงต่างประเทศระหว่างกระทรวง มีการรวมการร่วมมือเศรษฐกิจ
มีการกรรมการศึกษาความ เกี่ยวข้อง (เกี่ยวข้อง) ตามชายแดน การรวมการชายแดนต่าง ๆ และ
สำคัญอันอื่นอีก นอกจากนั้นก็มีสมาคมมิตรภาพลาว-ไทย ซึ่งทั้งหมัดนี้จะเป็นกลไกศึกษาสาย
สัมพันธ์ไว้ อาจจะเหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ใดเดี๋ยว แต่กลไกนี้จะเป็นกลไกที่ยาวนาน
จะแก้ปัญหาลำดับกันระหว่างประเทศ นอกนั้นก็มีความสำคัญทางด้านประชาชนต่อ
ประชาชน จึงได้สร้างตั้งสมาคมมิตรภาพลาว-ไทย ไทย-ลาว ขึ้น ซึ่งอันนี้มันกันกับ
(สุวรรณภูมิ) เราสมาคมภาคส่วนด้วย อันนี้มันพื้นฐานของการเอื้อให้ประชาชนได้ไปมาหา
สู่กัน แลกเปลี่ยนกันทางด้านกีฬา ทางด้านวัฒนธรรม ครั้นนี้เงินที่ลงทุนแล้วมันมีการพูด
มหาวิทยาลัยหรือการพูดประชาชน ประเทศอื่นเขาใช้การพูดไปยัง ประเทศอื่นเขาใช้การพูด
หลาย ๆ อย่าง แต่ลาวกับไทยเข้ามาใช้การพูดมหาชน เข้ามาใช้การพูดประชาชนนี้เห็นว่า
ดีต่อคล้อยและสะดวกสะบาย อันนี้ข้าพเจ้าอยากเน้น (เงิน) ทุนเงินบาทของประเทศไทย
ลาวที่กำหนดต่อประเทศไทย

และประเพณีสองเกี่ยวกับการวิจัยลาว และการวิจัยลาว ข้าพเจ้าได้อธิบายว่า
 อย่างศึกษาลาวก็ต้องศึกษาอย่างน้อย 4 ะบบของลาว

อันที่ 1 แผนที่ประวัติศาสตร์ของลาว

อันที่ 2 แผนที่ชนลาว

อันที่ 3 แผนที่วัฒนธรรม

อันที่ 4 ภูมิปัญญาแม่เมืองคนลาวหรือการเมืองของลาว

คิดว่าอาจารย์อาคมคงจะตั้งวิชาการขึ้นในอนาคต ถ้าบ่อเข้าใจงาน 4 อันนี้แล้ว
 จะบ่อเข้าใจลาวอย่างครบถ้วน จะเห็นส่วนใดส่วนหนึ่งของลาวก็เหมือนกับเห็นส่วนใดส่วนหนึ่ง
 ของบุคคล อาจจะเป็นส่วนหัว อาจจะเป็นส่วนเอว (อก) หรือจะเป็นส่วนแขน แต่บ่อเห็น
 บุคคลในฐานะองค์ประกอบของ 32 วิญญาณ อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นคิดว่าสมารถศึกษาลาวต้อง
 ศึกษาชนวนการเหล่านี้ ครั้นจะศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของลาว ที่ข้าพเจ้าถามอันที่ 4 ไปแล้ว
 ก็เห็นบทเขียนหลักสูตรต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศลาว ฝ่ายประวัติศาสตร์ แต่อยากเข้าใจ
 ประวัติศาสตร์ของลาว มี 2 วิธี

วิธีที่ 1 ที่ต้องการที่สุดคือแม่ศึกษาจากตนเองของคนลาวเอง ที่เขียนขึ้นเป็นการ
 บันทึกเหตุการณ์อันอดีต อันนี้จะเข้าใจประวัติศาสตร์แบบเชิงเอกสารของชาติลาว ของประเทศลาว
 จากความเชื่อใจของคนลาว ตัวอย่างอันนี้เกี่ยวกับความเข้าใจของประวัติศาสตร์ของประเทศ
 หนึ่งก็คือ เฮาฮอย (พันคำ) เข้าใจคนทุกหมู่ เฮาฮอยเข้าใจคนทุกหมู่ต้องบว้างตัวเองจน
 ทัศนะเฮาฮอย เบ็ชชะเจ้า (ผู้อื่น) จึงจะเข้าใจได้ มีหลายประเทศจะเขียนประวัติศาสตร์ของ
 ประเทศนั้นสมมติมาจากการเมือง หรือเพื่อเสนอแนะนโยบายการเมืองอาจจะวาดภาพประวัติ-
 ศาสตร์ว่าประเทศนั้นตามจุดประสงค์หรือตามภาษาอังกฤษว่า VISION ของตนเอง และ
 จะออกภาพของประเทศนั้นบ่อตรงกับความเป็นจริง บางครั้งเป็นภาพฉายาก็เป็นได้ แล้วมา
 ศึกษาชนของชนพื้นฐานอีกชั้น จึงอาจมีความเข้าใจจิตสำนึกของความเป็นมาประวัติศาสตร์
 ของประเทศนั้น ถ้าว่า เบ็ชชะเจ้า (อย่างนั้น) นักศึกษานิยมเขียนที่ได้ฮับการนำเสนอมาแต่บ่อย
 (การศึกษาอบรมมาตั้งแต่เด็ก) อาจจะมีความรู้ลึกซึ้งที่คิดเร็วทันที่ที่ได้เขียน (เขียน) ประเทศ
 นั้น จะเกิดมีแนวคิดคติที่เขามาบันทึก ในสมัยสุโขทัย จะมีแนวคิดบันทึกขึ้นมานั้นสุโขทัย
 เนื่องเกิดจากการอบรมกล่อมเนนสิ่งที่ยอดึกกับความเป็นจริง ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงว่าการเขียน
 ศึกษาประวัติศาสตร์ของลาว แม่เขียนแม่ศึกษา ตามการบันทึกเหตุการณ์ความเป็นจริง

ถ้าว่าประเทศจีนจะมีผู้แต่งประวัติศาสตร์ลาว ฉะนั้นแล้วฉันน่าจะเข้าไปเขียนงานอันเอกสารจากประเทศลาว หรือจากประเทศที่สามที่เขียนถึงประเทศลาว จดหมายเหตุของประเทศจีน จดหมายเหตุของพม่า ๆ ประเทศ ได้เขียนถึงประวัติศาสตร์ลาวตั้งแต่อาณาจักรอ้ายลาว ก่อนประวัติศาสตร์อยู่ทางเหนือ ๆ ขึ้น (อยู่ทางเหนืออัน) เดิมนั้นมีอ้ายลาวผู้ให้ผู้นำไปทางภาคเหนือประเทศลาว อาจจะไปแบ่งว่าอ้ายลาวนี้เป็นที่ตั้งของอาณาจักรอ้ายลาวในสามพันสี่พันก่อนได้คิดแนวได้ อาจจะมีคนหาพบถึงปัจจุบันแล้ว (เราเรียก) หุ่นดินแต่ชื่อเดิมของเพ็ญแมน (คือ) ขุนเมือง แล้วจะไปอิงถึงจึงจะรู้จักความเป็นมา อันนี้แม้ประวัติศาสตร์ของประเทศลาวที่คิดค้นกับประวัติศาสตร์ของประเทศไทยและของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ อีก แต่ความสืบเนื่องกันมีอยู่ ประเทศลาวก็รู้จักประเทศไทย แต่รู้จักประเทศไทยในฐานะประเทศสยามที่ชื่อสยามนาน มีความผูกพันกับภาษานานที่สุด และประเทศไทยเป็นประเทศที่เกื้อหนุน ๆ ในแง่ของสภาพแวดล้อมของชื่อ ปัจจุบันนักวิชาการ นักประวัติศาสตร์ ก็พยายามอธิบาย และเชื่อมโยงของประวัติศาสตร์ไทยในอดีต บางครั้งบางครั้งก็อ้างความสืบเนื่อง ล้าหรับลาว แล้วแล้วคำว่า "ลาว" นั้นตั้งเดิมมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรอ้ายลาวอยู่ทางเหนือขึ้น (ให้) นำได้เปลี่ยนแปลง ฉะนั้นความชัดเจนของประวัติศาสตร์ลาวมีอยู่มาตลอดมาโดยสืบเนื่อง มาโดยอันอันมาแต่ครั้งนั้น (ด้วย) อันนั้นที่หนังสือ ข้าพเจ้าคิดว่าในแง่ของประวัติศาสตร์นี้

อันที่สองของความเป็นประวัติศาสตร์นี้ นอกจากจะรู้ประวัติศาสตร์ในแง่ของการบันทึกเหตุการณ์แล้ว ก็ต้องศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศลาว ประวัติศาสตร์การทูตของประเทศลาวตั้งแต่อดีตกับบรรพกาล ประเทศลาวมีสัมพันธไมตรีกับทุกประเทศ ประเทศลาวไม่เคยมีการทะเลาะเบาะแว้งหรือจะไม่ว่ากัน (แย่งชิง) หรือจะไปสร้าง ความทะเลาะวิวาทกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง อันนี้อาจที่แบ่งประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศลาวจะเห็นว่าชาวลาวนี้เป็นชาวลาวเป็นประชาชนที่อยู่ในความสงบสุข ไม่เคยไปสู้รบกับประเทศอื่น มีแต่ป้องกันตัวเองมาตลอด อันนี้จะเห็นประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศลาว นอกนั้นก็เห็นประวัติศาสตร์การทูตของลาวก็เช่นเดียวกัน ประวัติศาสตร์การทูตลาวมีติดคำบรรพให้เลิกเปลี่ยนยุคกันมาก่อนสมัยประวัติศาสตร์ ก่อนสมัยอาณาจักร "พองแสง" กับหลาย ๆ ประเทศหรือในเวลานั้นอันว่า (เรียกว่า) กับหลาย ๆ ชาติ หลาย ๆ รัฐ อันนี้จะเห็นว่าประวัติศาสตร์การเมือง ประวัติศาสตร์การทูตของลาว ล้วนแล้วแต่มีการทูตอยู่ในความสันติสุข ที่อยู่ในความมิตรภาพการตลอด อันนั้นกับข้าพเจ้าอยาก

แผนการเรียนของพระวิศิษฐ์หรือหลวง ศึกษาลาว นอกจากพระวิศิษฐ์แล้ว ยังมีบ่อ
เพียงพล แม่ต้องศึกษาถึงหนองลาว

สิ่งคนลาวเน้นสิ่งคนที่เราจะมีการวิวัฒนาการก่อนสมัยพุทธกาล ถ้าจะเรียงกัน (ย้อนดู)
ในแง่พระวิศิษฐ์แล้ว เริ่มต้นจากเป็นอาณาจักรล้านช้าง มีการปกครองเป็นระบบสังคม
กันมาแล้ว ต่อมาเป็นชุมชนท้องถิ่น (เก่าใหม่) ราชอาณาจักรล้านช้าง (ยุคสมัยจักรวรรดิ)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยโบราณว่า ครั้นเมื่อโลก
คิดว่าเราจะเห็นว่าในสมัยพุทธศาสนาของอาณาจักรล้านช้างนี้ ได้มีการจัดสรรสังคมของลาวอย่าง
สมบูรณ์แบบแล้ว จะเป็นพ่อบ้าน (ผู้ใหญ่วัย) จะเป็นคนสูง (ก้านั้น) จะเป็นชาย (เป็น
อะไวทักตาม) เป็นสิ่งที่ตั้งเจตนาหลายพันปีแล้วก่อนมีการปกครองที่สร้างขึ้น 2-3 ศตวรรษ
มาแล้ว ฉะนั้นจึงเป็นการปกครองที่มีมาหลายพันปี ในแง่ของการจัดสรรสังคมและสังคม
นี้ให้เกิดขึ้นเป็นระบบปกครองที่แน่นอน และเป็นระบบกฎหมายชัดเจนมาประมาณในระยะ
ของอาณาจักรของแล เพี้ยม (เดิม) อีก และต่อมาได้มีการย้ายถิ่นที่ชัดเจน แม่บ้านสมัย
อาณาจักรของพระเจ้าฟ้างุ้มมหาราช ซึ่งใน ค.ศ. ที่ 12-13-14 นี้ ซึ่งถ้ามีเจ้าฟ้างุ้มจะบอก
คงมีการแบ่งราชการปกครองที่แน่นอน มีเห็นว่าสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้มมีการจัดสรรสังคมของ
ลาวแม่เล็กซึ่งและครบถ้วนที่สุดและก็ได้ทอดมาถึงปัจจุบัน ฉะนั้นในสังคมลาวปัจจุบันจึงมีคำ
ว่าเพี้ยม จึงว่ามีคำพูดเก่าแก่เป็นภาษาลาวโบราณที่เรียกว่าได้ และก็เป็นที่รู้จักกันจนถึงปัจจุบัน
ว่า "ฮือฮือสองคองคอง" "ฮือฮือคองเจียง" "ฮือฮือคองเมือ" และอื่น ๆ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การ
การจัดสรรสังคมลาวแต่ยุคดึกดำบรรพ์ และก็เป็นที่รู้จักกันของปัจจุบัณถึงลาวใน
ปัจจุบันนี้ ฉะนั้นในสังคมลาวจะเห็นว่ามีความวิวัฒนาการจากเก่าแก่ มาทอดถึงปัจจุบันตามปกติ
และก็มีภาษาได้ เป็นทั้ง (เพราะอะไว) จึงมีภาษาได้ นี่อาจแม่ (เป็น) คำถามที่
นักวิชาการที่จะคิดว่าละเอียด ที่ถามได้ภาษาได้คือแม่ (คืออย่างนี้) เพราะว่าพื้นฐาน
สังคมลาววางอยู่ 3 บ่อ (ที่) 3 บ่อ

ปัจจัยที่ 1 แม่ปัจจัยของบุคคลที่เอาครอบครัวเป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ
กิจวัตร ในการพัฒนากันกันก็พูด (ก็ตาม) ครอบครัวของลาวจะต้องเป็นแม่เล็ก เป็นหลัก
พื้นฐานในการพัฒนาสังคม ฉะนั้นบทบาทของครอบครัวจึงมีสูง เริ่มจากพ่อแม่ ยังสำคัญว่า
นั้นเอ็นว (เรียกว่า) พ่อแม่-แม่ พ่อ-ลุง ที่อยู่ในสายตาเอ็นวเดียวกัน และผู้หลัก
ผู้ใหญ่จะเข้ทั้งความดีทั้งปัจจุบันซึ่งแม่พ่อ-แม่ จะเอาความดีของพระสวามีจะ
แม่พ่อแม่-แม่ พ่อ-ลุง ปู่-ย่า ตา-ยาย ที่มีพระสวามีในชีวิตรมาเก็บบุญบารมีสอน

เป็นโรงเรียน (โรงเรียน) ที่แรก ที่นำเด็ก (ที่แรก) ก็ว่าได้ของเจ๊กน้อย และ
ครุฑจรวนี้ก็เป็นลูกแรกเมื่อสอนเป็นลูกศึกษา อันนี้แม่ฉันที่ 1 ของสิ่งคนลาว

ปัจจัยที่ 2 แม่โรงเรียน แม่ครู แม่อาจารย์ ที่สอนอยู่โรงเรียน อันนี้แม่
กับมีความรู้ด้านวิชาการ แม่มีความรู้เกี่ยวกับ (รอบตัว) และเป็นผู้มีความรู้และ
สร้างองค์ประกอบให้เด็กน้อยนั้นเขาจะรอบรู้ทุกสิ่ง ๆ เพราะเวลาเรียนเสร็จแล้ว
มีหลายงาน (อย่าง) ที่ต้องอดทน

ปัจจัยที่ 3 แม่วิชาความรู้ ในเมืองลาวในอดีตตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาถึง
ปัจจุบัน วิชาความรู้มีทั้งภาษาการถึงสอนเด็กน้อย วิชาการถึงสอนเด็กเข้าโรงเรียนของ
วิชาความรู้ (ที่) บางแนวคิดจะเข้าใจว่าโรงเรียนวัดเป็นโรงเรียนที่ยากจน ความเป็นจริง
แน่นอน (ในวัด) โรงเรียนวัดนี้เป็นโรงเรียนที่เต็มไปด้วยอารยธรรมคือธรรม คนดี
วัดผ่านโรงเรียนวัดที่เก็บเงิน (เสียวัด) จะกลายเป็นคนที่เต็มไปด้วย 3 บัญชา
บัญญัติทางโลก บัญชาทางธรรม และหลายคน และข้าพเจ้าเองก็ผ่านแล้วผ่านโรงเรียน
ทางวัด บัณฑิตของข้าพเจ้าเป็นผู้ที่สอน (สิ่งสอน) จึงสร้างสมดุลย์กับเด็กน้อยที่มี 3
อัน 3 ความรู้ในตัวของเขาเอง

ความรู้ที่ 1 แม่จากผู้ยังเกิดเกล้า ที่มีความรู้พิเศษเกี่ยวกับสิ่งสอนทั้งเข้า
ทั้งเพิ่ม ทั้งทุกนати

ความรู้ที่ 2 เกิดจากครูอาจารย์จากโรงเรียนให้มีความรู้ด้านวิชาการ

อันที่ 3 แม่จากพระสงฆ์องค์พระเจ้าที่สอนให้รู้ถึงธรรม ที่บาปบุญ
ชั่วดีชั่วสูง วิชาความดีชั่ว คิดว่าแม่แม่ที่เรียนของสิ่งคนลาวที่ข้าพเจ้าอยากบอกกับแม่ ๆ

นอกจากนั้นแม่แม่เป็นพื้นฐานสิ่งสอนอันที่ก็เกี่ยวข้องกับกิจการเมือง การ
เมืองของประเทศหนึ่ง ของระบอบหนึ่งก็อยู่ (สิ่งเสริม) พื้นฐานปัจจัยด้วยสิ่งสอนของ
ประเทศนั้นให้ ประเทศลาวก็เช่นเดียวกัน อันนี้แม่ฉันที่ 2 ที่คิดว่าการศึกษาประเทศลาว
จะต้องศึกษาถึงสิ่งคนลาว

อันที่ 3 จะศึกษาประเทศลาวต้องศึกษาวัฒนธรรมของลาว แต่ละประเทศ
มีวัฒนธรรมของตนเองเฉพาะ มีอันคล้ายคลึงกัน มีอันเฉพาะ สำหรับคนลาวแล้วข้าพเจ้า
เข้าใจว่าเพิ่มเติมว่าเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ มีวัฒนธรรมลาวโบราณ สิ่งสอนมาถึง เขมร
เขมรโบราณ (เขมรก่อนเขมร) และอีกขบวนการมาถึงปัจจุบัน ด้วยอีกขบวนการเก่าแก่และความ
ดั้งเดิมไว้ อันนี้ปัจจัยอื่น (เพราะ) 2 สาเหตุ

เรือนขาวสะอาด คางกะโหลกใหญ่ กินเหล้าลาวว่าคนลาวกินข้าวเหนียวคางกะโหลกใหญ่ อันนี้จะ
เป็นแก้วหรือปลั้วเจ้าก็ทดลองเบี่ยงคางกะโหลกเอง ก็คือว่าแข็งแรงแผ่นผิว

อันที่ 2 (เป็นคนลาว) เป็นคนวิเศษของส่วยกายว่า เบี่ยง (วิเศษมาก)
คนลาว อีแพง ๆ (ลือเลื่อง ๆ) คำ ๆ หนึ่งถึง เบี่ยงยิ่งว่าขึ้น (ทำในใจว่าเช่นนั้น)
เพราะว่ากินข้าวเม็ด (บดข้าว) มาตั้งคั้ง เบี่ยง (ยิ่ง) สบจึงคำ ๆ ขอลาเดาน้ำใส่ไว้
บนไฟ และมีลักษณะสีคำ ๆ คางนี้เรียกว่าข้าวเจ้าเบี่ยงส่วยเองสีแพง ๆ คำ ๆ
ก็เอานี้จึงเบี่ยงลาวแต่ลาวเพียงละ อันที่อันที่ 2

อันที่ 3 ว่าเบี่ยงลาวนั้นได้ เบี่ยงลูกคอบ้างว่าขึ้น (สองลูกคอบ้าง) กับ
เบี่ยงพื้นเบี่ยง (คนเก็บ) ลูกคอบ้างจะเป็นกับข้าวใหญ่ เบี่ยงจะปิ้ง ๆ (ปิ้ง ๆ) เบี่ยงยิ่งว่าขึ้น
(เป็นเพราะอะไร) เพราะคนลาว มีเมี้ยน (ชอบสนุกสนาน) เมื่อนำข้าวเม็ดไปต้มแล้ว
ค้ำบนคั้งหรือคั้งกะได้ (จนสว่างก็ได้) ไปคนกับค้ำกับคั้งปิ้ง คอบและลูกคอบ้างใหญ่ ถ้า
คั้งเบี่ยงหรือส่วยดี คั้งกับข้าวเหนียว ลงไปจนส่วยแล้วสีพันตอน อันนี้เรียกว่าข้าวเจ้าว่าเบี่ยงคน
ลาวนี้เอานี้จะเบี่ยงของส่วยกาย (ว่ากาย) ๗ 3 อันนี้ก็ได้ แต่อันนั้นเอเพียงพอ
อาหารการกินของลาวนอกจากเป็นข้าวเหนียวกับลาบ แล้วที่เป็นลักษณะเอกลักษณ์ของชาติ
แล้วยังเป็นสิริมงคลอีก ก็ข้าวเหนียวสุคนเสกด้วยสิริมงคล เหนียวที่มีความหมายถึงความ
ผูกพันที่เหนียวแน่นต่อกัน สวต-คิ-พัน้อง มาเขียนตามกัน จะเอากะค้ำข้าวเหนียวมาให้กิน
เพื่อรักษาความเหนียวนี้ ในการเบี่ยงคอบ้างส่วยลาวว่าเป็นเหนียวเป็นแก่นกันแรกกัน
แรกเมื่อมาพบ ค้างคอบ้างที่เหนียวแน่นที่ยึดซาถึงถึงกันด้วยในขนาด อันนี้เป็นสิริมงคลแสดง
ถึงจิตใจไมตรีของเอกลักษณ์ลาว อันนี้ยังหมายถึงลาวกับข้าวเหนียวแล้วคือมีลาบ ลาบนี้
เป็นอาหารประจำชาติ แรกกับแขกเมืองมาขาย (มาเยี่ยม) มีตราหาขายต้องเสียดลาบ
ให้กิน เสียดลาบก่อนว่าพักิน (ฮ่วย) อันเดียว แต่เป็นสิริมงคล ก็ลาบนี้แล้ว น้ำซด
มีลาบ มีข้าวเหนียวเสิร์ฟ มีความอยู่เย็นเป็นสุข อันนี้กับเอกลักษณ์ลักษณะชาติของอาหารลาว
ข้าวเจ้าส่วยลาวอีกเรียกว่าลาบผู้กับประเทศลาว คนลาวชาติลาว ก็ต้องรู้จักสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์
ของลาบ ลาบอาหาร ของลาวเช่นเดียวกัน อันนี้แม้ข้าวเจ้าคิดว่าในแง่ของวัฒนธรรมของ
ประเทศลาวแน่นอนสำคัญ ที่เห็นถึงความตั้งใจและความเก่าแก่ และความเป็นเอกลักษณ์ที่เหมือนกัน
เปลี่ยนแปลงของคำว่าลาบนั้น นอกจากผู้กับประวัติศาสตร์ด้านวัฒนธรรมจริงนี้ (อย่างนี้)
แล้ว การจำแนกวัฒนธรรมของลาวยังมี 3-4 ลักษณะที่บ่งชี้ว่า บ่อสามารถคิดแยกออก
จากกันได้ ลักษณะชาติพันธุ์ของวัฒนธรรมลาว แม้ลักษณะชาติคือค้ำข้าวเจ้าลาวเมื่อ

แผนการศึกษา เอกอัครราชทูตครั้งนี้ แผนการจะอีกนักคิดด้วยบรรพบุรุษก่อกำหนดที่ไว้วาง
วัฒนธรรมนั้น (เพราะว่าวัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งที่สืบเนื่อง เป็นสิ่งที่สืบทอดเป็นสิ่งที่คนเห็นดีเห็น
พร้อมกัน เป็นวิถีทางดำรงชีวิตของประเทศหนึ่งของชาติหนึ่ง และเมื่อว่าวัฒนธรรมต้องเป็น
ลักษณะชาติที่มั่นคงชนชาติรุ่งเรืองต้องแสดงความเป็นเอกภาพ แสดงความมั่นคงคือขั้น (ขั้น) ก่อน ๆ
ของพวกเราที่ได้สร้างไว้และขั้นต่อไป ๆ มา ในปัจจุบันก็ต้องศึกษาเอกลักษณ์ชาติในไว้มาก่อน
แต่ก่อนถึงขั้นต่อไป ต้องมีลักษณะของประชาชนเข้าวัฒนธรรม วัฒนธรรมก็ย่อมมีวัฒนธรรมที่
สร้างขึ้นมา ย่อมเห็นว่าผู้มีส่วนการปกครองจะเขียนว่า วัฒนธรรมก็ต้องเป็นองค์ด้าน
กฎหมาย ต้องเป็นแนวนี้ แนวนี้ ย่อมแน่นอนนั้น วัฒนธรรมเป็นของประชาชน ประชาชนเป็น
ผู้สร้างขึ้น เป็นส่วนราชการที่เวลาเป็นสิ่งที่ยอมรับของมวลชนของมหาชน และลักษณะ
ประชาชนนี้ ลักษณะมหาชนนี้จึงกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับของมวลชนของมหาชน และลักษณะ
ของประชาชน อันนี้ย่อมแน่นอนนักหนังสือพิมพ์บางฉบับเขียนว่าข้าพเจ้าไม่เคยถึงวัฒนธรรม
ของลาว ย่อมแน่นอน ข้าพเจ้าอยากเห็นว่าวัฒนธรรมที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ปฏิบัติของบุคคล
ที่เกิดจากพื้นฐานสังคม 3 อย่าง ที่ข้าพเจ้าว่า ว้างก็ (เมื่อ) นี้ แม้ชั้นเกิดมาจากสังคม
ฐาน ทั้งประชาชนย่อมเคยมีการทดลองเกณฑ์ทั้งด้านกฎหมายระเบียบหลักการว่าผู้ปฏิบัติ
คือ ผู้ขึ้น (นักบวช) คือ กือ (นักพรต) ย่อมเคยมี แต่ก่อนนี้ผู้ปฏิบัติ (ผู้ปฏิบัติ
คนใด) จะไม่ยุ่งอันอื่นนอกจากขึ้น เพราะแน่นอนลักษณะของวัฒนธรรมของชาติหนึ่งนั้นเข้าในฝั่ง
ปฏิกิริยาในตัวแนวคิด อันนี้จะแสดงออกมากในงาน อยู่บ้านก็ยุ่งขึ้น นอกบ้านก็ ไปเวียก
(ไปทำงาน) ไปงานก็ยุ่งขึ้น ข้าพเจ้าก็เป็นผู้ปฏิบัติมาส่วนนี้ อันนี้เป็นสิ่งที่จริงจัง เห็นว่าเป็น
วัฒนธรรมของสังคมของประชาชนที่มีการยอมรับจะแตกต่างกับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นว่าอำนาจ
การปกครองก็ได้ อันการปกครองก็ได้ที่บ่งบอกว่าวัฒนธรรมต้องเป็นแบบนี้ แบบนี้ อันนี้จะบ่ง
บอกว่า จะบ่งบอกลักษณะหลายชั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของอำนาจ อำนาจก็เปลี่ยนแปลง
ไปนี้ อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่าลักษณะของมหาชนของวัฒนธรรมลาวเป็นคือแนวนี้ นอกนั้นก็
ลักษณะอันกว้างขวางของวัฒนธรรมลาว วัฒนธรรมจะต้องทันไปนี้ และทันในกรณีพื้นฐานของ
ความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นประชาชนได้สืบเอาแต่สิ่งที่ยั่งยืนแต่สิ่งที่ยั่งยืนที่สอดคล้อง
ย่อมแน่นอนจะสืบความก้าวหน้า แต่สร้างความคิดเห็นต่อวัฒนธรรม อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่าแน่นอน
วัฒนธรรมของลาวที่ได้ยึดไว้ 3 ลักษณะอันนี้ และถ้าจักให้อุบัติวัฒนธรรมของลาวดีขึ้นอีก
แสดงออก 3 อัน ใน 3 อันที่คิดว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสูงในความคิดและแก่น แก่น
วรรณคดีที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ก็รู้ว่าลาวมีวรรณคดีที่เก่าแก่เป็น

หัน ๆ มี ๒๗ ๆ ก็มี แต่เก่าแก่ก็หลาย ทางวิชาการก็ใช้ยานเว็ทิง ค้าวสูงห้าเว็ทิง
 กาละเอลด สิบเว็ท และกัน ๆ อย่างหลวงหลายพวกมาก ที่เกิดขึ้นในวรรณคดีของลาว และอื่น
 ที่นิยมกันสอยกัน ที่ผู้ทำก็ถึกซึ่งที่ผู้ถึกนั้น "ผานมีปะฮ่อน" อันนี้ก็เป็นวรรณคดีของลาว ที่มี
 หุ่ด ๆ ในด้านประวัติศาสตร์ช่วยอย่างหลายหลาย เพราะว่าประวัติศาสตร์นี้ถือว่า เป็นคำเขมรบอก
 เหตุการณ์อันหนึ่ง แต่ที่สาระตรงกลางด้านวรรณคดีนี้จะถือว่า เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญ
 ที่มีความเจริญในของลาวทางวรรณคดีที่งานสมัยอดีตกาล นอกจากนั้นก็ในวรรณคดีที่เก่าแก่
 ที่เห็นสภาพของลาวและศิลปกรรมที่มีเอกลักษณ์ของลาวแท้ ๆ ในหลายอันนี้ ที่ลาวยังมีบันทึก
 รุ่ดอันหนึ่ง (พบ) อาจารย์อำคนถึงชาวนาที่ขึ้นเขาไปซอก (ค้นคว้า) ในทางศิลปกรรมอันนี้
 ฮ่อ (ถึง) รูปปั้นอันนี้ชื่อสามคืน ก็ที่เข้าไปซอกถึงศิลปกรรมของลาวประเทศลาว ของชาติลาว
 ของในวรรณคดีของลาว ก็ว่าจะเป็นงานอันหนึ่ง ๆ พวกเราที่มี ๒๗ มีวัดจำบากอีก มีพระ
 ราชวงศ์ถึง มีพระบาทหลวง มีวัดซึ่งหลวง ๒๗ มีนาเขียรวาฬว (ฝรั่งแปล) ก็ว่าเก็บฝัง
 ศพของลาวถึงชื่อว่า "โพเจียง" โพเจียงเป็นนาเกลือของฮ่อเจียง เป็นคำบอกเล่ากัน
 มาถึงปัจจุบัน ฮ่อถึงยังก็สร้างขึ้นพร้อม ๆ กับพระบาทหลวงจาก 2,000 ปีก่อน ก็ถือว่าเป็น
 ในวรรณคดีที่ศิลปกรรมอันเก่าแก่มีคุณค่าทางการศึกษาของพวกเขาหลายที่สุด ทางด้าน
 ศิลปกรรมอันนี้คือมีทางอาจารย์ได้ว่า เรื่องอันต่าง ๆ ความจริงทางลาวมีขึ้นกันหลาย
 ตั้งแต่ข้างข้าพเจ้าไปซอกล่างของของ ถ้ามีพันดอน ถ้าสาละวัน ถ้าผานปะฮ่อน ถ้าตั้งทวาก
 ถ้าภูพาน ถ้าทวาก ถ้าเพียง ขันเงิน ขันทอง ขันทอง ขันเงิน (เหล่านี้) ถ้าผานปะฮ่อนความอุดม
 สมบูรณ์...ทางศิลปกรรม (เจริญชัย ขันเงิน) (ค้นคว้า)...เมื่อมีเงินเงินอยู่
 ไม่พอ...เห็นได้เข้าโพเจียง ข้าพเจ้าได้เคยเห็นที่ลาว แต่ข้าพเจ้าก็คิดว่ามีเงินที่เงิน
 (เหมือนแต่ ๆ) คือที่ทองเงิน มีบางคำ ก้องก้องก้อง (ก้องก้อง) แต่ ๆ คือว่าเงิน
 ศิลปกรรมของลาวมา แม้เวลานี้ก็ยังเห็นเงินที่เงินทอง (ยังไม่มี) คือที่เงิน ถ้าลาว
 นี้เป็นสิ่งที่เก่าแก่ในลาวคำนี้ ขันเงินที่ข้าพเจ้าได้ เพราะว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีเงิน
 คนเมืองลาวได้เงินขึ้นเงินล้านนั้นที่เงินทองเกิด จะเงินเงินเป็นสิ่งที่พระบาทหลวงที่สุด แม้ลาวกับ
 กอเก่าแก่กว่าเงินทองเมืองลาวทางลาวคำนี้ประเทศลาวที่ติดพันกับลาวมีพันดอน อันนี้ก็เป็น
 ลำพัน เป็นลำพันที่ว่าเดิมบดด้วยทองแดงที่เก่าแก่และเงินเงิน ๆ อันนี้ประเทศลาวคิดว่า
 เขามีทองคำอันศิลปกรรมที่สูงส่งและพบกันที่เงินทองที่เงินได้ สักเงินที่ได้คือว่าทอง
 คำว่าต่าง ๆ ของประเทศลาว ก็ถือว่าเป็นเงินที่นิยมกันสอย และอีกข้อความเก่าแก่ของประเทศ
 ๒๗ จะนี้เงินทองเงินเงิน...รวมเวลาอีก 10 นาทีคือ...เงินเงินเวลาหนึ่ง...
 ของเวลาอีก 10 นาที...นี่ละ ถ้าอย่างนี้จะศึกษาประเทศลาวทั้งหมดนี้ มี 4 อย่าง

ข้าวเหนียวนี้ ยังใช้ปลูกประเทศลาวหลายพื้นที่ ข้าพเจ้ายังพอเห็นลาวจำพวกนี้ที่ลง
มือเกี่ยวกับประเทศลาว และกำลังศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวเหนียวนี้ ๆ นี่ ข้าพเจ้าก็คิด
ว่าจะเข้าใจตรงจิตสำนึกว่า ความเป็นมาของลาว ของชาวลาว นับแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน
จะมีความสอดคล้องกัน ข้าพเจ้าต้องขอโทษน้ำหนักของจิตตังที่วางเกินเวลาไปเกือบชั่วโมง
และต้องขออภัยใจที่ครูอาจารย์ได้อดทนฟังข้าพเจ้า ก็ขอให้อีกว่าข้าพเจ้าขอแนะนำวิชาการ
กับมิตรานที่ลาวสามารถด้านนี้ มีความภาคภูมิใจได้ ข้าพเจ้าขอเรียนด้วย ข้าพเจ้ายินดี
จะฟังคำกล่าวสนับสนุน มีแต่ขออยู่มาของประเพณีนี้เรื่อยไปเถิด ข้าพเจ้าที่ได้อาณาเขตที่กรุงเทพ
ที่ได้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้กองประชุมที่สร้างความดีความแพะ ให้กองประชุมที่สักยันต์การ
มีสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวให้แน่นแฟ้น เติบโตเป็นพี่เป็นน้องกับตลอดไป
ขอจบการกล่าว) ฯ

การสรุปเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง
แนวทางการวิจัยสาวศึกษาในประเทศไทย

บุญวิภาณี บุญยะ เทตมาลา

ผู้อำนวยการฝ่ายสนับสนุนการวิจัย
ด้านความสัมพันธ์ข้ามชาติ
และทางเลือกในการพัฒนา
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

การสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง
แนวทางการวิจัยลวดลายผ้าไหมประเทศไทย *

ผลของวัยและวัยวุฒิในตัวมีว่า ขอเรียกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ที่ สดก ว่าเรื่องเอกภพแล้วละการศึกษานี้มีมานานแล้วแต่อย่างไร ในเชิงของนักทฤษฎี ในเชิงของทฤษฎีการทดลองแล้ว ในเชิงของการปฏิบัติ ในเชิงของการปฏิบัติ แต่ที่เบสิคเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าประเทศคงจะมี ความสำคัญ มีความสำคัญอันเด่นชัดในแง่ของการระดมทุนแล้ว คือมีเงินมีเงินแล้วขอ เวลามีเงินแล้วหาคนให้ทำ เป็นช่วงที่นำสู่ทางของการทำวิจัย คืออย่างที่เราจะใช้วิทยาศาสตร์ การการวิจัยมีอยู่อย่างจำกัดนั้นได้ค้นคว้าจนสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เรียกว่าเรามาทำ "วิทยาศาสตร์" ซึ่งก็คือการเปลี่ยนพหุสมการในสถานะระบบซึ่งผลสุดท้ายที่มันก็จะมาเป็น จุดสำคัญมาก ในหลายๆที่มันสำคัญมาก ตั้งแต่ที่มันเป็นต้นแบบ อย่างว่าที่ความสำคัญของการเรียน อย่างนี้ เป็นงานช่วงสี่เดือนแล้ว (ถึงแต่ก่อนนั้นเป็นช่วงของการปฏิบัติเพื่อที่จะได้มาซึ่งตัว การการวิจัย เพราะว่าการศึกษานี้มันจะเริ่มต้นมาตั้งแต่ต้นๆ คือประเทศ ที่เราจะคิดจะทำให้มันรู้ตัวว่าหาแหล่งทุนแล้ว เราคิดว่ามันจะแพงกว่าที่จะทำประเทศแล้ว มีเงินมันมีทุนมันก็จะมีเงินประมาณนี้อะไร... (วิทยาศาสตร์) ก็คือเราใช้ทุนมาลงทุน อย่างที่เราจะคิดจะประมาณว่าให้เรียนวิจัย คิดว่าอันนี้ดี ๆ เราก็จะเอาเงินทุน อย่างที่คิด ที่คิดว่าเรามีระบบเรื่องหนึ่งซึ่งเราใช้เงินมาลงทุนก็ทำ งานวิจัยเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของประเทศ ไทยจำนวนหนึ่งที่จะมาเฉลี่ยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ อย่างเช่นเรื่องของการใช้เกี่ยวกับ การงบว่าของสถาบัน ถึงแล้วของสถาบัน วิทยาลัยการแพทย์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ประมาณสิบสถาบันก็ได้ ข้อมูลก็ได้ข้อมูลก็ค่อนข้างน่าสนใจกว่า มีวิทยาลัยการแพทย์อยู่หลาย แห่งแล้วทั้งนี้ทั้งนั้นประมาณนี้เท่าไร บางแห่งก็ได้ทุนจากต่างประเทศมาแต่ก็มี อยู่เล็กน้อยถึงติดงานได้พอสมควร และก็เป็นที่สนใจที่สนใจมากกว่า จริง ๆ แล้วมันมี คักยภาพที่จะให้หา แหล่งเงินกับ เรื่องการวิจัย เรื่องต่างประเทศไทยมันอยู่พอสมควร แต่ที่ที่ที่เรามีลักษณะพิเศษอะไรบางอย่างมันก็มี

1. หิ้งพิงทะจากคำฟงชาติพอลมควว

2. ฮาจะมิลักกะที่เวียงมโนได้กั Original Research กั

เทวามว แต่ฮาฮายองคความวู้ที่ผลิตภาษาต่างประเทศกันพอลมควว มันขึ้นกับว่า...
เช่น ฮาฮายองคประเทศเยอรมหรือประเทศลาว โดยผ่านทางภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศส
อะไรกันเป็นต้น นีคือลักษณะการวู้ที่เป็นอยู่

ทีนี้ในการวู้ของลาวฮามวเป็นกรวู้ที่เป็นตัวอย่งางางงานที่จะได้จากการประชุม
คราวนี้ คงจะเป็นางงานที่คงจะบอกอวไว้ค้ล็กทนามางได้พอลมคววเกี่ยวกับกรวู้ยากร
ภณญ์ เกี่ยวกับความสนใจทางวิชาการในการที่จะทำวิจัยางเรื่องวาวต่าง ๆ และก็คงจะ
เป็นกรวู้ที่จะกำหนดแผนงานได้ซึ่งผมคิดว่านี่คือ-ตามเรื่องที่จะสามารถทำได้กัโดยที่...
ในขณะนี ซึ่งเรามีประกาศทอยู่แล้ว ประกาศททางสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์นี มี 7
ประเภท โดย 7 ประเภท วู้ปัจจุบัน ซึ่งหลายท้านานที่นี้จะทราอยู่แล้ว จะได้วู้อยู่แล้ว
ยั้งไว้กัตาม ผมจะวาววู้ที่อู้ที่ลุ่มวู้ของวู้วู้มประชุมคราวนี้พอได้วู้ วู้ที่อู้ที่ลุ่มวู้แล้วผมจะ
สังประกาศทที่ทนามวให้ถึงทุกท้านอู้ค้ล็กทนี่ เรามีท 7 ประเภท ที่ประกาศทแล้ว จาก
มุมมองของลาวฮากานนี้สามารถวู้ประโยชน์จากทที่ประกาศทแล้วนี้ได้กัท้อยู่หลายประเภท

ประเภทที่ 1 ซึ่งผมขอแนะนำกันักวิชาการที่สนใจพยายามลัคคอยู่กัใช้
ประโยชน์ลัคคประเภทที่เราเรียกว่า "จัดระเบียบความวู้" จัดระเบียบความวู้นี้ทำให้

กัวู้ 1 ผมคิดว่าจัดระเบียบความวู้เกี่ยวกับ "ลาว" ที่นักวิชาการไทย
ผลิตขึ้นมาทังหมด แล้วจัดระเบียบความวู้คือประมวลความวู้ วัตถุประสงค์ลัคคทำเป็น
Anthology วัตถุประสงค์คือเขียน Analytical Overview วัตถุประสงค์ว่าการศึกษา
เกี่ยวกับลาวในประเทศไทยนี้ พัฒนามาอย่างไร ท้าวที่ป้อยู่เราวู้อะไรมากน้อยขนาดไหน
ส่วนไหนบ้างที่เราบู้วู้ ส่วนไหนบ้างที่ควรจะทำวิจัยค้ล็กทอย่างไร อันนี้ก็จะจัดระเบียบ
ความวู้อันนี้เรามีทให้ซึ่งผมจะกัสมการวู้ของ "ลาวศึกษา" พอลมควว เพราะเรื่องนี
เราทค้ล็กทกันมานาน และการวิจัยค้ล็กทางจะจัดกระจาย แล้วจะพูดว่าบู้อะไรเลยกั
คงจะไม่ได้ อันนี้คือทประเภทหนึ่งซึ่งผมคิดว่าใช้ประโยชน์ได้กัทนี่

ทอีกประเภทหนึ่งที่ใช้ประโยชน์ได้ในการวู้ของลาวศึกษาได้กัทนี่เหมือนกัน
นะค้ล็กท ก็คือทประเภทที่ลัคคเสนอให้การศึกษาทวู้ยานิตยวู้ แต่ว่าทวู้ยานิตยวู้อื่นเราให้
ไม่เหมือนอันนี้ละค้ล็กท ผมขอเขียนเพราะมีบู้ศึกษา...วันอันวันที่ทนี่ลัคคทนี่ผู้จัดการมาค้ล็ก
ค้ล็กแล้วเขาเอาประกาศทของเราไปลง บ้างกว่านักการศึกษาไทย ไปเยอะเลย คือเราจะ

ให้ทุนแบบไม่เหมือนคนอื่น คือจะไม่ทำเป็นเรื่อง ๆ เป็นกลุ่ม ๆ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแล อย่างเช่นมีผู้สนใจทุนลุ่มน้อยในประเทศลาว สาขาภาษาของคณะผู้น้อยที่มีกระจัดกระจายอยู่ตามต่าง ๆ ที่... ละไว้อย่างนี้แหละครับ ที่หลังวรรณกรรมลาวอะไรพวกนี้ สามารถที่จะขอได้ทุนของวิทยาลัย แต่อาจารย์คนนั้น... เช่น เมื่อพบกับอาจารย์ที่มาทำงานคณะอาจจะสนใจวรรณกรรมลาว สนใจวรรณกรรมลาวก็เสนอทุนดำริวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับวรรณกรรมลาวสืบเรื่อง โดยอาจารย์เป็นผู้เสนอเป็นแนวทาง concept เป็นคนเขียนเค้าโครงแต่ละเรื่องแล้วส่งมาชิงเรา ถ้าเรา โอเค ก็อย่างนี้ละ อาจารย์ท่านนั้นก็จะได้รับทุนดำริวิทยานิพนธ์ 10 เรื่อง แล้วในบรรดาข้อำนักศึกษาทำอีกทอดหนึ่ง วัตถุประสงค์คือ

1. ให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องลาวเรื่องหนึ่งให้เป็นกลุ่มเป็นก้อนและต่อเนื่องกันถ้าให้ทุนกับนักศึกษาลาวตรงแต่ละคนมีความรู้จะกระจัดกระจาย หัวข้อจะกระจัดกระจายมากมาย แต่ถ้าให้ทุนกับอาจารย์องค์ความรู้จะมีความก้นกบแน่น จะมีความต่อเนื่อง จะมีความสำคัญและจะเป็นอินเซทิฟ (incentive) ให้อาจารย์ที่สนใจเรื่องนั้นๆ ทำงานได้ กลับไปศึกษาต่ออย่างจริงจัง เพราะเราให้ค่าธรรมเนียมทุกกระดืบเลยครั้น ตั้งแต่โครง การบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จนกระทั่งลงมาถึงเจ้าของโครงการละครับ คือ อาจารย์และคณะกรรมการ วิทยานิพนธ์เราก็ให้ นักศึกษาเราก็ให้ คือพูดง่าย ๆ เราให้ทุนครบวงจรเลย เพราะจะมีผลยากถ้าอาจารย์ทุกท่านที่อยู่ในที่สนใจเรื่องบางเรื่องเป็นแค่เศษจิตศรัทธาของการทำโครงการวิทยานิพนธ์เป็นชุดกันเรื่องลาวเรื่องหนึ่ง ทำเป็นชุดเสนอทุนได้ทันที และการวิจัยเกี่ยวกับต่างประเทศ เช่น ลาวมีความสำคัญอันดับสูงมาก อันนี้คือทุนประเภทที่ได้ทันที

ทุนอีกทุนหนึ่งที่ได้รับประโยชน์ได้ทันที ก็คือทุนสำหรับการประชุมทางวิชาการ การประชุมทางวิชาการอย่างการมีหนึ่ง คือการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเบื้องต้นเพื่อร่างเครือข่าย องค์การประชุมอีกระดับหนึ่งเพื่อทำประโยชน์ได้ทันที ซึ่งผมขอเรียนเสนอให้แนะนำให้เริ่มปรึกษากัน แล้วก็เชิญผู้สนใจเล็ก ๆ เพื่อให้จำนวนขึ้น ก็คือการประชุมเพื่อเชิญนักวิชาการที่เด่น ๆ เรื่องประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น ลาว เสนอว่าผมขอความรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจลาวปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น มี 10 papers Conference มี 10 papers สัมมนาด้วย บางท่านอาจจะสนใจชนกลุ่มน้อยในลาว บางท่านอาจจะสนใจเรื่องภาษา บางท่านอาจจะสนใจเรื่องการเมือง ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองงานแนวช่วงหลัง

สงครามเวียดนาม บางท่านอาจจะสนใจก่อนสงครามเวียดนามอะไรพวกนี้ อาจจะเสนอ เป็น 10 papers แล้วนักวิชาการไทยบางคนเขียน paper 10 เรื่อง4 เสร็จแล้วเชิญ นักวิชาการลาวที่เชี่ยวชาญเรื่องนั้นมา comment อันนี้ทำได้นะครับ มา comment paper ของนักวิชาการไทย idea นี่ให้เป็นเพียงการทำ conference ในตัวมันเอง วัตถุประสงค์ที่พูดว่าที่ซ่อนอยู่ก็คือว่า paper ที่เสนอใน conference เรื่องใด เรื่องหนึ่ง สองเรื่องสามเรื่องสี่เรื่องห้าเรื่อง มีนักนักคิดเห็นพอสมควร เราจะพยายาม ให้เป็นโครงการวิจัยใหญ่ paper ที่เสนอใน conference ก็คือเค้าโครงของการทำวิจัย ของโครงการใหญ่ แต่ถ้าอยู่ ๆ ในทำเค้าโครงการวิจัยใหญ่เลย นักวิชาการส่วนใหญ่จะ ไม่อยากทำ ส่วนมากจะเขียนเป็นสามหน้าสี่หน้า ซึ่งมันไม่เพียงพอในภาพที่จะประเมินว่า โครงการนี้จะมีหน้าตาอย่างไรเมื่อเสร็จออกมาจะมันเมื่อทำเป็น Conference paper ที่สืบสานสืบต่อกันเรื่อง เราจะเริ่มต้นศึกษาทางของเรื่องนั้น ๆ แล้วนำเสนอในที่ประชุม เราให้งบประมาณสูงสุด 500,000 บาท สำหรับการทำ Conference ซึ่งอย่างทำเรื่อง ลาวนี้ส่วนมากก็จะ... อยู่ priority สูงมากเลย สามารถทำได้ทันที แล้วก็จะถือ เป็นหน้าที่ส่วนตัวจะปรึกษาหารือทบทวนประเด็นงานที่จะทำดังนี้ ภายในสองเดือนสามเดือน มีเดือนเข้าจบทันทีแล้วกัน สักเรื่องหนึ่งจะเรื่องลาว ซึ่งด้านหน้าเราก็บอกไว้แล้วเป็น Conference เหมือนกัน เพื่อที่จะหาโครงการ...เค้าโครงเบื้องต้นของการวิจัยเรื่อง ต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ แล้วหาผู้ทำงานการที่สนับสนุนให้ทำเป็นโครงการใหญ่ ใน step ต่อไป ง่ายดาย ๆ ก็คือเราเชื่อใจให้เขียนเค้าโครงสำหรับการทำงานวิจัย แต่ว่านำเสนอ ในรูป Conference ก่อน ถ้าหลังจากนั้นเรื่องใดที่มีคุณค่าสูงเราก็จะคัดออกมาแล้ว ทำเป็นโครงการวิจัยที่สมบูรณ์อีก step แล้ว ผลคิดว่าแรงของการประกาศตนเกี่ยวกับ การวิจัยเกี่ยวกับต่างประเทศโดยตรงนี้ เขียนมาคนนี้ออกแน่นอนครับ ในช่วงนี้จะเป็น ช่วงการหาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจัด... เพราะว่าเงินเราไม่เยอะ... เงินของ แยกมาก ที่ดูเหมือนว่ามีมากก็จะ...จริง ๆ ก็ไม่ค่อยมากเท่าไร เพราะฉะนั้นเราก็ ต้องเลือกว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องที่เราอาจจะมีความสนใจเป็นพิเศษ หรือเป็นเรื่องไหนที่ นักวิชาการบางประเทศ เกี่ยวกับบางประเทศอาจจะทำได้ดีกว่าอีกบางเรื่อง ฉะนั้นคงจะ ไม่สามารถทำได้ทุก ๆ เรื่อง ที่นักวิชาการต่าง ๆ ในสิ่งที่จะทำนั้นครับ และก็ใช้คนมี งบประมาณไม่พอ ก็ต้องจัดอันดับความสำคัญอย่างหลัง

อีกเรื่องหนึ่งที่จะคิดว่าจะกลายเป็นโครงการปัทมา ซึ่งแน่นอนใจยังคงกันอยู่ว่า จะทำได้หรือไม่ก็ยังไม่สามารถให้การผลิตคู่มือประเทศ ผลิตเป็นคู่มือประเทศเลย ก็คือ คู่มือ ประเทศ ในกรณีเช่นนี้แล้วก็มีภาระที่ดูอาจจะจะเป็นนักวิชาการที่หาหนทางนี้ทำงานด้วยกันอย่าง โน้ตพัฒน์ conceptualization เรื่องราวเกี่ยวกับความที่มีเอกสารทางวิชาการที่ผลิต ในหลากหลายต่าง ๆ เช่นกรณีขนาดไทย (เสร็จแล้ว) มีนักวิชาการที่สนใจเรื่องเศรษฐกิจ ราว เรื่องการเมืองราว เรื่องวัฒนธรรมราว เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ ราวอีก 4 กลุ่ม ผลิตเอกสารที่สอดคล้องต้องกัน แล้วรวบรวมเป็นหนังสือเป็นทั้งเล่มเลย เป็นคู่มือที่เราคิดว่าเป็นเป้าหมายก็คือ ผลิตคู่มือให้กับนักพัฒนาภายในประเทศไทย คู่มือที่ผู้ประกอบทางด้านธุรกิจงานประเทศไทยสามารถเอาไปใช้ประโยชน์ได้ และเล่มคู่มือที่นำจะ ราชบัณฑิตยสถานมาช่วยดูว่าตรงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นก็เห็นนักพัฒนาทั้งหมดนี้ที่อยู่ ระหว่างการคิดอยู่ แล้วถ้าสมมติว่าใช้ก็คงจะมีผลกับทุกประเทศ คือประเทศที่เป็นอันดับ สูงสุด คือประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ และประเทศที่รองลงมาคือประเทศกลุ่มอาเซียน ซึ่งมีการวิจัยพอสมควรอยู่แล้ว แต่ก็ยังมีความสำคัญอยู่ แล้วประเทศอื่นๆที่มีชื่อเสียง ความสำคัญสูงสุดเหมือนกัน ก็คือประเทศที่เป็นคู่ค้ารายใหญ่ของประเทศไทย ซึ่งอยู่บางประเทศ ก็มีได้มากเป็นประเทศ แต่เป็นกลุ่มประเทศที่คล้ายประเทศ ถ้าทำเป็นโครงการวิจัยกลุ่มและ เป็นโครงการที่เป็นคำท้าขานนักวิชาการในประเทศไทยพอสมควรว่าจะสามารถพัฒนา วัฒนธรรมที่จะทำจากด้วยกันเป็นกันได้มากขึ้นเพียงใด เท่าที่เป็นอยู่วัฒนธรรมงาน การทำงานของนักวิชาการไทยวิธีก็จะต่างคนต่างทำเหมือนกัน แม้กระทั่งอยู่สถาบันเดียวกันก็ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกันเท่าไรอย่างนี้เป็นต้น แต่ว่าคุณนี้เป็นผู้ผลิตว่าเป็นช่วงนี้แล้วคิดว่า จะพัฒนาวัฒนธรรมที่จะทำงานด้วยกัน ถ้าทำได้ประเทศไทยทำได้ นักวิชาการประเทศไทย มีความพร้อมมากกว่าก่อน ก็จะจัดทำประเทศนั้นก่อนและนำกลายเป็นประเทศคล้ายๆมาเปรียบ การวิจัยเกี่ยวกับประเทศอื่น แต่ก็ขอเตือนเท่านี้ว่าเป็นการเริ่มต้นหาข้อมูลหลาย ๆ เรื่อง เพื่อหาข้อมูลงานการประกาศที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ปีนี้เป็นต้นไป ซึ่งการ ประชุมเกี่ยวกับทิศทางการนี้ จะมีอีกครั้งหนึ่งงานเดือนตุลาคม ปลายเดือนตุลาคมนี้จะมี การประชุมนักวิชาการค่อนข้างจะสูงหน่อย ที่เคยทำงานเกี่ยวข้องมีภาพรวม มีความ สามารถ มีการประเมินภาพรวมเกี่ยวกับการวิจัยของนักวิชาการไทยเกี่ยวกับกลุ่มประเทศ เราจะมีการมีเป็น critical evaluation ของการวิจัยเกี่ยวกับโลกตะวันตกกับประเทศ ไทยทั้งหมดว่าเท่าที่เป็นอยู่เป็นอย่างใด ควรจะทำอะไรเพิ่มเติมมากขึ้นขนาดไหนหรือ

ทำได้หรือไม่ ถ้าทำได้ทำอย่างไร กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านก็จะมีทางตั้งประเด็นองค์ความรู้ เขียน paper มีหัวข้อมาเขียน ทั้งชนเผ่าก็มี paper ด้วยกัน แล้วก็เป็น paper ชุด Methodology ด้วย การศึกษาเกี่ยวกับต่างประเทศ ถ้าสมมุติจะทำให้เป็นระบบก็ ทำอย่างไร เพราะฉะนั้นถ้าวิจัยได้หลาย ๆ วิธี วิธีหนึ่งก็คือ ค่อนข้าง discipline orientate คือ การศึกษาเรื่องใด เรื่องหนึ่งจากกรอบความคิด กรอบการรอบหนึ่งกับการ ศึกษาเรื่องใด เรื่องหนึ่งจากรอบความคิดที่ค่อนข้างหลากหลาย มาจากหลาย ๆ ทางแล้ว ร่วมกันคิด ร่วมกัน conceptualization จนกระทั่งศึกษาเรื่องใดจากเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จากหลาย ๆ แง่มุม ซึ่ง สกว. ได้ Prefer วิธีหลัง แต่ก็ไม่สามารถตัดสินใจรวมออกไปได้ สมบูรณ์ เพราะว่ามันเป็นวิธีการที่พวกเราถูกอบรมมาที่จะให้คิดให้กว้าง ๆ ก็ควรประชุม ความนี้องค์ความรู้เป็นการประชุมครั้งแรกนะ ในลักษณะที่ค่อนข้างลึกซึ้งที่ที่เรียดคนที่อยู่แนวการ ที่สนใจเรื่องเกี่ยวกับประเทศลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีตัวหลักคือผู้เชี่ยวชาญการลาว เข้ามี ส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนได้แสดงความคิดเห็นด้วย ซึ่งผมหวังว่าจะนำไปสู่โครงการใน ระยะสั้น ๆ พูดถึงโครงการระยะสั้นนี้มีสองโครงการที่คิดว่าจะมีประโยชน์และนำไปสู่การ ร่วมมือกันต่อไป โครงการประเภทหนึ่งคือคิดว่ามีความสำคัญมาก และก็ค่าใช้จ่ายอาจจะ ไม่ค่อยสูงนัก และก็มีการประชุมแน่นอนเลย และการก็คือโครงการสนับสนุนให้มีการนำ ผลงานของนักวิชาการลาวที่เด่น ๆ ผลงานทางวรรณกรรมลาว ที่เด่น ๆ มาแปลเป็นภาษา ไทย แล้วมีการเขียนคำนำค่อนข้างยาวอีกซึ่งหน่อย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจงานวรรณกรรม หรืองานวิชาการชุดถัดไปเป็นชุด อันนี้ผมคิดว่าทำได้ทันทีโดยไม่ต้องรออะไร แล้วก็เริ่มสำรวจ งานดู แล้วก็หาคนมาทำงานเชิงแรก อันนี้ผมคิดว่าทำได้ทันที และเป็นโครงการที่จะทำให้ ข้อมูลเบื้องต้น บางอย่างที่ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของชนลาว วิถีชีวิตของลาวโดยผ่าน ทางสายตาคนรู้อีกมีคหของชนลาว ที่ยิ่งดีกว่าที่พวกเราจะทำเอง พูดง่าย ๆ คือเข้าใจ คนลาวจากสายตาของคนลาว อันนี้แน่นอนที่หนึ่งที่ผมคิดว่าทำได้ในระยะสั้นทำได้ทันทีเลย และ กำลังคุยกันอยู่อีกโครงการหนึ่งที่ทำให้ทันทีเหมือนกัน ประหยัดทำให้เสร็จภายในสามเดือน สี่เดือนด้วยก็คือทำ conference เรื่อง "สถาบันทางและทิศทางลาวศึกษาในประเทศไทย" มันเป็นอยู่อย่างใด และควรจะเป็นอย่างไร และอาจจะทำโครงการวิจัยเสริม ก็คือทำ เฮดเค้า (head count) ซึ่งงานนี้ทำการศึกษาเพื่อมาสรุปบุคคลที่สนใจ เรื่องลาวมีผลงาน เขียนเกี่ยวกับเรื่องลาว ในระดับต่าง ๆ ให้อยู่ในเอกสารชุดเดียวกัน ซึ่งงานวิจัยนี้เรา รู้แล้วว่าบรรณนิพนธ์เริ่มจะคุยกันช้า ในเรื่องเฮดเค้า (head count) นี่ก็เป็นโครงการ

หลักที่มีความสำคัญมาก คือเป็นการสำรวจทรัพยากรมนุษย์ในระดับที่ลึกซึ้งหน่อยว่า มีคนสนใจ
เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ นี้ กระจายกระจายอยู่ไหนบ้าง เคยทำอะไรมาบ้าง มีจำนวน
เท่าไร มีศักยภาพอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแผนงานที่แนบมาในส่วนที่เกี่ยวข้อง
ข้อสังเกตการวิจัยที่เราจะทำนั้นว่า สมมติว่าเราเขียนข้อเสนอให้ทราบเพียงแค่นี้และในขั้นตอน
ต่อไปก็อาจจะขอความร่วมมือที่สนับสนุนจากผู้ประสานงานโดยตรงนั้น และจะส่งโครงการวิจัย
ประเภทหนึ่งสองชุด ซึ่งนี่อยู่ 7 ประเภท นวัตกรรมที่มากมายใน 1 อาทิตย์ ต่อจากนี้
ก็แล้วกัน หลังจากได้รายละเอียด การประชุมครั้งนั้นคิดว่าในภาพรวมด้านที่ดี และในส่วนรอง
ลงมา เอง ก็เป็นภาพทดลองที่ดีมาก และก็พบว่าในส่วนความเข้าใจแล้ว ถ้าพวกเราจะทำ
คู่มือประเทศหนึ่งคิดว่าจะได้รับความร่วมมือจากคนจำนวนมาก จากวงการราชการ จากวง
การวิชาการ เช่น สมาคมวิชาชีพ เป็นต้น เพราะว่าข้อมูลจำนวนหนึ่งที่จะต้องการเผยแพร่
นั้นเดียว คู่มือประเทศจะเป็นตัวรวบรวมข้อมูลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เป็นสถิติต่าง ๆ นานา
ในแต่ละเรื่องเกี่ยวกับทุกประเทศ สถิติการค้า สถิติการลงทุน นโยบายวิเคราะห์ นโยบายของ
ประเทศที่เป็นประเทศเป้าหมาย และเรียบเรียงองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของ
ประเทศนั้น ประวัติศาสตร์สังคมประเทศนั้น ๆ นโยบายทางเศรษฐกิจ โครงสร้างทาง
เศรษฐกิจ นโยบายทางการเมือง บุคลากรทางการเมืองของแต่ละประเทศนั้น ๆ ซึ่งถ้า
ทำสำเร็จในทางที่ดีจะสำเร็จ คงจะเป็นประเทศที่ประเทศไทยเรามีความใกล้ชิดมาก ก็คือ
ในกรณีคือลาว ในกรณีประเทศอื่นคิดว่าจะให้เวลาในการพัฒนาพอสมควร สืบเนื่องมาจาก
ว่าด้านวิชาการไทย เหม...มีเนื้อหามากด้วยความเข้าใจเข้าใจนะ ผมคิดว่านักวิชาการ
เราถูกทอดทิ้งมานาน ถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลานานในเรื่องของแหล่งเงินทุน เพราะว่าเท่าที่
ผ่านมายัง...ประเทศไทยยังไม่ถึงดังพอ ของการเมือง วงราชการยังไม่ตระหนักถึงความ
สำคัญของการวิจัยเพียงพอ วัฒนธรรมของเรายังไม่ให้ความสำคัญกับการให้ความรู้เป็น
พื้นฐานในการกำหนดนโยบายเท่าที่ควร ด้วยเหตุผลนี้ทำให้นักวิชาการไทยที่มีศักยภาพที่
จำนวนมากต้องหมดกำลังใจ เพราะฉะนั้น สกว. คิดว่าจะเข้ามาทำหน้าที่ พอเข้ามาทำ
หน้าที่พยายามทำหน้าที่ในเงื่อนไขที่ประสบปัญหาหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งสืบเนื่องมาจาก
ความไม่พร้อมหลาย ๆ อย่าง เพราะว่าเรามีเงินทุนในการทำวิจัยจำกัดมาตลอดเลย จน
กระทั่งเราไม่อยากทำวิจัยกันเท่าไร ทำแล้วก็ 5 ปีก็เลิกกันไป แล้วก็ทำนิด ๆ หน่อย ๆ
ก็เลิกกันไป เพราะฉะนั้นเท่าที่เป็นอยู่ก็คือการกระตุ้นให้คนพยายามที่จะวิจัยเพื่อความสนใจ
วิจัยที่สหภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยายามปรับวัฒนธรรมในการทำงานคือเอาความรู้ของ

ตัวเองมีประสบการณ์กับความรู้สึกละเอียดอ่อน เพื่อให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์ขึ้นลักษณะ Multi - Disciplinary มากขึ้น คือลักษณะที่มีเพื่อบริหารนโยบาย เพื่อกำหนดนโยบายของ Policy maker มากขึ้น เพราะ สกส. ให้ความสำคัญกับ Policy Study สูง คือการวิจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายและมีความสำคัญสูง แทนที่เป็นการวิจัยที่หาความรู้เพื่อความรู้อย่างเดียวเอง อันนี้ผมคิดว่าคงมีการนำเสนอในอีกโครงการหนึ่ง ซึ่งอยู่ระหว่างที่ยังไม่ได้ประกาศคือโครงการ Basic Research โครงการวิจัยพวก Basic Research อันนี้ มีงานประเภทนี้อยู่ระหว่างเชิญทรงคุณวุฒิจากกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งควรจะมีการ Identify specific Area เรื่อง Basic Research หรือโน้มน้าวจะประกาศได้ภายในหนึ่งหรือสองเดือนต่อจากนี้ แต่ถ้าเป็นระดับนโยบาย ทิศทางการวิจัยเกี่ยวกับต่างประเทศ ทนเพื่อเน้นการวิจัย เพื่อหาทางออกให้กับประเทศไทย ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วในปัจจุบันก็เป็นงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ที่ผมเคยอยู่... ผมจะเปิดการประชุมหรือเปล่า... หรือจะเปิดเวทีใหม่อีก... ผมคิดว่ามันก็มีอยู่แล้ว....

คุณพ่อนับได้เลย ผมขอขอบคุณผู้จัดงานครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้มีเกียรติทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาที่มีค่ามากมายจากประเทศลาว มาจากกรุงเทพฯ มาจากหลายจังหวัดในเขตอีสาน มาให้ความรู้ หน้าที่ของผมคือมารับการศึกษาจากท่านผู้เชี่ยวชาญจากเรื่องต่าง ๆ เพราะว่าหลาย ๆ เรื่อง ก็ไม่มีวันที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองในช่วงเวลาที่สั้นเท่ากับเรียนรู้จากการฟังเลย ผมคิดว่าผมจะทำให้ข้อมูล จะอ่านเอกสารที่จะผลิตออกมาจากที่นี่อย่างระมัดระวัง อย่างละเอียดถี่ถ้วน แล้วจะนำผลมาทางที่จะกำหนดแผนการให้วิทยากรด้านการเงิน เพื่อกระตุ้นให้การพัฒนาการศึกษาในประเทศไทยอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนมกราคมนี้เป็นต้นไป มีจุดเก่าที่จะเป็นรายได้ ท่ามกลางเงื่อนไขข้อจำกัดที่ว่าพื้นที่ผมคือดูแลหลายประเทศ ไม่เฉพาะประเทศลาว ก็อีสานต่าง ๆ ประเทศ เพราะฉะนั้นเราก็เป็นเรื่องที่อยู่ในกลุ่มประเทศหนึ่งที่กำลังให้ความสำคัญ ผมก็ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์อาคม วรจินดา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยคือปะและวัฒนธรรมอีสาน ซึ่งให้ความร่วมมือดีมาก นับว่าเป็นแรงบันดาลใจหลาย ๆ เรื่อง ในโครงการอื่น ๆ ด้วยท่านก็มาคอยให้คำปรึกษาหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งมีโครงการอื่นที่กำลังคุยกันอยู่ ผนวกรวมหลาย ๆ เรื่องที่ควรจะต้องรู้ และให้ความสำคัญเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ แต่หากเรื่องบางเรื่องนี้ ที่ไหนท่านดูเป็นพิเศษ ถ้าเป็นไปได้ให้พยายามทำบริเวณนั้น ถ้าเป็นไปได้จะอย่างไรเรื่องเก่าถ้าเป็นไปได้ก็ทำทางเหนือ อย่างเช่นทางกลุ่มอาเซียนกับประเทศทางมาเลย์ ก็พยายามทำทางใต้ อะไรอย่างนี้ละ

พยายามกระจายออกไปเพราะว่าจริง ๆ แล้ว เราต้องทำงานกับคนหลาย ๆ กลุ่ม เพราะฉะนั้นก็ต้องมีพื้นฐานในการให้เหตุผลพอสมควรว่าเราจะทำอะไร เสนอขอพระคุณท่านผู้มีเกียรติทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอีกครั้งหนึ่งและก็อ้างที่ว่าสัญญาว่าจะมีประกาศนียบัตรที่เฉพาะเจาะจงและมีถ้าหากว่ามีงาน Conference ที่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง ก็ขอความร่วมมือช่วยกันคิด paper ช่วยกันทำ Comment paper ช่วยกันนำเสนอความคิดที่ชัดเจนไปอีกท่านหนึ่ง เพื่อที่เราจะได้ทำงานได้เด่นชัดขึ้น ขอขอบพระคุณด้วย:

ตอนที่ 2

บทความและคำบรรยายเกี่ยวกับแนวทาง
การวิจัยลวศึกษาในประเทศไทย

สภาพปัญหา ความต้องการ และทิศทาง
ของการร่วมมือด้านตัววิจัยไทย-ลาว :
อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

รศ.ดร. วิทยา สุจริตธนาวิรักษ์

ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพปัญหา ความต้องการ และทิศทาง ของการร่วมมือกันคว้าวิจัยไทย-ลาว : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

วิทยา สุจิตตนาวรักษ์ *

สารบัญช

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เพื่อประโยชน์ใน ๆ 16 ลาว) จากแง่มุมของชาย จำเป็นต้องแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ คือ ระดับรัฐ ระดับเอกชน ระดับนักวิชาการ และระดับประชาชน ในระดับรัฐแม้จะมีมิตรภาพระดับบ้านใกล้เรือนเคียง มีความสัมพันธ์อันดีกันมาเป็นเวลานาน สภาพแห่งความเป็นรัฐที่มีอธิปไตยโดยสมบูรณ์ของทั้งสองฝั่งสองฝ่าย ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหลายต่อหลายเรื่อง ปัญหาที่ว่า เป็นปัญหาที่ถึงขั้นมาในอดีต เช่น เพชรบูรณ์ทางตะวันตกของลาวที่มีการปักปันพรมแดนกันมานานแล้ว การพิพาทความเข้าใจผิด สิวาตมาธิ และกลายเป็นเรื่องค้างคาใจ ปัญหาเรื่องพรมแดนที่ยังต้องมีการเจรจาเพราะโดยปกติได้เป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย ปัญหาในระดับรัฐ รวมกันถึงปัญหาที่ข้าราชการของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีความแตกต่างเรื่อง ระดับเอกชนคือชนบทของเอกชนมีความไม่พอใจกันขึ้น เมื่อลาวได้เปิดการลงนามจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศไทย การเข้ามามีส่วนเอกชนไทยในระบบเศรษฐกิจลาวและลาวมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อคนไทย พ่อค้า และนักธุรกิจไทยที่เข้ามาในระบบเศรษฐกิจ ประเทศลาวต้องการเงินทุนของรัฐบาลไทยอย่าง และกำลังเริ่มรู้จักด้านในลาวต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสม นำมาซึ่งผลกระทบที่เป็นลบแก่สังคมลาวมากขึ้น ทำให้เอกชนไทยรู้สึกว่าการค้าขายไม่สะดวก ความไม่แน่นอน และไทยยังเก็บภาษีการค้ากับลาวจากผู้นำลาวและผู้ประกอบการระดับนักวิชาการไทยและลาวต่างเป็นข้าราชการและข้าราชการ การติดต่อกันระหว่างทั้งสองฝ่าย ซึ่งทำให้เกิดการติดต่ออันเหมาะสมจุดแต่เพียงรวมที่ใจเย็นได้ทำไปโดยไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายนัก และร่วมมือกันให้สามัคคี ส่วนในระดับประชาชนนั้นก็มีปัญหาและสามารถติดต่อกันได้อย่างปกติ ปัญหาที่มีงานด้านนี้ว่าแนว แต่ปัญหาที่ระดับรัฐและเอกชนที่ระดับนี้มีความจำเป็นประชาชน

* ศ.ดร. วิทยา สุจิตตนาวรักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยทรงทำปฏิสัมพันธ์กับเราด้วยวิธีระยะ เวลาหนึ่ง อันที่จริงแล้วความขัดแย้งนี้ ๔ ข้อคือ
ที่ว่ามันจะเห็นได้ว่าคนจีนกับลักษณะที่เก๋ๆของจีนระดับอุดมศึกษาจะขาดพรากจาก
เพราะชาวชนเผ่าเผ่าหนึ่งๆ เอกลักษณ์นี้คือการที่มันมีเอกลักษณ์ ๗ เก่งขึ้น ดังนั้นจึงสมควรที่จะ
ยอมรับว่าชาวชนเผ่าเผ่าหนึ่งๆ ได้และเสียสละให้หนทางการทำหน้าที่ของเผ่าเผ่าหนึ่งๆ เพราะหากเผ่าหนึ่งๆ
นั้นไม่ยอมที่จะยอมเป็นเผ่าหนึ่งๆ มันก็จะถึงผลที่ชาวชนเผ่าเผ่าหนึ่งๆ หรือเผ่าหนึ่งๆ
ราชการ นักธุรกิจ หรือเห็นว่าการค้าขายเดียว โดยที่มันจะไม่ยอมที่จะยอมให้เผ่าหนึ่งๆ

นั่นแหละเหมือนกัน พวกเราแยกพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศไทย
กับประเทศลาว เป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เราก็จะพบว่า
ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และแม้แต่สังคม เป็นปัญหาที่กระทบกระทั่งกันได้ค่อนข้าง
ง่าย และสามารถลุกลามเป็นปัญหาใหญ่ได้ไม่ยาก เพราะการที่เราใช้กลไกของรัฐประเทศต่าง ๆ
อย่างขาดความรับผิดชอบและภาวะต้นตอความขัดแย้งกันต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิดการปะทุขึ้น
หากมีพื้นฐานของความเข้าใจที่ดีต่อกัน นั่นหมายความว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าคนไทยเข้าใจ
วัฒนธรรมของลาวดีพอ และคนลาวเข้าใจวัฒนธรรมของไทยดีพอ ๆ กัน การกระทบกระทั่งและ
ความขัดแย้งย่อมลดความสับสนวุ่นวายที่ระหว่างกันก็ไม่น่าจะเกิดขึ้น โดยระบบการเมืองและสังคมของ
วัฒนธรรมไทย-ลาว อาจจะมีลักษณะรวมคล้ายคลึงกันมาก เพราะมีที่มาจากเพื่อน ๆ กัน แต่แม้พื้นบ้าน
ไทยเองยังมีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ค่อนข้างแตกต่างไปจากวัฒนธรรมหลัก วัฒนธรรมไทยและลาวที่ว่า
เหมือนกันนั้น จริง ๆ แล้วยังมีหลายอย่างที่ต่างกัน ความเข้าใจในเรื่องนี้ของคนไทยยังมีไม่พอ แล้ว
นำเอาเรื่องแบบนั้นเรื่องหนึ่งทำให้เกิดเป็นปัญหาที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกตลอดมา การทำความเข้าใจ
ในวัฒนธรรมของกันและกันเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีในลักษณะอื่น ๆ ที่งานหลักจึงอยู่กับวัฒนธรรม
สากล ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็เข้าใจง่าย ๆ ว่าเป็นสิ่งที่ดีที่เหมือนกัน ที่เหมาะแก่การครองชีวิตสมัยใหม่ ที่
เน้นความเป็นตัวของตัวเอง เป็นกระแสวัฒนธรรมที่เห็นแก่ตนเพราะผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเร่งเสริมส่วนร่วม
หาประโยชน์ให้ได้มากที่สุดเป็นปกติ สื่อมวลชนแทบจะทุกส่วนในขณะนี้หรือวัฒนธรรมใหม่ในทุก
หัวระแหง ก็ทำให้เกิดปัญหาขึ้นอย่างมากมายที่เห็นชัดแจ้งแล้วในสังคมไทย ส่วนการทำความเข้าใจ
วัฒนธรรมดั้งเดิมก็ทำกันอย่างจริงจัง มีคดีในรูปแบบเดิม ๆ เพราะตกอยู่ในกรอบของทางจาร
ดังนั้นวัฒนธรรมของไทยและของลาวควรจะเป็นคำตอบ เส้นทางออกที่น่าจะเกิดขึ้นในปัจจุบันได้
ในหลายประเด็น วัฒนธรรมเป็นของประชาชน ดังนั้นการพหุวัฒนธรรมในสังคมสมัยใหม่ของประชาชน

ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวนั้น จะได้รับการพิจารณาอย่างจริงจัง ในกรณีที่เราต้องพิจารณา
กันนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของลาว ซึ่งถือเอาชนชั้นวรรณะไว้ด้วยความเคร่งครัดมากยิ่ง แต่ก็นำไปสู่จุด
อยู่กับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการค้าขายในชนชั้นที่หนึ่ง การโฆษณาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของลาวมี
ข้อดีอยู่มากมาย เช่นถ้าเป็นคนที่ขายข้าวผัดต่าง ๆ ของลาวมาขึ้นนั้น นำมาขายที่เมืองหลวงจน
การท่องเที่ยวทำให้ลาวขายสินค้าคนลาว และทำให้ลาวต้องปรับปรุงบริการต่าง ๆ คอยสนอง
ความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่สำหรับเที่ยวแม้จะมีคนที่ดีแต่ถึงกับที่คนแบบเห็น ถ้ามีลักษณะ
คล้ายคนลาวในลาวอยู่ไม่น้อย คือต้องการคนซึ่งจ่ายค่าที่มีคนได้ด้วยซ้ำ วัฒนธรรมมีน้อยด้วย แม้
แต่การให้บริการเป็นสิ่งที่ต้องรักษารูปแบบเดิมเหมือนประเพณีเดิม ๆ ที่สืบทอดกันมาแต่ลาวจาก
แผ่นดินไทยไว้ได้ ถึงแม้เป็นคนซึ่งมีนิสัย มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมาเหล่านี้ก็
ก็เห็นแต่การที่ความประพฤติหนึ่ง ผ่านคำอธิบายหรือบรรยายจากคนที่มีประสบการณ์มากและ ไม่น่า
ไปสรุปตามลักษณะทางว่า พฤติกรรมจะไว้วางใจได้หรือไม่ของวัฒนธรรมในความสัมพันธ์ไทย-ลาว
สมควรพิจารณาถึงความเข้าใจเป็นพิเศษ

ความเข้าใจของชาวไทยเกี่ยวกับลาว

แม้จะเข้าใจกันอยู่ว่า คนไทยและคนลาวมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน มี
วัฒนธรรมในแบบฉบับเดียวกัน และเคยมีความสัมพันธ์กันมาแต่ครั้งอดีต แต่พิจารณาการคงไว้ซึ่งตาม
แบบแผนของชาติทำให้แบ่งแยกกันชัดเจนจนก่อให้เกิดความเข้าใจผิด พัฒนาการในที่สุดจึงโดย
เฉพาะทางการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างขึ้นไปอีก ความแตกต่างจึงเกิด
ขึ้น ความสนใจในลาวเกิดขึ้น ในเมื่อคนไทยต้องการรู้จักตนเองให้มากขึ้น แล้วความพยายาม
อันดีกลับบังเอิญความกลัวคดียุทธของลาวอย่างไม่น่าไว้วางใจ ทำให้การเข้าใจและการรู้จักประเทศ
ลาวและสังคมลาวของคนไทยอยู่ในกรอบของความหวาดกลัว (การหวาดกลัว) นี้ตั้งแต่ทางลาวลาว
ลงมาถึงทางลาว เวียดนาม ฯลฯ ปล่อยให้กิจกรรมของคนสองฝั่งข้างล่องลอยในลักษณะที่น่า
อภยพิศวงมากยิ่งกว่า ความรู้ความเข้าใจตามแบบแผนของเราเกิดจากการนำให้เกิดความลับเคย
และความเข้าใจผิดมากมาย ทั้งยากแก่การจะแก้ไข ที่ผู้สนใจไม่รู้ แม้แต่ในภาคธุรกิจเกี่ยวกับ
ลาวนี้หลายคน ผลงานที่เด่นชัดในบรรดาอยู่กับเอกชน เช่น เติม วิภาหงษ์ถึง ผู้เขียนประวัติศาสตร์

ลาวอื่น ๆ กับประวัติศาสตร์อีสาน 2 เล่ม ซึ่งยังคงเป็นงานที่ได้รับการทำอย่างต่อเนื่อง มีงานประวัติศาสตร์ของ ม.ล.มานิจ ชุมสาย จารุวรรณ วรรณวิภา เขียนลลลลลลลลลลลลลล และสถาบันเอเชียศึกษาได้จะพิมพ์หรือเขียนของหมื่น ๆ พิมพ์ไว้ เรื่องประวัติศาสตร์ลาว จิตรภูมิศักดิ์ เริ่มศึกษาถึงที่อยู่ของลาวที่ได้อาศัยความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับลาวมาอธิบายความเป็นไทยไว้สมัยใหม่ ดังเช่น จากที่มี ความเป็นลาวของคำ อยาม, ไทย, ลาว และชอง และลักษณะทางสังคมของชนชาติ คัมภีร์วงศ์นารายณ์ 2519 ที่ชื่อ โลกการแข่งน้ำและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยสมัยเจ้าพระยา ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2524 จากการศึกษาของจิตร ภูมิศักดิ์ ทำให้เราให้ข้อคิดเห็นว่าลาวควรจะเข้ารวมไว้ที่เป็นไทย ๆ ให้ดีขึ้น ให้มีความดีดั่งที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบวรรณกรรม จิตวิทยา ชนธรรมเมืองพระเพ็ด แนวความคิด คนไทยน้อยที่มีจะรู้จักวรรณกรรมชิ้นสำคัญ ๆ ของลาว ทั้ง ๆ ที่วรรณกรรมเหล่านี้มีลักษณะคล้ายคลึงกันมากกับวรรณกรรมในท้องถิ่นอีสาน แม้คนเขียนกับรู้จักวรรณกรรมประเทศสยามบ้านตัวเองอยู่แล้ว กรณีของประเทศไทยต้องกล่าวเป็นพิเศษเพราะว่าภาษาที่ใช้สามารถเข้าใจกันได้ดี สภาพการเมืองและเศรษฐกิจตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นอันมากทำให้อิทธิพลและอิทธิพลทางวัฒนธรรมกับอเมริกาเป็นแหล่งแห่งเสรีภาพ ทุนนิยม แหล่งเงินทุน ตลาด และวัฒนธรรมของอเมริกา ความเย็น ซึ่งเกิดขึ้นแล้วจึงของศตวรรษนี้ และคำให้บอกจนกระทั่งศตวรรษหลังนี้ แม้ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยทำมาหากินเหมือนบ้านเกิดเฉพาะในหมู่ชนโศกโศกขึ้นในมือ การเกิดขึ้นของลาว เขียนทำที่ประเทศอเมริกาเพื่อเกี่ยวกับลาวเขียนในด้านต่าง ๆ แม้ในทางวรรณกรรมก็สิ่งที่จะเรียกว่า SEA Write ซึ่งคัดเลือกจากวรรณคดีเยี่ยม ๆ ของแต่ละชาติในลาวเขียนมาให้เป็นรู้จักแพร่หลาย ซึ่งก็สามารถดำเนินดีเช่นนี้ว่าเรารู้จักลาวแล้วที่เฉพาะที่เกี่ยวกับงานของคนไทยเท่านั้น ก็ของ 5 ชาติอื่นไม่รู้จัก เพราะเขียนด้วยภาษาพื้นเมือง คงมีแต่สิ่งเดียวที่เข้าใจภาษาของลาว

สงครามเวียดนามและสงครามอินโดจีนที่ไทยเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยก็เพิ่มตัว ทำให้ความสนใจของไทย-ลาวอยู่ในสภาพที่ลำบาก และที่แน่นอนก็คือว่านี่จะอธิบายลักษณะลาวก็ยังเป็นฝ่ายที่แยกตัวเอง และที่สำคัญกว่านั้นก็คือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับของไทยในลักษณะนั้นไม่ได้ช่วยทำให้เราเข้าใจและรู้จักลาวดีขึ้นกว่าแต่อย่างใด กลับดูเหมือนจะช่วยทำให้อเมริกาที่รู้จักลาวดีขึ้นด้วยซ้ำไปเหมือนกับเลยแม้แต่ฝ่ายเดียว การที่ลาวนำระบอบสังคมนิยมมาใช้เป็นปัจจัยทำให้ต่างชาติเกิดความหวาดวิตกและเกรงจะก่อปัญหาอันน่าพิศวงขึ้นในภาคอีสาน ซึ่งเป็น

จุดเด่นของของไทย ภาพลึงจิงเข้าใจได้ว่าสิ่งสวยงามแล้วมันมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง ทั้งสาวก็มีเอกลักษณ์เฉพาะใจจางไซเวียต หรือจีน หรือเวียดนามมาใช้โดยปราศจากเกรงใจใคร่ครวญแล้วสาวจะแสดงความเห็นโต้แย้งกับกลุ่มประเทศลึงจิงก็ตาม ความพยายามของคนไทยในทันทีจะเฝ้าระวังลักษณะกันเก็บสิ่งสวยงามของสาวตจะมีอยู่เต็มที ส่วนหนึ่งก็เพราะว่าสิ่งสวยงามไม่ได้เกิดโดยการให้กับสาวเช่นสาวมีเวียดนาม(ได้) และก็มีหูชา หรือแม้หมา การที่ไทยมองว่าสาวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการก่อรูปทางการเมืองของจีนได้จีน โดยมีเวียดนามเป็นตัวตั้งตัวตี ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาวยิ่งทรุดลงไปอีก การลึงจิงสาวมาเป็น และการลึงจิงของบิณฑิมาหูชา ทำให้นโยบายลึงจิงนี้ยาก ลาวเองได้ตั้งต้นพัฒนาประเทศตามแนวทางที่เห็นว่าเหมาะสม ที่ทำให้ต้องเปิดประเทศ ความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของไทยทำให้ไทยต้องมีการทวิพยากรณ์ต่าง ๆ จนประเทศเพิ่มการผสมผสานขยายการค้าและการลงทุนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ความต้องการที่ในทางทิศทางเดียวกัน ทำให้ความสัมพันธ์ไทย-ลาวค่อย ๆ คืบคลานเรื่อย ๆ จนเป็นที่น่าพอใจรัฐบาลไทยเริ่มเข้าใจสิ่งที่เรียดเพราะบางในความสัมพันธ์นี้และพยายามหาทางเลี่ยง ในขณะที่เพื่อนบ้านก็พยายามใช้วิธีการสร้างความนิยมไทยที่ผ่านของสาว จุดนี้เป็นตามองของกันนี้เอง ใช้ในทิศทางจะเจ็ดเจ็ดตัวเองได้ การที่ทุกแถวแต่เพียงว่าสิ่งไหนที่คนไทยรับชอบชอบ คนลาวรุ่นแรกชอบเท่า ๆ กัน ลาวจะเป็นสิ่งแสดงสำหรับทางลาวได้ มีน้ำของสาวมันรู้ตัวว่าเกิดอะไรขึ้นในแผนที่จิงจิง พยายามจะบ่งชี้บ่งชี้ของลาวไม่ให้เหลืออยู่วิฤตตามระบอบของลาว ลาวจึงเห็นว่าความบันเทิงนี้ยังมีขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่ในมือไม่ลืมนำว่าการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จะส่งผลกระทบเช่นใดต่อสิ่งของลาว การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงจึงไม่สามารถเปรียบเทียบกับกันได้กับการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา การวูทของไทยในเรื่องเศรษฐกิจนี้ทำให้เห็นว่าสิ่งที่ลาวต้องการลาวสนใจ แต่ลาวมีความคิดของตนเองว่าลาวจะเริ่มทันที ลาวจึงจะได้ประโยชน์พล ๆ กับประเทศไทย ความเจริญทางเศรษฐกิจไทยเพียงไทยอาจจะไม่ใช้ตัวแบบที่ลาวต้องการทั้งหมด แม้ลาวจะได้รู้ผู้เชี่ยวชาญของไทย ไม่ทันแผนพัฒนาเศรษฐกิจวิฤต

สาวยังทราบดีว่าในยุคโลกวิฤตนี้ความหวังซึ่งกันและกันมีอยู่จริง แต่ลาวคงลำบากหากการขยายตัวของไทยมีเจตนาที่จะให้สิ่งซึ่งกันและกัน ลาวคงจะละความกังวลถ้าไทยทั้งทั้งลาวบ้าง เช่นการซื้อกระแสน้ำไฟฟ้าลาว ลาวอยากวัดคนไทยไปลงทุนเป็นมีลักษณะที่จะที่พัฒนา

ตลอดจนถึงเรื่องวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง (conflict resolution) อันเป็นเรื่องของการ
สร้างความเชื่อมั่นใจถึงกันและกัน (confidence building) ที่เชื่อมความสัมพันธ์ความลับพ้อง
ระหว่างไทย-ลาวได้ นับเป็นมาตรการทางอ้อมที่จะช่วยสร้างศรัทธาเข้าใจกันระหว่างประเทศ
ทั้งสองด้วย หากประเทศไทยมีกระบวนการยุติธรรมและความเข้าใจเรื่องการยุติข้อพิพาท
พิพจน์ข้อพิพาทที่ว่า การยุติข้อพิพาทระหว่างประเทศแล้ว เราได้ช่วย เช่นกับ ในด้านการยุติความ
สัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เราจะต้องหาหนทางที่คิดขึ้นใหม่ให้ง่าย เพราะ
เราคิดกัน และถ้าในบางกรณีอาจจะถูกลบเลือน ความสัมพันธ์ทางการต่างประเทศจะมีความเสี่ยง
การยุติความสามัคคี มีความคิดความอ่านดีในประจำประเทศเหล่านี้ ประเทศไทยจะเป็นผู้
นำผู้นำมาช่วยสร้างบนเมืองหน้าเพื่อร่วมกันคิด

บารมีแห่งความสามัคคี ขึ้นมาได้อันตรายประจักษ์น้ำใจแก่สมเด็จฯ 6 ประเทศอย่างมา
สร้างศรัทธาใจกัน ความเข้าใจใจกันของกันและกัน และหลักการของการขัดแย้งกัน มีการเจรจกัน
อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแตกต่างจากการประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศแล้ว ยังมีการประชุม
ระดับรัฐมนตรีอื่น ๆ อีกสัก 6 เดือน ยังมีการหารือทางเทคนิคการประชุมรัฐมนตรี (PMU) มีการหารือ
ทศวรรษที่ระดม (SOM) ที่ยังมีการทำงานวิชาการหลายส่วนแนวคิดและแนวคิดมากมายต่าง ๆ
กัน (ASEAN-SIS) ตลอดจนการเขียนได้อีกหลายครั้งจากกับประเทศคู่เจรจา (dialogue
partner) อีกหลายประเทศ ซึ่งล้วนแล้วแต่มาประชุมกันเป็นประจำ และสมาชิกแต่ละประเทศ
อย่างเอกราชกัน จึงน่าจะมีความที่ท่ามกลางกันเองนั้นไม่มีอุปสรรคที่จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์
ระหว่างไทยกับลาว มีคณะกรรมการเฉพาะกิจต่าง ๆ หรือที่มีสภาพการที่มีภาวะหน้าที่เฉพาะอย่าง
ที่มีบทบาทการทำงานที่กว้างขวางจากกันมาได้ทำและไปเป็นเส้นเป็นแนว อันที่จริงแล้วมีเรื่องต่าง ๆ
ที่จะสามารถทำได้มากมาย และอาจจะไม่เพียงพอมากมายอะไร เพียงแต่เราควรคิดถึง
กลไกต่าง ๆ ในทุกระดับให้มีความสามารถในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับลาว ว่าโลกาภิวัตน์และประชาชน
ได้เข้ามาร่วม หากมีบทบาทของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ การแข่งเรือ แข่งกีฬา ให้อาหาร
การแข่งเรือวิ่งแข่งรถ สนธิ ซึ่งทำอยู่กันในระดับท้องถิ่นในปัจจุบันนี้ เป็นสิ่งที่ดีที่ควรทำต่อเนื่อง
แม้แต่การให้จังหวัดทางด้านการเป็นเมืองคู่/เมืองแฝด/เมืองเพื่อน กับแขวงทางล้านช้างลาวที่
สมควรจะทำได้ และถึงมือเป็นหลักปฏิบัติที่ว่าราชการจังหวัดทุกแห่งต้องทำเป็นประจำ เรื่องของ
ความสัมพันธ์เฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละคน การจัดส่งสาส์นสองฝั่งโขงผลักดันมาที่ดอยหลวง

โดยนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับผลสำเร็จที่ควรได้ ทั้งนี้ทั้งนี้ต้องช่วยกันดำเนินการร่วมด้วย (โดยไม่มีเงื่อนไข) ซึ่งอาจจะต้องจำกัดจำนวนเงินด้านละประมาณครึ่งหนึ่งของค่าจ้าง

ทิศทางการดำเนินงานวิจัยไทย-ลาว

งานที่สำคัญเกี่ยวกับการสำรวจทางรายได้ซึ่งพัฒนางานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และ วรรณกรรมลาวในต่างประเทศ และมีการเขียนในรูปของบทความหลายต่อหลายชิ้นและนำวรรณกรรมสำคัญของลาว หน่วยงานของรัฐลาวไทย สนับสนุนการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น การฝึกงาน การดูงาน การนิเทศความร่วมมือที่เริ่มที่สนใจของทั้งสองฝ่าย การแลกเปลี่ยนนักวิชาการ และเมื่อรัฐบาลไทยได้จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านอื่น กิจกรรมต่าง ๆ จะเพิ่มมากกว่าเดิม เนื่องจากขณะนี้มีหน่วยงานที่ให้การให้ความช่วยเหลือซึ่งได้ช่วยไม่ได้ และมีแนวโน้มว่าควรที่จะไปบ้างและอย่างไร งานที่มีอยู่ดังข้อสังเกตไว้บางประการดังต่อไปนี้

1. ความร่วมมือด้านระดับต่าง ๆ กับลาวคือระดับชาติ ระดับแขวง ระดับจังหวัด ระดับเขตชนบท ระดับเขตชนบทเอกชน สถาบันการศึกษา/วิจัยกับสถาบันเอกชนเดียวกัน นักวิชาการ กับ นักวิชาการ ระหว่างชนบทประชาชน เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
2. ไม่ควรจำกัดประเภทของบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ/นักวิจัยของสถาบัน/มหาวิทยาลัย ควรครอบคลุมถึงหน่วยงานราชการเอกชน เช่น อหวนา ท้องถิ่นทั้งทางภายใน บริษัทยาเอกชนอย่างจริงจัง และในขณะเดียวกันต้องเปิดโอกาสให้บุคคลที่ไม่มีสังกัดแต่เป็นผู้ประจำท้องถิ่น ได้มีเวทีเสนองานค้นคว้าศึกษาแก่สาธารณชนใน เวทีความรู้ที่เกี่ยวกับลาวโดยเฉพาะหรือไทย-ลาว คนเหล่านี้จะมีอยู่จำนวนมาก สถาบันการศึกษาสามารถดึงคนเหล่านี้ให้เข้ามามีบทบาทได้
3. การค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับลาวยังทำได้ไม่มากนักยิ่งดีเท่านั้น สถาบันการศึกษา/วิจัยทั้งระดับภูมิภาค และส่วนกลางควรให้การศึกษาค้นคว้าเพื่อสนับสนุน การแข่งขันกันย่อมต้องเกิด

ขึ้นเป็นธรรมชาติ แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเสียสละ ความองอาจเป็นสิ่งท้าทายทำให้คนท้อแท้ แต่เชื่อว่าแต่ละแห่งจะมีความสนิท ความสละสลวย หรือจุดเด่นที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นงานของแต่ละส่วนจึงน่าจะเกื้อกูลกัน หรือเสริมกันมากกว่าจะสวนกัน

4. สันติวิธีอย่างง่ายทำให้เกิดผู้จริงจังจริงจังของไทยเกี่ยวกับสารานุกรมต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นภาพส่งเสริมข้อคิดเห็น ทักท้วง ตลอดจนประสานงานที่เป็นเอกภาพของไทยเกี่ยวกับสารานุกรมทางวรรณคดี วรรณกรรมต่างประเทศ หรือวรรณคดีไทย กรมวิเทศสหการ กองทัพอากาศ กองเรือพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร และ สมาคมสามารถเปิดรับฟังข้อคิดเห็นจากบุคคลเหล่านี้ (public hearing) ตามความจำเป็น

5. สมาคมไทย-ลาว ที่ตั้งขึ้นใหม่อาจจะเป็นไปไม่ได้ทั้งผู้ให้และผู้ประสานงานความร่วมมือหลากหลายรูปแบบระหว่างไทยกับลาวโดยอาศัยความร่วมใจจากนักวิชาการและสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยต่าง ๆ จะได้เห็นผลงานชัดเจน กิจกรรมที่จะทำมีได้ทั้งรูปแบบที่เป็นการค้าเนื่องเช่นผลิตภัณฑ์ชุมชนประจำถิ่น และประชุมเป็นครั้งคราว สิ่งที่จะพูดกันอยู่ที่ประชุมอาจเป็นเรื่องวิสัยการดำเนินงานต่าง ๆ การแสดงทางวัฒนธรรม นิทรรศการ

6. น่าจะมีการก่อตั้งกองทุนไทย-ลาว โดยธนาคารรัฐและเอกชนได้แก่เฉพาะบริษัท ธนาคารพาณิชย์เข้าแบ่งกันทำธุรกิจร่วม ร่วมลงทุนเป็นกองทุนคงที่ (endowment fund) นำผลประโยชน์ไปใช้ในการจ้างนักวิชาการไทย-ลาว ให้สอนในต่าง ๆ ให้มีโอกาสนำเงินทุนก้อนนี้โดยทั่วถึงกัน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาจพิจารณาให้ทุนทำวิจัยเกี่ยวกับลาวต่อเนื่องสักระยะหนึ่ง เพื่อสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นระบบของวิทยานิพนธ์เรื่องลาว หลังจากนั้นก็จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายกัมพูชา

7. ในขั้นต้น สกว. อาจจะต้องขอผลงานที่สถาบันวิจัยสถาบันหนึ่งหรือจำนวนหนึ่งช่วยกันหาข้อมูลว่าไม่มีงานศึกษาเกี่ยวกับลาวที่คนขายทำขึ้นเองงานด้านต่าง ๆ ทุก ๆ ด้านแต่ต้นจนมาถึงขั้นที่มีมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สรุปผลรวมเป็นรายงานการศึกษาให้เห็นทั้งข้อดีและข้อเสียขององค์ความรู้เกี่ยวกับลาวที่เรามีอยู่ (state of the knowledge) จากจุดนี้ก็จะสามารถสกัดเอาบันทึกทางและอาณาบริเวณที่หาอยู่ได้โดยง่าย งานที่ไม่ได้เน้นแหล่งข้อมูลจากภายนอก เพราะเห็นว่าเมื่อลงมือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อไป นักศึกษาย่อมจำเป็นต้องใช้ข้อมูลอื่น ๆ อยู่ดี

8. บ) เปรียบเทียบวิจัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจของข้อมูลในทางปฏิบัติ ซึ่งจริง ๆ แล้วทั้งสองอย่างนี้ต่างเสริมกันและกันอยู่ ภาควิธีและภาคเนื้อหาจะเน้นอยู่ในทางปฏิบัติ (เพราะมีความจำเป็นที่จะต้องนำข้อมูลมาใช้ในการกำหนดแนวนโยบายในด้านต่าง ๆ) ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น การวิจัยเพียงด้านทางปฏิบัติจึงต้องมีอยู่ ในขณะที่เดียวกับการวิจัยด้านทฤษฎีทางด้านการจัดการก็ต้องทำควบคู่กันไปด้วย เพื่อแก้ปัญหาความเข้าใจผิดบางประการว่าทฤษฎีที่ถูกต้องเพิ่มเติม และตอบข้อสงสัยความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

9. การวิจัยที่เหมาะสมเรื่องสมควรจะมีนักวิจัยหลายรายเข้ามาช่วย เพื่อให้เกิดมีชุมชนทางวิชาการขึ้น ฝ่ายหลายรายจะมีผลทำให้รู้เรื่องความขาดแคลนบุคลากร และในระหว่างที่ปัญหานี้กำลังจะคลี่คลายไปได้ แต่การวิจัยร่วมต้องมีการวางแผนที่ดี และมีผู้ที่รับผิดชอบดูแลอย่างจริงจังจึงจะประสบความสำเร็จ มิฉะนั้นแล้วจะเป็นเรื่องค้างคาไม่กระตุกให้ทำงานร่วมกันต่อไป ผลงานที่ออกมาอาจผิดพลาดได้ทั้งงานภาษาไทยและภาษาอังกฤษจะเป็นการดีหาก

10. การจัดประชุม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมเสนอผลงานวิชาการ กระจ่างขึ้น ควรจะมีขึ้นเป็นระยะตามความเหมาะสม ฝ่ายไทยจำเป็นต้องรับผิดชอบที่เป็นเจ้าภาพหลักครั้ง เพราะเมื่อจัดการเองรับมากกว่าฝ่ายลาว การจัดประชุมสมควรจะเน้นความตระหนักแต่ในสิ่งที่ทำให้เกิดเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งทำให้จิตสำนึกได้เป็นครั้งคราว ในไทยได้บ่อยขึ้น

11. การคิดว่าวิจัยยากที่จะบอกว่าควรทำด้านใดก่อนด้านหนึ่ง เพราะมีปัจจัยกำกับอยู่หลายอย่าง อาทิเช่น ความสนใจ ความถนัด ความพร้อม แหล่งเงินทุน บุคลากรจริง ๆ แล้วความสนใจ ความถนัด มีอะไรก่อน เพราะเป็นตัวทำให้เกิดความจำเป็นที่จะแสวงหาทุนและเงินทุนมาทำวิจัย มีข้อสังเกตว่าการใช้คำว่าทำวิจัยในปัจจุบันนั้นยังหมายถึงวงวิชาการไทยมีคุณสมบัติกับศูนย์การวิจัยที่เป็นกรอบเป็นอันมากจะขึ้นหัวหลักหกหลักเป็นต้น จริง ๆ แล้วบุคคลสามารถศึกษาวิจัยได้เองในเรื่องที่ตนสนใจติดตามอยู่เป็นงานวิจัยหรือศึกษาส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นต้องมีโครงการวิจัยใด ๆ เรื่องนี้ ความช่วยเหลือที่บุคคลเหล่านี้ต้องการอาจจะเพียงการติดต่อหาแหล่งผลงาน ซึ่งงานปัจจุบันนี้ถ้าจะมีมากพออยู่แล้ว จึงต้องมีการเปิดโอกาสให้นักวิจัยเอกชนได้เสนอผลงาน

12. ต้องหาทางดึงปราชญ์ หรือผู้รู้ในท้องถิ่นหรือหมู่บ้านเข้าร่วมงานวิชาการให้ได้

จะช่วยให้ชาวชนวนวิชาการมีนิสัยและมีจิตใจที่กว้างไกลยิ่งขึ้น มีวิสัยทัศน์และมุมมองที่กว้างไกลขึ้น ซึ่งช่วยให้ทางชนวนวิชาการได้พัฒนาตนเองต่อไป

13. ถ้าจะมีการสร้างเครือข่ายขององค์กรที่ต่าง วัฒนธรรม เวทีนี้ก็จะให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น เช่น เชื่อกันว่า เวทีนี้จะจบลงด้วยแล้ว เวทีนี้ก็จะจบลง เครือข่ายที่ว่าเป็นเรื่องการตั้งรกรากองค์กรที่เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือกัน ถ้าจะบอกว่าเป็นเครือข่าย วัฒนธรรม ตามความจำเป็น แต่ละฝ่ายจะได้ประสบการณ์เป็นประโยชน์เครือข่าย ข้ามสายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะได้เรียนรู้ความเครือข่าย

ปัจจัยอื่นๆ

เป็นที่เข้าใจกันว่าธรรมชาติของงานวิจัยที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างด้านต่าง ๆ ระหว่างไทย-ลาวเป็นอย่างไร และความร่วมมือที่ได้เพื่อขยายงานสู่ภาคส่วนอื่นๆ ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจกันในด้านอื่นๆ เช่น ด้านความเชื่อมโยงด้านไทย-ลาว ด้านวิชาการควรจะได้เป็นพื้นฐานของความไว้วางใจกัน เพราะถ้าเราวิจัยวิชาการมาจากผลกระทบของเรื่องที่มีแต่เพียง วงวิชาการควรจะได้เป็นสิ่งที่จำเป็น ถ้าหากหน่วยงานที่ภาครัฐและส่วนเอกชน ถ้าหน้าที่เป็นเหมือนกันกับความไว้วางใจกันจะเกิดขึ้น เครือข่ายอื่นๆ ในขณะเดียวกัน วงวิชาการต้องเปิดกว้าง ใจกว้าง และบรรยากาศโดยเอื้ออำนวยของประชาคมเป็นสิ่งสำคัญ การรู้อะไรรู้ให้ลึกและรู้อย่างมีสำนึกเป็นสิ่งที่ดีแก่วิชาการ

สภาพปัญหาความต้องการและทิศทาง
ของการร่วมมือกันด้านทวิวิสัยไทย-ลาว
อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

กัมแก้ว สุวันนะพุม

รองประธานและ เลขาธิการสมาคมมิตรภาพ
ลาว-ไทย
กระทรวงการต่างประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ອາດມີກາລີພິພິພະໄຫຍດອັນຫລວງຫລາຍໃນສະໄຫຍນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສະໄຫຍນຫລຸດລົ້ນຈາກກາຍເປັນເນື້ອງ
ອັນໄຫຍກົງຂອງອົງກິດ ພຣະພໍ່ອົງເຮັດ, ຈຳນາຍໄຫຍກົງກິດນີ້ ສະໄຫຍນກໍ່ໄດ້ສົມທົບກັບປັນດິດແດນຜຶ້ງ
ຈຳນວນນ້ອຍຂອງອົງເກີດລວມຂຶ້ນຂອງຈຳນາຍກິດ ພຣະໄຊຍະພູມີ ຈຶ່ງເປັນອັນໜຶ່ງຂອງສະໄຫຍນຫລວງພະ
ຍາງຜຶ້ງລາດພະນັກສຸກ. ກໍ່ລວມສະໄຫຍນກໍ່ໄດ້ຕົວເນື້ອງລາດພຣະ (ຈາກກາຍກາຍ, ສຸດລາຍົນຈຶ່ງ
ບຸນລັກ) ກິດເນື້ອງລາດກາງ (ພະຄອນພະນົມ, ສຸນິຍ, ອະສະໄລ, ພະໄສອະ, ສີຂະນະສຸອັນ)
ແລະກິດເນື້ອງລາດກາງ (ພະຄອນລາດພະນົມ, ຈະຊຸອັນ, ໄຊຍະພູມ, ບຸນລູກ ...).

ຈຳນວນກິດເນື້ອງລາດພຣະ ຈຶ່ງເປັນອາຍາຈຳນວນກິດ ຫລືໄຫຍນກໍ່ ມີສົມທົບກັບອຳ
ກິດລັດກິດກິດເນື້ອງລາດພຣະ ພຣະພະຊາກອນຫລາຍສິບລ້ານຄົນ (ລັດທີ່ 20.000 ຄົນ)

ໃນສະໄຫຍນກິດເນື້ອງທີ່ 2 ເມື່ອຈາກເນື້ອງພູມສະຖານ ພຣະພໍ່ຂອງພຣະພະເນື້ອງ " ວົງ
ໄຫຍນກິດພະກາດພະພູມສະຖານ " ລັດພະກາດໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານອັນໄຫຍນ, ໄຫຍນກິດ
ກວມພະກາດພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ວັນທີ 7/7/1941 (ພຣ 2485) ພູມສະຖານ
ອັນໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ຈຶ່ງໄດ້ເຮັດຂອງຈຳນາຍກິດ ພຣະໄຊຍະພູມີຂອງລາດໄຫຍນ
ແກ່ໄຫຍ, ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ພຣະພູມສະຖານ ຈຳນາຍກິດ ພຣະໄຊຍະພູມີ ອັນໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ວັນທີ 17/11/1946
(ພຣ 2489) ພຣະກາຍເປັນກິດເນື້ອງລາດໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ.

2.2. ພຣະພະກາດພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ.

ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ 3 ພຣະພໍ່ໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ເປັນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ທຳ 1293 (ພຣ 2436) ພຣະພໍ່ກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ, ໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ອັນພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ, ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ.

ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານ ມີພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານ, ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານ
ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານ 1293 ຈຶ່ງກາຍເປັນໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ຈຶ່ງຈັດໄດ້ເປັນ
ອາຍາພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານ : ພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ, ອົງກິດເນື້ອງພູມສະຖານ, ພູມສະຖານ
ກາງ ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ກາຍເປັນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ, ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ, ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ
ໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ ... (ພຣະພໍ່ຂອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ 20 ກວ່າປີ).

2.3. ໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານໄຫຍນກິດເນື້ອງພູມສະຖານ.

ເຖິງຜົນເກົ່າຂະບວນການກໍ່ສ້າງໂຄງລ່າງມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ຕົວພວກວ່າເມືອງອັນຢ່າງໜັກ
 ສຸດພວກເຂົາກໍ່ໄດ້ສາມາດຕື່ມມອດນ້ຳໂຈລຶກຈາກຄວາມປະຈຳຈິນລາວເພີ່ມເຕີມໄດ້, ປະຈຳຈິນລາວທີ່
 ຍັງສືບຕໍ່ ຕໍ່ສູ້ເລື່ອເອກລາວ, ວິດສະລຸນນາມອຳນາດສະໄໝໂຄງຕົນ, ໂດຍໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຈາກ
 ການປະຕິວັດວັດສະດຸ 1917 (ພສ 2460) ໄດ້ຮັບໂຊລາເລ, ສຳນັກສະພາໂຊລາເລ ວິດສະລຸນ
 ຈາກປະຈຳຈິນລາວຄຸນນາມໄດ້ນຳເອົາສະໜັບສະໜູນກັບການສ້າງສັນຊຸມໂຄງຕົນ ແລະໄດ້ສ້າງຕັ້ງມັກ
 ສຸດພວກເມືອງໂຄງຕົນໃນປີ ພສ 1930 (ພສ 2473) ກໍ່ມາປີ ພສ 1931 ລາວກໍ່ໄດ້ເປັນສາທາລະນະ
 ມັກສະໜັບສະໜູນໂຄງຕົນເທິງນີ້ : ມັກສະໜັບສະໜູນລາວເມືອງຢ່າງສະໜັບສະໜູນໃນສິ່ງປະເສດສູ້ກັບພວກວ່າ
 ສຸດເມືອງອັນຢ່າງໜັກ, ເມື່ອຂະບວນການກໍ່ສ້າງປະຈຳຈິນລາວໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວກວ້າງຂວາງ, ເຫັນ
 ສົມຄວນຈະສ້າງຕັ້ງຄວາມຕ້ອງໄດ້ຮັບ, ເມື່ອວັນທີ່ 22/3/1955 ປີ ພສ 2498 ; ມັກສະໜັບສະໜູນ
 ໄດ້ມາກັບອອກຈາກສາທາລະນະສະໜັບສະໜູນໂຄງຕົນສ້າງຕັ້ງໂດຍຄວາມຕ້ອງໄດ້ຮັບ : ມັກປະຈຳ
 ຈິນລາວ ແລະນຳມາໄດ້ໂຮມຊື່ເປັນມັກປະຈຳຈິນລາວປະຕິວັດລາວເພີ່ມເຕີມ, ສິ່ງສຳຄັນກໍ່ໄດ້ຮັບ
 ມັກສະໜັບສະໜູນ ສະໝັກສະໜູນມັກສະໜັບສະໜູນ, ສິ່ງເກົ່າຢູ່ເຈຍກໍ່ໄດ້ຮັບມັກປະຕິວັດກຳປູເຈຍ.
 ຈາກນັ້ນພວກເຂົາໄດ້ເຮັດມາຕັ້ງມັກສະໜັບສະໜູນໂດຍລາວແລ້ວກໍ່ການສະໜັບສະໜູນໂດຍລາວຈາກສູ້ກັບ
 ກຳປູເຈຍກັບພວກວ່າສຸດເມືອງອັນຢ່າງໜັກ ແລະໂຮມ 3 ມັກນີ້ຍັງໄດ້ຮັບເອົາເອົາກັນ ແລະກັບມືນຈິດໃຈ
 ສາມາດສ້າງສັນມັກສະໜັບສະໜູນ.

ເມື່ອມັກປະຈຳຈິນລາວປະຕິວັດລາວໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງສັນຕິພາບຈາກພວກວ່າເມືອງອັນຢ່າງໜັກ ແລະ
 ໂຮມສະໜັບສະໜູນໃນໂລກໂລດ, ມັກປະຈຳຈິນລາວປະຕິວັດລາວໄດ້ຮັບຄວາມສະໜັບສະໜູນຈາກມັກປະຈຳຈິນ-
 ລາວເພີ່ມເຕີມເຂົ້າຕໍ່ສູ້ກັບພວກວ່າເມືອງອັນຢ່າງໜັກ ແລະໂຮມຢ່າງດຽວເດີດ, ທ່ານສຸດວິດສະໜັບສະໜູນ, ມັກໄດ້
 ນຳມາປະຈຳຈິນລາວເພີ່ມເຕີມໂດຍປະຕິວັດການພາຍໃນບາດເພີ່ມເຕີມຈາກສຳລັບ : ປະເທດລາວ,
 ສິນທິພາບ ເອກະລາດ, ເອກະກາງ, ປະຈຳຈິນລາວ ເອກະລາດ ແລະວັດທະນະທຳລາວ, ມັກໄດ້ນຳ
 ມາປະຈຳຈິນສູ່ກັບພວກວ່າເມືອງອັນຢ່າງໜັກ ແລະໂຮມເປັນລະບົບພາບພາບເກືອບ 30 ປີ. ມາດສະ
 ກິດສູ້ກັບພວກວ່າເມືອງອັນຢ່າງໜັກໄດ້ສຳເລັດລົງໃນ ວັນທີ່ 23.8.1975 (ພສ 2518) ແລະພວກວ່າ
 ການເປັນສາທາລະນະລັດປະຈຳຈິນລາວ ໃນວັນທີ່ 2.12.1975 (2 ສິນວາ ພສ
 2518).

ສິ່ງຈາກໂຄງລ່າງມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ມັກປະຈຳຈິນລາວ ແລະມັກປະຕິວັດກຳມິດ
 ແນວສາງ ໂດຍນຳມາປະຈຳຈິນລາວເພີ່ມເຕີມມັກປະຕິວັດ ແລະສ້າງປະເທດລາວອີ່ມໂຮມຄວາມເປັນ
 ມື ແລະພູມສະດວກປະຈຳຈິນລາວ ໂດຍປະຈຳຈິນ.

ຕໍ່ມີບາງປະເທດມັກໂດຍກຳມິດ ແລະປະຕິວັດນະໂຍບາຍຢ່າງສະເໝີພັນສະເໝີພາບກະຫວາດ
 ມາຄື : ສິນທິພາບ, ມິດຕະພາບ ເອກະລາດສະໄໝໂຄງຕົນ ແລະກັນ ແລະສະໜັບສະໜູນຢ່າງມ່າຍ
 ຢ່າງວິວັດສະດີ, ເມື່ອສະພາບການຂອງໂລກໄດ້ມີການປ່ຽນແປງມັກໄດ້ເປັນໜຶ່ງໃນການປ່ຽນແປງ-

ພະສອນພະໂພ, ສາດບູລີ, ເພັດບູລີ ... ສິ່ງທີ່ຢູ່ໃນຄວາມຊົງຈ້ອງຄົນລາວ ແມ່ນການເຮັດຢູ່ຢູ່ພະຊາຊົນ
 ລາວ ຊຸດຂອງໜຶ່ງ ໃນກຸ່ມໜຶ່ງ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບຊື່ວ່າ : ຂອງພະສອນພະໂພ (ສສ 1828, ພສ
 2371) ແຕ່ນັ້ນມາຕາມຈັດການຈັດຈັກກັບເປັນເລື່ອງສ່ວຍຂອງສະພາບເລື່ອນມາຈົນເຖິງ ໂດຍພວກ
 ລຳເລື່ອງອື່ນໆ ເຊັ່ນໄດ້ເລີກມາຂັດເກີດຂຶ້ນໃນປີ 1853 (ພສ 2436)
 ຊາຍພະສອນ-ໂພກໄດ້ຍິງປັນໂພກ ໂດຍພວກລຳເລື່ອງອື່ນໆ ກໍລົງກັນພວກລຳເລື່ອງອື່ນໆ ກໍມາ-
 ພວກເອົາກໍໄດ້ເອົາຕາມນັ້ນເປັນພະສອນພະສອນ-ໂພກ.

ໃນສະໄໝທີ່ພະຊາຊົນລາວ ກໍຢູ່ກັບພວກລຳເລື່ອງອື່ນໆ ເຊັ່ນ ຄຶງຄື 2 ສສ 1946 ພະສອນພະໂພ
 ໄດ້ຢູ່ກັບການກຳລັງຮຽນປະຊາຊົນລາວຢ່າງຍິ່ງກັບຄືນໃໝ່, ຕໍ່ມາພະສອນພະໂພກໍຮຽນປະຊາຊົນລາວຈຳ-
 ພວກໜຶ່ງຈື່ນ : ເຈົ້າເພັດສະສາດ, ເຈົ້າສຸຂາພຸດທະ ແລະພວກອື່ນໆ ທີ່ເປັນສິ່ງສຳຄັນໄດ້ເລີກມາຕີໄພຢູ່ປະ-
 ເພດໂທ ເພື່ອກຳລັງການຕໍ່ສູ້ກໍໄປ ... ໂດຍໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກ ທ່ານ ປະສິດ ແລະໂພກ ຊຶ່ງນັ້ນກໍ
 ມາດຢູ່ໃນພະສອນ, ເພື່ອກັນ ປະສິດ ແລະໂພກ ຫມິດອຳນາດ, ມັນກໍຖືກລາວກໍໄດ້ຮັບອະໄພຈາກ
 ເພັດໂທ, ສ່ວນເຈົ້າເພັດສະສາດກໍຮຽນສະພາດໄດ້ຢູ່ໂທກໍໄປ ແລະໄດ້ຮັບອະໄພຈາກການເລື່ອງໂດຍກົງ
 ກໍໄດ້ຮັບການກັບຄືນສອນພະສອນ ພໍ ເຈົ້າສຸຂາພຸດ ເປັນນັກຂ່າວຂອງ ສ.ປ ປີນ ຄຶງໃຈເຊນ, ການທີ່
 ຜູ້ກຳລັງຮຽນໄດ້ຮັບສະພາດໄດ້ຢູ່ກໍຮຽນໄດ້ໃນພະສອນໂທ ໂດຍພວກຄົນອື່ນ ເຖິງວ່າເປັນໂພກພະສອນ
 ທີ່ສືບ ແຕ່ປະຊາຊົນລາວກໍບໍ່ອາດຈະສ້າງພົວພັນໄດ້ ແຕ່ໜ້າເສຍດາຍ : ໃນສະໄໝພະຊາຊົນລາວບັນ-
 ດາເພື່ອ ຄຳເປັນການຕໍ່ສູ້ຊາດ ເພື່ອຕ້ານກັບເຈດຕະນາການເປັນສິດເລື່ອງອື່ນຂອງພວກຈັກກະພັດ
 ບໍ່ແມ່ນເລື່ອງອື່ນໆ ເພື່ອພະສອນ ສະຖືກກັບອຳນາດໂທໂດຍພວກລຳເລື່ອງ ໄດ້ຢູ່ກໍຮັບອະໄພຈາກພະສອນສາດ
 ສຳມາດຊາຍອື່ນໆ ຄຳເປັນການຢາຍຢາຍພະຊາຊົນລາວຜູ້ຊຳລາດ, ສິ່ງໄດ້ຮັບສະພາດໄດ້ອາດເພີ່ມກາຍ
 ຕັ້ງຖານໂທກໍໄປ ແລະເອົາຍິນໂພກພະສອນ ເອົາຍິນພະຊາຊົນລາວຢ່າງອ້າວຂອງ ... ລຳເລື່ອງກັບ
 ເປັນຕະຫລົກໂພກພະສອນ, ສະພາບຈັກກະພັດກໍເປັນໂພກພະສອນໂພກໂພກ ການໂພກພະສອນຢູ່ປະເທດ
 ທີ່ເປັນຄຳພັນຊາດເພື່ອຕ້ານກັບພະສອນໂພກ ໂພກພະສອນໂພກພະສອນໂພກ ຄວາມຊຶ່ງ ເລີກພະສອນ
 ໂທ ແລະພະສອນໂພກພະສອນໂທໂພກພະສອນໂທໂພກພະສອນໂທ ຈຶ່ງຈະເປັນພະສອນ :

3.2. ພາກສ່ວນການສ້າງຕັ້ງສະພາພະສອນປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນີ້ 1975-1990.

ການລົງອັນລາດ-ໂພກພະສອນໂທກໍເປັນສະພາພະສອນປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນີ້ 1975-1990
 ເລີກ, ສະໄໝພະຊາຊົນໂທກໍມາດຢູ່ກັບເອົາໃຈ ເກີດຂຶ້ນເປັນສິ່ງ ຍ້ອນຄົນລາວຈຳພວກໜຶ່ງທີ່ສຳພະ
 ບັນກຳລັງໄດ້ໂດຍພະສອນໂທກໍເປັນສິ່ງສຳພະສອນໂທກໍຂອງລາວ, ກໍໄດ້ເກີດຂຶ້ນຈາກໂທກໍ, ເກີດ
 ຄວາມບ້ານກັບໂທກໍເປັນສິ່ງສຳພະສອນໂທກໍ. ສາງຄົນລັດຖະການກໍໄດ້ກຳລັງໂທກໍ ແລະວິທີນີ້ກໍບໍ່ດີ
 ລາວແບບບໍ່ເປັນສິດ, ບໍ່ເປັນການສ້າງ ເປັນປະເທດທີ່ມີຂອງໂທກໍດີກ່ວຍິນສິ່ງສຳພະສອນໂທກໍ ມັນສະ-
 ພອງຄວາມ :

- ປີ ຄ.ສ 1975 ໄດ້ສົ່ງບິດຊາຍສາວໄທ-ລາວຍ່າງຈັດ, ສົ່ງເອົາເອື້ອມະຊາກິນໄທຢູ່ຕາມ
ລຳນ້ຳອ່ອງຂຶ້ນຍັງຫມົດ, ໃຈຊ່ເອ ມ.ປ.ຂ ເກາະພິດຕາມລຳນ້ຳອ່ອງ ເອັດໂທການພົວພັນລາວ-ໄທເຊິ່ງ
ຕັ້ງຂຶ້ນຍາງຄັ້ງກໍໄດ້ປະສານກັນດ້ວຍຕາລຸດ.

- ປີ ຄ.ສ 1978-79 ສະໄຫມພິດຊາຍສາວໄທ-ລາວຍ່າງຈັດ ກຽງສັກ ສະໄຫມພິດ ເຖິງວ່າ
ມີຄົນໄທຍັງຄົງຢູ່ຕາມພາຍການກິດຈະກຳການພິດຕາມລຳນ້ຳອ່ອງກັບທ່ານຈະໄປຢາມລາວໄດ້ເທົ່າໃດ
ດັບ, ລັກທ່ານກໍໄດ້ໄປຢາມລາວຍ່າງເພື່ອທາງການ ໃນວັນທີ 4-5/1/79 ໄດ້ມີສະໄຫມພິດລາວ-
ໄທ ສະໄຫມພິດ ໃນວັນທີ 1-4/4/79 ທ່ານ ໂກສອນ ພົມວິຫານ ກໍໄດ້ໄປຢາມໄທ, ການພົວພັນລາວ-ໄທ
ໄລຍະນີ້ເປັນສະໄຫມພິດຊາຍສາວໄທ-ລາວຍ່າງຈັດເກົ່າຫຼວງນີ້.

- ປີ ຄ.ສ 1980-89 ເວົ້າກ່າວດ້ານການເມືອງ-ການທຸລະສິດກໍມີການພົວພັນລາວ-ໄທເປັນ
ປະຈຳ, ສຳຄັ້ງກັນດ້ານການທຸລະສິດພົວພັນເປັນພະຕິສາຍເຊິ່ງຕັ້ງ, ຕະຫລອດປີ 1980 ມີການ
ບະຫລັນຕາມຊາຍສາວ 31 ຄັ້ງ, ປີ ຄ.ສ 1981 ມີການບະຫລັນ 34 ຄັ້ງ. ວັນທີ 24/12/81 ກະ
ຊວງພານິດໄດ້ອອກປະກາດສະບັບທີ 15 ເພື່ອຄວບຄຸມສິນຄ້າຈຳນວນ 273 ລາຍການເຊິ່ງໄປຈາຍໃຫ້ລາວ
ໂດຍອ້າງວ່າເພື່ອສິນຄ້າຍຸດສະບັດໃຈ, ດ້ວຍປະກາດສະບັບນີ້ ສິນຄ້າຈຳນວນ ພະລັກຄັ້ງຄ່ອຍເຫລືອຈາກ
ກ່າງປະເທດລຳນ້ຳໄທໄປລາວກໍຖືກໄວ້ໜ້າເອື້ອຄອງ ເພື່ອເປັນຈຳນວນໜອງໜ້າ ມາເຖິງປະຈຸບັນນີ້-
ເຄື່ອງຂອງດັ່ງກ່າວ ຈຳນວນໜ້າຍັງຄົງກ່າງຢູ່.

- ປີ 1984 ຕິດກັບວັນພິດຕາມພາຍການພິດຕາມ ແລະປີ 1988-89 ກໍມີການພິດຕາມຈັດຢູ່ຕອກ
ເມືອງໄດ້ຕະຫລອດໄລຍະເວລາ ໃນເວລານີ້ກໍລະນີພາຍພິດຕາມ ສຳເລັດຊາດຕະການ, ບໍ່ສາມາດຫາຍພິດຕາມ
ມີຕອນຢູ່ກຳລັງພິດຕາມໃນໄລຍະນີ້ ໄດ້ໃສ່ໄຟຟ້າລັບ ແລະຍາງຕົນອອກມາຕະຫລອດ, ສຳລາດສຳລັບພິດຕາມ
ສ້າງຄວາມເວົ້າໃຈພົວພັນຕ່າງປະເທດໃນສອງຈາກໄດ້ເຫັນວ່າເປັນສັດຕູກັນໜ້າຕາມກຳລັງພິດຕາມ, ສ້າງຄວາມ
ສະແດງເອງໂຈກັບຄວາມກວ້າງຂວາງສິນຄ້າເຈົ້າໂຈກັບ, ສະກັດກັ້ນສຳຄັ້ງໄດ້ສຳເລັດ ມີລັກສະນະ
ສ້າງສັນເຈົ້າ ທ່ານ ພົມວິຫານ ສະຕິດວອກອັກສະຣາລາຕະຫລອດໄລຍະຈຳ ສິນຄ້າ ໃຫ້ສົ່ງເກດວິພິນ
ໂທໂທສິນພິດຕາມ 21.12.1987 ວ່າ : ຄົນລາວມີຄວາມສຳພັນກັບການເປັນພິດຕາມໄດ້ຕະຫລອດ
ໄລຍະນີ້ ສຳຄັ້ງຄັ້ງໄລຍະກຽມຢູ່ເປັນສິ່ງຍາກໄດ້ຄວາມສຳພັນເປັນເປັນ ແລະຄວບຄຸມຢູ່ຕາມຕະ
ຫລອດລາວໄດ້ຈະເປັນການຕ່າງກັນ, ເມື່ອລາວສຳຄັ້ງສຳຄັ້ງເປັນລາວມີຄວາມສຳພັນໃນການພົວພັນເຈົ້າ
ອາເມຣິກາ ຊຶ່ງກໍມາດຕິກຳເອງເປັນລາວສຳຄັ້ງຄັ້ງໄລຍະຕິດຕໍ່ກັນໃນເປັນລາວສຳຄັ້ງ ເປັນການພົວພັນ
ສຳຄັ້ງຄວາມ, ສຳຄັ້ງສິນຄ້າໃນສຳພາດໄປໃນສາງລັກ : ບາດສະຫຼາດສິນຄ້າກ່າວວ່າ ສຳຄັ້ງຄວາມສຳ
ພັນໄທ-ລາວນີ້ ໃນຍາມຄຸກຄວາມຈະຕ້ອງຍັງເວົ້າມາຢັ້ງໄທ ສຳຄັ້ງເອື້ອ ມ.ປ.ຂ ທີ່ລັກທ່ານລຳນ້ຳອ່ອງ
ອັນກັບຄືນລາວກໍເປັນກັບຄູ່ຈະມີ ມັນກັດລັກເພື່ອໂຕກໍຍຸ້ງ, ເພື່ອຄວາມສຳພັນກັດລັກເພື່ອ...ລາວ-

3.3. ການສົມມຸດສະຫຼາດ-ໄທ ວປຕິ ສ.ສ 1990 ເປັນຕົ້ນມາ.

ໄລຍະການມີມູນຊອກ ຈາກຊາຍ ມູນສະໜັບ ເປັນຢາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ຍ້ອນສະໜາມການຂອງໂລກໄດ້
ມີການປ່ຽນແປງ ການທີ່ໄດ້ມີນະໂຍບາຍຕົ້ນສູ່ມູນສະໜາມຄືເຊ່າເປັນສະໜາມການຈັກ, ນະໂຍບາຍນີ້ໄດ້
ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກປະຊາຊົນໄທ-ປະຊາຊົນລາວ ແລະຊາວໂລກ, ເຮັດໃຫ້ຄວາມຮັ່ງມີມີນາກ່ອນ
ນີ້ໄດ້ມີການໂອ້ນຮຽນຢ່າງກວ້າງຂວາງເລີຍ. ການໂຍນກາສູ່ກັບລະຫັດກຽມປະຊາຊົນທັງສອງປະເທດສະດວກ
ສະບາຍເລີຍ ການພົວພັນຄ້າຈາກສະໜັບສະໜູນກັບໄດ້ລະຫຍາຍຕົວຢ່າງຮ້ອງໄວ, ເກາດລັດທີ່ໄດ້ມີການສະໜັບສະໜູນຍາມ
ກັນ ແລະລ່ວມລີ້ກັບໝາຍອື່ນ.

1990 ສິ້ນເກີດພະເສຍສິດຕະນະອາຈະສຸດາ ສະໜາມທີ່ມີອາຈະກຸມກາລີ ໄດ້ສະເກີດຮູ້ມູນຍາມ
ລາວຢ່າງເປັນທາງການ, ເປັນການໂອ້ນຮຽນກາດໃໝ່ໄດ້ສະກັດກັ້ນເສີມສ້າງການພົວພັນລາວ-ໄທໃນຍຸກໃໝ່
ແຕ່ນັ້ນມາ ຕໍ່ລະດັບສິ້ນເກີດທີ່ໄດ້ສະເກີດຍາມລາວທຸກປີ ແລະຍັງໄດ້ສູບປະກຸ້ມເດີກກະໂມ້ລາວອີກ.

..... ຄຳບອກດີຍະພາບປະເທດ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໂອກາດ ມີພິດຍາມ
ທີ່ໄດ້ໂອ້ນຮຽນຍາມຈາກອາທິດໃໝ່ໂຍນກາສູ່ກັບໄດ້ສະກັດກັ້ນເສີມສ້າງການພົວພັນລາວ-ໄທໃນຍຸກໃໝ່.

..... ສິ້ນເກີດເຈົ້າຝ້າອາຈະກຸມກາຍ ຕາງໜ້າປະເທດສະໜັບສະໜູນໄດ້ສະເກີດຮູ້ມູນຍາມ ສປປ ຢ່າງເປັນທາງການ.
ນອກນັ້ນ ບາຍຮັກສາສອງປະເທດ ແລະຊັບສິນສູງກໍໄດ້ມີການສະໜັບສະໜູນຮູ້ມູນຍາມຈູ່ກັນ ແລະກັບເປັນຢາຍົກລັດຖະມົນຕີ.

- ສະເໜີກຳນົດການຈາກພວກ, ສະເໜີຮັກສາຄວາມສະຫງົບສູບປະກຸ້ມດ້ວຍການຈາກພວກ, ສະເໜີລ່ວມ
ມີ ແລະສະໜາມທີ່ມີຄວາມລາວ-ໄທ ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ.

- ສ.ສ.9/4/94 ມະຫາລາຍສິນເກີດພະປາລະນັນທະສະມາຫາພູມິພົນ ສະດຸນສະເດດ ມີພະອາຈິນີ ແລະ
ສິນເກີດພະເສຍ ໄດ້ສະເກີດໄປເປັນສະໜາມສະໜັບສະໜູນ ມະເຈລ້າມ ຫຼຸຮັກ ມູນສະໜັບ ປະການປະເທດສາ-
ທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປີດລົງຈຳພະຍັ້ງຂອງ ແລະສະເກີດຮູ້ມູນຍາມ ສປປ ຢ່າງ
ເປັນທາງການ ມີພະອາຈິນີເປີດສູບປະກຸ້ມສະບາ ແລະບໍ່ມີການ ການປະເທດ ສັກ 22 ເພື່ອເປັນຕະຫຼອດໄດ້ແກ່
ສະເໜີປະການປະເທດ ໂອກາດ ມີພິດຍາມ ແລະເປັນສິນເກີດພະປາລະນັນທະສະມາຫາພູມິພົນ ແລະເກາດນີ້
ໄດ້ເປັນພິດຍາມທີ່ດີໃນການເສີມສ້າງສາຍພົວພັນລາວ-ໄທ, ໄທ-ລາວ ໃນຍຸກໃໝ່, ປະຊາຊົນລາວ ແລະ
ປະຊາຊົນໄທນັ້ນກໍໄດ້ຈຳລັກໄວ້ໃນໜ້າປະເທດສະໜັບສະໜູນອັນມີພິດຍາມນີ້. ເພື່ອເປັນກ່ອນຂັງ ໄດ້ພວກ
ເຈົ້າໂອ້ນຮຽນກັບສະໜາມສະໜັບສະໜູນໄດ້ລະຫຍາຍຕົວໄປນັ້ນ ຈຳພະເຈົ້າອັນກໍເປັນທາງກຳເລີນຂອງຊັບສິນສູງສອງປະເທດ
ລາວ-ໄທ ຄືວ່າມາ :

ແລະ ຄຳ ຫຼຸຮັກ ມູນສະໜັບ ປະການປະເທດ ສັກສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນ-
ລາວ ໂຍນກາສູ່ກັບຂອງ ຈັດເປັນກຸ່ມເກດ ສິນເກີດ ມະເຈລ້າມອາຈິນີ ພູມິພົນ ສະດຸນສະເດດ ແລະພະ
ອາຈິນີ ຂອງອາຈະອາທິດໃໝ່ ທີ່ສະໜາມຢ່າງຈາກວຽກຈັນ, ວປຕິ 8 ເມສາ 1994.

ທາງຕອນທ້າຍໄດ້ກ່າວວ່າ :

* ... ສອງປະເທດລາວ ແລະໄທ ໄດ້ກົງໄປໄກ້ຈົນກັບ ຈັບກັບຫຼາຍປະເທດໃນໂລກ, ທີ່
 ສຳລັບສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ກັບ ອາຊະຍາມາຈັກໄທແລ້ວ ມີຜົນເສດຖະກິດ
 ວ່າ ປະຊາຊົນສອງປະເທດໄດ້ຮູ້ກັນກິດຈະກຳໂອນປະສານລະຫວ່າງກັນໄດ້ດີກ່ວາກັບເຈົ້າຊາເພີ່ມເກີດ
 ຄ້າຍຄືກັນ, ນັບຜົນເສດຖະກິດລາວ, ມີຄວາມສຳເລັດສະເໝີກັບຄ້າຍຄືກັນ, ຈົນບາງຄັ້ງກໍ່ສາມາດ
 ຈຳນວນໄດ້ວ່າ ວັບໂຮມກໍ່ສອງໄທ, ວັບໂຮມກໍ່ສອງລາວ ກະຕຸກຄວາມຄວາມວິວັດຕ່າງກັນເຈັບຄືນ ແລະ
 ຄືກັບໂຮມກໍ່ສາຍຕົວອາດຈະປະເທດນັ້ນ, ເຖິງວ່າມີກາງຄັ້ງບາງຄັ້ງໃນສິ່ງກະຕຸກກະຕຸກກະຕຸກຈັດ
 ໂຈະຊ້ຳກັນ ແລະກັນ, ຄຸກັບປະຊາຊົນລາວ ແລະປະຊາຊົນໄທກໍ່ຍັງອັດສະຍາມາຈັດໂອ້ໂມ້, ໄພນາຕາຊຸ່ງ, ສ້າງ
 ບຸກກໍ່ສາຍຄວາມກັນ, ໃຫ້ຄວາມເຈັບຄືນໄດ້ຈົດໂອ້ໂມ້ກັນໃນການປະສານກັບກັນໄດ້ດີກ່ວາກັບເຈົ້າຊາເພີ່ມ
 ກັນ, ເພີ່ມເກີດຈັດວ່າ ສາມາດໃຫ້ຜົນເສດຖະກິດເພີ່ມກ່ວາກັບເຈົ້າຊາເພີ່ມກັນ ໃນການພົວພັນ
 ຫຼັງສອງປະເທດໄດ້ດີກ່ວາກັບເຈົ້າຊາເພີ່ມກັນ ແລະຄວາມໄວເພີ່ມເກີດໂອ້ໂມ້.

1. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 2. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 3. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 4. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 5. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 6. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 7. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 8. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 9. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ
 10. ឯកសារបញ្ជាក់ពីការអនុវត្តន៍តាមផែនការការងារ

[illegible][illegible]

→ ប្រភពឈ្មោះខ្ញុំ (តើជាអ្វី) :

... ທີ່ຈະລາວກັບໄປເຮົາກໍ່ຈະມີພັນທຸກໍ່ເຮົາຈະມີສາມພະກາຍ ສາມພູ້ນລະວ່າງອັດ
ກໍ່ລະວ່າງພະຈຸກຈົນກໍ່ດີ ເປັນສາມພູ້ນອັນດັບເປັນ ຈົນບໍ່ອາດແຍກກັນໄດ້ ກໍ່ມີພະກາຍເມືອງ
ລາວເຮົາຢູ່ໃກ້ຈຸດຕາມກັບ ພະຈຸກຈົນມີສອງຝ່າຍກໍ່ມີພັນທຸກໍ່ເຮົາຈະມີພັນທຸກໍ່ ມີພັນທຸກໍ່ເຮົາຈະມີ
ຈົນມີພະກາຍ ພະກາຍອັນດັບ ຈົນໄດ້ລາວເປັນພາກສະໜັບ ສາມຝ່າຍກໍ່ມີພັນທຸກໍ່ ພະກາຍອັນດັບ

ນີ້ເປັນພື້ນຖານທີ່ແທ້ໆ ທີ່ສອງຄື ພຣະເຈົ້າອຸທິດໃຫ້ກັບພະສາມສາຍສຳພັນທາງການສູດ ພະການຄຳ
ເພີນໃຫ້ການຮ່ວມລະຫວ່າງສາສະໜາຈັກໄທ ກັບ ສາສາລະເຜີຍ ປະຊາຊົນປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໃນ
ຖານດຸໂຍນນັ້ນທີ່ໜ້າເບິ່ງເລີຍ.

ປະຊາຊົນໄທເຝົ້າຕິດຕາມວົງການພັດທະນາດ້ານກຳລັງຂອງ ສາສາລະເຜີຍ ປະຊາຊົນປະໄຕ
ປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ອາດມາສືບໃຈ ແລະກ່າວມີຄວາມຮູ້ເອີ້ນຍົນຕໍ່ໂຕຕັ້ງແຕ່ຈັກໄທເຮັດສະວັດພ້ອມກັນ
ນີ້ ປະເທດ ສາມາດຮັກສາອະນາຄົດ ແລະສະຖາບັນລະບາຍ ຄວາມເປັນຊຸກສ່ວນໄດ້ໄດ້ເປັນຢ່າງດີທັງ
ສາມາດຍື່ນຊູພັດທະນາໂຕເຂດເອີ້ນກັນກັບອື່ນ.

ຄວາມຈະເລີນໝັ້ນຄົງທັງນີ້ ໃນສູງຈະອ່າຍລະໂຫຍດ ແລະຄວາມອາດຊຸກສະເພາະແກ່ປະເທດ
ຂອງທ່ານເຝົ້າເປັນ ຫາກພົບເປັນບົດໄຂສ່ວນສຳຄັນທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຄວາມສະຫງົບສຸກເປັນຈິງໃນກໍ່ປະເທດທັງ
ປວງໃນພື້ນຖານດ້ານ. ຈຳນວນຊຳລັງຍືນດີ ແລະເດັກໂຈຍຈະກ່າວວ່າ ມາມໄດ້ປະໂຫຍດອັນສູງສຸດຄັດ -
ແລະຂອງທ່ານປະຊາກອນປະເທດ ປະຊາກອນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຂອງວັດທະນະທຳ ສາສາລະເຜີຍ
ປະຊາຊົນປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຈະຍິ່ງກ່າວຫັນໄປດ້ວຍຄວາມຈະເລີນສູງເລີຍ ແລະຄວາມສຸກພື້ນຖານ
ຊຸກສະເພາະ... ". ໃນພະລາຊະກຳລັດສະກຸນຊົນຊາດໄທໃນສູງຈັນ ມີບາງຄຳໝາຍວ່າໄດ້ກ່າວ : -

" ... ຄົນໄທສັງຄາມທີ່ມາກໍ່ຕັ້ງກຳລັງ ມີໜ້າທີ່ຈະມີພຶດຕິກຳດີ ຈະຕ້ອງປະຕິບັດງານ ແລະ
ປະຕິບັດຕົນໄດ້ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ຂອງຕົນປະຊາຊົນທັງສອງນ້ຳໜອງການຂອງລາດ ເພື່ອສ້າງຈະໄດ້ທັງສອງ
ປະເທດມີຄວາມຈະເລີນ, ມີຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະມີຄວາມສະຫງົບສຸກໃນການອາໄສຢູ່ນີ້ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມ
ສຸກສົບສຸກ ແລະຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຕົນສອງປະເທດນີ້ ກໍ່ມີຕົວກຳລັງກ່າວກັນ ແລ້ວຈຳກັດວ່າປະເທດ
ຄົນຄວາມສະຫງົບກໍ່ໄດ້ສາມາດເລີຍມີຄວາມຂອງຕົນ... ສິ່ງທີ່ສຳຄັນສຳລັບຄົນໄທສູງຄືນະມີຈາກປະໂຫຍດ
ມາຍູ່ໃນປະເທດນີ້ກໍ່ຕັ້ງທັງການ ແລະລາງຕົວໄດ້ເປັນທີ່ສຳຄັນຂອງປະຊາຊົນທັງການປະເທດລາວນີ້ ທີ່ -
ເອີ້ນຢ່າງນີ້ໄດ້ ນັບວ່າໄດ້ເອົາກັນສື່ສົມບູນ ຕ້ອງຍິ່ງລະວັດສູ່ສະເໝີວ່າ ໃຊ້ມາເທົ່າຈະເອົາໄດ້ເປັນພື້ນຖານ
ດຸນນີ້ ກ່າບທັງໝາຍກໍ່ຈະບໍ່ໄດ້ຢູ່ຕື່ນຕົວເພື່ອເອີ້ນ ໃນສະໄໝກ່ອນນີ້ ໄດ້ຄົບໄທທີ່ມາມາຍູ່ປະເທດນີ້ຢ່າງ
ທີ່ຕັ້ງສະຖານໄດ້ເອີ້ນ ເພາະເພື່ອຄວາມຮູ້ບໍ່ອ່ອນ, ຮູ້ເພື່ອຄວາມສຸກ ມີຄວາມອາດຊຸກ ສະຫງົບສຸກລາຍກໍ່
ມາເປັນອັນສຳຄັນຂອງ... ເພາະສະນັ້ນ ທຸກຄົນຈະມີໜ້າທີ່ໄດ້ກ່າວ ມີໜ້າທີ່ສຳຄັນທີ່ຈະສ້າງເສີມມີຄວາມ
ຄວາມ ແລະກາຍເປັນຕົວເປັນທີ່ສຳຄັນຂອງປະຊາຊົນ... ໃນໄທລະວາຍມີຜູ້ກ່າວນີ້ ມີຄວາມສຳຄັນມາ
ໃນທາງຕົວ ເອົາທີ່ຈະຕ້ອງຮັກສາຄວາມພັດທະນານີ້ໄວ້ ... ". (ຈາກໜັງສືພິມສະບັບ
ວັນທີ 11/1/94 ໃນບົດເລື່ອງ " ລະບົບສະຖາປະນາ " ໃນສູງ " ໄທ-ລາວ " ມີກັນເປັນຕົວຢ່າງ
ອາດໄດ້). ຕໍ່ໜ້າໃນໂອກາດ ມີພະເຈົ້າພະເຈົ້າ ແລະເຈົ້າຊົນຊາດ ສຸບປະ ຢ່າງເປັນທາງການ ໃນວັນ
ທີ 15 ມີມາ ມີຄຳໝາຍວ່າໄດ້ກ່າວ : "... ຄວາມສຸກອັນກັບໂດຍເຈົ້າຊາດ ສາສະໜາ, ມາກ -

ມີດວ້າງ ລະບົບກຳນົດມື້, ການປຶກສາ ສຶກສາກິດ-ສັງຄົມ ລະຫວ່າງກັນ, ມີຄວາມສະຫງວນສິ່ງໃຫ້ກັບ
 ສາມາດເຊື່ອມຕໍ່ກັນ, ບໍ່ເຄົາລົບສະໜິດປະໂຫ ລະໂຫ້ຄວາມສະຫງວນສາມາດ, ເອົາໜູນເອົາລັດກັນ,
 ເລື່ອງທັງໝົດທີ່ມາພາຍໃຕ້ນີ້ເປັນເລື່ອງໃນອາດິດໄປເລີຍ ແລະກໍ່ເປັນມິດສູບອັນວ່າກໍ່ໄດ້ສາມາດເອົາ
 ມາປະຊາຊົນ ມີຄວາມສະຫງວນເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ມີ ບໍ່ໄດ້ປະກອບສາມາດຈາກອອກດີ.

ມີເລກນີ້ໄປ ຄືເປັນສິ່ງກາດໃຫມ່ໃນການມີຄວາມສະຫງວນ-ໂຫ ໃຫ້ກັບສາມາດໄປ, ມີຄວາມສະຫງວນ
 ໄວ້ເປັນອະນຸລັກກັນ, ຄວາມສະຫງວນວິທະຍາສາດ, ການສຶກສາ, ວິຊາການ, ວິທະຍາສາດ... ໃຫ້ເປັນ
 ສາມາດອັນ ມີຄວາມສະຫງວນສິ່ງທີ່ບໍ່ມີສິ່ງທີ່ບໍ່ມີຄວາມສະຫງວນສາມາດກ່າວ ປະຈຸບັນສະຫງວນສາມາດເອົາ
 ແລະຈິ່ງໃຈເອົາເອົາຄວາມເປັນຈິງ. ມີໂຫກາສຍິງທີ່ມີຈິງທັງໝົດກໍ່ເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ມີຄວາມສະຫງວນ ເປັນທີ່ເໝາະ
 ພວກທີ່ບໍ່ມີຄວາມສະຫງວນໃນອາດິດໄປ ມີຄວາມສະຫງວນກ່າວກ່າວກ່າວ, ມີຄວາມສະຫງວນໃຈເອົາຈາກຄວາມ
 ບໍ່ສະຫງວນສາມາດກັນ ມີຄວາມສະຫງວນເປັນຈິງ ແລະຈິ່ງໃຈເອົາກັນ ເລື່ອງສາມາດໄວ້ເປັນອະນຸລັກ
 ເປັນອະນຸລັກທີ່ບໍ່ມີ ປະຕິບັດການສາມາດທີ່ບໍ່ມີກັນ ໃນອັດຕະໂນມັດສາມາດກ່າວກ່າວ, ມີຄວາມສະຫງວນ
 ແລະອິດສະຫຼະ ສາມາດສະຫງວນຄວາມສະຫງວນ ສາມາດເອົາອິດສະຫຼະ, ສະຫງວນສາມາດກັນ
 ຄວາມສະຫງວນກັນ ແລະກັນ ມີຄວາມສະຫງວນສາມາດສະຫງວນກັນ, ໃນສະຫງວນກັນ, ໃນສະຫງວນກັນ
 ໂຫກັນ, ສິ່ງທີ່ບໍ່ມີສິ່ງທີ່ບໍ່ມີ ມີຄວາມສະຫງວນ ລະຫວ່າງຄວາມສະຫງວນກັນ, ສິ່ງທີ່ບໍ່ມີສິ່ງທີ່ບໍ່ມີ
 ຄວາມສະຫງວນ ໃຫ້ເປັນຄວາມສະຫງວນ ໃຫ້ເປັນຄວາມສະຫງວນກັນ ສິ່ງທີ່ບໍ່ມີສິ່ງທີ່ບໍ່ມີ ໃຫ້ເປັນຄວາມສະຫງວນກັນ.

ຈຶ່ງໄດ້ຄວາມສາມາດທີ່ບໍ່ມີສາມາດສະຫງວນ-ໂຫ ຈຶ່ງໄດ້ຄວາມສະຫງວນ, ແລະມີຄວາມສະຫງວນກັນ
 ສາມາດສະຫງວນກັນ ໂຫ.

ຈຶ່ງຄວາມສະຫງວນກັນ ມີຄວາມສະຫງວນກັນ ມີຄວາມສະຫງວນກັນ ມີຄວາມສະຫງວນກັນ.

ອ. ຄວາມ ໂຫ.

(ຈົບ)

สหภาพการค้าวิชาชีพลาวศึกษา
ล้านนาคณะมนตรี

ศ.วิชิต ปุณณโกศล

คณะมนตรี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การศึกษาวิจัยศึกษาลาวศึกษา ในสาขามนุษยศาสตร์

ธวัช บุณโณทก *

ผลจากการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ จะเป็นอีสานศึกษาหรือลาวศึกษาใน
นักวิชาการยังไม่ได้ศึกษาวิจัยกันจริงจังในระดับภาคนี้ และก็ยังไม่มีผลงานที่เด่นชัดที่จะ
เป็นต้นแบบในลาวศึกษา งานวิจัยที่มีผู้ศึกษานั้นมักจะ เป็นผลงานวิชาการของนักศึกษาระดับ
ปริญญาโทซึ่งยังขาดคุณภาพและความสมบูรณ์เนื้อหา อีกประการหนึ่งนักวิชาการมีงานอื่น ๆ
ไปเราจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลาวศึกษาหรือลาวศึกษาทำไม เพราะกระแสความคิดสมัยใหม่
เราสนใจเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจเท่านั้น โดยเชื่อว่าสาขา
วิทยาศาสตร์ดังกล่าวนี้จะช่วยการพัฒนาสังคม และนำประเทศไปสู่การเจริญรุ่งเรืองทาง
วิชาการได้ แต่ผลพลอยได้ของการพัฒนานั้นเป็นไปแบบก้าวกระโดด ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละทิ้ง
อย่างสิ้นเชิง เป็นผลให้โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไป เมื่อสังคมเจริญทางด้านวัตถุ แต่
เสื่อมโทรมทางด้านจิตใจ มีการเอาเปรียบทางด้านเศรษฐกิจ การขาดความเห็นอกเห็นใจ
กันเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จะเริ่มถึงจุดที่ถึงบรรทัดฐานไม่ได้

วิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นข้อเกิดแห่งความเจริญทาง
ด้านจิตใจ มนุษย์จะมีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีจิตสำนึกเป็นฝั่งหมิ่นกันอยู่

วัตถุประสงค์การวิจัยด้านอีสานศึกษาและลาวศึกษา

การที่เรามีนักวิชาการศึกษาวิจัยเรื่องลาวศึกษาและอีสานศึกษานั้น มีวัตถุประสงค์
จากข้อความรู้ที่เรารู้ว่าของท้องถิ่น ซึ่งหลักของการศึกษาทั้งระดับประถม มัธยม และอุดม
ศึกษา ได้ทอดทิ้งอย่างสิ้นเชิงจะให้นักวิชาการทำอะไรแล้วอย่างมากมายที่จะเริ่มต้นศึกษาพื้นฐาน
ความรู้เรื่องอีสานและลาวกันเป็นพื้นฐานความรู้ที่จะศึกษาอย่างถ่องแท้ในการวิจัยต่อไป ปัญหา
ดังกล่าวจะหาทางสรุปได้ดังนี้

* ศ.ธวัช บุณโณทก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วัดสีเสียด เกือบร้างจนสิ้น สงคราม 2030 และศิลาจารึก วัดสีเสียดนอกเขาวัง
เมืองหลวงพระบาง สืบจากนิยายพระเจ้าโพธิ์สักราช และจารึกที่ฐานพระประธานภายในวัด
พระธาตุพนม พ.ศ. 2546 เป็นต้น

อักษรธรรมมีลักษณะกลมมน ทรงตัวกลมและตัวพวยกล้ำไว้ด้วยหวัด
ด้วยอักษรตัวจริงเรียกว่า ตัวเมือง (เชิง อักษรธรรม) ซึ่งคำพ้อยชนะที่เบ็ดเตล็ด (เรียก
แบบรวบรัด) และพยัญชนะตัวจริง (เขียนแต่บรรทัด) มีรูปร่างต่างกัันมาก (มีการวางรูป)
จะได้เห็นภาพอักษรอักษรวิชัยด้วย

อักษรไทยน้อย เป็นตัวอักษรสมัยอักษรไทย นับตั้งแต่อักษรพ่อขุนรามคำแหง
และพัฒนามาเป็นอักษรสมัยพระเจ้าลิไท ซึ่งอักษรสมัยพระเจ้าลิไทนี้ได้แพร่กระจายไปอย่าง
กว้างขวางกับตำราวิชาการของพระมัทรี มังการวงศ์มณฑลเมืองหิณ นับคือ สำเนาพระ
ศุภเมศ พระเถระที่มีชื่อเสียงได้แกะพระสมณเถระที่ขึ้นโดยแบบแพร่พระธรรมที่อาณาจักรล้านนา
เชียงใหม่ และสร้างศิลาจารึก อักษรสุโขทัยไว้ที่วัดพระทัน จังหวัดลำพูน เมื่อพ.ศ. 1913
และอักษรดังกล่าวก็ใช้อาณาจักรล้านนา เชียงใหม่ และใช้เป็นแบบอักษรวิชัยของอักษรทวน
หรืออักษรตัวเมืองที่เรียกว่า "อักษรเมือง" "

อักษรไทยน้อยก็รับจากอักษรสมัยพระเจ้าลิไท ซึ่งน่าจะแพร่กระจายมา
โดยตรงกับพระเถระ ดังพบจารึกลายเขียนสีที่ถ้ำนางฮัน ผังถ้ำผด (บางน้ำยู เหนือ
เมืองหลวงพระบาง) อักษรดังกล่าวได้เป็นแบบอักษรธรรม โดยใช้อักษรวิชัยของอักษร
ตัวธรรมเจ้าเมืองเป็น เราจึงเรียกว่า "อักษรไทยน้อย" ดังศิลาจารึกที่วัดเด่นเมือง
ส.ไทยน้อย จังหวัดหนองคาย สร้างเมื่อ พ.ศ. 2573 และ พ.ศ. 2578 เป็นต้น

อักษรไทยน้อยนี้มีรูปพยัญชนะ 41 ตัว เป็นอย่างน้อย นั่นคือสันนิษฐานจาก
อักษรที่มี 26 ตัว "๒๖๕" (ซึ่งยังจดจำจนได้ว่าเคยมีไว้) ส่วนอักษรไทยน้อยนั้นเอกสาร
โบราณยังจวบนี้มีอักษรลดลงจำนวนมาก นั่นคือเท่ากับอักษรลาวในปัจจุบัน

3. ความสัมพันธ์กันท้องถิ่น

การศึกษาวิจัยสาขานุษยศาสตร์ มีความสำคัญอย่างมากในเรื่องความสัมพันธ์
ร่วมกันท้องถิ่นของตัวผู้วิจัย เพราะเหตุว่าความสัมพันธ์ของตัวผู้วิจัยมีอยู่คนละตัวกับข้อมูล
แล้ว การตีความย่อมมีผลเสีย ตามความเห็นของตน นั่นคือมันทำให้เราในสมัยอดีตนั้นถึงคน
มีงานเราได้ประพาศปฏิบัติกันมาอย่างไว เราเห็นว่าจารึกเหล่านั้น เป็นสิ่งที่มีความหมายหรือ

นิยมที่จะหาความจริงกับความมีจริงของคนในปัจจุบัน แต่นักวิชาการที่จริงจังน่าจะร่วมมือใช้
 ความเท็จของคนเสียก็แล้ว) อีกคือนักเขียนปัจจุบันไม่ค่อยมองเรื่องความเป็นยวดยาน ซึ่งย่อม
 เห็นเมื่อมองลึกลงไป

จะมองว่าวิจัยต้องศึกษาถึงประวัติ ประเพณี ศาสนา ซึ่งจะต้องส่งให้วิทยานิพนธ์
 จะทำให้มีวิทยานิพนธ์ได้ เขาก็จะคลั่งกันทั้งจริง และเมื่อมองหาไปถึงประวัติแล้วจะรู้ของจริงมากขึ้น ๆ
 อันเป็นผลให้งานวิจัยมีคุณภาพและเชื่อถือ

เรื่องที่จะคิดวิจัย

เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและศาสนิกชน ในปัจจุบันที่อยู่กันลักษณะต่างคน
 ต่างทำไม่ได้จะอีกอย่างเป็นระบบ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาเรื่องที่จะทำก่อนการกระทำ ในสองรอบ
 เดียวกัน ฉะนั้นการที่จะนำเอาอย่างอื่นมาใช้ให้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยจึงลำบากมากและมี
 ความยุ่งยากมากกว่า ฉะนั้นงานวิจัยของศาสนาแล้วจะมี เพราะงานวิจัยที่มีอยู่จริงมีทั้งกัน
 ในส่วนที่เป็นเนื้อและความคิดที่แตกต่าง

นอกจากนี้เรื่องราวอิสลามศึกษาและศาสนาอิสลามยังมีจำนวนน้อย ทั้งสายประวัติ
 ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศีลจารวัตร คือการเคารพศรัทธา ฯลฯ ฉะนั้นเรื่องที่ต้องวิจัยกัน
 จริง ๆ มีดังนี้

1. ประวัติศาสตร์

1.1 ประวัติศาสตร์อิสลามตั้งแต่สมัยอพยพจากเมกกะมาเมืองมะดีนะห์ จนถึงสมัยท่าน
 นบีมุฮัมมัด คือการอพยพของกลุ่มอาหรับ-ยิว) เข้าตั้งบ้านเรือนในเมกกะ

1.2 ประวัติศาสตร์ลาว ประวัติศาสตร์ยังไม่ชัดเจนโดยเฉพาะพงศาวดาร
 ล้านช้าง พงศาวดารหลวงพระบาง และประวัติศาสตร์ลาว จะบันทึกช่วงสมัยสุโขทัย พ.ศ.
 2505 เมื่อพวกญวนอพยพมาถึงรัตนโกสินทร์ โดยเจ้าพระยามหาณรงค์สงคราม (เจ้าพระยา)
 กิตติธรรมาธิราช เช่น พระสุริยวงศา ในศิลาจารึกที่ชื่อว่า "พระมหาพรหมมุนี" หรือ
 เจ้าหน่อเมืองในศิลาจารึกใช้คำว่า "พระวรวรรณธรรมพระรัตน" เป็นต้น

หากมีการศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามและประวัติศาสตร์ล้านช้าง (ลาว)
 โดยวิธีหลักฐานจากศิลาจารึกและพงศาวดาร รวมทั้งหลักฐานทางโบราณคดีอื่น ๆ เราจะ
 ได้คำตอบว่า "คนไทยอยู่ที่ไหน ?"

2. วรรณกรรม

วรรณกรรมมีลักษณะเฉพาะได้ใช้วรรณกรรมร่วมกัน นั่นคือคิดค้นยกย่องมาจก
สันนิษฐานเพียงกัน และแพร่กระจายอย่างกว้างขวางในภาคอีสาน ซึ่งวรรณกรรมเหล่านั้นได้
เป็นทั้งวรรณกรรมที่ลึกลับหรือลึกลับที่ผู้รู้ยาก (เช่น ได้ประมวลไว้ในเนื้อหาเรื่องวรรณกรรม
เหล่านี้วรรณกรรมที่ลึกลับและลึกลับจะต้องวิจัยในตัว) วิจัยต่อไปที่

1. นวนิพนธ์ คือ ศึกษาต้นฉบับของนิพนธ์ในวรรณกรรมนั้น มีรูปแบบ
ที่ชัดเจน และแต่ละต้นฉบับ ล่าะ มีต้นฉบับ เดก ๖๓ (นับต้นฉบับว่า ๖๓) ฉบับ (เพื่อทำเป็นตัวอย่าง
การประพันธ์เฉพาะภาคอีสานและลาวได้

2. คำละคร โดยเฉพาะบทละครตัวละครสำคัญ ๆ ซึ่งจะเข้าใจเห็นว่าเป็น
บทละครของบทกวีในบทละคร ที่จะมีคนในราชวงศ์พระสังข์ เช่น เจ้าชายหนุ่ม (พระเอก) และ
นางเอก ส่วนบทละครของบทกวีในบทละครสังข์ เช่น ตัวรอง ตัวเอก เป็นต้น

3. จริยธรรมในวรรณกรรม

4. วรรณกรรมคำสอน จัดหมวดหมู่คำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรม และ
คัดเลือกคำสอนที่มีประโยชน์ต่อคนในสังคมปัจจุบัน

5. วรรณกรรมพุทธศาสนา ศึกษาธรรมเนื่องการประพันธ์ วรรณกรรม
ประวัติศาสนา วรรณกรรมพุทธศาสนา และวรรณกรรมอภิปรัชญา ฯลฯ

การศึกษาวรรณกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเลือกจริงมาจัดเป็นประเภทกันขึ้น โดย
ระบุดังกล่าว มีดังนี้ และระบุดังกล่าวด้วย

3. ศิลปวิจารณ์

ศิลปวิจารณ์คือการที่ยังมีอีกจำนวนมาก ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง หาก
ได้อ่านและเรียบเรียงไว้เป็นหลักฐาน เราจะพบเรื่องราวสมัยโบราณอีกมาก โดยเฉพาะ
อย่างงานเมืองหลวงพระบาง เมืองเชียงขวาง และจำปาศักดิ์ ฯลฯ

4. สถาปัตยกรรมท้องถิ่น

สถาปัตยกรรมท้องถิ่นเป็นแหล่งรวมงานฝีมือ และความเชื่อเข้าด้วยกัน
การสร้างบ้าน หรือการสร้างวัดวาอารามนั้น ต่างท้องถิ่นได้ทดลองปรับเปลี่ยนรูปแบบให้
เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศของภูมิภาค รวมทั้งงานศิลปกรรมเพื่อความสวยงามที่เรียบง่าย
และเข้าอย่างเข้ารอยกับสถาปัตยกรรม เป็นต้น ฯลฯ

5. จิตรกรรม

ภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ตามผนังถ้ำต่าง ๆ มีจำนวนศิลปะประมาณ 17 และภาพจิตรกรรมตามผนังถ้ำสมัยใหม่ ๆ ของวัดต่าง ๆ ซึ่งภาพคือภาพและภาพ ภาพจิตรกรรมเหล่านี้จะเห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านและความเชื่อท้องถิ่น ฯลฯ

6. พัฒนกรรมศิลป์

ภาพเหล่านี้เป็นศิลปกรรมและจิตกรรมรวมกัน ซึ่งภาพคือภาพและภาพคือภาพ ซึ่งศิลปกรรมศิลป์จะรวมกันไว้ และไม่มีมือเรานี้ที่ทั้งรูปและภาพสวยงาม

7. ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นมีสาม คำแรก และคำที่ติดต่อกันจากภาษามาตรฐาน (เพื่อจะหา "คำที่เจ็ด" ของภาษาถิ่นที่ร่วมกันอยู่ระหว่างคนในชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น ไทยถิ่น ไทยถิ่น ไทยถิ่น ไทยถิ่น ฯลฯ

สหภาพการวิจัยสาขามนุษยศาสตร์
ในภาคอีสาน

ศ. วรัช บุนนาค

คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สภาการวิจัยสาขามนุษยศาสตร์ ในภาคอีสาน *

ธวัช บุณยพัก

สวัสดีครับ... ท่านผู้เกี่ยวข้องวิทยากร รวมทั้งเพื่อนร่วมสมาชิกนิคมฯครับ
ที่จริงแล้วคราวนี้ น่าจะให้สภาฯสมัครให้ดำเนินการก่อน แต่ในหัวของผมก็คิดว่ามันเป็นไรคือหัวข้อ
ที่ให้ผมพูดถึงว่าสภาการวิจัยสาขามนุษยศาสตร์ที่ภาคอีสาน ที่จริง ๆ แล้ว ผมไม่ได้
รวบรวมอย่างจริงจังมากมาย แต่ว่าผมงานทางด้านวิจัยทางด้านสาขามนุษยศาสตร์ในภาค
อีสานเราทำกันอยู่หรือมากกว่าเป็นงานของนักศึกษาปริญญาโทส่วนหนึ่ง และเป็นส่วนหนึ่งที่บางครั้งก็
มันมีก็ดูการเก็บการเก็บ การสังเกต อาจทำเพื่อจนเป็นรูปธรรม จะมันถึงเวลานี้แล้วก็เป็นเพียง
แนวหนึ่งเท่านั้น เพราะฉะนั้นผมก็เลยนำมารายละเอียดไว้มากมายก็ เพราะถึงเวลานี้มี
รูปแบบที่ชัดเจนพอที่จะหาข้อค้นคว้าได้ไหม ภาควิชาฯ แต่ที่แน่นอนก็พูดได้ว่า
อนาคตจะหาอะไรกันที่ประชุมกัน ผมขอความว่าเวลานี้จะหาความเข้าใจกันว่าเราจะ
ศึกษาอะไรกัน เพื่ออะไร สาขามนุษยศาสตร์เพื่ออะไร ศึกษาเพื่อตนเองอะไร หรือศึกษา
เพื่อความรู้ทางวิชาการของครูบาอาจารย์ เป็นรองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ใน
บางที่ก็ดูว่า หรือจะเพื่อสังคมหรือจะเพื่อเด็กนักศึกษา จะมันเป็นการจริง ๆ น่าจะ
เพื่อความรู้อย่างความรู้ที่เรามองข้ามไปนะครับ เพราะฉะนั้น... และเพื่อที่จะนำมันไปใช้
เพราะเราหาจริง ๆ เราหาที่นอกเหนือจาก เพราะเราพัฒนาแบบก้าวกระโดดมาตั้งแต่
สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา เพราะว่าเราพูดถึงอีสาน ก็มันยังไม่มีพูดถึงถึงขนาดนี้
เพราะฉะนั้นการศึกษาอีสานมันต้องศึกษาด้วยกัน จะศึกษาเฉพาะอีสานหรือเฉพาะลาว
นั้นเราจะหาผลสรุปไม่ได้ ที่คิดเงินไม่ได้ เพราะว่าวรรณกรรมทั้งของจีนและฝรั่ง มันอยู่
ด้วยกัน ก็แสดงว่าเรามีเฉพาะในลาว จะมีเฉพาะในภาคอีสานความจริงมันไม่ใช่ มันลาวอีก
มากมาย และมีมีความเกี่ยวพันเป็นวัฒนธรรมเดียวกันด้วย เป็นคนลาวเหมือนกัน แต่ว่าเมื่อ
เราก้าวกระโดดกันมันมีอะไรเกิดขึ้น เราพัฒนาแบบมันอยู่ เราเมื่อมันเริ่มแล้วเข้ามาหรือ
ตะวันตกเข้ามา เราส่วนที่กล่าวถึงศึกษาอันมาจากและรัชกาลที่ 5 ท่านก็รับกันที่หัวคุณ
หัวเมืองอีสานอย่างจริงจัง คิดที่จะบนแท่นกับาสั่งข้าหลวงต่างพระเนตรพระกรรณว่า

ถอดพิมพ์คำบรรยายโดย ทรงคุณ จันทะจร สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

เจ้าสีหนุ อีสานเรียกหาบ่นี้นะ เขาได้เขาร่วมในเรา ทรงลาวก็ทำวสีน อีสานโหมถึงโหมเรื่งรุ่ง
 สิบสองอันมาเรียกหาบ่นี้นะ เริ่มงเขียวกิน เจ้าสีหนุเขียวกิน ถึงเขียวกินเขียวกินและ
 ครั้นธำมรงค์นุญ หนึ่งร้อยร้อยร้อยร้อยร้อย... เมื่อครั้งก่อนของอิสานมี "สิบ" จริง ๆ แล้ว
 พวกนี้พวกเดียวกันหมด จะมีอะไรเหมือนกันใจหือ มีอะไรเหมือนกันเหมือนกัน มีวสีนการน
 เขียวกิน มีตัวอักษรเหมือนกัน และตัวอักษรของสีนกับตัวอักษรของภาคกลางต่างกันโดย
 ขึ้นชื่อ เราเรียกกันทั้งอันอันยิราเขียวกินอะไร เพราะฉะนั้นเราคิดว่าคนกลุ่มนี้แบ่งเป็นสาม
 ปะเทศะเจ้าเขียวกินตลอดเวลา สะดวกกันไป ภาคกลางกลางข้าง ฉานนา อีสานา พวกนี้ก็ถึง
 ราชันในราชันยา มีอันเรื่องบรรพบุรุษ การทะเลาะกันมีประโยชน์ไหม เราว่าสอนลูกศิษย์
 ลูกหาเราได้ว่า สอนลูกหลานเราได้ว่า การทะเลาะกันมีกทำสายบ้านทำสายเมือง มีอันได้
 อะไรขึ้นมา เราต้องสอนให้คิดไปต่อกัน สอนประวัติศาสตร์ต้องสอนกันไว้ มีอันพยายาม
 พยายามสอนลูกศิษย์สอนเขียวกินว่า ประวัติศาสตร์นี้สอนกันแบบนี้อยู่กัน วิชาโบราณ แล้วข้ากับ
 แล้วโบราณแล้ว เพราะว่าอันนี้มีประโยชน์ เราต้องสอนลูกศิษย์ไว้กับลูกศิษย์ มีอันเข้ามหาวิทยาลัย
 ทางประวัติศาสตร์ เพราะฉะนั้นเราศึกษาบรรพบุรุษเพื่อให้เข้าใจว่าบรรพบุรุษคิดอย่างไร
 ที่งานเราเรื่องนี้เป็นตัวสำคัญ ข้ากับมีพระเอก พระเอกคือนักบุญอย่างงั้น เราต้องการ
 คนในอุดมคติที่ต้องการ ต้องการชีวิตในอุดมคติอย่างนั้น เราพยายามวาดเรื่องเมือง
 พระศรีธำมรงค์ รวมพระศรีธำมรงค์ มีอันละก็เข้าหมายของสิ่งของที่ถึงประสงฆ์ของคณะ
 แต่เราไปไม่ถึง เพราะว่าเรามีพระเอกกันอยู่ เมื่อก่อนคิดว่าด้านองนี้ก็จะเห็นว่ามี ...
 ต่อมาเราศึกษาประวัติศาสตร์ ศึกษาทำงานร่วมกันได้ มีอันทั้งอะไรทั้งหมด และขณะนี้
 เป็นประเทศที่มีวิชาการมาสู่กันทันที แล้วก็มีกองทุนนี้เองวิจิตรมาช่วยสนับสนุน เพราะว่ากองทุน
 นี้ก็จะแสดงถึงวัตถุประสงค์เช่นนี้ เพราะว่าอย่างนี้จะรู้ว่ามีแนวร่วมกันทำแผนงาน ทำกัน
 จะบอกว่าทำเป็นกองทุนของใคร ถึงรัฐบาลไทยหรือสถาบันไทยหลังสงครามการ ถ้าเป็นของ
 เสกชน ทำนองยกว่าใครเป็นประธานกรรมการ ใครเป็น committee อย่างไร ส่วนักงาน
 อยู่ที่ไหน เราจะให้ชัดเจน เพราะว่าเราจะต้องทำงานร่วมกัน 5 ปี 10 ปี ในอนาคตจะคิดว่า
 น่าจะต้องพิมพ์ Schedule ของทำงานทำไว้กับวิชาการทั้งหมดที่คิดกันไว้ที่ไทย และใคร
 กรรมการ อันนี้ผมคิดว่าน่าจะต้องศึกษากันต่อไปให้ชัดเจน แล้วเราจะทำงานร่วมกันอย่าง
 จริงจัง และผมเห็นด้วยกับโครงการนี้ที่ว่า เราจะต้องศึกษาด้วยกันว่าใครจะศึกษาเรื่องอีสาน
 ศึกษาหรือลาวศึกษาในภาคอีสานนี้เพียงพอดียว ส่วนไม่ได้แยกศึกษาเรื่องจารึก สมัยไทย-ลาว
 ผมก็สรุปไม่ได้ ผมต้องข้ามไปกลางพระบาง ไปถึงเมืองปากมูล ไปถ้ำดง ไปถ้ำนางอาว ไปดู

พี่เพชร นะครับ อีตัวที่ใจงาม ไอ้ตัวที่ใจดี เขาจะยัง... พออ่านเราบอกอีตัวนี้จะโดนตบ เพราะว่าอะไรรู้
คำตบมาดกลาง เลิกกลายเป็นตัวในมือข้างฝั่งละ คือกี้ต้องแปลว่าดีมีครับ เเมื่อกี้ว่าบางทีเราน่าจะ
คือหา เรือมาหาปากแม่น้ำและด้านซ้ายมือ ตัวอักษรอีสานชื่ออักษรโบราณที่เรียกว่าอักษรฝักขาม
และตัวไทยน้อย แต่ก่อนเรียกมากอย่างโบราณไม่รู้ เพราะว่าจากโบราณเขียนว่าอย่างนั้น ก็ต้อง
ไทยน้อยไป ตัวไทยน้อยก็แปลว่า... ตัวธรรมนี่อักษรกลุ่มน้อยครับ เเมื่อกี้ก็บอกว่าจำว่า
ภาคอีสานเรามีจารึกสมัยขอมโบราณ เจ็ดองค์เลยนะครับ เดินไปซัดครับ คือจารึกสมัยขอม
โบราณที่ขอมมาอยู่ แต่พวกกลุ่มนี้ในจารึกขอมโบราณ ภาคอีสานไม่ได้มีศาสนาพุทธเหมือนที่ภาคอื่น
เขาใช้อักษรตัวอักษรไทยเป็นอักษรคือตัวอักษร แต่คนอีสานเหล่านี้ใช้อักษรขอมอยู่ครับ ตัวธรรมนี่ผมเขียน
ได้ อ่านได้ พออ่านว่าอ่านได้ ตอนที่ยังไม่ได้ เพราะว่าผมมีเมียเขมร เขมรจริง ๆ ครับ เรื่อง
เหล่านี้ผมเล่าไปหมด กลุ่มที่ใช้อักษรตัวธรรมเขียนหนังสือต่างพื้นที่ทั้งหมด ไทยใหญ่ที่ขอม
รวมทั้งจามอีกด้วย ลาวด้วย มีส่วนด้วย มีมากกว่ากลุ่มที่ใช้อักษรของพ่อขุนรามคำแหง กลุ่มนี้
กลุ่มที่กินข้าวเหนียวและกลุ่มที่กินข้าวเหนียวก็กินข้าวเหนียวและครับ เพื่อกันกินข้าวเจ้าไม่
ชดเชยครับ การให้อาหารบรรพบุรุษต้องเอาข้าวเหนียวและครับ ข้างใต้ก็ให้ด้วยข้าวเหนียว และ
บรรพบุรุษเขากินข้าวเหนียว กินอาหารก็กินข้าวเหนียวอยู่ แต่ยกข้าวเจ้าที่ปลูก เพราะ
ข้าวเจ้าพวกเจ้าเขากิน เพราะว่าชอบปลูกพริก เขมรเลี้ยงเจ้าเลยเรียกข้าวเจ้า อันนี้จริง
หรือเปล่าไม่รู้ เเมื่อกี้ผมเขียนและครับ ยังสรุปไม่ได้และครับ ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ยังสรุป
ไม่ได้และครับ แต่เป็นความเห็นเฉย ๆ นะครับ นี่แหละอักษรกลุ่มที่เป็นอักษรทั่วไป ใช้เขียน
ตำราวิชาการสำคัญ ๆ อย่างเวลานี้ อยู่ในศาสนาอยู่ อย่างในวัดสังคายน เขานับ เพื่อกัน
หาขายแล้วไม่รู้หาขายไหน ที่เมืองหลวงพระบาง เพราะว่าตอนนั้นพระเจ้าบรมวงศ์เธอต้องการ
ที่จะเรียก รื้อโบสถ์ เพราะว่าคนไปเชื่ออย่างมาก ก็เลยสร้างวัดสังคายน เขานับ และสร้าง
เจดีย์ไว้ และนิมนต์พระสังฆราชมาอยู่ที่นั่น วัดนี้อยู่นอกเมืองเป็นวัดป่าสมัยก่อน เดียวนี้
เป็นวัดในเมืองวัดธรรมศาลาไปแล้ว หวังต่อรอข้ามไปเลยเพราะผมมีเวลานิด

การศึกษาอักษรวิจิตรศึกษากันได้ไม่ลึกถึงเพราะเหตุใด เพราะ

1. ไม่รู้ภาษาถิ่น ไม่ยอมและภาษาถิ่น

2. เราไม่อ่านอักษรโบราณ ไม่อ่านตัวธรรม ไม่อ่านตัวไทยน้อยหรือโบราณ

ซึ่งเป็นแหล่งมหาศาลอยู่ที่นี้ ถ้าอ่านแล้วท่านจะใช้รู้อะไร ท่านแหล่งสมบัติท่านอ่านไม่อ่าน
ถ้าท่านอ่านอักษรท้องถิ่นได้ท่านได้คุณเจ้าขอมสมบัติ เขาเขียนไว้เยอะนะ เรื่องปู่สังกะสี
หย่าสังกะสี เขาก็เขียนไว้เยอะมูล ขอมกลับ ขอมกลับ มีทั้งนั้น เรื่องขุนบรมก็มีเยอะนะเรา

ก็จะได้รับของไว้ ๗ เพราะจากพระปิ่นจำได้ จี๋มด้นม จี๋มด้นม ตามคนที่มีจี๋มด้น คนนี้
 จี๋มด้นได้ เราเก็บมาอีกสองคน เจอพระนี่เราก็เอาจากชั้นล่าง สมบัติว่ามีจี๋มด้นที่ผู้สภานัม
 วิจัยต้องมีที่นาคอย่างพยานการที่เก็บรวบรวมเด็กชาวฉวน และย่านนาที่ใต้ และทวนสมชาย
 (เจ้าฉวน) มีที่ตองย่านนาใต้ สมณนาที่ใต้ ๖ ให้เอาสุพล สมจิตรศรีปัญญา มาช่วยสภานาที่ฉานใต้
 เก็บทุกคน และนักศึกษามิธุชาพวกความก่อกวนเสรี ๖ ครบสามารถเรียนมีสอนไว้ เก็บค่าเล่า
 เรียนแพง ๆ หน่อย ถึงจะมีคนมาเรียน เก็บออก ๆ จะไม่มีคนเรียนเพราะคนยากเก็บอย่างนั้น
 ต้องเก็บแพง ๆ สอนฟรี ๆ หน่อยมาเรียน ถ้าไม่สอนฟรี จะไม่มีคนเรียนต้องอ่านนาที่ใต้ ต้องมี
 ภาษาจีน มันจะสื่อสารความหมายได้หมด เพราะที่แปลศึกษาได้ เมาดีจากการสวดมนต์เข้าจะมาก
 และมีผู้มีพระยาชน มันก็เรียนได้ดีกว่า เพราะเราทำหน้าที่สื่อสารเรื่องในราชสมัย เรื่องปัจจุบัน
 เมื่อรัฐบาลไทยเราก้าวกระโดดขึ้นนี้ เราจะเห็นหลักฐานว่ารัชกาลที่ 5 พยายามสร้าง
 โรงเรียนเต็มที เพื่อทำให้ภาคอีสานพูดภาษาไทยเขียนภาษาไทยได้ ๖๖ เดิมเคยกันทางเหนือ
 ก็เหนือมัน ทำนาปลูกข้าวก็มาขึ้นตัวเมืองมาทำไร่เรียน ทำนาปลูกข้าวมาเรียน
 เขมรเรียกว่าโรงเรียนผสม ของเขาเรียกว่าโรงเรียนปลูกข้าวคิดถึง เริ่มตั้งสร้างวัดหลวงเพื่อ
 ปลูกขุนนางเรียน ลูกขุนนางมาเรียนภาษาไทยได้เรื่อง นาคเป็นนางอยู่ เมื่อก่อนเราปกครอง
 แยกอาณาเขตอีสานภาคเหนือหัวเมืองขึ้นในนครวัด หัวเมืองขึ้นแยกเมืองจัตวราช ทางเหนือเมือง
 พิษณุโลก ทางใต้ก็เมืองนครศรีธรรมราช แล้วเมืองอื่น ๆ คือเมืองขึ้นนครวัด จำไว้ด้วย...
 เราปกครองแยกเมืองขึ้นมาบริหารประเทศตลอดเวลาเพราะฉะนั้นหัวเมืองยุค เมืองกาฬสินธุ์
 พวกนี้ส่งส่วยขึ้นในนครวัด ส่วยส่วยเอาพวกนกกระทา แล้ว เพ็ดส่วยไปขายเมืองจีน ส่วยส่วยทอง
 ๔๖ เยอะแยะ พึงสังเกตสังเกตจรรยาที่ทรงกว้างจากอีสานได้ส่งขึ้นมากมาย ตามราชการเป็น
 หิน ๆ ต่อปี ขึ้นมาส่งส่วยส่วยขึ้นในนครวัด แสดงว่าเมื่อก่อนคงชุมมาก รัชกาลที่ 5 เห็นว่า
 ถ้าอย่างนี้ต่อไปไม่ได้ ก็เลยพยายามส่งข้าหลวงต่างพระเนตรพระกรรณเข้ามาปกครอง และ
 เอาข้าหลวงเทศาภิบาลมาขึ้นมาจ้ะเจ้าเมืองขึ้นตัว แล้วเป็นประเทศเดียวกันไว้ทุกคน
 เรียนหนังสืออ่านหนังสือ อ่านหนังสือไทยและก็ได้ตัวอักษรที่ขึงกัน จะให้ตัวอักษรที่ขึงกันก็เคยอยู่
 ที่วัด พระท่านก็ต้องอ่านไทย และพระท่านก็ต้องขึงตัว ถ้าท่านขึงขึ้นเรียนตัวธรรมหนึ่งเทศาภิบาล
 ท่านก็มีตัวเป็นพระแม่ ๆ เป็นพระหลวงตามแม่ ๆ ท่านเอาภาษาไทยมาเบรียช ท่านก็เคยอ่าน
 หนังสือไทย เพื่อไปเรียนกรุงเทพฯ ถัดมาเป็นเทศาภิบาล เป็นเจ้าคุณ เช่น ท่านเจ้าคุณ
 จันทน์ ท่านอุปการิมศิริจินดา ขึ้นมาฝ่ายธรรมคุณ ขึ้นมาจนใหญ่แล้วขึ้นเลือกธรรมเนียนเก่า ๆ
 เก็บทุกคน ธรรมเนียนเรื่อง "ฮอสอง" ธรรมณาเรื่องยกสัมมศักดิ์คนขึ้นกันมัน ก็เลือกกันไป

ทั้งยังเข้าใจที่จะหาพระโศภิตาละวักสันนิษฐานไว้ก่อน ทั้งยังสาวและผิงโงก เราพรรณนาก็ว่า
 อย่างนี้จะคิดเลือกศึกษาวรรณกรรมเพื่อที่จะนำมาตีพระโงกขึ้น นำมาแก้แค้นความชั่วของ
 ครอบครองเจ้าที่นำมาเป็นองค์ความชั่วของนักวิชาการที่จะศึกษาว่าเราสอนอะไรกัน แล้วเดี๋ยวนี้
 เราศึกษากันจริง ๆ โงกหรือจะว่ากันไม่รู้เลย วิชาสอนแล้วมันสอนอย่างไร แต่อย่างไร กอปร
 เรื่องเป็นอย่างไร "ฮ้าย" เป็นอย่างไร มันสอนอย่างไร ในภาษาชาติเพราะจะตายในพระศรี
 พงศาวดารสมัยพุทธกาลพระศรี เพราะลูกเล่นของได้อ่านในภาษาไทย กอปรพระเวชรินทร์ มี
 กอปรอินทร์ จนกระทั่งถึงพระศรีเจ้าที่ นำมาแก้แค้นและเรื่อง อื่นเหล่านี้มันอ่านแล้วมันสอจว่า
 และผลดีความสุขมากในการอ่านวรรณกรรมได้อ่าน รู้สึกกับเขาซึ่งมันว่ากันจริง ๆ "เป็นพระยา
 เจ้าที่เจ้ามาไม่รู้จำอย่างทางอื่น" พระยาเจ้าที่... เป็นพระยาเจ้าที่ "เจ้า" รู้จัก "เจ้า"
 เป็นพระยาเจ้าที่เจ้ามาไม่รู้จำอย่างทางอื่น ได้เห็นพระยาเจ้าที่แล้วเดินมาดี คิดกับทุกทีว่า
 ไม่ดี แล้วจึงเห็นว่าเจ้าที่เจ้ามาไม่รู้จำอย่างทางอื่น เราได้ศึกษาจริง ๆ แต่ว่าผลดีสุดคนตัวเล็กกับดี
 ผลดีสุดคนน้อยกับดี จะดีพระยาเจ้าที่ ดีกว่าคนอื่นเรื่องเดียวคือ ขุนช้างขุนแผน พระเอกใน
 ตอนคดีของพญาผานางเป็นลัทธิเจ้าที่เจ้ามาไม่รู้จำ เป็นท้าวท้าวท้าวอื่นแล้วมันก็อยู่เรื่อย
 คดีพระยาเจ้าที่เรื่อย และเรื่องอื่น ๆ คดีอื่นเขาเคยเขียนดูภาพ เคยอยู่กับลูกน้อง พระยาเจ้าที่เจ้า
 ได้เพราะไปเรียนกับพญาผานาง ท้าวเป็นลูกน้อง แต่เป็นความดีของพญาผานาง ที่จริง
 แล้วเรื่องอื่นพระเอกหรือขุนช้าง ชื่อว่า "ขุนช้าง-ขุนแผน" แต่การที่เราจะยกย่องคดีอย่าง
 ขุนแผนถึงดังเสียดังกับไป ขุนแผนแยกกลายเป็นพระเอกไปเลย ที่จริงเรื่องจริงพระเอกคือ
 ขุนช้าง รักเดียวใจเดียว จะเห็นว่าความดีของคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะวรรณกรรม
 ต้องมีสภาพจากวัด วัดเป็นลัทธิเจ้าที่ เจ้าที่เจ้ามาไม่รู้จำ เพราะฉะนั้นต้องสอนคน มองดูความ
 ความดี เรื่องอุปการะกรรม เรื่องเรื่องอื่น ๆ เรื่องการพลัดพราก เพราะฉะนั้นพระเอกจะถูก
 พลัดพรากเพราะอุปการะเรื่อง คนในพระชาตินี้ทั้งชาติเขาเป็นอะไร ก็จะมีคนดูเรื่องจริงพอดี
 เพราะฉะนั้นคิดว่าเรื่องวรรณกรรมมันต้องให้ลูกดูว่าในโรงเข็น มันมีอะไรไว้ในหลักสูตร
 มหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้วละครับ ที่เราจะศึกษากันอย่างไร คิดว่าเรื่องมันลึกซึ้ง เรื่อง
 พิเศษๆ เรื่องจริยธรรม เรื่องวรรณกรรม วรรณกรรมคำสอน อะไรต่าง ๆ ในศาสนา
 น่าจะจัดหมวดหมู่วรรณกรรมไว้ดีสักที วรรณกรรมนิทาน วรรณกรรมพระโศภิตา... ผมจำ ๆ
 กันมา ตอนเขียนไปเล่มเดียวเรื่องซำปอกงเป็นเล่มเลย เพราะว่ายังไม่ศึกษาทางลาวว่ามีอีกมาก
 กว่านี้อีกไหม และจัดระบบมันไม่ค่อยดี แต่ทำอย่างงี้มันดีก็จริงออกไปก่อนบ้างก่อน เดี๋ยวผมจะ
 พายก่อน ก่อนจะทำเสร็จ ผมก็พิมพ์ขายไปก่อน และขายดีซะด้วย ศิลาจารีก็ต้องอ่านกันไว้หมด

ทั้งลาว เพราะยังหาพวกกลางไม่ได้เพื่ออ่านกับพลพรรคแล้ว ธองลาวก็ชนะ เพศอ่านได้ก็ยิ่งช่วย
 ช่วยกันอ่านได้รวม ก็จริงคำพูด เกตุละ ๒๔ อ่านได้ละ ตอนที่ผมไปใช้ตัวกับหลายคนที่อ่าน
 ไม่ได้ และก็อีกหลายคนก็ได้อีกกับอ่านได้ละครับ ถ้าต้องการทุนอีกสักทางผมคงจะให้
 ทุนรวมกับอีกคนหนึ่ง เพื่อทำการอ่านคัมภีร์ของลาวทั้งหมด มันก็เกินกับคนลาวเขารู้จักอักษร
 โบราณของลาวที่ใช้อยู่ คงแต่ผมกับคนอื่นอยู่คนเดียว อย่างผิงเมือง "ฮุน" ฮุนเหนือ ฮุนใต้
 ผมไม่ได้ไปจนถึงเมืองพวนผมไปไม่ถึง (เพราะสมัยนั้นเรา มีกำลังไป ก็ไปไหนก็พวนเพราะเรา
 ไปคนเดียวอยู่ ผมจะได้ไปอ่านงานอ่าน เขาบอกว่าในลาว มีบ้านผมก็เคยไปอยู่ ผมก็เคย
 พวนแล้วเหมือนกัน ที่นี้เราจะศึกษาอะไรกันบ้าง ภาษาทางคัมภีร์นี้มันวันวรรณกรรม
 พระไตรปิฎก นิลจาริก สภาวิทยกรรม สภาวิทยกรรมผมคิดว่าต้องเรียนกับคัมภีร์ศึกษาใน
 วิชาสรีระชาติที่หนึ่ง เพราะคัมภีร์นี้เขาต้องอยู่กันอย่างนี้เป็นท่าสละ วิชาที่ในวัดอื่นเป็น
 น้ำเต้า เพราะสภาวิทยกรรมเข้ามา อื่นศึกษาว่าใครทว่าบ้านที่เขายู่อย่างเขา ๆ มีชื่อ
 "เปือ" ชื่อ "สัว" หลุดกับผมก็สยายมันดังเขาเขียนลงอย่างที่เราเห็น มันต้องอาศัยอะไรกัน
 อันเหล่านี้ไปออกฝรั่ง) เพราะสภาวิทยกรรมเราเรียนกันแล้ว เขาก็ต้องคิดอะไร บ้าน
 ในสมัยก่อนเราชื่อของเขามารถอยู่เรื่อย ทำไมไม่คิดกันสักอัน ล่องศึกษาในคัมภีร์ สภาวิทยกรรม
 ของชาวลาว สภาวิทยกรรมชาวไทเขม เขามารับตัวกันในวัดก็จริงได้รู้ก่อนแบบนั้น พังผดอันนี้
 เตียวให้สอนดูเถละบ้านท่านสรีระจวน ๆ หลงคารว เพราะว่ามีคนสอนมาก สภาวิทยกรรม บ้างก็
 พังผด เพราะสภาวิทยกรรมเขมรเข้ามา เขามีสภาวิทยกรรมก็ตาม โบสถ์ หิม มีความงามของมัน
 ตามท้องถิ่นของมัน อย่างเขาของเขาคกลางเขามาคนเดียว มันพลงกัน ผมก็เห็นวัดทาง
 เขียวสรวนแล้วออกเขมรแท้ เขาต้องไปอยู่กับกลุ่มที่เขาเรียนเขาสวยงามแล้วจัง ที่บ้านเรา
 สวยงาม สดและแบบคนละสัปดาห์ ผมคิดว่าสิ่งพวกนี้มีน้ำตักทำกันก่อนนะครับ เพื่อประโยชน์
 วนการจะรู้กันไว้เป็นของคัมภีร์พระพจนานุกรมเราไปนั้นก็จะได้ งานจิตรกรรมก็เหมือนกัน
 งานจิตรกรรม งานทอผ้า งานพวกนี้ผมคิดว่าต้องทำ ที่อื่นควรรักษาทั้งสี่ตัวนี้ไว้ด้วย
 มนุษยศาสตร์ที่ควรรู้กันไว้หนึ่งก็คือ การศึกษาทางมนุษยศาสตร์คือการศึกษาค้นคว้ามนุษย์ใน
 สังคม มีพวกที่จะเข้าใจ ถ้ามันเป็นรูปธรรมก็อธิบายได้ ที่นี้แกกันมันเป็นรูปธรรมแต่เป็น
 ฐานธรรม เพราะฉะนั้นการศึกษาแล้วยากมาก เราต้องศึกษา ศีลธรรมโดยธรรมเห็นเราเอง
 มันออกดีครับ เพราะเราทำได้เพียงอธิบายอย่างคร่าว ๆ ได้ เราจะทำอย่างเราเพราะ
 ผมกลัวนักวิชาการรุ่นใหม่มักจะเอาพวกปัจจุบันไปดูว่าโบราณ เอาพวกนี้ไปกับนี้ไปดูโบราณ
 ฉะนั้นจะดูโบราณอย่างผมก็ เขาให้วิธีดูว่าเก่าเกี้ยน แต่ครั้งหนึ่งมันเป็นความจริงใจของเขา

ก็การรวมใจของคนเรา จะรวมกันได้ดีก็มีด้วยกัน จะดีไม่ก็แค่จะห่างกัน เพราะรู้ว่า
 เป็นดีด้วยกัน พอรู้ตัวว่าดีด้วยกันแล้ว สันนิษฐานการเชื่อมโยงถึงคนเราหรือคนใจดี
 จะถามว่าทำไมคนอื่นเขาจะไม่ดีล่ะ อันนี้ผมว่าคำถามเป็นทวิภาคีเหตุผลสองด้านเลย ก็อย่างวันวานที่
 ผมเกิดแล้วที่อำเภอจันทบุรี (จันทบุรี) มาถึงวันนี้ ไม่ได้คุยกัน พอถึงวันนี้ก็ดูตามหา
 ...ดี... ก็คุยกันคุยกัน... (อ้อ... เขาก็ดีนะ) ไร้อย่างนี้ไม่มีก็เห็นนะ... ก็ยังกินเลี้ยง
 ด้วยกันมาเรื่อยๆ... เพราะจะดีสักการะทางสังคมแล้วความเข้าใจกัน บางคน
 เห็นว่าการเก็บเงินของเขาแล้วเก็บเงิน แล้วเขาก็เกิดถึงสุขสบาย อันนี้ก็เป็นการทำงาน
 ของสังคมเรา อันนี้ก็เป็นเหตุผลสองด้านจึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจว่าจำเป็นที่จะต้อง
 เวลาอันนี้ ผมก็อยากขอฝากไว้มาก ๆ ในการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวของและต่าง นานี้
 (เลยเวลาผมมาจบแล้วผมจะจบการบรรยายไว้เพียงแค่นี้วัน....)

การค้นคว้าเกี่ยวกับหนังสือโบราณ
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ดารา กลยา

รองอธิบดีกรมวรรณคดีและวัฒนธรรมมหาชน
กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບຫນັງສືໃບລານ ຢູ່ ສ.ປ.ປ.ລາວ

ໂດຍ ດາດາ ກິລາ

ແຫຼ່ງຄະນິດໄຟຟ້າບັນທະນະຄຳ

ແລະ ບັນທະນະຄຳນະຄອນລາວ

I. ຄວາມເຫມາະ

ໂຄງການປົກປັກຮັກສາຫນັງສືໃບລານລາວ ເປັນໂຄງການສ່ວນນີ້ ໂດຍກາລ 8 ປີ ຕ 1992-2000 . ລະຫວ່າງ ວັດທະນະທຳ ແລະ ສ.ສ. ເຢຍລະມັນ ເພື່ອຄຳການສຳຫລວດ ແລະ ປົກປັກຮັກສາຫນັງສືໃບລານ ໃນທົ່ວປະເທດລາວ ສະເພາະໃນເມື່ອປີ 1992-93 ແມ່ນໄດ້ເກີດໂຄງໂຮງ 2 ແຄວງ ຄື : ກຳແພງນະຄອນ ວຽງຈັນ ແລະ ແຄວງວຽງຈັນ.

ໂດຍໄດ້ສ້າງການອະນຸມັດແຕ່ງຕັ້ງ ຈາກກະຊວງທຸກະແຫລງຄ້າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ຄະນະຮັບຜິດຊອບ ໂຄງການ ປະກອບດ້ວຍ ບຸກລະກອນ ຈາກໄມ້ວັນນະຄະດີ, ວາລະສານວັນນະຄະດີ, ສະໜອງແຫ່ງຊາດ, ກົມແຜນການວຽກ ຈຳນວນ 9 ຄົນ ຊຶ່ງໄມ້ໄມ້ ປະກອບມີ ກອງແລກຊ່ວຍວຽກຢູ່ຕ່ວຍ, ມີຊ່ວຍຊານ ຈາກ ສ.ສ. ເຢຍລະມັນ ເປັນສີ່ປີເກາະດິນະວັດ ຄຳມະວິຊາການ 1 ຄົນ. ໂຄງການໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນເປັນງານ ມາດັ່ງແຕ່ ເດືອນ 10/92. ເມື່ອຕົ້ນ ຄະນະຮັບຜິດຊອບໂຄງການ ແລະ ສີປິກສາ ໄດ້ລົງເກີດກຳລັງ, ດັດເລືອກວັດ ທີ່ຈະຄຳການສຳຫລວດ ແລະ ປົກປັກຮັກສາຫນັງສືໃບລານ ຈຳນວນຫນຶ່ງ ຕ່ວຍນີ້ ມ.ສ.ລ. ກຳແພງ, ສະແກກ ວັດທະນະທຳເມືອງ ແລະ ມ.ສ.ວ. ເມືອງ.

II. ຈອນການການສຳຫລວດ ແລະ ປົກປັກຮັກສາຫນັງສືໃບລານ

1. ການຈັດຕັ້ງ ແບ່ງການ ຂອງໜ່ວຍສຳຫລວດ

ໜ່ວຍສຳຫລວດ ປະກອບດ້ວຍ ນັກວິຊາການຂອງໂຄງການ ຈຳນວນ 4 ຄົນ ຄື :

1. ນັກຄົ້ນຄວ້າ ຜູ້ຊຳບານງານ ເປັນຫົວໜ້າໜ່ວຍ
2. ນັກສຳຫລວດ ຜູ້ຊ່ວຍຊານຄຳການອຳນາດຫນັງສືໃບລານ
3. ຜູ້ປະມານງານ - ຊ່າງເຕັກນິກ
4. ຜູ້ຊ່ວຍນັກສຳຫລວດ

ນອກຈາກນີ້ແລ້ວ ໜ່ວຍງານດັ່ງກ່າວ ຍັງໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນເປັນໜ່ວຍແບ່ງຕ່ວຍໃນເມື່ອປີ 1 ຄົນ ແມ່ນຜູ້ຊ່ວຍ ຊ່າງເຕັກນິກ. ປ້ອນມຽນເປັນປີ ໃນເວລາປະຕິບັດງານ ໜ່ວຍສຳຫລວດ ຍັງໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນການສ່ວນນີ້ ກົມຊາວບ້ານ, ອຳນາດການປົກຄອງ, ສົງຄາມຈັດຕັ້ງມະຫາພິນ, ເຖົ້າແກ່ອາດູໄສ ແລະ ເຂົ້າສານແກ່ນ ມາອີກວັດ.

2. ຂອບເຂດການເຄື່ອນໄຫວ ປະຕິບັດງານ

ໜ່ວຍສຳຫລວດຂອງໂຄງການ ໄດ້ເລີ່ມທາງໄປຍັງວັດຊຸ່ງຄວາມສະຫງ່າ ທີ່ທາງຄະນະໂຄງການ ໄດ້ເລືອກ ເລີ່ມໄວ້ແລ້ວ ໃນເມື່ອຕົ້ນ ຕາມແຜນການຄື : ຢູ່ໃນເຂດກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ ແລະ ແຄວງວຽງຈັນ ໜ່ວຍສຳຫລວດໄດ້ໃຊ້ເວລາເດືອນວຽກ ຢູ່ໃນເຂດນີ້ ສະໜອງຄຳສຸດ 3 ວັນ ແລະ ສູງສຸດ 10 ວັນ . ສົງຄາມ

ສະພາ) ແລະ ຈຳນວນຂອງເອກະສານໃບລາຍ ທີ່ມີຢູ່ໃນເດັດນີ້. ການລົງປະຕິບັດງານຂອງສະໜ່ວຍ ຢູ່ໃນການ
ແມ່ນໂຕຕຳເກີນເປັນແຕ່ລະ ງວດ ລະ 5-10 ວັນ ພ້ອມກັບປີ ກິດການສະໜ່ວຍ ແລະ ຖອດແອບຍືດຂອງ
ດ້ານວິຊາການ ເປັນແຕ່ລະໄລຍະ ກ່ອນໜ້າ ແລະ ຄະແນນຮັບຊົດຊອບໂຄງການ ພ້ອມດ້ວຍທີ່ປຶກສາ ກິດລົງ
ຕິດຕາມການປະຕິບັດງານ ຂອງສະໜ່ວຍສຳຫລວດ ຢ່າງເປັນປະຈຳ.

ສຳລັບປີ 1993-93 ນີ້, ໂຄງການໄດ້ປະຕິບັດຕາມແຜນການ ທີ່ວາງໄດ້ ຄື: ເຂດກຳແພງແລະຄອບ
ຄວາງຈັນ ແລະ ແຂວງວຽງຈັນ. ການປະຕິບັດແຜນການສຳນຶກ ໄດ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ເຖິງປະຈຸບັນ ແລະ ສາມາດ
ເຮັດສຳເລັດແລ້ວ ຈຳນວນ 49 ວັດ, ໃນນັ້ນ ກຳແພງແລະຄອບຄວາງຈັນ 19 ວັດ, ແຂວງວຽງຈັນ 30 ວັດ.
ຄວມໜັກສຳໂລກທີ່ໄດ້ຮັບການ ສຳຫລວດ ແລະ ປຶກສາລັກສາດັງກ່າວ 2 ແຂວງ ຈຳນວນ 28.898 ຫຼາ.

ດ. ຕິດຕາມປະຕິບັດ

ຜູ້ປະສານງານຂອງໂຄງການ ແລະ ສະໜັກງານ ວັດທະນະທຳເມືອງ ໄດ້ເຮັດໜ້າທີ່ ຕິດຕາມປະຕິບັດ
ແລະ ບ້ານ ກ່ອນທີ່ສະໜ່ວຍສຳຫລວດ ຂອງໂຄງການ ຈະເປັນສາຍໄປປະຕິບັດງານ ເປັນທີ່ຮຽນຮ້ອຍ ກ່ອນທີ່
ສະໜ່ວຍຈະເປັນສາຍໄປຖືກ ໂດຍໄດ້ລະບຸລາຍລະອຽດກັບອຳນາດການປົກຄອງ ແລະ ດັ່ງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ພ້ອມທັງ
ໄດ້ແນະນຳ ຕິດຕາມປະຕິບັດ ແລະ ຄວມໂມ ຄວມມີ ກັບສະໜ່ວຍສຳຫລວດ.

ຫຼັງຈາກສະໜ່ວຍສຳຫລວດ ເປັນສາຍມາເຖິງວັດ ກໍໄດ້ຈັດໄຕ້ປຶກສາເຕົ້າໂຮມ ພະສົງສາມະເນນ, ຊາວ
ບ້ານ, ເຖົ້າແກ່ ພ້ອມປະຊາຊົນ ເພື່ອມັງການໂອ້ລົມ ແຈ້ງຮູ້ປະລິມັງ ແລະ ເນື້ອໃນຈັດໃຈ ຂອງວຽກງານ.
ການເຕົ້າໂຮມລັກສະນະນີ້ ບາງຄັ້ງ ກໍຈັດຂຶ້ນໃນຕອນກາງຄືນ (ຕົ້ນທ່ຳຢຸດ ທີ່ສະໜ່ວຍເປັນສາຍໄປຖືກ) ທັງນີ້
ແມ່ນຍິ່ງຕາມສະພາບວຽກງານ ແລະ ການຕຳລົງຊີວິດຂອງຊາວບ້ານ. ການໂອ້ລົມກັບຊາວບ້ານ ແມ່ນກ່ອນໜ້າ
ສະໜ່ວຍ ພ້ອມດ້ວຍທີ່ປຶກສາສະໜ່ວຍ ເປັນຜູ້ເຮັດໜ້າທີ່ ບາງຄັ້ງ ກໍໄດ້ມີ ສົມເຫດນຳໂຄງການ, ທີ່ປຶກສາ ແລະ
ການນຳໃນກະຊວງ ເຂົ້າຮ່ວມ ການໂອ້ລົມສົນທະນາ ແລກປ່ຽນຄວາມຄິດ ຄວາມເຫັນກັນ.

ພາຍຫຼັງການໂອ້ລົມສົນທະນາ ເປັນທີ່ເຂົ້າອີກເຂົ້າໃຈ ຮຽນຮ້ອຍແລ້ວ. ສາຍສະໜ່ວຍກໍໄດ້ຈັດຕັ້ງການ
ເຮັດວຽກ ລະຄຸກແຕ່ລະຄັ້ງຕອນຕົ້ນປີ:

1. ນຳເອົາຫນັງສືອອກມາຈາກຫຼັງ ບ່ອນທີ່ເຄີຍບໍ່ຍັງມີຮູບເປັນກ່ອນການສຳຫລວດ. ການນຳເອົາຫນັງສື
ລົງມາຫາຄວາມສະອາດ ແລະ ບິດລະບັດຈັດສີ່ ບວກເອົາໄດ້ຈັດຕັ້ງເປັນປີທີ່ແຕ່ລັງມາ ຄັ້ງແກ່
ໂດຍການເຂົ້າຮ່ວມຂອງພະສົງ ແລະ ຊາວບ້ານ.
2. ໂຂງຫນັງສືອອກຈາກຫນ້າເກົ່າ, ນຳເອົາຫນ້າທີ່ຄຳມີເກົ່າ ໄປຊັກ ແລະ ຕາກແດດ
3. ໂຊ່ນ້ຳອົບໜູ ແລະ ແປງ ເປັນຫນ້າສີ (ປັດຂີ່ຝຸ່ນອອກຈາກຫນັງສືໃບລາຍ ເຮັດເປັນໄລຍະ 1-2 ໜ້າລາຍ)
4. ໂຊ່ນ້ຳຂີ ຈຸບນ້ຳເຫລົ້າເກົ່າສີ ເຮັດແຕ່ລະຫນ້າ
5. ປ່ຽນສາຍສະໜອງໄໝ່ ຈັດນ້ຳເປັນຫນ້າໃຫ້ເປັນຕ້ອງ ສຳລັບຫຼັກທີ່ແຕກຊະຍອກຈາກໃນ
6. ຈັດລາງ ແລະ ໃຈ້ແຍກໝວດໝູ່, ເລື່ອງ, ສຸດ, ລຳດັບຫຼາກ

7. ບັນທຶກອັນນະໃສ່ໃນໃບສຳຫລວດ
8. ສຽງປັ້ນສອຍ
9. ໃສ່ໂມ້ປະກົມ ແລະ ປັດເກັບສຳໂຫຍ, ເລື່ອງໃຫຍ່/ເລື່ອງນ້ອຍ, ເລື່ອງນ້ອຍ ໂລກກັບສືບກວ່າສູງ ເປັນມັດຫຍິບ
10. ໃສ່ຖົງຜ້າໂຫມ ທີ່ສະອາດ
11. ເກັບມ້ຽນໃນສີສັນປະກົມ ຄວາມສະຫງົບ ແລະ ການແອກຫາຍ ໂດຍຈັດມ້ຽນຕາມສະເລ່ຍໝູ່ ເພື່ອສະແດງໃຫ້ແກ່ ການຄົ້ນຫາ ແລະ ນຳໃຊ້ໃນຕໍ່ໆໄປ.

ການປະຕິບັດແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ຂອງວຽກງານຂ້າງເທິງນັ້ນ ແມ່ນໄດ້ດຳເນີນໄປດ້ວຍບັນຍາກາດ ທີ່ມີເປັນ ມ່ອນຊົມ ໂດຍການເຂົ້າຮ່ວມຂອງຂະບວນມະຫາຊົນ ດັ່ງແຕ່ລະແຂກລະຄ່າຍ ດັ່ງນັ້ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນ ໄດ້ເຂົ້າໃຈ ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງວຽກງານ ປົກປັກຮັກສາ ຫນັງສືໃບລານ ທຸກຄົນໄດ້ສຳຜັດ ກັບເລກະສານ ໃບລານ ດ້ວຍຄວາມສຸ່ງໃຈໃນຕົວສະໝັກໃຈຂອງຕົນເອງ ແລະ ບໍລິຫັນໃຈ ເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເພື່ອໝ່ວຍສຳຫລວດ ຂອງໂຄງການໄດ້ມາປຸກລະດົມ ສູງກູ້ ມື້ນຢູ່ ວັດຈາສາສນາ, ວັດຄອງປະເພນີອັນດີງາມ ຊຶ່ງແມ່ນການຄອງຄອບ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ສອດຄ່ອງກັບແນວຄິດ ຈິດໃຈຂອງເຂົາເຈົ້າ ດັ່ງແຕ່ໂຄງມາແລ້ວ.

ພະສົງ ແລະ ເຖົ້າແກ່ ຄາດູໄສ ຜູ້ເປັນຫວັກບ້ານ ຫວັກເປືອງ ໄດ້ຮຽນຮູ້ໂຕຈິງ ນຳພະພະສຳຫລວດ ກ່ຽວກັບ ສິລາການ ໃນການປົກປັກຮັກສາຫນັງສືໃບລານ ນັບແຕ່ການບິວລະບັດ ເຊີດກູ້ ຈົນເຖິງການເກັບມ້ຽນ ແລະ ການ ນຳໃຊ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ຫຼາຍໂຄງການຖືກ ເປັນຕົ້ນສຳເລັດລົບສຳຄັນຍິ່ງ ເພາະການ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສືບຕໍ່ ປົກປັກຮັກສາ ມ່ອນທຳການນຳໃຊ້ ຫນັງສືໃບລານໃນສະໜາຄິດ ແມ່ນເປັນພາລະຂອງພະສົງ ແລະ ຊາວບ້ານ ເອງ.

ທຸກວັດ, ມາຍຫລັງຈາກເຮັດໄດ້ ວຽກງານການສຳຫລວດແລ້ວ ກໍໄດ້ຈັດໃຫ້ປະຊາຊົນ ຮ່ວມກຳ ແລະ ຄາລະວະກຳ ດັ່ງນັ້ນໄດ້ກາຍເປັນປະເພນີ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຊາວບ້ານ ມີຄວາມເສຍຊົນໃຈ ແລະ ສະຫງົບຢ່າງຍິ່ງ. ໃນໂອກາດດຽວກັນນີ້ ຫຼາຍໝ່ວຍກໍໄດ້ໂອ້ມ ສົນທະນາ, ແນະນຳການຮັກສາ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຫນັງສືໃບລານ ໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານອີກຄັ້ງຍິ່ງ ກໍຄືພະເດີນທ້າຍອອກຈາກວັດ.

III. ວຽກງານໂຄສະນາເພີ່ມແຮ່

ໄປຄຽງຄູ່ກັບວຽກງານການສຳຫລວດຫນັງສືໃບລານ, ຫຼາຍໂຄງການ ກໍໄດ້ເຂົ້າໃຈໃສ່ ການໂຄສະນາ ເພີ່ມແຮ່ ທົ່ວທາງໜ້າທີ່ວຽກງານຂອງໂຄງການ ແລະ ຖືເປັນວຽກງານສຳຄັນດ້ານຫນຶ່ງ ເພື່ອເປັນການປຸກລະດົມ ສະຕິຕົນຕົວ ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮູ້ໃຈຊາວບ້ານ ໃຫ້ສົນທະນາໃຈ ວຽກງານດັ່ງກ່າວນີ້ ຢ່າງເປັນຂະບວນ ກວ້າງຂວາງ. ມອດເຂົ້າໄດ້ມີການນຳໃຊ້ ທຸກພາສະນະສົມບູນຊົນ ເພື່ອປຸກລະດົມ ແລະ ໂຄສະນາ ສົນສຳເລັດ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງໂຄງການ ເປັນຕົ້ນ. ການອອກແຈ້ງທາງໜ້າຫນັງສືໃບລານບັນ, ວາລະສານ, ວິທະຍຸ ແລະ ໂທລະພາບ. ຈາກການອອກແຈ້ງທາງໂທລະພາບ, ວິທະຍຸກະຈາຍສຽງ ແລະ ຫນັງສືປຶ້ມ ເປັນແຕ່ລະໄລຍະ ຂອງການດຳເນີນງານ, ໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນໃນທົ່ວສັງຄົມ ນັບທັງບ່ອນທີ່ມີການສຳຫລວດ ແລະ ເອກ ແຂວງອື່ນໆ ໄດ້ຮັບຮູ້ຊາດການເຄື່ອນໄຫວຂອງໂຄງການ ມີຄວາມສົນໃຈ ແລະ ຄອງຄອຍການໄປຮອດໄປເຖິງ ຂອງໝ່ວຍປະຕິບັດງານ ດ້ວຍຈິດໃຈທີ່ຈິດ. ຫຼາຍໂຄງການຍັງໄດ້ ຈັດມື້ໃບວ່າວຂອງໂຄງການ ເພື່ອແຈກຢາຍ

ແລະ ໂຄສະນາ ອົດທາງແຜນການດຳເນີນງານຂອງໂຄງການ ພ້ອມແລ້ວ ຈາກລະດັບ, ສິ່ງທີ່ກຳນົດ ແລະ ເສັ້ນແຕ່ຂອງຕີຕີກິ ໃນໄມລາຍ ຊຶ່ງພວກເຂົາ ໄດ້ຄົ້ນພົບ

ພ້ອມແລ້ວກັບການເດີນທາງໄປສູ່ຈັດຕາງໆ, ຫນ່ວຍສຳຫລວດ ໄດ້ກຳເນົາ ກະຕານວິໄນ ທີ່ປະກອບດ້ວຍ ອຸບພາບການເຄື່ອນໄຫວ ປະຕິບັດງານ ຂອງໂຄງການ ໄປສະແດງ ໃຫ້ຊາວບ້ານໄດ້ເບິ່ງ ໄດ້ຊຶມ ໃນຂະນະປະຕິ ບັດງານ ມີການຖ່າຍຟິມ ແລະ ສາຍໄຟຊາວບ້ານໄດ້ເບິ່ງກິເສດ ລົບປີ ນັບວ່າເປັນວິທີການໂຄສະນາ ປຸກລະເບີ ແລະ ເຕົ້າໂຮມຊາວບ້ານ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນສູງ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມສຳເລັດກ່າງຫນ້າເປັນກ້າງສິ່ງ.

ອອກກວ່າໄມລາຍຂອງໂຄງການ 1 ຄົງ 10 ຫມ້າ, ດ້ວຍຈຳນວນປີນ 800 ລະປີນ

IV. ລວມການສຶກສາ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ສຶກສາ ແລະ ປີນເສັ້ນແຕ່

- ທາງໂຄງການໄດ້ມອບສິນສຸດທນຸມໃຫ້ແກ່ ມ.ສ.ລ. ສູນກາງ ຈຳນວນ 4.250.000 ກີບ ສຳລັບ ການສ້າງຫລັກສູດໃໝ່ ຂອງໂຄງລ່າງມີເຫວຍົນລືໆ
- ໄດ້ມີການເຕົ້າໂຮມ ນັກຄົ້ນຄວ້າ ສິ່ງອາດຸໂສ ແລະ ຫນ່ວຍເຄື່ອນ ປີນແລກປ່ຽນ ສຳຄິດສຳຄັນ ໃນການຄົ້ນຄວ້າ, ສຶກສາ, ລວບລວມ ເອກະສານບູຮານ ແລະ ປີນອອກເສັ້ນສິ່ງຄົມ ຊຶ່ງທາງ ໂຄງການເລກກິຕິຕາງ ແລະ ແຜນການທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນ ລວມການດຳເນີນ ເຕົ້າໂຮມ.
- ຮ່ວມກັບສະແນກ ມາສາດນະຄະດີ ຂອງນະໜາດທະຍາໄລ ສ້າງຄູ່ເບິ່ງໂດຍ ຈັດຕັ້ງການປະຕູກະຫຼາ ໂດຍ ຊ່ວຍຊາຍ ເຢຍລະມັນ ປະຈຳໂຄງການ ແລະ ອາຈານ ຈາກນະໜາດທະຍາໄລຂຽວໃໝ່ ປະເທດ ໄທ ໃຫ້ແກ່ ບູຮານ ແລະ ນັກສຶກສາ ມາຍໃນສະແນກ, ພ້ອມກັນນີ້ ກໍໄດ້ມີການກະກຽມ ແຜນການ ເບິ່ງເຕີມ ກ່ຽວກັບໂຄງການສິດສອນ ວິນຍະກຳບູຮານ ຂອງ ສາສະດາຈາກ ຕຣ. ລະມັນ ສູນຕິດຊຸ ຢູ່ສະແນກດັ່ງກ່າວ

V. ການປະເມີນຜົນທີ່ໄດ້ຮັບ

ກ. ຕົ້ນໄມ້ລາຍການ

1. ການເຊື່ອມຮູບໄມ້ ໂດຍໃຊ້ຜ້າຂົນຫຸ ຫລື ແປ້ງ ໄດ້ຢຸດກ່ອນ ຫລັງຈາກນັ້ນ ຈິ່ງໃຊ້ ນ້ຳເຫລົ້າເກົ້າລີບ ເຊິ່ງອີກເສັ້ນໜຶ່ງ ເກັບວ່າເຊິ່ງໄດ້ຫນັງສືໄມລາຍ ມີຄວາມສະອາດ ກ້ຽວດີ, ຈະສືບຕໍ່ອາຍຸຂອງໄມລາຍ ໄປສຶກຫລາຍສິນ.

2. ການເຂົ້າຮ່ວມວຽກງານຂອງຂະແໜງມະຫາຊົນ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ ປະຊາຊົນທຸກແນວ ທຸກໂລກນັ້ນ ບອກຈາກຈະຊ່ວຍໃຫ້ບັນຍາກາດໃນການເຮັດວຽກ ໃດໜຶ່ງ ມ່ວນຊື່ນແລ້ວ ດັ່ງເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ຊາວບ້ານມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮູ້ຈັກວິທີວິທີຫຼາຍ ໃນການເປີດລະບົດ ແລະ ປຶກສາປຶກສາ ຫນັງສືໃບລານໃນສິກ.
3. ຊາວບ້ານໄດ້ພົບກັບບັນຍາກາດສົນໃສ່ (ປາກົດຕາບໃຫມ່) ໃນການຝຶກຢູ່ ວັດວາສາສາ ແລະ ສິດຄອງປະເພນີຄົນຕິງ ເຮັດໄວ້ເຂົ້າເຈົ້າ ເຂົ້າໃຈ ແລະ ເຊື່ອໝັ້ນ ແນວທາງ ແລະ ໂອກາດຂອງສັດຕູຕາມ ໃນການປຶກສາປຶກສາ ແລະ ເສີມລະຫຍາຍ ວຽກງານ ປັບສະໜອງ ຂອງຊາດ.
4. ຊ່ວຍໃຫ້ແຕກເອົາຊອກຮູ້ ຄວາມສາມາດໃນຊັດ ຂອງຊາວບ້ານ ແຕ່ລະຄັ້ງຄືນ, ຫາງດ້ານສິດຄອງປະເພນີ, ການດຳລົງຊີວິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ສະຖານທີ່ ສຳນຽງ ສຽງເວົ້າ, ທຳມອງພິພາກ ແລະ ຄືນ ງ.
5. ເວົ້າສະແກວດ້ານວິຊາການ ໃນການເກັບມ້ຽນຫນັງສືໃບລານ ຕາມສະໄໝ ເປັນລະບົບ ໄດ້ຊ່ວຍໃຫ້ ພະນັກ ແລະ ຊາວບ້ານ ສາມາດກວດກາ ເກັບກຳ ແລະ ປາໄສ ເອກະສານສະເພາະ ຕົວລັບປະກັນການເກັບ ແລະ ຫາຍສິກດ້ວຍ.
6. ການນຳໃຊ້ ພາສາແລະສົມຈອນຊົນ ເປັນຕົ້ນ ຫນັງສືພິມ, ປຶກສາ, ໂທລະພາບ, ວິດີໂອ ແລະ ກະຕາມຄຳ ແມ່ນເປັນກະບອກສຽງອັນສຳຄັນ ແລະ ມີປະສິດທິພາບ ດ້ວຍວຽກງານ ການ ສຳຫລວດ ຢ່າງຫລວງຫລາຍ ມີບັງຄັບການກຸ້ມລະດັບສອນຊົນ ຢູ່ໃນຖານນຳສິກ.

แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย
ด้านเศรษฐกิจ

รศ.ดร.ธีรพงศ์ คุณมาพจิตรกุล

คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย ด้านเศรษฐกิจ

การจตุ์ อุดมไพจิตรกุล *

สภาวะเศรษฐกิจที่นำเสนอ

1. ท่านผู้มี วงศ์วิจิตร กล่าวเปรียบเทียบว่า "ลาวคือตัววีรข่อยทอง" ในสิ่งทอง
โลก ลาวอยู่จึงมีดีคือการพัฒนาไปในกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อย แต่โดยเนื้อแท้แล้วก็เป็นประเทศ
ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ จะขาดเพียงแต่ประชากรที่มีคุณภาพ

2. ลาวมีพื้นที่ทั้งหมด 236,800 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นทิวเขา
กรรมชาติ การขยายการรวมตัวกันของลาว มีดังนี้

ก. ทิวเขากรรมชาติ ได้แก่

ทิวเขากรรมชาติงานเหนือเขื่อน เขื่อนกั้นลำน้ำ ยานหิน (เขื่อนกว๋างไซค์
ปิตุภูมิ มีกานท์) อยู่บริเวณแขวงเวียงจันทน์ แขวงหลวงพระบาง แขวงผาละวัน บำบิ่น
เขื่อนเขื่อน ลุ่มน้ำแขวงหลวงพระบาง และแขวงผาละวัน และพลังงานน้ำเป็นแหล่งพลังงานที่
สำคัญของประเทศ ที่กำลังเป็นกระโหลกกำลังทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

ข. ทิวเขากรรมชาติอื่น ๆ เช่น

เขื่อน สะดือ จันทน์ ทองแดง ทองคำ รัตนชาติ ใบเตย เกือบ ยานหิน
ยานหิน กราวด์ ใบเตย รวมทั้งทรัพยากรอื่น ๆ อีกมากมายตามธรรมชาติ

ค. ป่าไม้ ครอบคลุมไปด้วย

ไม้เบญจ ไม้ยาง ไม้สัก ไม้แดง ไม้เต็ง ไม้รัง แลจากนี้ยังมี
ของป่าที่มีค่าทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เช่น สัตว์ กายาณ สุนัขพร เป็นต้น

ง. สัตว์ธรรมชาติ

เมื่อช่วยเป็นประเทศที่มีพื้นที่น้ำ และน้ำที่อุดมสมบูรณ์เป็นจำนวนมาก
จึงทำให้มีสัตว์ป่าหลากหลายชนิด สัตว์น้ำ และสัตว์เลื้อยที่เป็นกระโหลกทางเศรษฐกิจ

*รศ.ดร. อารงต์ อุดมไพจิตรกุล

กิตติคุณศักดิ์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจักษ์

3. ประชากร ในปี พ.ศ. 2536 สามีมีประชากรทั้งหมด 4.6 ล้านคน อัตราการเกิด 2.9% ประชากรร้อยละ 19 อาศัยอยู่ในเขตเมือง อายุขัยเฉลี่ย 50 ปี (ชาย 49 ปี หญิง 52 ปี) รวมได้เฉลี่ยต่อคน 230 เหรียญสหรัฐอเมริกัน/ปี

4. อัตราการเริ่มห่มผ้าสือของประชากร 45%

5. สภาวะอนามัยมีผลทางจิตวิทยา เพราะมีหลายเผ่าพันธุ์ มีการขาดและขาดความนิยมประเพณีที่เคร่งครัด แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ชาวพื้นเมือง ชาวเมือง และชาวสูง ประชากรที่มีชนเผ่า 68 กลุ่ม

6. ศาสนาของประชากรลาวซึ่งเป็นประเทศเกษตร มีอาชีพหลักคือ การเกษตร ประกอบด้วยการเลี้ยงสัตว์ งานผลิตกรรมที่สัมพันธ์กับการเกษตร เช่น เลี้ยงวัวและจิกสาน ส่วนงานอุตสาหกรรมยังอยู่ในวงจำกัด

7. การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและแม่น้ำ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการติดต่อทางการขนส่งทั้งการขนส่งทางบกและทางอากาศ ส่วนการเดินเรือและการเดินทางสายลวดกว่า 4 สายน้ำ นอกจากนั้นมีการคมนาคมทางอากาศ สำหรับระบบการสื่อสารโดยเฉพาะโทรศัพท์มีใช้ในเฉพาะ

8. การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยม เมื่อ 2 ธันวาคม 2518 และได้ปรับเปลี่ยนการทางเศรษฐกิจให้เข้ากับกระแสโลกคือ ระบอบเศรษฐกิจแบบตลาดในเวลาต่อมา โดยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

9. ลาวเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2524 จนถึงปัจจุบันซึ่งวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2534 - 2538)

10. โครงสร้างเศรษฐกิจลาว (พ.ศ. 2530)

สาขาเศรษฐกิจ	% GNP
เกษตรกรรมและป่าน้ำ	73.8
อุตสาหกรรม	9.8
การก่อสร้าง	4.6
การขนส่งและสื่อสาร	1.7
การค้า	9.1
อื่น ๆ	1.0

11. สินค้าส่งออกและสินค้านำเข้า

	<u>สินค้า</u>	<u>ประเทศอาเซียน</u>	<u>ประเทศถึงถิ่นนิยม</u>
<u>ส่งออก</u>	กาแฟ	/	/
	พลังงานไฟฟ้า	/	-
	ยาง	/	/
	ดีบุกและอินซัน	-	/
<u>นำเข้า</u>	เครื่องจักร	/	/
	เครื่องยนต์	/	/
	อุปกรณ์ต่าง ๆ	/	/
	อาหาร	/	/
	น้ำมัน	/	-

ผลกระทบเศรษฐกิจที่นำเสนอ

1. ลาวเป็นประเทศที่มีอัตราประชากรต่อหัวที่ต่ำ (lower population) ซึ่งจะเป็นลักษณะเด่นที่ป็นปัญหาเกี่ยวกับลาว
2. ความยากจนของประชาชนภายในประเทศ (เพราะความไม่เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่ยังต้องอาศัยความช่วยเหลือ)
3. ความยากจนของลาว (เพราะเกิดความไม่สมดุลระหว่างการผลิตและความต้องการ)
4. สาเหตุของการดำเนินการค้าเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจในขอบเขตลาว (ลาวที่ติดกับจีนและลาวที่ติดกับเวียดนาม)
5. เงินลงทุนภายในประเทศที่ต่ำเกินไป ทำให้ต้องอาศัยเงินลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อการลงทุนและพัฒนาประเทศ
6. แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร ซึ่งยังไม่สามารถจะตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นกระแสในปัจจุบัน
7. ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานเพื่อการพัฒนา

ภรณ์ มาลีหาลย์, "ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจไทย - ลาว : การค้าและการลงทุน," เอเชียปริทัศน์, (มกราคม - สิงหาคม 2532)

คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการประชุมผู้ติดตาม ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532.

_____. ความสัมพันธ์ไทย - ลาว, เอกสารประกอบการประชุมตามโครงการความร่วมมือไทย - ลาว ณ โรงแรมภูมรินทร์ สุพรรณบุรี, 2532.

_____. ความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศไทย - ลาว, (มกราคม - กันยายน) ณ ศาลาประชาคม นครพนม, 2533.

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, ศูนย์ทางการค้าและการลงทุนแห่งประเทศไทยสังคม-นิคมจีน และลาว, (เอกสารอสังหาริมทรัพย์),

สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ ณ กรุงเทพมหานคร (ฉบับเอกสารเกี่ยวกับการค้าไทย - ลาว).

_____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 2 (1986 - 1990) ของสาธารณรัฐประชาชนลาว, 1 ตุลาคม 2521.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานการศึกษาสภาพการณ์เศรษฐกิจและการค้าของประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนลาว, กรุงเทพฯ, 2532.

ศิริพรหม พิฒะโรจน์, "สถานการณ์ความสัมพันธ์ไทยกับสาธารณรัฐประชาชนลาว : เศรษฐกิจและการปฏิวัติ," เอเชียปริทัศน์, (มกราคม - เมษายน, 2534)

สมาน มาลีหาลย์, "การปฏิรูปเศรษฐกิจลาว : จินตนาการใหม่," (มกราคม - เมษายน, 2534)

แนวร่วมการศึกษาวิจัยในสาขา

1. นักวิจัยจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม: (Social - economic data base study)

2. การศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทเมือง

- การกำหนดเขตใช้ที่ดินทางเศรษฐกิจ และแผนการใช้ที่ดิน

(Economic Zoning and Land - use planning)

- ระบุการคมนาคม/ถนนเมืองใหญ่ และวงแหวนแนว

- การวางผังชุมชนย่อยและสิ่งปลูกสร้างเมืองใหญ่

3. การศึกษาวิจัยผลกระทบต่อการดำรงชีพในสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ

4. การศึกษาวิจัยสิ่งแวดล้อมเมือง

5. การศึกษาวิจัยการศึกษาเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

จากตัวอย่างเช่น

6. การศึกษาวิจัยเพื่อลงทุนในกิจการเหมืองแร่ และปิโตร

7. การศึกษาวิจัยการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์

8. การศึกษาวิจัยโครงการที่จะได้ประโยชน์จากประชาคมชนบท

9. การศึกษาวิจัยเพื่อขยายตลาดพลังงานไฟฟ้า

10. การศึกษาวิจัยการลงทุนเพื่อสิ่งแวดล้อม

11. การศึกษาวิจัยการลงทุนในธุรกิจบริการ

12. การศึกษาวิจัยศักยภาพของแร่และสาขาเศรษฐกิจ

13. การศึกษาวิจัยความสามารรถในการรองรับการขยายตัวของภาวะโลกร้อน

(เชิงปริมาณเชิงตัวเลข)

14. การศึกษาวิจัยต้นทุนทางตลาดสินค้าเพื่อการบริโภค

15. การศึกษาวิจัยต้นทุนทางตลาดปัจจัยการผลิต

16. การศึกษาวิจัยการกระจายรายได้

17. การศึกษาวิจัยการพัฒนาองค์การของรัฐเพื่อประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ

แบบจำลอง

ขอบเขตการศึกษาวิจัยร่วมกัน

1. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง - ศึกษาวิจัยความร่วมมือในการพัฒนาระบบการ

ท่องเที่ยวของ 2 ประเทศ

2. สาขาการศึกษาระดับปริญญาตรี - การศึกษานานาชาติ

1. ศึกษาวิจัยกิจกรรมทางสังคมของชุมชนเมือง
2. ศึกษาวิจัยโครงการพัฒนาระบบสุขภาพและความร่วมมือ
3. ศึกษาวิจัยวิธีการผลิตชีวภัณฑ์ และมีฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัย
4. ศึกษาวิจัยวิธีการผลิตชีวภัณฑ์ด้านการสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม

3. สาขาการศึกษาระดับบัณฑิตยศึกและการเตรียมตัวเข้ารับราชการ

- ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาบุคลากรและมีการบูรณาการร่วมกัน
- ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาระบบสุขภาพและความร่วมมือ
- ศึกษาวิจัยแนวทางการเตรียมตัวเข้ารับราชการ
- ศึกษาวิจัยการจัดทำระบบข้อมูลสุขภาพและการแพทย์

4. สาขาเกษตร ประมง

- ศึกษาวิจัยความร่วมมือพัฒนาระบบผลิตด้านเกษตร
- ศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบสุขภาพของเกษตรกร
- ศึกษาวิจัยการผลิตอาหารและการเกษตร
- ศึกษาวิจัยจัดทำระบบข้อมูลด้านเกษตร ประมง

5. การพัฒนาระบบสุขภาพ

- ศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบสุขภาพ
- ศึกษาวิจัยจัดทำระบบข้อมูลด้านสุขภาพและการแพทย์

6. สาขาสาธารณสุข

- ศึกษาวิจัยสำรวจหาแหล่งน้ำดื่ม และแก้ปัญหาอนามัย
- ศึกษาวิจัยการพัฒนาโรงงานผลิตไฟฟ้าและระบบจำหน่าย
- ศึกษาวิจัยจัดทำระบบข้อมูลสาธารณสุข

7. สาขาอุตสาหกรรม

- ศึกษาวิจัยแนวทางการร่วมลงทุนพัฒนาระบบสุขภาพ
- ศึกษาวิจัยแนวทางการจัดตั้งเขตการค้าเสรี
- ศึกษาวิจัยการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนา

8. ทำหน้าที่ส่งเสริมพื้นฐาน

- ศึกษาวิจัยผลกระทบพัฒนาเศรษฐกิจต่อสังคม
- ศึกษาวิจัยผลกระทบการพัฒนาเมือง
- ศึกษาวิจัยผลกระทบการพัฒนาชนบท

9. ทำหน้าที่วางแผนการพัฒนา

- ศึกษาวิจัยผลกระทบจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจระหว่างประเทศ
- ศึกษาวิจัยผลกระทบจากกฎหมายเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ
- ศึกษาวิจัยผลกระทบจากกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ
- ศึกษาวิจัยผลกระทบจากกฎหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ

10. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อการร่วมมือกับปัจจุบัน

บทสรุป

การวิเคราะห์เศรษฐกิจจะช่วยให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันมีฐานะและความพร้อมของหน่วยงานพัฒนาประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และต้องทำอย่างไร การศึกษาวิจัยเป็นวิธีการที่ช่วยในการศึกษาข้อสงสัยปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการได้มาซึ่งวิธีการในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังได้จัดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางของความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัย โดยเริ่มจากสภาพเศรษฐกิจ และปัญหาเศรษฐกิจ รวมทั้งงานวิจัยทางเศรษฐกิจที่ดำเนินการแล้ว เพื่อจะได้มีแนวทางชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาวิจัยในอนาคต เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอนาคต

ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจสังคมลาว

คำพิณ สีบุญเรือง

ที่ปรึกษาด้านการค้ากระทรวงพาณิชย์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการ
บริษัทที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้า
ระหว่างประเทศของลาว

BASIC DATE

Land Area in Square Kilometres	236,800
Total Cultivated Area in Square Kilometres (1992)	7,094
Irrigated Cultivation in Square Kilometres (1992)	1,054
Total Population (1992)	4,360,000
Growth Rate (Percent Per Annum)	2.6
Population Density : Lao PDR (Persons per km ²)	18.4
Population Density : Vientiane Municipality (Persons per km ²)	128
Employment (1988-89)	
Labour Force as Percent of Total Population	71 percent
Women as Percent of Total Labour Force	45 percent
Percent of Labour Force in Agriculture	42 percent

A labour force survey performed in July 1992 by the Department of Labour and assisted by the ADB, indicates a labour force of 1.9 million as of 1992. Labour force participation was estimated at 47 percent and annual growth at 3 percent or 54,000 people added annually. Two population factors will add to labour force growth pressures: increase of women into the labour market; and the young age structure of the labour force (1.3 million or 32 percent of the population is between the age of 15-34; 1.8 million or 44 percent of the population is between the age of 0-14).

While the labour force increased 23 percent from 1985 to 1992, agriculture's share only slightly declined as a percentage of the total labour force to 37 percent in 1992 from 39.2 percent in 1985. During the same time period, manufacturing increased to 2.5 percent from 1.8 percent, construction 1.1 percent from .7 percent, transport and communication to 1.2 percent from .9 percent, commerce 2.1 percent from 1.7 percent, and service/administration 6.1 from 5.7 percent.

Workforce education is weak: 60 percent of the workforce in the four urban areas (Vientiane, Savanakheth, Champassack and Luang Prabang) have no schooling or only primary education. About 8 percent have attended a technical institution but the education quality is low.

Market forces have had an impact in the private manufacturing and services sectors in regards to wage determination and labour allocation. The latter seen with the attraction of investment in private commercial and industrial enterprises in urban areas, especially Vientiane prefecture. As a result, it is estimated that about 20,000 jobs have been added annually with over 80 percent of the jobs in non-agricultural sectors. However, this job creation is inadequate to the fact that there are about 54,000 new labour force entrants annually.

A 3 percent unemployment rate is comparable to other newly-industrialized Asian countries. However, unemployment is probably higher because the survey concentrated on agricultural households which have an unemployment rate of 1 percent. Unemployment is mainly an urban problem affecting young people with little education.

Public sector employment is estimated to have declined by about 20 percent from 1989-92. Personnel reductions have not added to unemployment mainly because former employees have found private sector work or have made the second job they held while in the government into full-time employment. It is estimated that 1 in 10 public employees hold a second job.

ECONOMIC INDICATORS

	1990	1991	1992	1993 est.
Real GNP in 1990 Prices (Kip)	612.7	637.7	681.9	721.8
GNP Annual Growth (%)	6.7	4	7	5.9
Rice output (million tons)	1.5	1.2	1.3	1.2
Rice output, annual growth (%)	7	20	+25	-20
Electricity output (Mill. kWh)	844	827	751	919
Electricity annual growth (%)	19	-2	-5	+22
Inflation, CPI in Vientiane (%)	17.7	10.4	6	6.3
Official Exchange Rate buy (Kip)	495	702	715	756
Parallel Exchange Rate buy (Kip)	698	713	730	724
Money Supply, annual growth (%)	0	12.2	-1.4	na
Liquidity, annual growth (%)	7.8	10.7	5.9	na
Gov. Revenue: Non-Grant (Bn Kip)	60.9	76.9	90.5	136.51 ¹
Tax Revenue	37.6	56.6	63.5	110.2
Non-Tax Revenue	23.3	22.4	26.9	26.3
Total Gov. Expenditure (Bn Kip)	143.4	151.1	174.6	240.6
Current Expenditure	69.9	81.9	92.4	123.6
Capital Expenditure incl. On-lending	71.6	69.1	82.2	121.9
Budget Deficit Excl. Grants (Bn Kip)	82.4	72.2	84.1	109.1
Deficit-to-GNP Ratio (%)	13.4	9.8	14	15.2
Gross Internat. Reserves (Mil. US\$)	64.8	57.2	81.2	103.8
In weeks imports from Concert. Area	16.7	-13.1	15.9	21.5
Debt Service Payments-ISP: (Mil. US\$)	10.52	14.9	11.8	na
Debt Service Paid to ISP/Export	13.4	15.4	8.9	5.6
Exports (Mil. US\$)	78.7	96.6	132.7	108.2
Imports (Mil. US\$)	201.6	227.9	265.6	249.9
Services/Transfers, Net (Mil. US\$)	21.4	15.2	29.1	-141.7
Trade Balance (Mil. US\$)	-122.9	-131.3	-132.9	na
Current Account Balance (Mil. US\$)	-101.5	-116.1	-103.8	

Economic and Social Sector Progress

In 1986, the Lao PDR adopted the New Economic Mechanism—an economic reform package transforming economic activity from a central command system to a market based approach, decentralizing economic decision making, and allowing the private sector to take an active role. Some of the key market liberalization efforts since 1986 are: decriminal of prices and distribution of goods and services, elimination of subsidies, establishment of market determined exchange rate, reform of the tax and tariff system, enactment of a new Central Bank Law and accompanying financial sector framework development, refinements in money and credit management, and Foreign Investment Law passage. The administrative authority for economic, financial and development management was restructured, creating the Ministry of Finance and the Committee for Planning and Cooperation. Efforts have also been made in privatization, civil service reform, infrastructure development, and legal and regulatory environment preparation.

The major macroeconomic components of the government's strategy are to strive toward a stable macroeconomic environment consisting of: stabilizing domestic prices and the exchange rate; reduce the fiscal deficit; increase and mobilize savings; strengthen financial markets; strengthen mother and child healthcare thus reducing population pressures; reduce government involvement in the private sector; undertake further civil service reform; and further implement privatization. It is evident that the change now needed to further progress is more difficult as issues surface that confront human resource, institutional and policy/legal framework constraints. Funding from multilateral and bilateral donors has been catalytic to overall macroeconomic and sectoral development. While funding is present, the government is now addressing the targeting and planning of assistance and the provision of local funding and implementation capabilities to improve the sustainability of development efforts. The key to further NEM progress is to overcome these constraints through results-oriented sustainable efforts by applying in-country and international community finance and technical assistance.

Since 1988 growth has averaged 7.3 percent annually, and most recently posting a 5.9 percent rate for 1993. Per capita income is estimated at \$295 for 1993. Economic growth is mainly due to continued increases in the industrial followed by the service sector. The agricultural sector had limited growth and its contribution to overall growth is declining. Industrial and service sector growth are changing the orientation of the economy.

Economic factors contributing to growth are moderate inflation in single digits, a major improvement from the 1989-91 period, stabilization of the exchange rate, increase and diversification of government revenues and more targeted expenditure, reduced government deficits as a percentage of GDP, and substantial increases in exports and foreign investment in key areas resulting in an improved current account position. As a result, private sector employment is growing steadily but not at a rate to meet population growth pressures, civil service reform progress, and advancing farmers from subsistence level activity.

While the economy and reforms are progressing, social sector activities are trying to keep pace. The scattered population living in mainly remote areas is growing at a 2.6 percent rate. Current health and education efforts are attempting to focus attention to improve infant and maternal mortality rates, increase life expectancy, reduce widespread communicable diseases, and improve literacy. The education and health statistics reflect some gains but additional attention is needed when compared to other developing countries. The government is now aiming to create a healthy and educated population that can enjoy improved living standards, contribute to economic activity, and maintain cultural and social values. While part of this effort is aimed at social sector improvement, a key component is building the infrastructure along with creating private sector opportunities.

Development Objectives to the Year 2000

Along with economic progress and new development challenges, the government's development objectives have progressed in response to social and economic needs. The current emphasis is to maintain macroeconomic stability while emphasizing integrated rural development. The policy emphasis is reflected in projects and programmes that consist of integrated efforts include infrastructure, productivity enhancement (i.e. agriculture, mining, wood product production, light manufacturing) and social sector development. The main objectives to the year 2000 are:

- Improve living standards, especially in remote mountainous regions;
- Raise public service salaries corresponding to national revenue increases; and
- Ensure socio-political stability linked directly with socio-economic development.

The main development targets are :

Achieve annual GDP growth averaging 8 percent;

Ensure price and exchange rate and keep inflation below 10 percent; and

Promote investment in all sectors, to reach at least 15 percent of GDP.

The strategies to achieve the goals are :

1. Establish a commercially productive agri-forestry industry and services. This would be achieved by increasing productivity, developing processing capabilities, and developing internal and export markets. Develop hydropower for energy provision and improve communication and transport. Preserve the environment, particularly forests and wildlife.
2. Continue to promote the market economy under the legal framework. Encourage joint efforts between the government and private sector to expand and maximize the national potential in production.
3. Provide for country-wide development with emphasis on the central region.
4. Pursue integrated rural development by improving farming techniques to improve family farms and establish industrial processing bases. Develop infrastructure for town centres for small communities to aggregate.
5. Clearly define the government's role in macro economic management in order to eliminate the remainder of the command economy and promote private enterprise.
6. Expand economic cooperation with foreign countries including integrating the economy onto the global economy. Continue to attract foreign investment.
7. Undertake human resource development to create a workforce with the capabilities to meet national development demands. This includes upgrading the education system, improving health care and maintaining cultural development.

Sectoral development policies and activities are supported by cross-cutting components including furthering progress towards: a transparent and efficient trade and investment regime; a responsive banking system; a facilitative tax system; and a transparent, enforceable and stable legal and regulatory environment for business establishment and operation. The sectoral priorities are:

1. Further develop the infrastructure in regards to transportation, communication, energy, water and sanitation;
2. Prepare the environment for productivity development in agro-forestry, minerals, hydropower, and light manufacturing for domestic consumption and export;
3. Develop tourism services and inflows, and the overall service sector to support domestic infrastructure and productive capacity development and regional integration; and
4. Further upgrade the education and health systems to supply a skilled and healthy workforce, improve living standards, and maintain cultural values and traditions.

Foreign Investment

The 1986 Law on Foreign Investment created the foreign investment Management Committee (FIMC) to oversee investment licensing and promotion, and established investment regulations. In March 1994 a revised foreign investment law was passed and is awaiting implementation. Investments trends show increasing inflows with substantial gains in late 1992 and in 1993. From 1968 to 1993, 421 projects were licensed with a total value of \$586 million. The foreign investment contribution amounts to \$493 million with an accompanying \$92 million from local sources. The largest share of overall investment is in manufacturing, namely garments, wood-based industries, and other manufacturing. Manufacturing investment is export-oriented in the garment sector and motorcycle assembly sector. The main overall investment sectors are: 1) hotels and tourism (19 percent of total investment); 2) manufacturing other than garments and textiles (15 percent); and 3) mining and petroleum (15 percent).

A majority of investment projects are small, with 321 projects under \$1 million. The 29 projects of over \$5 million are mostly joint ventures. Thailand is the largest investor with 40 percent of total license value, and the United States is second investing 17 percent, mainly in the petroleum and mining sectors. Other Asian countries contribute 26 percent, amounting to a total Asian investment of 66 percent with Taiwan contributing 8.3 percent and Japan .5 percent.

MAP OF THE LAO P.D.R.

สภาพการค้นคว้าวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์
สองฝั่งโขง

วศ.ดร. ไพฑูรย์ มิกุล

สาขาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา

สภาทนายความฯ วิจารณ์ความล่าช้าของ กกต. เสนอให้ฟ้องผู้เกี่ยวข้อง

* **உணவுப் பிழைப்பு**

WUOLAH

การค้นคว้าวิจัยด้านจิตเวชกรรมของกองสุขภาพจิตและสมองมีจุดประสงค์เพื่อ
ศึกษาผลกระทบของภาวะวิจัยและผลการวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดการวิวัฒนาการ
การวิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคตต่อไป

การศึกษาวินิจฉัยวัฒนธรรมของชนกลุ่มชาติพันธุ์ล่องมิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เขียนได้ศึกษาว่ามีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องกล่าวถึงพัฒนาการของการศึกษาด้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยหลักฐานการค้นคว้า วิจัยของนักวิชาการแขนงต่าง ๆ นักเกษตรกรรม ทนอดยาศาสนา นักสำรวจ ตลอดจน นักท่องเที่ยวซึ่งได้จดบันทึก เรียบเรียงและพิมพ์เผยแพร่ เพื่อชี้ให้เห็นสภาพโดยรวมของ การศึกษาวิจัยด้านวัฒนธรรมของชนกลุ่มชาติพันธุ์ล่องมิงในชนวนต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทาง ในการศึกษาวินิจฉัยวัฒนธรรมของชนกลุ่มชาติพันธุ์ล่องมิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทความนี้จะแบ่งตาม ชาติพันธุ์ เมื่อกล่าวมาทั้งหมด ๆ ทางด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ที่แบ่งวิจัยสำคัญต่อ การตั้งถิ่นฐานของชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ สองหากถึงแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำที่ไหลผ่านสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว) มีความยาวประมาณ 1,500 กิโลเมตร และถึงหนองผาคดะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ของไทยยาวประมาณ 850 กิโลเมตร (และบางส่วนของจังหวัดเชียงรายภาคเหนือของประเทศไทย) ดินแดนสองทางฝั่งโขง เป็นแหล่งชุมชุกข้าว และแหล่งอุปถัมภ์อาหารที่อุดม เป็นพื้นฐานที่สำคัญของชุมชนไทยลาว ทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขงเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไทยลาว ** ลาว (ลาวพวน) ผู้ไทย ยี่สิบ นัก ไทยห้า เกษะเมือง และกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร เช่น เขมร กวย (ลาว)

ใต้ (กะโหลก) ขน และขนบน ใบไม้ต้น ส่วนหางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงนั้น มีกลุ่มนิยาลหรือสาวกลุ่มอาศัยอยู่ได้แก่ ลาว พวน ลื้อ ลัวไทย อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ราบลุ่มฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ด้านเหนือของ ส.ป.ป.ลาว มีกลุ่มชนที่ลาวเรียกว่า ช่า (หรือชา) หรือสาวเหงซึ่งอาศัยอยู่คือเผ่าพันธุ์จีน (เห่าจีน) หรือลาวลงประกอบด้วย เผ่าม้ง (ม้ง) เป๋อ อีเกอ มูเซอ และสามแสน เป็นต้น (สุทธิ วงวิจิตร 1968: 13-23) ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเป็นชนชาติต่าง ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจระหว่างสองฝั่งโขงตั้งแต่ยุคแรก ๆ ของการตั้งถิ่นฐานคือ ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงยุคประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวและลาว (เป็นสายเลือดเดียวกัน) ทั้งฝั่งขวาและฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง จึงมีความสัมพันธ์กันทั้งในด้านเชื้อชาติและด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งมีมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ร่วมกันมาเป็นเวลาช้านาน

บทความนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์สองฝั่งโขง : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
2. ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักวิจัยไทยและเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์สองฝั่งโขง

1. การศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์สองฝั่งโขง

การศึกษาค้นคว้าวิจัยวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์สองฝั่งโขง มีขอบเขตครอบคลุมในทุกสาขาวิชา เพราะเมื่อพูดถึงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมหมายถึง การดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ และคนในสังคมมีสภาพการเข้าจากพฤติกรรมและสัญลักษณ์ร่วมกันได้ วัฒนธรรมสองฝั่งโขงจึงครอบคลุมถึงวิถีชีวิต (way of life) ของผู้คนซึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนสองฝั่งโขงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบรรพบุรุษได้สั่งสม ถ่ายทอดและปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเป็นบรรพบุรุษของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติเป็นเวลากันแล้ว ๆ กันมา จึงหาพิกาวจากหลักฐานของอดีตกันยาวนาน (เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของวัฒนธรรมสองฝั่งโขงโดยองค์รวม (holistic view))

การศึกษาวัฒนธรรมสองฝั่งโขงในยุคแรกเริ่มแรก คือยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยเริ่มต้นยุคประวัติศาสตร์ ยุคนี้เป็นช่วงเวลาที่ยาวนาน คือตั้งแต่ประมาณ 12,000 ปี ลงมาจนถึงประมาณ 1,500 ปีมาแล้ว และสืบต่อมาเลยยุคประวัติศาสตร์ ซึ่งเริ่มเมื่อประมาณ พ.ศ. 1,000 ลงมาจนถึงปัจจุบัน การค้นคว้าวิจัยผ่านหลักฐานชิ้นผลงานของนักโบราณคดี

นักมานุษยวิทยาโบราณคดี และนิเวศวิทยาวัฒนธรรม เช่น ชิน ฮงดี (2517) ศรีศักร วัลลิโภดม (2519, 2523, 2533) พิสิฐ เจริญวงศ์ (2519, 2522) ไพฑูรย์ ภัณฑุส (2517, 2518, 2527, 2528, 2531) อัมพันธ์ กิจงาม (2522, 2527) ธยาพร ชาติชื่น (2527) และคนอื่น ๆ ส่วนนักวิชาการต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาไทยอิสระและศึกษาร่วมกับนักวิชาการไทย เช่น Bayard (1975, 1980) Gorman (1971) Gorman and Pisit (1976) Solheim (1972, 1980) Higham (1975, 1976, 1979, 1980) White (1982) และคนอื่น ๆ

วิธีการศึกษาใช้วิธีการสำรวจและขุดค้นชุมชนโบราณและเมืองโบราณ การสำรวจโบราณสถานโบราณวัตถุ การสำรวจภาพเขียนและโดยภาพถ่ายทางอากาศ เป็นต้น

แนวการวิเคราะห์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยการตรวจสอบลายนิ้วมือที่พบ ซึ่งอาศัยการตรวจสอบ โดยคาร์บอน-14 (Carbon 14-test) และกระบวนการเทอร์โมลูมิเนสเซนส์ (Thermoluminescence) และการศึกษาเปรียบเทียบจากวัตถุที่คล้ายคลึงกันที่ผ่านการบูรณปฏิสังขรณ์แล้ว รวมทั้งการศึกษาระยะทางจากชุมชนวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งสรุปผลการทางสังคมวัฒนธรรมได้ ดังนี้

1. สังคมบรรพกาลหรือสังคมล่าสัตว์ (Primitive or Hunting Society) เป็นสังคมยุคแรกเริ่มซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 12,000-3000 ปีมาแล้ว การดำเนินชีวิตของคนยุคนี้ภาคี่ยวด้วยการรวมสาคู่ที่อยู่บนถ้ำหรือเพิงผาที่พักอาศัยอยู่ เช่น การเก็บของป่า การล่าสัตว์และการจับสัตว์น้ำ เป็นต้น
2. สังคมการกสิกรรม (Agricultural Society) เป็นสังคมที่พัฒนาต่อจากสังคมบรรพกาล มีอายุระหว่าง 5,000-1,200 ปี การดำเนินชีวิตของคนยุคนี้รู้จักเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ชุมชนอาศัยอยู่อย่างถาวรเป็นส่วนใหญ่ มีตลาดนัดเพื่อบริการเพาะปลูกและสร้างที่อยู่อาศัย เช่น การใช้ควายไถนาพื้นที่ราบลุ่มบริเวณน้ำเหือง จังหวัดอุดรธานี เมื่อประมาณ 3,600 ปีมาแล้ว (พิสิฐ เจริญวงศ์ 2522) เป็นต้น

3. สังคมเมือง (Urban Society) เป็นสังคมที่พัฒนาจากระดับหมู่บ้านเป็นเมือง มีอายุประมาณ 1500 ปีมาแล้ว นับเป็นยุคประวัติศาสตร์ของดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง

การสำรวจทางโบราณคดีและจากภาพถ่ายทางอากาศได้พบร่องรอยของชุมชนและเมืองโบราณมาหลายวันออกเฉียงเหนือมากกว่า 700 แห่ง กระจายอยู่ตามบริเวณลุ่มน้ำต่าง ๆ ในแอ่งสกลนคร และแอ่งโคราช (วิทยาสัยคุรุวิริมย์ 2529 : 105) หลักฐานที่เป็นประจักษ์ชัดว่าลัทธิทางศาสนาหรือในการเพาะปลูกและการทำเครื่องมือเครื่องใช้โบราณนี้ ขียนพ่วงกระจายไปยังดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและดินแดนฝั่งน้ำเจ้าพระยา เครื่องสำริดที่บ้านเรีอจ เช่น หัวพอก กำไลเท้า กำไลข้อมือ และเครื่องปั้นดินเผาสามเหลี่ยมสี่เหลี่ยม

ตลอดจนการหล่อเหล็กและการตีเหล็ก แสดงถึงการมีอารยธรรมทางเทคโนโลยีและสังคมที่เจริญก้าวหน้าในการใช้เครื่องมือเหล็กจำนวนมากที่จะมีการติดต่ออันเข้มแข็งและมั่นคง รวมทั้งสาวะวันสงกรานต์กว่า 2,000 ปีมาแล้ว (Solheim 1968 : 56; Pajitong 1983 : 20-24) ในด้านวัฒนธรรมการทำนาข้าวซึ่งหลายโยนา และโยนังมาพร้อมกับเหล็กการปลูกมีสาก และแพร่กระจายไปยังดินแดนใกล้เคียง (เช่น ในลาวและกัมพูชาหรือ ๗ กับ การเคลื่อนย้ายไปถึงถิ่นฐานระหว่างสองฝั่งแม่น้ำโขงในอีกกว่า 1000 ปีก่อนคริสตกาลหรือประมาณ ๖00) ปีมาแล้ว (Bronson and Han 1972 ; Bayard 1979)

วัฒนธรรมทางวัตถุที่เป็นเครื่องหมายในการทำพิธีกรรมที่วัดฐานภูมิภาคนะชัย พระวันออกเฉียงใต้ ทดแทนแหล่งผลิตของเงินที่ใช้กับพระพุทธรูป คือ กองนาโลหะที่ขุดหรือกลบฝัง กองนาพระพุทธรูปนาพูนที่ขุดพบที่พบกันปัจจุบันอยู่ที่วัดมณีนิมิตการม อำเภอคองคอง จังหวัดมุกดาหาร จากพระพุทธรูปที่ขุดพบที่วัดมณีนิมิตการมนี้จึงเป็นนาดีว่าวัฒนธรรมสมัยก่อนตั้งตรงจากฝั่งโขงมาสู่ดินแดนพระพุทธรูปที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีและวัฒนธรรมทางศาสนาและศิลปะในยุคนี้วัดเป็นต้นมา

การศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของพระพุทธรูปในภาคอีสานโดยสรุปแล้วเป็นที่น่าพอใจว่ามีความเป็นดินแดนที่เจริญแล้วตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งทางวิชาการยอมรับว่าดินแดนส่วนนี้มาซึ่งทางฝั่งขวาหรือภาคอีสานของไทยเป็นแหล่งอารยธรรมยุคโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

แม้กับการศึกษาชุมชนอีสานสมัยพระพุทธรูปนั้น นักประวัติศาสตร์ นักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักโบราณคดี และอื่น ๆ ได้อาศัยตำนาน พงศาวดาร นิทานพื้นบ้านโบราณวัตถุ โบราณสมัยวัตถุ และศิลาจารึกเป็นหลักฐานในการศึกษา วิธีการศึกษานี้เองพระพุทธรูปที่ขุดพบ เพื่อตีความหมายของเครื่องใช้ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และศิลปะจากโบราณสถานและโบราณวัตถุ (เช่น Piriya Krairikah (1974, 1980), ม.ร.ว.สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์ (2531) นักวิชาการบางท่านก็ใช้ภาษาศาสนาหรือศึกษาโดยอาศัยการอ่านและตีความจากศิลาจารึกที่พบในภาคอีสานและดินแดนใกล้เคียง (เช่น ธวัช บุญโสม (2529, 2529) บางท่านใช้วิธีสำรวจโบราณสถานโบราณวัตถุแล้ววิเคราะห์ด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยาโบราณคดี เช่น ศรีติกร วอลินดอม (2521, 2527, 2533) บางท่านใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnohistory) และมานุษยวิทยาสังคม วัฒนธรรม (sociocultural anthropology) ในการศึกษา เช่น วัชรชัย นิกุล (2527, 2529) และบางท่านใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา เช่น อิศา สารยา (2535) เป็นต้น

พระแก้วมรกต (ประติมากรรมที่วัดพระแก้ว (วัดพระแก้ว) ตั้งแต่สมัย (พุทธศ. 2528 : 58, ประชุมพงศาวดารภาค 4 หน้า 260) พระองค์ได้บรรดาศักดิ์ว่า พระเจ้าสุริยวงศา รัชกาลที่ 1 และสมเด็จพระเจ้าสุริยวงศา รัชกาลที่ 2 ในเขตเมืองหนองคาย รวมทั้งพระอนุชา พระธิดาและพระโอรส พระองค์จึงได้รับสมณนามอีกอย่างหนึ่งว่า พระยาธรรมิกราช (พุทธศ. 2531 : 31, 44) โฉมงามที่เข้าสู่อิทธิพลของดินแดนอีสานเหนือ ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2310-2320) ก่อนที่ฉัตรธรรมไทยสยามจะเข้ามา มีอิทธิพลทางการเมือง การเมืองการปกครองและวัฒนธรรม (พ.ศ. 2310-2325)

5. อิทธิพลของสยามไทย (สยาม) ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เป็นต้นมา รัฐบาลไทย (สยาม) ได้ขยายอิทธิพลทางการเมืองการปกครองเพิ่มเติมในดินแดนอีสาน รวมทั้งฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงด้วย ในช่วงกรุงรัตนโกสินทร์ 24 ปีแห่งสงครามกลางเมืองนี้ ได้มีการจัดตั้งชุมชนและเมืองขึ้นเป็นจำนวนมาก อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง (ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) พระองค์ได้ทรงปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน และสร้างรัฐชาติขึ้น (Nation-state) ทำให้สยามรับจากอำนาจจากต่างประเทศมายังภูมิภาค เกิดการรวมกลุ่มกันและสร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทย (สยาม) มาจนถึงปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป จากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ส.ป.บ.ลาว และภาคอีสานตอนล่างนี้ แม้ว่าจะเกิดสงครามกลางเมือง แต่วัฒนธรรมดังกล่าวยังคงอยู่และสืบทอดกันมาได้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานวัฒนธรรม และกลายมาเป็นลักษณะเฉพาะท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

2. ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนิสิตวิชาการไทยและเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์สองฝั่งโขง

กลุ่มวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงนั้น จำนวน 7 ชาติพันธุ์ ได้แยกออกเป็น 3 เผ่าพันธุ์ (เผ่า) ดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น คือ เผ่าพันธุ์อินโดจีน (เป็นเผ่าพันธุ์ที่ชาวลาวเรียกกันว่า (หรือว่า) หรือลาวเทิง เผ่าพันธุ์จีน (หรือว่าจีน) และเผ่าพันธุ์ไทลาว เผ่าพันธุ์ต่าง ๆ เหล่านี้ยังแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้อีกมากกว่า 20 ชนเผ่า ซึ่งรายละเอียดจะมีกล่าวถึงในบทความหรือการบรรยายของนิสิตวิชาการจาก ส.ป.บ.ลาว (ทำนุพัฒน์ รัตนวง) ในรายการเดียวกัน

กลุ่มวัฒนธรรมแม่ฮ่องสอนต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันออกน้ำโขง หรือภาคอีสานของไทย
ปัจจุบัน อาณาเขตกลุ่มวัฒนธรรมล้านนาบางส่วนที่พูดได้ ๓ ภาษา คือ

ก. ภาษาตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer language)

๑. กลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม (Kum-Ethnic Groups) กลุ่มชนดั้งเดิมที่

อาศัยอยู่แถบพรมแดนเขตอีสานใต้ได้แก่ บริเวณจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และ
บางส่วนของจังหวัดอุบลราชธานี นครราชสีมาและนครราชสีมา กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ได้แก่
กวย (กุ่ม) เขมร ชาวเขมร ชาวเขมร ลัว และชาวเข (ลัว) ในเขตอำเภอภูพาน จังหวัด
เลย และในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดขอนแก่น กลุ่มชนดั้งเดิมกลุ่มหนึ่งที่พูดได้
สามภาษา (กุ่ม) ซึ่งอาศัยอยู่ตามภาคอีสานของประเทศไทยในภาคอีสานใต้ (แขวงจำปาศักดิ์
อัตตะปือและแสนปาง) และภาคอีสานเหนือ (จังหวัดสระบุรีและจังหวัดศรีสะเกษ)
ชนเผ่านี้มาสู่ราชอาณาจักรไทยและประเทศพม่าตั้งแต่ปลายทศวรรษมาแล้วตั้งแต่ 1,200 ปีที่พระเจ้าศรีธรรม
พรหมมหาราช 3,000 ปีมาแล้ว (พจนานุกรมศัพท์จารึก 1904:177; Seidenfaden
1952 : 176-177; Patton Mikusol 1983 : 43-44; บวร ปุณณพ 2527;
โพธิ์ ภูมิล 2531 : 11-12)

วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กุ่มจากการศึกษาสรุปได้ว่า ชาวกุ่มมีวัฒนธรรมเจริญ
และอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้จะถูกนำมาจากทาง (เมืองขอมและไทย) (สยาม) เขมร
ปกครองตามลำดับ หนึ่งหมื่นราชวงศ์วิจิตรผู้เริ่มเริ่มแห่งสงครามที่เมืองมณฑลอีสาน และ
เคยเป็นพันธมิตรของอาณาจักร ระหว่าง พ.ศ. 2430-2451 เขมรชนที่อาศัยอยู่ในเขต
อีสานใต้ว่า เขมรฝ่ายปกครองที่รู้จักในชื่อของหัวเมืองเขมรปกครองตนเอง ชาวกุ่มโดยทั่ว ๆ
ไปมีรูปร่างสูงปานกลาง (ประมาณ 160 เซนติเมตร) ขนและ ผมสีน้ำตาลหรือดำเล็กน้อย
พวกที่ผสมกับชนกุ่มจะมีผิวสีน้ำตาล (เช่น กุ่มและลัว) ส่วนพวกที่ผสมกับกลุ่มไทยลาว
จะมีผิวขาวเหลือง (เช่น กุ่มและลัว) ชาวกุ่มมีอายุยืนยาวเรียกตามภาษาเขมร
ภาษาพูดและตามสภาพภูมิประเทศ เช่น พวกที่ขึ้นเขาสูงชันเรียกว่า กุ่มเขมรหรือ
กุ่มอึ้ง (หรือกุ่มดำหรือภาษาเขมร) พวกที่ทำนาเป็นอาชีพหลัก เรียกกุ่มขาวซึ่งได้แก่
กลุ่มกุ่มและลัว กุ่มและลัว กุ่มและลัว กุ่มและลัว กุ่มและลัว กุ่มและลัว (เรียกว่า กุ่มและลัว)
ซึ่งแปลว่า คนเขมรหรือชาวเขมร กลุ่มชนเผ่าดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงในเขต
จังหวัดชัยภูมิที่มีเขตแดนติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ (เป็นชื่อที่เรียกคล้ายกับที่ลาวเรียก
ลาวเทิง ในเขตภาคเหนือของลาว) ชาวเขมรได้รับวัฒนธรรมการทำนาจากกลุ่มไทยลาว
มาเมื่อประมาณ 30 ปีเศษมาแล้ว จึงเป็นกลุ่มที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเช่นเดียวกับชาวเข

และชาวฮาล์บที่อยู่น (เทือกเขาภูพานที่ทางไกลจากนครพนม) เมื่อเปรียบเทียบกับชนเผ่าอื่น ๆ ในภาคอีสาน

2. กลุ่มชาวลัวะหรือเขมร อีกชื่อของชาวเมือง ถึงคนและวัฒนธรรมเขมร (ขอม) ได้ขยายอิทธิพลทางศาสนาเข้ามาในราวพุทธศตวรรษที่ 14 จนถึงพุทธศตวรรษที่ 18 ที่เรียกว่า เขมรหรือขอมสมัยพระนคร ชาวเขมรได้เคลื่อนย้ายมาด้วยเหตุผลทางการเมือง และอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) ราชกาพย์พระเจ้ายุริยวงมฤตที่ 1 (พ.ศ.-1543-1545) สมัยพระเจ้ายุริยวงมฤตที่ 2 (พ.ศ. 1656-1693) และพระเจ้ายุริยวงมฤตที่ 3 (พ.ศ. 1724-1761) กษัตริย์เขมรที่เข้มแข็งและศรีทราบนลัทธิพราหมณ์ได้เกณฑ์ชาวเขมรจากดินแดนเขมรต่ำ (กัมพูชาปัจจุบัน) มาสร้างปราสาท หอคอยน้ำและสร้างถนนร่วมกับชาวกวยในเขตอีสานใต้ ในยุคที่กษัตริย์เขมรเข้มแข็ง ชาวเขมรจึงได้ตั้งบ้านเรือนถาวรในเขตอีสานใต้ในเขตเขมรกับพื้นที่อยู่ทางภาคอีสานอยู่ ในเขตป่าดงทิวเขาพนมดงรัก จึงเรียกกันว่า ทิวเขมรหรือเขมรส่วนกลาง

บางครั้งเมื่อเขมรเกิดจลาจลหรือสงครามกลางเมือง ขั้วอำนาจมีการอพยพหนีภัยของเจ้านายเขมรและบริวาร เช่น ออกญาเสนา เจ้านายฝ่ายขวา ท้ายมีการเมืองเข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2353 แล้วได้ตั้งงานกับชาวกวยชนชั้นเมืองเดิม ชาวกวยได้ยอมรับวัฒนธรรมเขมรในด้านภาษาพูดและขนบธรรมเนียมต่าง ๆ เพราะชาวกวยมีความรู้สึกว่าขนบธรรมเนียมเขมรสูงกว่า จึงกลายเป็นพวกที่ถูกเรียกว่า เขมรส่วนน้อยหรือชาวกวยที่อยู่ร่วมกับชาวอีสานหรือเขมรส่วนน้อยหรือชาวกวยและถูกเรียกว่า ชาวเขมรส่วนน้อย

ชาวเขมรมีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับชาวกวย แต่โดยทั่วไปจะมีตัวดำ ผิวหยาบคมสูงกว่ากวยและลาว ชาวเขมรมีรูปร่างสูงเฉลี่ยเท่ากับชาวกวย คือประมาณ 160 เซนติเมตร ส่วนหญิงเฉลี่ยต่ำกว่าชายคือสูงประมาณ 155 เซนติเมตร และมีรูปร่างบอบบาง มีชาวเขมรที่ชาย คอขาว และมีลักษณะเป็นล้อง ๆ เห็นได้ชัดเจนกว่าชาว ประชานิยมที่พูดภาษาเขมรในเขตอีสานใต้ในปัจจุบันมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ ชาวไทยที่พูดภาษาเขมรมีจำนวนกว่า 500,000 คน (สถิติเมื่อ พ.ศ. 2529 มี 550,000 คน และมีหมู่บ้านที่พูดภาษาเขมรในจังหวัดมีถึง 800 หมู่บ้าน) โดยทั่วไปแล้วชาวไทยเขมรยังคงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่ม เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เคร่งครัด คติธรรมและการละเล่นที่เป็นของตนเอง เช่น เจรียง รำฮะโยและรำสาก (เรียมฮินเร) เป็นต้น

๕. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

พัฒนาการของชุมชนคนไทยลาวนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ซึ่งเรียกว่า วัฒนธรรมแบบล้านช้าง มีความสัมพันธ์กับศูนย์กลางของอำนาจที่มีศูนย์กลาง การเมืองการปกครองอยู่ที่หลวงพระบาง เวียงจันทน์ นครจำปาศักดิ์ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ เมื่อเกิดภาวะเปลี่ยนผ่านระบอบการเมืองขึ้นศูนย์กลางดังกล่าวก็ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่สามคือวัฒนธรรมทางศาสนาแบบนิกายเถรวาท โดยการอพยพเคลื่อนย้าย กำลังคนจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงของชนกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มที่สามคือ คือ

1. กลุ่มพระครูโฆณะเมือ (หรือเจ้าพิบูลย์ธอน)

พระครูโฆณะเมือ (ผะเม็ก) ได้อพยพผู้คนจากเวียงจันทน์ เมื่อสิ้นรัชกาล พระเจ้าสุริยวงษานำทัพเมืองเกิดจางล พระครูโฆณะเมือจึงพาผู้คนอพยพลงใต้ตามลุ่มแม่น้ำโขง จนถึงลุ่มน้ำโขงที่ปากแม่น้ำโขงเดิมที่เมืองนครจำปาศักดิ์ซึ่งในสมัยนั้น (ก่อนนางเงา) ท่านได้ อดิ เมื่อเจ้าหม่อมอภัยวิภาสันติครองนครเจ้าสุริยวงษานำนครจางลมา ทรงพระนามว่า เจ้าสุริยศรีสมุทรพุทธางกูร ครองเมืองนครจำปาศักดิ์มีบุตรสี่ (สมัยนางเงาเรียกนครจำปาศักดิ์ว่า นครบุรีศรี) เจ้าสุริยศรีสมุทรพุทธางกูรได้ส่งบวชลูกหลานในวิชาด้านและตั้งเมืองต่าง ๆ ข้างฝั่งขวาและฝั่งซ้าย เมืองฝั่งซ้ายทางด้านฝั่งขวา คือ เมืองท่ง (เมืองทุ่ง) มีजारบแก้ว หรือเจ้าแก้วมงคลเป็นเจ้าเมือง ต่อมาคือเมืองสุวรรณภูมิ ลูกหลานของเจ้าแก้วมงคล ได้เป็นเจ้าเมืองต่าง ๆ บริเวณลุ่มแม่น้ำชีและน้ำมูลตอนกลาง เช่น เมืองร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ แสงดาวสาม รอยแก่น ธาตุ พุทไธสง เกษราโมลี และพนมไพรตามลำดับ เป็นต้น

2. กลุ่มพระวอพระตา เป็นแกนนำตั้งเวียงจันทน์สมัยพระเจ้าสิริบุญสาร

ต่อมาเกิดศึกจันทน์ พระเจ้าสิริบุญสาร จึงอพยพผู้คนมาตั้งอยู่ที่เมืองหนองบัวลุ่มภู (จังหวัดหนองบัวลำพู ปัจจุบัน) ต่อมาทำให้เกิดสงครามกับเวียงจันทน์ พระตาคำขานเขียว (ซึ่งกินเวลานานถึง 3 ปี) พระวอได้พาสมัครหาศพพระเคลื่อนลงมาในเขตเมืองนครจำปาศักดิ์ ภายหลังพระเวียงจันทน์ได้สามตีจนพระวอตายในถ้ำ ที่บ้านผู้ถ้ำแขก เขตนครจำปาศักดิ์ ทำการ ทำนุบำรุงบ้าน ทำนุบำรุงและทำนุบำรุงพระ ได้ขอกำลังจากกรุงธนบุรี สงครามระหว่าง ไทยกับลาวได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2321 อันทำให้ไทยมีอิทธิพลเหนือดินแดนฝั่งซ้ายและฝั่งขวา แม่น้ำโขงตั้งแต่บัดนั้นมา ภายหลังสงครามเก้ากุ่มของพระวอพระตา ได้ตั้งเมืองขึ้นเขตลุ่มน้ำชี แม่น้ำมูลตอนล่างและแม่น้ำโขง เช่น เมืองอุบลราชธานี เมืองยโสธร เมืองเขมราฐและ เมืองนครจำปาศักดิ์ (ทำนุบำรุงบ้านได้เป็นเจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์ ภายหลังบรรดาชนเผ่าฝ่ายเชียงแก้ว สำเร็จในปี พ.ศ. 2334)

3. กลุ่มเจ้าเมืองและเจ้าโอรสเมือง

เจ้าโอรสเมืองมี 2 เมืองที่เฉพาะวงศ์เมืองจันทน์เกิดมาอย่างกับกษัตริย์แห่งเมืองจันทน์ (พระเจ้าอริยธรรมา) จึงอพยพลงมาตั้งบ้านถ้ำช้างที่บ้านขมิ้นมา บ้านน้ำขาว บ้านเขาสงครามตลอดมาตั้งมาจนถึงบ้านแก่งค้ำน้ำขาว เจ้าโอรสเมือง เมื่อเจ้าโอรสเมืองลงมาแล้วพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ก็ทรงเสนา จิงโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านแก่งลำน้ำมาตั้งเป็นเมืองใหม่ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2336 โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าโอรสเมืองเป็นพระยาไชยสุนทร เจ้าเมืองกาฬสินธุ์ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ

4. กลุ่มชาวข่า

ชาวข่าและบริวารได้อพยพหนีจากเมืองจันทน์เช่นเดียวกับกระซิ่น ๆ คือหนีภัยจากเมือง และหนีความขัดแย้งที่เกิดจากชนเผ่ากับราชสำนักเมืองจันทน์ ชาวข่าได้อพยพเข้าไปตั้งบ้านบริเวณทุ่งเรตเมืองจันทน์สามารถขยายรกรากได้ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาได้ย้ายไปตั้งหมู่บ้านนอกเขตเมืองจนถึง พ.ศ. 2362 ได้ตั้งอยู่ถาวรที่บ้านถ้ำช้างอีก จึงได้ชื่อว่าเมืองชัยภูมิ (เดิมเขียนชัยภูมิ) ขึ้นกับเมืองจันทน์ ชาวข่าได้วันแห่งที่มาจากเจ้าอนุวงศ์เป็น ชุมภักดีชุมพล ต่อมาอีก 3 ปีจึงได้ย้ายไปตั้งที่บ้านถ้ำช้าง จนถึงปี พ.ศ. 2366 ชุมภักดีชุมพลได้นำทองคำที่ขุดได้ที่ถ้ำทองของแก้วแดงถวายเจ้าอนุวงศ์ จึงได้รับบำเหน็จความดีความชอบเป็น พระยาภักดีชุมพล ต่อมาเมืองชัยภูมิได้มาขึ้นกับกรุงเทพฯ และมีเจ้าเมืองปกครอง ต่อมาในราชพิธีสมโภชเมืองชัยภูมิ พระยาภักดีชุมพล (ท) ได้ย้ายเมืองมาอยู่ที่บ้านถ้ำช้างจนถึงปัจจุบัน

กล่าวโดยรวมแล้ว กลุ่มข่าหรือชาวข่าเมืองต่าง ๆ (ดังกล่าว) อยู่กระจ่ายทั่วภาคอีสานนับเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด เป็นกลุ่มที่มีภาษาเดียวกันใช้ตัวอักษรข่าเหมือนกันและอักษรตัวธรรมและยังนับถือผีแบบข่าเหมือนกัน เนื่องจากกลุ่มข่าเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจพึ่งพาทางวัฒนธรรมต่อกันชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคอีสาน แม้กลุ่มภาษาตระกูลมอญ-เขมรที่อาศัยอยู่ใกล้กับกลุ่มไทยลาวก็จะค่อย ๆ หย่อนวัฒนธรรมมอญลาวในด้านการค้า ดนตรี และการละเล่น (เพลงลำยอง เพลงลำลูกและคนเป็นเอกลักษณ์) เช่น เพลงชาติพันธุ์ กล้วย, มะลิและดอกเป็นต้น ด้านอาหารการกินที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ข้าวเหนียว ลาบ ก้อย (ดื่ม) และส้มตำ (มะละกอ) เป็นอาหารหลัก ในอีสานเป็นอาหารหลักเฉพาะกลุ่มไทยลาว นิยมตั้งอยู่เป็นกลุ่ม ตามริมลำน้ำหนองหรือวังแม่น้ำ คนไทยลาวเพิ่มนิยมทำประเพณีอาหารประเภทคั่วหรือใช้น้ำมัน (มะพร้าว) เหมือนกลุ่มไทยภาคกลาง สดุดีทางด้านความเชื่อและการนับถือพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีลักษณะคล้ายกับอื่น ๆ แล้ว ชาวไทยลาวยังมีศาลปู่ตาเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญประจำหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านล้วน แวดล้อมด้วยการเคารพในบรรพบุรุษที่มาตั้งหมู่บ้านรอง

กับกลุ่มผู้ไทย ๑๐ ปี ๑ ซ้ายยังได้จากเมืองคำเกิด ลำานมาตั้งเมืองท่าอสมะ
เมืองมณฑลสาธิตในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อ พ.ศ. 2388 อีกกลุ่มหนึ่งอพยพมาอยู่ที่เมืองท่าอุเทน
(พ.ศ. 2373) และในเขตเมืองอุดรธานี ซึ่งอพยพมาจากเมืองหงสาวดีและเมืองท่าแขกที่องแก้ว
ตามลำดับ

ส่วนชาวขอม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูดและรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึง ตั้งบ้านเรือน
อยู่ที่เมืองจันทบุรีและเมืองสาครบุรีในมณฑลอุดร อพยพมาจากเมืองท่าแขกที่องแก้ว
และตั้งเป็นเมืองจันทบุรีที่ 4 (พ.ศ. 2400) ในเวลาต่อมา ได้ยกบ้านขอมตั้งเป็นเมืองจันทบุรี
ให้จวนยี่คำ หัวหน้าชาวขอมเป็นหลวงประจักษ์จันทบุรีรักษาเมืองจันทบุรี และขึ้นกับเมืองอุดรธานี
ในเวลาต่อมา ให้เพียงตัวขอมไปขอขานลาบุตร ยกบ้านขอม (หรือบ้านขอม) เป็นเมืองจันทบุรี
ขึ้นเมืองอุดรธานี

แบบแผนของการทำเหมืองแร่ของกลุ่มชาติพันธุ์ขอม และอื่นๆ ส่วนมากทำมาขายลาว
นอกจากนี้ยังมีภาษาที่เบี่ยง

๔. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

ไทยลาวเป็นกลุ่มที่อพยพจากเมืองลาวทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงลงมาในดินแดน จึงมี
ภาษาปนภาษาเวียดนาม (ลาว) มีทั้ง ภาษาไทยและเป็นภาษาไทยลาว รูปร่างหน้าตาคล้ายกับ
ไทยลาว ตั้งเป็นเมืองลาวพวน หรือลาวพวนมาต ในปี พ.ศ. 2383 ขึ้นเมืองนครพนม ในเขตลาว
พวนเขตลาว พวนไทยลาว เป็นหลวงลาวพวนเจ้าเมืองลาวพวน เลขาธิการลาวพวนไทยลาว คือ
การเดินสาย จะมีลาวลาว ๑ ปี ในวันตรุษสงฆ์ ผู้รับเป็นลาว เมื่อครั้งสมเด็จพระยา
ลัทธิธรรมราชาแห่งเมืองจันทบุรีหัวเมืองลาวปี พ.ศ. 2449 การเดินสายก็ได้เล็ดลอดหัวเมือง
“ประเทศลาวพวน 10 หมู่ นิ่งพันพันหัวบ้านกัน แต่ละคนมีไม้พลองไม้ละอันที่ถือข้างวางไม้พลอง
บนขอนไม้ที่ลอยอยู่ข้างน้ำ 2 ขอน มีทางเดินอยู่กลาง เวลาเดิน 10 คู่ นั้น ขันร้องแล้วจะ
ไม้พลองกระแทกมีเสียง เป็นจังหวะหนึ่ง จังหวะสอง คือไม้พลองให้ห่างกัน ครั้นจังหวะสามจะรวม
ไม้พลองเข้าชิดกัน พัดเสียงสั่นสะเทือนดังกลิ้งกลิ้ง เสียงเป็นจังหวะไประหว่างช่องน้ำพลองที่ถือใน
10 คู่ คือจะวิ่งจังหวะอย่างไม้พลองนั้นด้วยซ้ำ...” (นิทานโบราณคดี 2514:359)

ปัจจุบันชาวไทยลาวตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านลาวพวนมาต อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
บ้านลาวพวน อำเภอท่าเรือ จังหวัดนครพนม และบางส่วนของจังหวัดมุกดาหาร

นอกจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่
ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกในเขตมณฑลอุดร คือชาวเขมรหรือกระไหในเขตลาวกลุ่มภาษานี้
จังหวัดมณฑลอุดร เขตอำเภอคองหลวง จังหวัดมุกดาหาร บางส่วนของจังหวัดหนองคาย (อำเภอโซ่พิสัย)

และบางส่วนของอำเภอ (ชาว) จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ชาวไทยมีกะละมังรูปร่างที่คล้ายกับหม้อต้มไทย
ยี่สิบและไทยขาว เมื่อครั้งสมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าเมืองเชียงใหม่ (ค.ศ. 2337) ในปี พ.ศ. 2449 ท่านได้ทรงบันทึกไว้ว่า "ที่เมืองมณฑลเชียงใหม่ สันสกอต
เจ้าเมืองมณฑลและราษฎรล้วนเป็นชาว กะใช้ที่นี้มีน้อยกว่าเมืองเชียงใหม่ ๓ เมืองหลวงเชียงใหม่
ทางฝั่งซ้าย.....ภาษาของพวกชาว (ไทย) เป็นภาษาคล้ายกับลูกเจี๊ยะ... ระบบธรรมเนียม
เช่น การแต่งตัว... ใช้สอยอย่างไทย (ไทยขาว) เมื่อโดยมาก ถึงกระนั้นก็ยังรักษาประเพณี
ของชาวไทมาอย่างดี เรียกว่า สันสกอตคนส่วนมากเป็นชาวเชียงใหม่เดิม นุ่งผ้าซิ่นเตี่ยว
มีชายฝักยาวขึ้นกับข้างหลัง... มีนุ่งผ้าถุงอยู่คนละคนเป็นวงรอบอยู่ มีนุ่งผ้าซิ่นยาว
คนหนึ่ง และพาหนะม้าไม้คนหนึ่ง มีช้าง (เรียกว่า พเนจร) คนหนึ่งถือไม้เท้า 3 ข้างสำหรับ
กระทุ้งดินเป็นจังหวะ 2 คน คนว่า 3 คน ถือสากตีเหล็ก 2 มีคนตีกองคนหนึ่ง
ถือไม้ตบผิว (ตะกั่ว) เป็นจังหวะหนึ่ง รวม 8 คนด้วยกัน (คนขี่ช้างมีคานข้างหนึ่งของช้างเมือง
มณฑลเชียงใหม่) คือเมืองเชียงใหม่มีชาว ภาษาใช้เรียก เรียกว่า (สันสกอต)"

สมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าเมืองเชียงใหม่ ทรงรวบรวมเห็นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์
ภาคอีสานที่มีอยู่ที่นี่ว่า "รวมความว่าคนต่างจำพวกที่เป็นชาวอินเดียและอีสานไทย
(ไทยขาว) มากกว่าจำพวกสันสกอต รองลงมาคือชาวเขมร..." (ตำนานโบราณคดี 2514:363)
กลุ่มชาติพันธุ์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้อาจจะแตกต่างกันเฉพาะของกลุ่มที่ได้ แต่ส่วนมากได้รับวัฒนธรรม
ของอาณาจักร (วัฒนธรรมของ) คือวัฒนธรรมไทย เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมซึ่งเรา
เรียกมันว่า ชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือชาวอีสานนั่นเอง

บรรณานุกรม

- จางวรวรรณ ธรรมวิตร. ถิ่นและวรรณกรรมอีสาน มหาวชิราลงคม : ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มศว มหาสารคาม 2521.
- จำลอง โพธิ์ถึง และภูระ ภัคธิ. วิจารณ์วรรณคดีไทยอีสานตั้งแต่ ม.ป.ท. 2523.
- ชิน อยู่ดี และสุด นงวิเชียร. อจิต. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการนักศึกษา คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร 2517.
- ณุลล วัฒนสินธุ์. วรรณกรรมถิ่นอีสานมีสถานชุมชน : โลกชาติ ม.ป.ท. (จัดพิมพ์) 28 หน้า.
2524.
- คำรจนาธนาภพ. สมเด็จพระ ภาณุวรา. นิทานโบราณคดี พระนคร : แพรวิทย, 2514.
- นวิช บุญไชย. พันเวียง : การศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมอีสาน สถาบันเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยรัตนนคร (เอกสารวิจัยฉบับเลข 19) 191 หน้า. 2526.
- นงลักษณ์ ชุมทวิ. การศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมอีสาน เรื่อง เลี้ยวขวาคดี ขวัญชัยพันธ์ ศศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2530.
- ประทอง (เจริญธรรม). วรรณกรรมอีสาน : นิพนธ์ชัย วิทยานิพนธ์ อ.บ.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 197 หน้า. 2519.
- พระสมณวงศ์. วรรณกรรมอีสานเรื่องขุนทอง ครองราชย์โดย วิทยุ มณีวิทย์ คณะกรรมการ
ฟื้นฟูวรรณคดีไทยอีสาน 256 หน้า.
- พระอริยเมธีธรรม เวชจาโร. จำปาอีดิน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สวนวรรณคดี 393 หน้า. 2515.
- _____. ข้าวคำอวย. มหาสารคาม : ศูนย์อนุรักษ์วรรณคดีและวัฒนธรรมเมืองเทนมัย
โพนพิสัย. 2513.
- _____. วรรณคดีอีสานเรื่องกาฬเกษ. อุบลราชธานี : สำนักพิมพ์บ้านหนังสือรวบรวม
วรรณคดีอีสาน วัดทุ่งศรีเมือง อุบลราชธานี 480 หน้า. 2519.
- พูน วิจิตร. ประเทศลาวและการท่องเที่ยวของประชาชนลาว ด้านลัทธิคำเมืองอีสานแบบใหม่
ของอเมริกา. เมืองจันทร์ : วิสาหกิจการพิมพ์จำหน่ายสินค้า. 1968.
- ไพฑูริย์ มีคุณ. การเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสาน พ.ศ. 2436-2453. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า (เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 149) 2517.
- _____. ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา. ขอนแก่น : อุทยานการพิมพ์. 2518.
- _____. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยต้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม หน้า 203-206.
2528.

- โพธิ์ชัย มิกุล. "ประเพณีอีสาน" ใน รวมบทความทางวิชาการ (เกี่ยวกับอีสานศึกษา)
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 2528.
- _____. "อีสานสมัยอิทธิพลล้านช้าง" ใน บทความทางวิชาการอีสานศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม หน้า 27-35. 2531.
- _____. "เรื่องเล่าสมัยอยุธยา" ใน บทความทางวิชาการอีสานศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม หน้า 36-47. 2531.
- ศรีศักร วัลดีภรณ์. "อีสานระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-16" เมืองโบราณ. 3(1) ตุลาคม-
ธันวาคม 2519. หน้า 34-47. 2519.
- _____. "ลาวในเมืองไทย" เมืองโบราณ. 6(2) ธันวาคม 2522-กุมภาพันธ์ 2523.
หน้า 55-66. 2522-2523.
- _____. แหล่งอารยธรรมอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัสสัมชัญ. 2533.
- อัมพัน กิจงาม. "ผลการขุดค้นแหล่งโบราณคดี อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี" ศิลปากร.
มกราคม 2527. หน้า 83-104. 2527.
- Amphan kijnang. "Banchiang and Northeastern Thailand, the
Palaeoenvironment and Economy, W Journal of Archaeological
Science. 6 : 211-237. 1979.
- Paitoon Mikusol. Social and Cultural History of Northeastern Thailand
from 1868-1910 : A Case study of the Huamuang Khamen Padong.
(Surin, Sangkha and Khukhan) University of Washington (Ph.D.
Dissertation) Seattle U.S.A. 1983.
- White, Joyce C. Discovery of a Lost Bronze Age Banchiang. Philadelphia :
University of Pennsylvania Press.

สภาทนายวิทยาศาสตร์สังคม
และการพัฒนาทนายความมนุษย์
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทนายพันธุ์ วิทนระวง

ผู้อำนวยการสถาบันค้นคว้า
วิทนธรรมและสังคม
กระทรวงเกษตรและวิทนธรรม
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ການສົມມາດຊຸດ
ກຸ່ມກັບ
ສະພາບການວິທະຍາສາດສັງຄົມ ແລະ
ການພັດທະນາຊຸມນະນາກອນມະນຸດ ຢູ່ລາວ
(1-4 ກໍຣະກິດ 1989)

ບົດລາຍງານ: ໃຫ້ກຽມໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ
ສະພາບການວິທະຍາສາດສັງຄົມຢູ່ລາວ:

ສະເໜີໂດຍ: ສະໜັບ ສັດຕະນະວົງ
ສົມທັບສະຖານີພິມຂ່າວສື່ມວນຊົນ, ວັນ
ນະຄະດີ ແລະອົງກອນສາດ, ຄະນະກຳມະ
ການວິທະຍາສາດສັງຄົມ.

ຈົ່ງແນວນັບດ້ານການ:

ເກົ່າກ່າວ ວິທະຍາສາດສັງຄົມນັ້ນ ສຳຄັນລາວເຮົາແລ້ວ ຍັງເປັນສັບໂຫມ່ງ ເວັ້ນຈ້າງ ບໍ່ທັນລ້ຽງ
ສຳຄັນຜູ້ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະຫນ້າຕອບສະໜອງ ຈະເວົ້າໃຈເນື້ອເຫຼັກຂອງມັນ ແລະໃຫ້ຄວາມສົນໃຈເໝາະ
ການທີ່ເປັນຈຸດນີ້ ກໍ່ເອົາວ່າ ສັບນີ້ ສັງຄົມກໍ່ເຂົ້າມາພົບໂບດເຮົາຈິ່ງ ເຮົາຈິ່ງ ແລະສຳຄັນໃນວົງ
ການວິທະຍາສາດລາວບໍ່ໄດ້ເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງກໍ່ເພາະຫວາຍວ່າ ເລກເຮົາສັງຄົມໄດ້ເລີ່ມເບິ່ງ ແລະ
ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈເໝາະສົມກ່ອນລວມຢ່າງຄົບຖ້ວນ ໃນວົງເຂດວິທະຍາສາດສັງຄົມ ແຮງນີ້ ມາຫນ້າເອງ.
ເປັນທີ່ຮັບຮອງໂດຍສິດໄປແລ້ວວ່າ ວິທະຍາສາດສັງຄົມນັ້ນ ລວມວິຊາຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ປັດຈຸບັນ ສັງຄົມ
ສາດ ສັງຄົມວິທະຍາ ເສດຖະສາດ ເສດຖະກິດ ປະຫວັດສາດ ບຸຸດທະສາດ ພູມສາດ ປະຊາກອນສາດ
ຜົນປະໂຫຍດວິທະຍາ ມະນຸດວິທະຍາ ກິດສະພາ ສິດທິມະນຸດເມືອງ. ຈິດຕະສາດ ມະນາສາດ ອົງກອນສາດ
ອະວິຍະທຳ ພື້ນປະສາດ ວັນນະທຳ ວັດທະນະທຳ ແລະອື່ນໆອີກຫລາຍຢ່າງ.

ການທີ່ໃຊ້ສັບວ່າ ວິທະຍາສາດສັງຄົມ ສັງຄົມກໍ່ເຂົ້າມາພົບໂບດໃນວົງການວິທະຍາສາດຂອງ
ລາວນັ້ນ ບໍ່ເພາະຫວາຍວ່າ ລາວເຮົາບໍ່ໄດ້ຄົ້ນຄ້ວາທາງດ້ານວິທະຍາສາດສັງຄົມເລີຍ ມັນເປັນພຽງແຕ່
ໝາຍອາດວ່າ ວິທະຍາສາດສັງຄົມນັ້ນ ໄດ້ຮັບການຄົ້ນຄ້ວາຢ່າງບໍ່ຄົບຖ້ວນ ກະໜານກະໜານໃນຍາງວິຊາທີ່
ນັ້ນ. ຫາກວ່າ ການຄົ້ນຄ້ວາໃນສະໄໝເກົ່າໄດ້ຍົກເຮົາອ້າວວ່າ ວິທະຍາສາດສັງຄົມ ມາເປັນ ບຸດທະ
ສາດກ່ອນລວມ ຫລືພຽງແຕ່ ເວັ້ນເປົ້າໝາຍໃສ່ຍາງວິຊາ ທີ່ເຫັນວ່າຈຳເປັນ ແລະແສກເຫມາະກັດການ ແຕ່
ການຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດສັງຄົມໃນລາວປັດຈຸບັນ ກໍ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ລວມລວມທຸກບັນຫາ ທີ່ລວມຈະຕ້ອງໄດ້ສຶກສາ
ຄົ້ນຄ້ວາເລີຍ. ມັນເປັນພຽງແຕ່ການບຸກເບີກ ເລີ່ມຕົ້ນຄ້ວຍວິຊາທີ່ເຫັນວ່າບໍ່ກະທຳໄດ້ ຫລືວ່າເປັນໄປໄດ້ (1)
ເຮືອຄ່ອຍໆ ອະໄພຍາຍມັນດັ່ງແຕ່ນ້ອຍຫາໃຫຍ່ ຫລືດັ່ງແຕ່ຄຸນນະພາບຫນ້ອຍ ຫາຄຸນນະພາບຫລາຍ. ສິ່ງສຳ
ຄັນຂອງການຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດສັງຄົມປັດຈຸບັນນັ້ນ ແມ່ນມັນໄດ້ຮັບການກຳນົດເປັນນະໂຍບາຍຍາວນານ ແລະ
ແລະຄົບຖ້ວນ ເຊິ່ງມັນໝາຍເຖິງທິດອະໄພຍາຍ ແລະຈຸດໝາຍຢ່າງຫຼາຍ ທີ່ຈະຕ້ອງໃຫ້ໄປອອກໄປເຖິງ.

II. ການສຶກສາວິທະຍາສາດສັງຄົມ ໃນອາດີດຕະຫຼາຍ.

ຕອນຫຼ້າການປົກຄອງຂອງຝຣັ່ງ ໃນລາວນັ້ນ ປະເທດລາວຕົກຢູ່ໃນສະພາບເຮືອນແຫຼມແຊກຂາດ ບໍ່ສາມາດເປັນຕົ້ນເປັນໂຕໄດ້ເລີຍ. ການສຶກສາວິທະຍາສາດສັງຄົມນັ້ນ ສາມາດຖືໄດ້ວ່າເປັນ ເລື່ອງທີ່ຍ່າຍກັດມີ. ພາຍຫຼັງທີ່ຝຣັ່ງໄດ້ເອົາລາວ ຕົ້ນແຮມຍຶດຢູ່ນັ້ນແລ້ວ ຝ່າຍຝຣັ່ງກໍໄດ້ເລີ່ມລົງ ມືສຶກສາວິທະຍາສາດຕະຫຼາຍ ທີ່ສາມາດຮັດໄດ້ ແລະເຫັນວ່າເປັນປະໂຫຍດ.

ພວກເຮົາສາມາດຖືໄດ້ວ່າ ຍາວີ ເປັນຜູ້ເລີ່ມເກີດເກົ່າ ແລະສຶກສາວິທະຍາສາດສັງຄົມ ທີ່ເຫັນວ່າເປັນ ເລື່ອງທີ່ຍ່າຍກັດມີໃນຍຸກຝຣັ່ງຕໍ່ລາວໃນເວລານັ້ນ ມາເຖິງປີ ຈຽດຊ ສ່ານ ໂປນ (Jean Paul DOUMER) ໄດ້ຈັດຕັ້ງ ສະພານັກສຶກສາລວດກັນທຸກພື້ນທີ່ທະຫວານ ທີ່ ໄຊຊ້ອນ ເຊິ່ງມາເຖິງປີ 1900 ໄດ້ປ່ຽນຈື່ ມາເປັນ ສຳນັກສຶກສາວິທະຍາສາດຕະຫຼາຍລວດກັນ. ສຳນັກດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຍ້າຍມາຕັ້ງຢູ່ ສຳໂນນ ປີ 1906.

ໃນຕາມການສຶກສາວິທະຍາສາດສັງຄົມ ບໍ່ຫລາຍໜ້າໃດ ຖ້າປຽບໃສ່ວິທະຍາສາດສັງຄົມ ໃນ ແຮມອື່ນດຽວ ມີບັນຫາຂອງວິທະຍາສາດ ທີ່ສຳຄັນກ່ຽວກັບລາວກໍມີ ເລີຍ:

- ອະນຸສາວະດີອະແຮມໃນລາວ ຂອງທ່ານ Pierre Lefevre Fontalis
- ວັດຖຸຂອງທ່ານ Henri Parmentier
- ວັດ ທີ່ ວຽງຈັນຂອງ ~~Henri~~ Janet de la Jonquière
- ເລື່ອງຂ້າງຊາຍຝັ່ງຂອງ Henri Maspéro 1904
- ຜົນງານການສຳຫລວດ ແລະອື່ນໆທີ່ຍັງມີໃນລາຍຂອງທ່ານ Louis Finot 1914

- ຜົນງານການສຳຫລວດ ແລະອື່ນໆທີ່ຍັງມີໃນລາຍ ມາຫລາຍເວັ້ນຕົ້ນຂອງລາວ

293 Georges Coedès 1925.

- ອະນຸສາວະດີ ໃນລາວຂອງ Henri Parmentier
- ສິລະປະລາວຂອງ Léon Fombertaux, Jean Yvon Glaesys, Henri Marchal

- ຜົນງານການຊຸດຄົ້ນຫາງບູຮານແລະດິ ທີ່ ວັດຖຸສີ, ວັດສີສະເກດ, ວັດພະແກ້ວຂອງ Henri Marchal

- ສິນຄ້າ ທີ່ມາຕະຫຼິດຂອງລາວ ຂອງ Madeline Colani

- ປະເພນີພູມເຊື້ອ ແລະອື່ນໆ ວັດສະນະລຸ້ນເຮົາຂອງທ່ານ Louis Finot
- ສະຖານທີ່ຂອງປະຫວັດສາດຂອງທ່ານ Louis Finot
- ປະຫວັດສາດລາວ ຂອງ ທ່ານ Leboulanger
- ພຶ້ນຖານພູມີໃນລາວ ແລະປະຫວັດສາດລາວ ໂດຍຜູ້ຂອງອາຈານ Lafont...

ແລະອື່ນໆ. ພວກເຮົາກໍ່ແລ້ວ ຍັງມີຜົນງານອື່ນໆ ເຊິ່ງພວກເຮົາສາມາດພົບຢູ່ໃນໃບຂ່າວ Bulletin de l'E.F.E.O. ແລະໃນປຶ້ມຕ່າງໆ ອີກດ້ວຍ. ສຳນັກນີ້ຍັງໄດ້ ສຶກສາວິທະຍາສາດສັງຄົມລາວຈຳນວນ ຫນຶ່ງ, ປະຕິສັງຂອນວັດພະທາດຂອງ ແລະວັດພະແກ້ວໃນລາວ. ເຈົ້າໜ້າ

ມາໃນທົດສະວັດທີ 10 ວົງການອັນຫຼວງຫຼາຍ ກໍ່ເລີ່ມເກີດຂຶ້ນ ແລະໂກດຄືນຄືວ່າລາວກໍ່ເລີ່ມໃຫ້
ຄວາມສຳຄັນແກ່ການຄົ້ນຄ້ວາທາງດ້ານນີ້.

ນັກຄົ້ນຄ້ວາອາຊີໃສ່ອາຊີ ແລະອາຈານໂຫຍ່ ຂອງລາວກໍ່ມີເຊັ່ນ: ສະເກັດ ເນີດຈະອາຊີ,
ເຈົ້າ ສຸວັນນະພູມາ, ທ່ານ ພູມີ ວົງວິຈິດ, ທ່ານ ແກນ, ທ່ານ ສິມຈິນ ປີແອງິນ, ທ່ານ ສຸວົງ ພິມມະ
ສອນ, ອາຈານ ມະຫາ ວິລະວົງ, ເຈົ້າ ຄຳໂສມິນ ວົງທິດອິດຕະນະ, ສາສຸໂສມິ ຄຳພິນ ຫລວງພະບາງ,
ທ່ານ ສຸວຸດ ພິມວົງສາ, ອາຈານ ສິດທິນ ຫລວງພະບາງ, ທ່ານບົງ ສຸວັນນະວົງ, ຫຼຸດ ສິດທິພິສະດາ,
ມະຫາ ແກ້ວ, ສິດ ພູ, ທ່ານ ຫຼຸດ ອາໄນ, ສາສຸໂສມິ ຄຳຈິນ ວິລະວິດ ແລະອື່ນໆ. ໄດ້ມີການຈັດ
ຕັ້ງກົມວິໄນເອກະກິດ ແລະ ສະມາຄາອະນັນດິດຂຶ້ນ ເຊິ່ງມີການທົດແທນ ຂອງອົງການເຫຼົ່ານີ້ ກໍ່ຄືຂອງ
ພັນທະອາຈານ ສູ່ອາຊີ ກໍ່ມີເຊັ່ນ: ແກ່ງຫລັກໄວຍາກອນລາວ ຫລາຍສະບັບ, ປຶ້ມບົງສາດະດານ ແລະ
ປະຫວັດສາດລາວ, ໝາຍບຣູນສຳຫລັບພິກຂຸນລາວ ຕັ້ງໄປ ແລະ ມີນະກຳລາວ ການຄົ້ນຄ້ວາ
ວິນຍະກຳລາວ ສຳລະຄົນນະກຳລາວ ຂຶ້ນທະບຽນວັດທະນະທຳລາວຈຳນວນໜຶ່ງ ອອກໃນອ່າວ
Bulletin des amis du Laos, ອອກອອກສະໄໝນີ້ເຂດອາຊີອາວຸສະການ *France-Asie*
ແລະ ອື່ນໆ.

ມາອອກທົດສະວັດທີ 2 ແລະ 3 ກໍ່ມີນັກຄົ້ນຄ້ວາຢູ່ໃນມາເຊີນ ເຊິ່ງກໍ່ມີມີການຈາກການສຳ
ມະນາປະຫວັດສາດ ປີ 1970, ການສຳພະນາ ກໍ່ຮຽນກັບຊົນເຜົ່າວິທະຍາ ທີ່ ຫລວງພະບາງ ຕະຫລອດ
ການທົດຄົ້ນ ແກ່ງຫລັກການສອນ ການຮຽນ ເປັນຕົ້ນ. ບັນດາອາຈານເຫຼົ່ານີ້ ກໍ່ມີເຊັ່ນ : ທ່ານ
ຄຳພິນ ວິລະວິດ, ມະຫາ ຈຳກຳ ແກ້ວນະນີ, ຄຳຈິນ ປະດິດ, ມະຫາຈິນ ອິນທຸນິວາດ, ຄຳພິດ ປິດ
ອິສະຣະວິດ, ພູ ວ່ອນພິມ, ທ່ານ ຄຳເຊົາ ພອນແກ້ວ, ທ່ານ ພູ ອາຊະພິນ, ຄຳແພງ ແກດຕະວົງ,
ຄຳໄມ ດິວະ, ອາພິນຊາ ປະຊາໄຊ ມີອັນດ້ວຍນັກຄົ້ນຄ້ວາ ລາວຄຳຢູ່ປະເທດຫລາຍທ່ານ.

II. ການຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດສັງຄົມ ພາຍຫລັງການສະຫຼຸດປະນາ ສາທາລະນະລັດ
ປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວ.

ມາໂຄບາຍຕີລາງອອກ ໃນທ້ອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຫະໂໜດ້າງໆ ຂອງພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ
ແລະພັກກະມາຊາວ ໄດ້ເປັນເຈົ້າການປົກປັກຮັກສາ ແລະສ້າງເພີ່ມມູນເຈື້ອອັນດຸດົມ ສ້າງມີດ້ານຄົມ
ລະປະ ວັດທະນະທຳຂອງຊາດລາວ ເພົາຄ້າງໆ, ໄດ້ເພີ່ມເຈົ້າການສ້າງ ແລະຄຳພະກັນເສື້ອຍາມ
ຄວາມສະເໝີພາບທາງການການເມືອງ ແຕກຕະກິດ ແລະຈັງຄົມ ຂອງປະຊາຊົນເຜົ່າຄ້າງໆ, ເປັນ
ເພົາການເລື່ອງມັດພັດທະນາເສດຖະກິດ ວັດທະນະທຳ ແລະຈັງຄົມ, ປັບຢູ່ຈິວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາ
ຊົນ ເຜົ່າຄ້າງໆ ໃຫ້ມີນະພົບດີຂຶ້ນ. ມີອັນດ້ວຍນັ້ນ ຍັງໄດ້ອາງມະໂຄບາຍທັມຢູ່ລຸນດີຈິວິດ ຂອງຊາຍ
ເອກພູດອຍ ຈາກການຊາງຢຳ ເຮັດໄວ້ ທັມມາເອກມາ ສຸດຢູ່ທັມດີນັ້ນເປັນອາຊີບແທນ, ຍັກລະດັບ
ຈິວິດຄວາມເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນໄດ້ດີຂຶ້ນ ໂມຍາກໄດ້ຈັງ ເຊິ່ງກໍ່ເປັນການປົກປັກຮັກສາພະນາຍພຸດທະ
ໄວ້ໃນໃນຕົວຕົນ. ຈາກມະໂຄບາຍພຸດທະສາດທັມດັງກ່າວ ນັກ ແລະພັກກະມາຊາວ ມອງເພີ່ມ

ຄວາມຈຳເປັນສຳຄັນໃຫ້ມີວົງການຄົ້ນຄ້ວາທາງດ້ານວິທະຍາສາດສັງຄົມ ອະນາໄມຕ່າງໆ ເພື່ອເປັນ
ເຈົ້ອງຜູ້ອຸປະກອນການຄົ້ນຄວ້າ ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ.

ໄຈ. ຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອກຳນົດວ່າໃດແຕ່ປະຊາກອນ ໃນການໃຫ້ມີການຄົ້ນຄ້ວາດ້ານວິທະ
ຍາສາດສັງຄົມ.

ທ້າຍປີ ໑໙໘໑ ທາງກະຊວງວັດທະນະທຳ ໄດ້ອີງສຳນຸກ ໃຫ້ກຸ່ມຈັດຕັ້ງສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາ
ສິລະປະ-ວັດທະນະທຳນັ້ນ. ແຕ່ຍິນຈິດໃຈ ເຮັດແຕ່ມີວັດທະນາໂຫຍ່ ໂດຍຈຶ່ງໃສ່ຄວາມສາມາດໃຫ້ຈຶ່ງໃນ
ການຄົ້ນຄ້ວາ ຈຶ່ງສະເໜີຈັດຕັ້ງສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາສິລະປະ-ວັດທະນະທຳຈາກຄົນກ່ອນ ເຊິ່ງໃນໂຕ
ຈຶ່ງກວມເອົາວຽກວັດທະນະທຳໄປນຳ. ສະຖາບັນດັ່ງກ່າວ ໄດ້ມີການອະນຸມັດ ໂມເດີຍ ໖/໑໙໘໓
ຈາກພະຍາລັດຖະມົນຕີ ມີຄົນປະກອບໃນເບື້ອງຕົ້ນ ໔ ຄົນ.

ກໍ່ມາ ໑໙໘໔ ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດສັງຄົມ ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດໃຫ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນ
ກະຊວງສຶກສາ ເຊິ່ງມີຫນ້າທີ່ປະຕິບັດ ມີ ໂຄງການໂຄງສ້າງ ຄົ້ນຄ້ວາປະຫວັດສາດ ພູມສາດ ແລະອື່ນ
ນະຄະດີ.

ມາເຖິງປີ ໑໙໘໗ ໄດ້ມີມະຕິຈາກພັດຖະບານ ໃຫ້ໂດຍເອົາສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາສິລະປະວັດທະນະ
ທຳຈາກກະຊວງວັດທະນະທຳມາຮ່ວມ ຄະນະກຳມະການຄົ້ນຄ້ວາປະຫວັດສາດຈອງມືກ. ເມື່ອຈະຈັດຕັ້ງ
ເປັນຄະນະກຳມະການວິທະຍາສາດສັງຄົມ. ຄະນະດັ່ງກ່າວນັ້ນ ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາວິທະຍາສາດສັງຄົມ
ຄວາມກະຊວງສຶກສາ ກໍ່ຖືກຈັດໃຫ້ມາເອົາຮ່ວມກັບຄະນະກຳມະການວິທະຍາສາດສັງຄົມ ແລະພາກສ່ວນ
ຄົ້ນຄ້ວາຈົນເຖິງວຽກ ຄະນະກຳມະການຈົນເຖິງ ກໍ່ໄດ້ມາຮ່ວມຄະນະກຳມະການວິທະຍາສາດສັງຄົມ.
ເປັນອັນວ່າ ເລີ່ມແຕ່ປີ ໑໙໘໗-໘໘ ເປັນຕົ້ນມາ ຄະນະກຳມະການວິທະຍາສາດສັງຄົມ ກໍ່ເລີ່ມເປັນ
ຮູບເປັນຮ່າງອັນມາ ແລະຄ່ອຍໆ ປະຕິບັດໂຄງການຕ່າງໆ ຈຳນວນໜຶ່ງ. ມີຄຸນນະພາບ ຄະນະກຳມະການ
ປະກອບມີ ສະຖາບັນຕ່າງໆ ໔ ສະຖາບັນ ມີສູນຂໍ້ມູນເຈດຕະນາ ພາຍ ສູງ ວິເຄາະ ແລະວົງການບໍ
ລິຫານອອກຕົ້ນ, ມີພາລະມິດບາດສູນເຕົ້າຫັນກະຊວງໜຶ່ງ ຕ່າງແຕ່ແມ່ນວົງການວິຊາການ ມີສາຍ
ຕົງຍື່ນກັບສະພາລັດຖະມົນຕີໂດຍກົງ. ສະຖາບັນຕ່າງໆ ມີປະກອບຄືເຊັ່ນ : ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາການ
ເມືອງ ແລະເສດຖະກິດ, ສະຖາບັນປະຫວັດສາດ ແລະພູມສາດ, ສະຖາບັນວິນເຊີ ແລະນະ
ນຸດວິທະຍາ, ສະຖາບັນສິລະປະວັດທະນະທຳ ແລະພາສາສາດ, ປະກອບຈຳນວນທັງໝົດ ໖໐ ຄົນ.

ນະໂຍບາຍສັກສອງ ຄະນະກຳມະການວິທະຍາສາດສັງຄົມ ໂດຍທົ່ວໄປກໍ່ເຊັ່ນ: ຊຸດຄົ້ນ
ຄົ້ນກຳ ແລະສະໜັບສະໜູນ, ວິເຄາະ ວິໄຈ ປົກປັກຮັກສາ ເລີ່ມຂະໜາຍ ແລະ ເລີ່ມແຍ້ງອອກສູ່ນວນ
ຊົນ.

ເພື່ອປະຕິບັດນະໂຍບາຍດັ່ງກ່າວໃຫ້ປະສົບຄວາມສຳເລັດ ຄະນະກຳມະການໄດ້ໃຫ້ຄວາມຈຳ
ເປັນແກ່ການກໍ່ສ້າງນະໂຍບາຍ ນັກຄົ້ນຄ້ວາ ການສ້າງພື້ນຖານທາງດ້ານວັດຖຸ ປັດໄຈອື່ນໆຈຳເປັນໃຫ້ແກ່
ການຄົ້ນຄ້ວາ ເຊິ່ງສັງເກດນັ້ນ ຈະປະສົບຄວາມສຳເລັດໄດ້ກໍ່ຕ້ອງມີການຮ່ວມມືຢ່າງຫວັງຂວາງຈາກ
ສາກົນ ເຊິ່ງຄະນະກຳມະການພວກເຮົາກໍ່ລົງປະຕິບັດຢູ່.

(໔).໔. ຕົ້ນງານຂອງພວກເຮົາເປັນການປະກອບສ່ວນສ້າງຄຸນນະພາບດ້ານຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ກ້າງສະດີຄວາມຮັກສິ້ນ, ແລະກາຍເປັນປຶກສາສາດທະນະສາສນາອາດ ຮັກມ້ານເກີດເມືອງນອນ ແລະ ທຳມະຈາກສະພາບສະຖານ, ສ້າງແນວຄິດຄວາມເປັນເອກະພາບ ຄວາມສະເໝີພາບ ຄວາມສາມາດ ມັກດີເປັນກ້ອນເປັນຫມໍ້ກັບພາຍໃນຫຼາດ.

(໔).໕. ເປັນການປະກອບສ່ວນແກ້ວິທະຍາສາດຂອງໂລກ ໃນການອຸດົມ ປຶກສາສາດ ມີ ເຄາະ ມີໂ-ແຫລ່ງວັດທະນະທຳ ອະທິບະທຳ ປຶກສາສາດສະພາບສະຖານຂອງໂລກໄວ້ດ້ວຍ.

(໔).໖. ເປັນການສ້າງຄວາມພົວພັນ ສ່ວນໄມ້ສ່ວນພື້ນ ໃນວົງການວິທະຍາສາດຂອງໂລກ.

(໓). ຈຸດຈຸດສຳຄັນອື່ນໆ:

ອົງການວິທະຍາສາດສັງຄົມຂອງພວກເຮົາ ຍັງເປັນອົງການ ທີ່ສົ່ງສຳຄັນໃໝ່ ແລະສະ ຂະແໜງຂອງປະເທດເຮົາກໍຍັງຈຸດຈຸດ ທີ່ສຳຄັນ ດັ່ງນີ້ ຈຶ່ງມີຈຸດຈຸດສຳຄັນອື່ນໆດັ່ງນີ້:

(໓).໑. ມີຄວາມສາມາດການຈັດຕັ້ງນຳພາ ການຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດສັງຄົມ ຍັງບໍ່ທັນ ສຸດລາຍ.

(໓).໒. ຕົ້ນແຖວນັກວິໄຈຍັງຈຸດຈຸດ ດ້ວຍອົງກອນ ດ້ວຍບົດຮຽນ ແລະພາບສາມາດ
໓. ຈຸດຈຸດສຳຄັນອື່ນໆ

(໓).໓. ພວກເຮົາຍັງບໍ່ມີພື້ນຖານ ຂະແໜງວິຊາສຳຄັນຕ່າງໆເຊັ່ນ: ເສດຖະກິດ ສັງຄົມທະນາ ສັງຄົມ ປະຊາກອນສາດ... ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

(໓).໔. ພວກເຮົາຍັງອາດສົນຄວນ ແລະເງື່ອນໄຂສາງດ້ານຖະໜົນສັງຄົມ.

III. - ພຶດຕະໜອງວິທະຍາສາດສັງຄົມໃນອັນຕໍ່ໄປ.

ການອະໄພຍົກ ທີ່ກຳນົດສະພາສັງຄົມລາວນີ້ ບໍ່ສາມາດຢາສະຈາກການເພີ່ມທະວີ ແລະ ການອະໄພຍົກຂອງວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າສາງດ້ານວິທະຍາສາດສັງຄົມໄປໄດ້ ເພາະມັນເປັນຂອງອຸ ຕຸກກັນ. ການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ ຄວນຈະກຳເນີດໄປ ໂດຍສົມທົບຂອງການວິເຄາະ ວິໄຈ ທາງວິທະຍາສາດ. ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອການພັດທະນາພິການລັດສ້າງ ເພີ່ມທະວີຄວາມກ້ອງການພື້ນຖານ ວິໄຈກໍຄວນຕ້ອງການທີ່ຈະຕ້ອງສົມທົບຂອງການວິເຄາະ ວິໄຈສາງດ້ານວິທະຍາສາດສັງຄົມກໍຍັງມີ ຄວາມເພີ່ມທະວີເຊັ່ນນີ້.

ໃນໄລຍະສຳຄັນ ການວິໄຈສາງດ້ານວິທະຍາສາດສັງຄົມ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະໄດ້ຮັບຄວາມ ສຳເລັດຍາງຢ່າງກ້າວ ແຕ່ກໍຍັງບໍ່ທັນຄອບສະໜອງກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງສັງຄົມ ແລະການ ພັດທະນາປະເທດຂາດເທືອ. ຂະແໜງພື້ນຖານແລ້ວກໍຍັງບໍ່ທັນສາມາດໄດ້ສະແດງພາລະບົດບາດ ແລະປະ ອິດທິພົນຂອງຕົນອອກມາຕໍ່ເພື່ອເພີ່ມທະວີ ຍັງບໍ່ທັນເວົ້າເຖິງຂະແໜງສຳຄັນຕ່າງໆ ພື້ນຖານພື້ນຖານ

ຄະນະກຳມະການ.

ຈາກຄູດົນຕີຜູ້ອື່ນ ທີ່ເວົ້າພາບນັ້ນ ຄະນະກຳມະການວິທະຍາສາດສັງຄົມ ໄດ້ວາງທິດທາງໃຫຍ່
ໃນການວິທະຍາສາດດັ່ງນີ້:

໑/- ສະໜອງຄວາມສາມາດໃຫ້ກວ້າງຂວາງ ຄວາມຮູ້ຂອງຕົນເປັນຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນ
ແມ່ນອະແຫນງທີ່ມີຄວາມເຖິງການວິທະຍາສາດພາຍໃຕ້ຄູດົນຕີ ແລະການປົກປັກຮັກສາສະພາບ
ສິ່ງແວດລ້ອມ ໄປຕໍ່ມາ ກັບການປັບປຸງວິທະຍາ ໃນການວິທະຍາສາດສັງຄົມທີ່ມີປະສິດທິພາບດີຂຶ້ນ.

໒/- ກໍ່ຕັ້ງຖານຂອງມັດສະຕິວາໄປຕໍ່ມາກັບການສ້າງພື້ນຖານດ້ານວິທະຍາ ດັ່ງນັ້ນໃຫ້ແກ່
ການເຮັດມັດສະຕິວາ.

໓/- ສ້າງຕັ້ງພື້ນຖານຂອງ ການຄົ້ນຄ້ວາ ເຊັ່ນ ຄູດົນຕີ ປັກປັກຮັກສາ ເພື່ອແມ່ນອະແຫນງ
ດ້ວຍເປັນຕົ້ນ ເພື່ອແມ່ນອະແຫນງທີ່ໄດ້ຮັບຈາກການວິໄຈໄດ້ເປັນເລື່ອງຊ່ວຍອະແຫນງການຕ່າງໆ ໃນການວິທະ
ຍາສັງຄົມລາວ ຍ້ອນນັ້ນ ກໍ່ເປັນການສ້າງຖານຂອງ ແລະມັດສະຕິວາຂອງຜູ້ອື່ນຢ່າງຄວບຄູມ
ໃຫ້ຜູ້ອື່ນເລື່ອຍໆ.

໔/- ເປີດກວ້າງການຄົ້ນຄ້ວາການຄົ້ນຄ້ວາກັບມັດສະຕິວາຂອງການຕ່າງໆ ຢ່າງໃນປະ
ເພດ ແລະກັບອາກິນ ຍ້ອນສິ່ງປັບປຸງເຮັດໃຫ້ການຄົ້ນຄ້ວາມີຖານຂອງ ແລະປະສິດທິພາບດີຂຶ້ນ
ຂຶ້ນ.

ໃນສະໜອງພື້ນຖານ ມັດສະຕິວາຂອງຕົນເອງໄປນີ້:

໑/- ປັບປຸງການວິໄຈ ໂດຍສະໜອງພື້ນຖານທີ່ມີຄວາມສະເໝີພາບໃຫ້ແກ່ການ
ການຄົ້ນຄ້ວາ. ມັດສະຕິວາ ແລະການວິໄຈທີ່ດີກວ່າ ຄວາມສະເໝີພາບທີ່ມີຄວາມສະເໝີພາບ ໃນ
ການປັບປຸງດັ່ງກ່າວ.

໒/- ຈະໄດ້ອອກເປີດເຜີຍ ໃນການວິໄຈ ທີ່ອາດມາສາມາດ ເພື່ອປັບປຸງໃຫ້ມີສະໄໝກິນ
ໃຫ້ຄ່ອຍໆ ມີຄວາມສະເໝີພາບ ແລະມາສາມາດສູງກັບມາສາຕ່າງໆ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ ເພື່ອເຮັດໃຫ້
ມີປະສິດທິພາບໃນການວິໄຈ ການສ້າງສາມັດທະພາບປະເພດລາດໃນໂລກະໂຫມ້. ສິ່ງຄືນຄັ້ງ ແລະ
ນຳໃຊ້ອີກສອງຄັ້ງ ເພື່ອກັບມາສາຂອງຜູ້ຕ່າງໆ ອັນໄປເຖິງຍ້ອນສ້າງມັດສະຕິວາຂອງຜູ້ອື່ນ
ອັນໃນທີ່ຕົວ.

໓/- ເພື່ອຄົ້ນຄ້ວາມັດສະຕິວາຂອງສິດ ແລະເພື່ອກັບຄືນຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈິງ ຄືນຄັ້ງມັດສະ
ການມັດສະຕິວາສັງຄົມ ແລະໃນເພື່ອໃນລາຍຢ່າງອື່ນໆ ສິ່ງນີ້ເພື່ອເພື່ອເພື່ອເພື່ອເພື່ອເພື່ອເພື່ອ
ມັດສະຕິວາປະເພດອື່ນ.

໔/- ເພື່ອຄົ້ນຄ້ວາສ້າງຖານຂອງ ສະໜອງພື້ນຖານຂອງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດເປັນຍ້ອນ
ອີງໃຫ້ການຄົ້ນຄ້ວາ ແລະຂຽນຕ່າງໆ ສາມາດ.

- ສິ່ງອື່ນໃນການຄົ້ນຄ້ວາ ແລະວິໄຈເພື່ອມີການປະກອບມືເຮົາ ແລະເຮົາເຮົາໃນລາວ.

ດ້ວຍວາລົງເລີກຄ້າພິດຕະວິທະຍາ ລຶກຂອງປະເພນີ ວາດຕະລືງຊ່ວຍ ເພື່ອຈະເຫັນສຸດສະງົບເປັນພະ
ລືງ ຕະຫລອດຈຸດອ່ອນ ທີ່ຈະຕັດງຸດວິທີຊ່ວຍກັນໄວ ເພື່ອມັດພະມາສຸດພາບຊ່ວຍໃຫ້ດີອີກ ສະປັກປັກຮັກ
ສາອະນາຍາສອດຄ້າພິດ.

ຄໍາ- ຂຶ້ນຕໍ່ອຸດທິຍສະສົມ ປັກປັກຮັກຮັກ ແລະເພື່ອເພີ່ມອະນາຍາສຸດສະງົບ ອັດຕະພະທຳຂອງ
ອາດສາດເປັນຕົວໜຶ່ງ ໃນສະໄໝນີ້ ຈະຊຶ້ງມອດກວ່າສະມາສານ (ອາດ + ສາກິນ) ແລະອາຍ
ກາມໂທລະພາບຊາວ.

ຄຸນ- ສ້າງເງື່ອນໄຂຄົນສະດວກ ເພື່ອໃຫ້ການຮ່ວມມືຢ່າງໄດ້ພົມ ກັບລົງການວິທະຍາສາດ ແລະ
ເພື່ອຮ່ວມງານ ສ້າງພາຍໃນ ແລະທ່າງປະເທດ ເພື່ອຍາດແບ່ງເອົາວິດາວິທະຍາສາດ ຕະຫລອດຕົ້ນສອນ
ແລະເງື່ອນໄຂການຄ້າຄົນລັດຖ ແລະການຄ້າສ້າງຖິ່ນແຖວໃນທັງສອງ.

ອັດຕະພັນຕາຕໍ່ການສ້າງສະພາບ ບົດລາຍງານສະພາບການ ແລະທ່າງຂອງວິທະຍາສາດສ້າງຄົມ
ອອງອົງພະເຈົ້າ ນາຍອຸດົມ ວິຈິຍມຸງຄົນ.

ຂອບໃຈ

หน้า 3

เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจสังคม

ธนาคารแห่งประเทศไทย
รายงานผลการศึกษาปัญหาการวัด
สภาวะเงินไทย-ลาว

ธนาคารแห่งประเทศไทย
สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดขอนแก่น

ข่าวสำหรับสื่อมวลชน

NEWS RELEASE

003/87
8 สิงหาคม 2537

ธนาคารแห่งประเทศไทย
สาขาสหกรณ์ออมทรัพย์
333 ถนนวิภาวดี กรุงเทพมหานคร
โทร. (043) 238883 - 3
โทรสาร (043) 341854

ชปท. รายงานผลการศึกษาปัญหาการค้าชายแดนไทย - ลาว

นายสมร สุวรรณธาร ผู้บริหารธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย ประจำคณะทำงานฝ่ายไทยในโครงการศึกษาปัญหาการค้าชายแดนไทย - ลาว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือทางวิชาการและทางเทคนิค ระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งประเทศไทยประจำลาว ประจำปี 2537 คณะทำงานได้สำรวจศึกษาผลกระทบเศรษฐกิจและปัญหาการค้าชายแดนในจุดการค้าชายแดน - คำม่วน และเชียงขวาง - ป๋อแก้ว (เชียงแสน - เมืองคำม่วน และเชียงของ - เมืองหัวผาขาว) ระหว่างวันที่ 5 มิถุนายน - 3 กรกฎาคม 2537

คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารลาวได้สรุป ได้สรุปปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวเนื่องกับการค้าชายแดนไทย - ลาว บริเวณจุดการค้าชายแดน - คำม่วน และเชียงขวาง - ป๋อแก้ว หรือไม่ได้มีข้อเสนอแนะบางประการเพื่อให้ทางการทั้งสองฝ่ายพิจารณาแก้ไขดังนี้

ปัญหาอุปสรรค

จากการสำรวจสภาพการค้าชายแดน ณ จุดสำรวจ พบว่าทั้งจุดการค้าชายแดน - คำม่วน และเชียงขวาง - ป๋อแก้ว มีปัญหาหลัก ๆ ที่คล้ายคลึงกัน และเป็นปัญหาที่พบในการสำรวจครั้งก่อนเมื่อปี 2536 ที่หนองคาย - ท่าค้อ บุคคาร - สวันเขต และซีอีเม็ก - ปากเซ กล่าวคือ

1. การค้าชายแดนไทย - ลาว โดยเฉพาะในส่วนของการค้าชายแดนยังไม่เป็นระบบ ปัญหาการค้าชายแดนรวมทั้งการลักลอบสินค้าเข้า - ออก ตามแนวชายแดนทั้งสองฝ่าย ทั้งในส่วนที่ผ่านด่านศุลกากรและไม่ผ่านด่านศุลกากรยังคงเป็นปัญหาที่เรื้อรังต่อเนื่อง ซึ่งต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขร่วมกันระหว่างทางการทั้งสองฝ่ายต่อไป

2. ปัญหาการดำเนินงานที่ยังคงมีอยู่ค่อนข้างมาก โดยมีสาเหตุสำคัญคือ

ก. อัตราภาษีขาเข้าของทั้งสองประเทศยังอยู่ในเกณฑ์สูง ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากศักยภาพทางเศรษฐกิจด้านการเกษตรและป่าไม้ของ สปป.ลาว และการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคของไทย รวมถึงไม่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจการค้า และที่สำคัญคือ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ข. ด้านต้นทุนการค้าสูง ทั้งในด้านค่าขนส่ง ค่าธรรมเนียม รวมทั้งค่าล่วงเวลาซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องเสียให้กับเจ้าหน้าที่ทางการ

ค. เจ้าหน้าที่ทางการไม่สามารถควบคุมดูแลให้การนำเข้าสู่ระบบได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากสภาพภูมิประเทศตามแนวแม่น้ำโขงเอื้ออำนวยให้เกิดการค้าอเนกนาค

3. การชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารมีน้อย ยังมีปัญหาความไม่สะดวกและมีข้อจำกัดและการใช้ L/C ยังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร เนื่องจากกระบวนการพาณิชย์ทั้งสองฝ่ายยังไม่มีระบบหรือด้านบุคลากร

4. ระเบียบพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเดินทางเข้า - ออกประเทศ ตลอดจนค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้า - ออกประเทศทั้งสอง ยังเป็นปัญหามาตรุปรวคของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว แรงงาน และประชาชนทั่วไป

สำหรับปัญหาอื่น ๆ ที่พบในการสำรวจครั้งนี้ที่สำคัญคือ

1. การขาดประสิทธิภาพทั้งนี้และการเผยแพร่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุน โดยเฉพาะ สปป.ลาว ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อกฎหมายต่าง ๆ ให้ครบถ้วน และอาจมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบ้างเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้ประกอบการค้า สปป.ลาว มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในระบบการค้าเงินธุรกิจระหว่างการค้าพาณิชย์และระบบการแลกเปลี่ยนเงิน

2. ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ทำให้ผู้ประกอบการค้ามีการกู้เงินนอกระบบอัตราดอกเบี้ยสูง และปัญหานี้มีสาเหตุจากการให้สินเชื่อกการค้า

3. ความไม่พร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐานใน สปป.ลาว รวมทั้งมีการผูกขาดธุรกิจขนานานแก่ ทำให้มีการเรียกร้อยค่าขนส่งที่สูงและไม่แน่นอน

4. สำหรับปัญหาเฉพาะจุดการค้าเชียงวาช - บ่อแก้ว ที่สำคัญได้แก่

ก. การคมนาคมในแม่น้ำโขงโดยเฉพาะการขนส่งสินค้าใช้ได้เต็มที่เพียง 6 เดือน ส่วนการคมนาคมทางบกจากเมืองหัวทรายไปยังแขวงคำมู ข. ของ สปป.ลาว ในปัจจุบันก็ไม่สามารถขนส่งได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น

๒. ความไม่พร้อมของเมืองต้นผึ้งหลวงบ้านเชียงแสน ซึ่งต้องการการพัฒนาอีกมากและไม่สามารถทำพิธีการทางศุลกากรได้ ทำให้การติดต่อระหว่างเชียงแสนซึ่งเป็นด่านถาวรของไทยไม่สะดวก ส่งผลให้แผนการเชื่อมโยงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการท่องเที่ยว - สปป.ลาว - จีน ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

จากกรณีพิจารณาปัญหา อุปสรรค และความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้าชายแดน ณ จุดการค้านครพนม - ลำพูน และเชียงราย - บ่อแก้ว คณะทำงานมีข้อคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะบางประการเพื่อให้ทางการทั้งสองฝ่ายพิจารณาแก้ไขดังนี้

1. ด้านการค้า

1. รัฐบาลทั้งสองฝ่ายควรพิจารณาทบทวนอัตราภาษีศุลกากรสินค้าบางประเภทที่ไม่เหมาะสมและสูงเกินไป เพื่อสนับสนุนธุรกิจการค้าระหว่างกัน และเมื่ออำนาจให้ทั้งสองประเทศได้ร่วมกันใช้ประโยชน์จากศักยภาพทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้วของทั้งสองประเทศได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ฝ่ายไทยควรพิจารณาทบทวนอัตราอากรขาเข้าสินค้าบางประเภทซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของสปป.ลาว ในบริเวณนี้ให้สอดคล้องกับการปัจจุบัน โดยอาจใช้วิธีการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่สินค้าที่นำเข้ามาจาก สปป.ลาว เพิ่มเติมจากที่เคยให้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม 2534 รวมทั้งดูแลไม่ให้เกิดการฉวยโอกาสทางปฏิบัติมากขึ้น

สำหรับทางการ สปป.ลาว ควรมีมาตรการให้สินค้าอุปโภคบริโภคของไทยสามารถเข้าไปจำหน่ายในเมืองชายแดนติดกับไทยในสัดส่วนที่ต่ำลง เพื่อให้ประชาชนลาวในบริเวณต่างถิ่นนครหลวงสามารถซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคคุณภาพในราคาที่ไม่สูงนักได้

2. หน่วยงานภาครัฐของทั้งสองประเทศควรมีหน่วยงานด้านการค้าระหว่างประเทศ และได้ข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบการค้าหรือข้อตกลงระหว่างกันอย่างแพร่หลาย และต่อเนื่องเพื่อให้สามารถติดตามกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะฝ่ายลาวซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการวางพื้นฐานระบบกลไกตลาด จึงอาจยังคงมีการปรับปรุงกฎระเบียบอยู่บ้าง อันจะทำให้ปัญหาความไม่แน่นอนของกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่รื้อรเวียนกันมากในขณะนี้ลดน้อยลง และสร้างความมั่นใจในการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนมากขึ้น

3. ทั้งสองประเทศควรมีสำนึกงานตัวหนการค้าไทย - ลาว ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการค้า รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานของทั้งสองฝ่ายควรมีความสัมพันธ์และประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาการค้าและการติดต่อระหว่างกันที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง

4. กรณีเชียงแสน - เมืองต้นผึ้ง ทางกรร สปป.ลาว ควรพิจารณาเปิดด่านสากลที่เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ตรงข้ามอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และเพื่อตรวจปล่อยสินค้าในอำเภอเชียงแสนให้สะดวกรวดเร็วและประหยัด และในช่วงที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้นี้ อาจส่งเจ้าหน้าที่จากแขวงบ่อแก้วไปประจำที่เมืองต้นผึ้ง เพื่ออำนวยความสะดวกด้านศุลกากรและตรวจคนเข้าเมือง

รวมทั้งกรณีอำเภอธาตุพนม - ปากเซบึงไฟ สปป.ลาว ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2532 ให้เปิดจุดการค้าผ่านถนนถาวรแล้ว แต่ยังไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ เนื่องจากความไม่พร้อมของฝ่าย สปป.ลาว ทั้งสองฝ่ายควรมีการเจรจาร่วมกันเพื่อทบทวนในเรื่องนี้ เนื่องจากปัจจุบันการค้าในบริเวณจุดการค้าดังกล่าวมีปริมาณค่อนข้างสูง และยิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งสองฝ่ายอีกด้วย

2. ด้านการเงินและการชำระเงินค่าสินค้า

ควรขยายการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ทั้งสองประเทศ กรณีฝ่ายลาวอาจจำเป็นต้องพิจารณาตั้งสาขาธนาคารการค้าต่างประเทศเพิ่มขึ้น สำหรับฝ่ายไทยควรสนับสนุนธนาคารพาณิชย์ที่พร้อมจะเปิดสาขาที่อำเภอเชียงของและเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และควรให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีปริมาณการค้าขายกับธนาคารสามารถพิจารณาการขอเปิด L/C ได้ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการเปิดบัญชีระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ลาวให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการมีช่องทางในการชำระเงินผ่านระบบธนาคารได้สะดวกขึ้น

3. ด้านอื่น ๆ

1. การเดินทางเข้า - ออก ประเทศทั้งสอง ควรมีความคล่องตัวและเนื้อหาใช้ง่ายด้ายที่สุด เท่าที่ทางการทั้ง 2 ฝ่าย จะยอมรับได้ ทางกรรทั้งสองฝ่ายควรพิจารณาบทกฏเกณฑ์การเก็บค่าใช้จ่ยต่าง ๆ ให้ลดต่ำลง รวมทั้งเงื่อนไขการใช้บัตรผ่านแดนที่กำหนดให้เดินทางได้ในเขตที่กำหนดเท่านั้น ตลอดจนควรหารือตกลงกันให้เวลาการทำงานของด่านตรวจคนเข้าเมืองทั้ง 2 ประเทศเหมือนกันตามหลักสากลนิยม นอกจากนี้หากเป็นไปได้ควรให้ยกเลิกเรื่องการขอวีซ่าเข้าประเทศระหว่างกัน เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือหากขณะนี้ยังไม่พร้อมก็อาจพิจารณาใช้วิธีเปิดกงสุลไทย - สปป.ลาว ในบริเวณนี้

2. ทางกรรลาวควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนลาวรวมทั้งนักลงทุนจากไทยเข้ามาทำธุรกิจขนานยนต์ เพื่อรับขนส่งสินค้าที่จุดนครพนม - คำม่วน และเชียงของ - หัวทราย ซึ่งปัจจุบันมีเพียงจุดละ 1 แห่ง เพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านการบริการและราคา ซึ่งจะสามารถช่วยลดต้นทุนการค้าระหว่างประเทศได้

3. ทางกรรทั้งสองฝ่ายควรมีส่วนสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมให้การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศลุ่มน้ำโขงบังเกิดผลในทางปฏิบัติได้ โดยเฉพาะฝ่ายไทยควรมีส่วนในการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทางบกจากเมืองหัวทราย - หลวงน้ำทา - บ่อเต็น - เชียงรุ่ง ด้วยการผลักดันให้ธนาคารพัฒนาเอเชีย จัดลำดับ

ความสำคัญเป็นโครงการที่จะสนับสนุนในลำดับต้น หรือให้เงินช่วยเหลือปรนเปรู สปป.ลาว เพื่อปรับปรุงเส้นทางจาก
หัวทราย - ขายแคนเงิน นอกจากนี้เห็นควรมีการจัดตั้งสภาธุรกิจไทย - ลาว ซึ่งเป็นองค์การของภาคเอกชน
หากภาคเอกชนสนใจไม่พร้อม อาจมีตัวแทนจากรัฐบาล สปป.ลาว เข้าร่วมแทน เพื่อพิจารณาโครงการร่วมมือด้าน
เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวที่จะมีขึ้น ในลักษณะทวิภาคีซึ่งสอดคล้องกับข้อตกลงของที่ประชุม
ระดับรัฐมนตรีระหว่าง 8 ประเทศ ที่มีการขึ้นเมื่อต้นปี 2537 ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ซึ่งให้หลักการที่ว่า
ประเทศที่เกี่ยวข้องสามารถเจรจาระดับทวิภาคีได้ก็สามารถดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องประชุมร่วมกันทั้ง 8 ประเทศ

4. รัฐบาลทั้งสองฝ่ายให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมของแม่น้ำโขงทั้งสองฝั่ง โดยให้อำนาจ
แก่จังหวัดและหน่วยงานแนวชายแดนในการควบคุมการค้าสัตว์ รวมถึงการควบคุมการขนส่งวัตถุมีพิษและการฟื้นฟู
รักษาภูมิทัศน์ลำน้ำโขง

คณะทำงานมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการค้าในระบบตามแนวชายแดนที่ศึกษาค้นคว้า

1. คณะทำงานได้ประเมินขนาดของการค้าในระบบ จากการสำรวจสอบถามและสรุปได้ว่า การค้า
ในระบบบริเวณชายแดนจังหวัดนครพนม - แขวงคำม่วน น่าจะมีประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าที่ผ่าน
ด่านศุลกากร (ไม่รวมมูลค่าสินค้าประเภทไม้) ซึ่งมีอยู่ประมาณ 120 ล้านบาท หรือคิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท

2. คณะทำงานเห็นว่าการค้าในระบบที่จุดการค้าเชียงของ - หัวทราย มีมูลค่าการค้ามากกว่าสถิติ
ที่ผ่านด่านศุลกากรไทย ซึ่งมีอยู่ประมาณ 65 ล้านบาท กว่าเท่าตัว หรือคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า 130 ล้านบาท
จากการสำรวจพบว่า การค้า ณ จุดนี้ นอกจากเป็นการค้าระหว่างเชียงของ - หัวทรายแล้ว สินค้าส่วนใหญ่ยัง
กระจายไปจำหน่ายในอีก 6 แขวงภาคเหนือของ สปป.ลาวด้วย

3. สาเหตุการค้าในระบบ เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ประกอบการค้าไทยเกรงว่าการแจ้งสถิติส่งออกทางมือ
เท็จจริงจะมีผลทางอื่นทำให้ต้องเสียภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น แม้ฝ่ายไทยซึ่งปัจจุบันไม่มีการจัดเก็บอากรขาออก ส่วนผู้
ประกอบการค้าลาวแจ้งการนำเข้าต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อลดการเสียภาษีนำเข้าสินค้าจากไทย และหลีกเลี่ยงการ
ภาษีของไทยในการขนส่งสินค้ามาขายให้ไทย นอกจากนี้เป็นผลจากสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยให้

4. คณะทำงานมีความเห็นว่าปัญหาการค้าในระบบเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน การพิจารณาหาแนวทาง
แก้ไขปัญหาลังช้าให้เนิ่นนานจะต้องใช้เวลา และควรได้รับการพิจารณาร่วมมือแก้ไขในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ
ควรพิจารณาหารือร่วมกันอย่างจริงจังระหว่างทางการทั้งสองประเทศ

บางส่วนของงานนโยบายพัฒนา เศรษฐกิจลาว

สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ประจำประเทศไทย

ບາງສ່ວນຂອງ ນະໂຍບາຍພັດທະນາ ເສດຖະກິດ

I ພັດທະນາເສດຖະກິດ

- ປະເທດລາວແບ່ງເຂດເສດຖະກິດ ເປັນ 3 ເຂດ
 - + ພາກເຫນືອ = ເຂດກະສິກໍາ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ
 - + ພາກກາງ = ເຂດອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ
 - + ພາກໃຕ້ = ເຂດກະສິກໍາ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ
- ເປົ້າໝາຍສັ້ນສຳຄັນ ແລະ ສືບຕໍ່ວນ :
 - + ເສື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າ
 - + ອຸດສາຫະກໍາປ່າໄມ້ຈົບວົງຈອນ (ປູກປ່າ)
 - + ການຄົມມະນາຄົມ

II ການລົງທຶນ ການຄ້າ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ

A. ການລົງທຶນ

- ເປົ້າໝາຍຂອງແຜນງານຂອງການລົງທຶນມີ : ກະເສດ, ບໍ່ແຮ່, ອຸດສາຫະກໍາເປົ້າ, ການບໍລິການ ການທ່ອງທ່ຽວ

ປະຈຸບັນມີການລົງທຶນຈາກ 27 ປະເທດ ລວມ 421 ໂຄງການ, ມູນຄ່າ 700 ກວ່າ ລ້ານຫວຽນສະຫະລັດ ແລະ ຈາກປະເທດໄທມີ 167 ໂຄງການ ມູນຄ່າ 178,341.000 ໂດລາສະຫະລັດ. ອະນຸມັດໄທດຳເນີນທຸລະກິດ :

- ຂະແໜງການລົງທຶນຈາກປະເທດໄທມີ : (ເບິ່ງບັນຊີໃນພາກພະນວກ I)
 1. ຂະແໜງການບໍລິການ ແມ່ນຫລາຍໂຄງການກວ່າຫມູ່ (ໃນນີ້ລວມທັງການຄ້າ Import-Export, ທະນາຄານ, ໂຮງແຮມຕ່າງໆ)
 2. ຂະແໜງອຸດສາຫະກໍາ ເປັນລະດັບ 2 (ຂົງທໍ ແລະ ອື່ນໆ)
 3. ຂະແໜງກະເສດ ເປັນລະດັບທີ່ 3

- ອີ່ມວ່າໃນອານາຄົດອັນໃກ້ນີ້ ຂະແໜງອຸດສາຫະກໍາ ໂດຍສະເພາະລົງທຶນສ້າງເສື່ອນໄຟຟ້າພັກດຶກ ແລະ ໂຮງໄຟຟ້າລົກໄນ ຈະກາຍເປັນການລົງທຶນລະດັບນຶ່ງທີ່ມີມູນຄ່າສູງ ເພາະເປັນໂຄງການໃຫມ່.

- ນະໂຍບາຍ ແລະ ຫລັກການພື້ນຖານຂອງລັດຖະບານຈ ສປປລາວ ເພື່ອສູນຍູ້ສົ່ງເສີມໃຫ້ມັກທຸລະກິດຕ່າງປະເທດໃຫ້ມາລົງທຶນຢູ່ ສປປລາວ ກໍມີກົດໝາຍການລົງທຶນທີ່ອອກໃນ 1988 ແລະ ກໍມີການປັບປຸງກົດໝາຍການລົງທຶນໃຫ້ແທດຕິວຈິງ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສະດວກແກ່ນັກລົງທຶນທີ່ຜ່ານສະພາ ໃນວັນທີ 14 ມີນາ 1994 ໃນ

ບົດບາຍ

ສະຫຼຸບລະບຽບກົດໝາຍການລົງທຶນ ແລະຫຼັກການຕ່າງໆ ອັນເປັນພື້ນຖານ ຂອງຝ່າຍລາວໃນປະຈຸບັນມີ 11 ຂໍ້ ດັ່ງນີ້:

1. ລົງເສີມໃຫ້ມີການລົງທຶນໄດ້ຢ່າງເຂັ້ມໃນທຸກໆ ໂຄງການທີ່ເຫັນວ່າເປັນ ປະໂຫຍດໃຫ້ທັງ 2 ຝ່າຍ ໃນນັ້ນລວມທັງຕັ້ງມາເພື່ອທະຫາໄລ ແລະກ່ຽວ ກັບວັດທະນະທຳ.
2. ໃຫ້ການປົກປ້ອງແກ່ນັກລົງທຶນດ້ວຍກົດໝາຍການລົງທຶນຮັບປະກັນ ກ່ຽວ ກັບຊັບພື້ນ, ທຶນສ່ວນຂອງນັກລົງທຶນ ຈະບໍ່ຖືກຍຶດ ຫລືເກັບເກນ ຫລືຢູ່ໄປ ບ່ອນອື່ນ ທີ່ບໍ່ເປັນທຳ.
3. ໄດ້ມີຂໍ້ຕົກລົງລະຫວ່າງປະເທດ ກ່ຽວກັບການລົງທຶນ, ມີສັນຍາປົກປ້ອງນັກ ລົງທຶນລະຫວ່າງປະເທດ ເປັນຕົ້ນ ສປປລາວ ໄດ້ເຊັນສັນຍາຮັບປະກັນການ ລົງທຶນກັບ BCI ຂອງໄທ ເພື່ອຈຳກັດຄວາມສ່ຽງໄພ ກ່ຽວກັບການລົງທຶນ ຂອງນັກລົງທຶນໄທ. ສປປລາວ ມີສະເຖີຍລະພາບທາງການເມືອງ ທີ່ໝັ້ນ ຈົງ ແລະເຂື່ອນຖືໄດ້, ຄວາມດຸ່ນດ່ຽງອັດຕາຄ່າຂອງເງິນຕາ ສປປລາວ ມີສະ ເຖີຍລະພາບໄດ້ໃຈໄດ້ ສປປລາວ ພະຍາຍາມສ້າງສະພາບແວດລ້ອມ ເຄື່ອນໄຫວໃຫ້ແກ່ການລົງທຶນ ແລະກົດໝາຍການລົງທຶນທີ່ປັບປຸງໃໝ່ ໄດ້ຕິດຮູບການລົງທຶນແບບມີສັນຍາ (by Contract) ຂອກໃຫ້ຍິ່ງເຫລືອ 2 ຮູບການຄື:
 1. ລົງທຶນແບບຮ່ວມທຶນລະຫວ່າງຝ່າຍລາວແລະຕ່າງປະເທດ (Joint-Venture),
 2. ລົງທຶນແບບຕ່າງປະເທດລົງທຶນຝ່າຍຕ່ຽວ 100%.
4. ໃຫ້ສິດເຂົ້າພາບແກ່ນັກລົງທຶນ ໃນການໂອນຊັບສິນໄປຕ່າງປະເທດ ຫລື ໂອນເງິນໄປຕ່າງປະເທດ ໄດ້ໂດຍເສລີ.
5. ລັດຖະບານ ສປປລາວ ຮັບປະກັນ ບໍ່ເຂົ້າແຊກແຊງການລົງທຶນຂອງຕ່າງ ປະເທດ ໂດຍພາລະການ, ບໍ່ກຳນົດລາຄາ, ບໍ່ກຳນົດໂກຕາ(Quota) ໃນ ການຕະລິດຕ່າງໆ.
6. ນັກລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ສາມາດນຳໃຊ້ຮຽງງານຈາກຕ່າງປະເທດໄດ້ຕາມ ຄວາມຈຳເປັນ ຕັ້ງຮຽງງານທຳມະດາ ຫລືລະດັບນັກວິຊາການຕ່າງໆ ຖ້າ ຫາກຝ່າຍລາວບໍ່ຕອບສະໜອງໄດ້.
7. ລັດຖະບານ ສປປລາວ ສ້າງເງື່ອນໄຂອ້າງອີງຄວາມສະດວກດ້ານ ວິຊາ

ເຂົ້າອອກຫລາຍເທື່ອ ໃຫ້ແກ່ນິກລົງທຶນຕ່າງປະເທດໃຫ້ຫລາຍທີ່ສຸດ ແລະ
ກໍລະນີໃຫ້ ມີຊາ ຢູ່ກັບສະໜາມບິນໄດ້ອີກດ້ວຍ

8. ລັດຖະບານ ສປປລາວ ມີນະໂຍບາຍອະນຸຍາດໃຫ້ນິກລົງທຶນຕ່າງປະເທດ
ສາມາດໂອນລາຍໄດ້ຈາກການລົງທຶນກັບສັນຍາປະເທດໄດ້ ໂດຍມີວິທີການ
ພຽງເລັກນ້ອຍ, ລັດໄດ້ຕັ້ງຫ້ອງການທີ່ປຶກສາໃຫ້ຄວາມສະດວກໃນເລື່ອງນີ້
9. ກຸ່ວກັບການຍົກເວັ້ນພາສີ ແລະອາກອນຕ່າງໆ ເປັນດິນພາສີຂາເຂົ້າ ສາ
ມາດຕິກລົງກັນໄດ້, ຈຸດປະສົງຂອງລັດຖະບານ ສປປລາວ ແມ່ນຢາກໃຫ້
ການລົງທຶນຢູ່ ສປປລາວ ຕົກວ່າຢູ່ບ່ອນນິກລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ທີ່ເຄີຍລົງ
ທຶນມາແລ້ວ, ອຸປະກອນ ເຄື່ອງມືຂອງນິກລົງທຶນທີ່ນຳເຂົ້າມາເພື່ອການຜະ
ລິດແມ່ນບໍ່ໄດ້ເຊື່ອພາສີ
10. ກຸ່ວກັບອາກອນລາຍໄດ້ (Profit tax) ລັດຖະບານຈະຍົກເວັ້ນພາສີຂອງ
ຕົນກຳໄລ 2-4 ປີ ໃນ 2-4 ປີ ນີ້ ແມ່ນກັບແຕ່ປີມີກຳໄລເປັນຕົ້ນໄປ
11. ການອຳນວຍຄວາມສະດວກແກ່ນິກລົງທຶນ, ລັດຖະບານ ສປປລາວ ມີນະ
ໂຍບາຍໃຫ້ເຮັດແບບ ບໍລິການຢູ່ຈຸດດຽວ (One Stop Services) ເປັນ
ດິນ ການບໍລິການໃນການອະນຸຍາດລົງທຶນ, ອຳນວຍຄວາມສະດວກດ້ານ
ຕ່າງໆ ແກ່ນິກລົງທຶນ ໂດຍໃຊ້ຫຼັກການ ແລະຮູບການເຈລະຈາ

ໃນການປັບປຸງກົດໝາຍການລົງທຶນທີ່ຜ່ານສະພາປະຊາຊົນໃນຄັ້ງວັນທີ 14 ມີນາ
1994 ມີການປຸງແປງຈາກເດີມ ຄືດັ່ງລຸ່ມນີ້

1. ຮູບການ ການລົງທຶນ ປຸງມາໃຫ້ຢັ້ງເຫລືອ 2 ຮູບການ ເລີ່ມ :
 - 1.1 ແບບລິສະຫະກິດປະສົມ (Joint Venture)
 - 1.2 ແບບການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ 100%
2. ພາສີເງິນໄດ້ບຸກຄົນແມ່ນ 10%
3. ພາສີກຳໄລ ແມ່ນ 20% ຕໍ່ປີ
4. ພາສີຂາເຂົ້າ ສຳລັບອຸປະກອນ-ອາໄຫລ່ ທີ່ໃຊ້ໃນໂຄງການແມ່ນ 1%
5. ລັດບຸກຄົນເຂົ້າ ເພື່ອການຜະລິດສິ່ງອອກ ແລະຜະລິດຜະພັນສິ່ງອອກ
ແມ່ນຍົກເວັ້ນພາສີ
6. ການຍື່ນອະນຸມັດ ການລົງທຶນ ແຕ່ເດີມຈະໄດ້ອະນຸມັດກ່ອນ 90 ວັນ
ສຳລັບກົດໝາຍໃໝ່ ແມ່ນຫລຸດລົງມາໃຫ້ໄດ້ກ່ອນ 60 ວັນ.

໒. ການຄ້າ

- + ການຄ້າລາວ - ໄທ ມີ 3 ຮູບການຄື :

- + + ການຄຳລະຫວ່າງປະເທດ
ບົລິສັດຕ້ອງຈັດທະບຽນ ແລະ ຊຳລະເງິນຜ່ານທະນາຄານ
- + ການຄຳຂາຍແກນ
ເປັນການຄຳປະຈຳວັນ ແລະ ກຳນົດເພຖານມູນຄ່າສິນຄ້າພາໃຫ້
ຝ່າຍລາວແມ່ນ ກີບ
- + ການແລກປ່ຽນວັດຖຸບັນ ລະຫວ່າງປະຊາຊົນ
ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນການແລກປ່ຽນຕະລືດຕະຫຼອດການກະເສດ, ເປັນຮູບການ
ສ່ວຍເຫລືອກັນຫລາຍກວ່າ ການກຳສິນບູນແບບ
- ການຄຳລາວ-ໄທ ມີຜ່ານ ຈຸດຜ່ານແດນ 12 ຈຸດຖາວອນ
(ເບິ່ງພະນວກ II)
- ຕົວເລກການຄ້າ ລາວ-ໄທ :
 - + ສິນຄ້າຂາຍອອກຂອງລາວໄປໄທ = 1.018.024.965 ບາດ
 - + ສິນຄ້າຂາຍອອກຂອງໄທໄປລາວ = 2.646.172.910 ບາດ
- ບັນຊີສິນຄ້າລາວ ສົ່ງໄປໄທ : (ເບິ່ງພະນວກ III)
- ບັນຊີສິນຄ້າໄທ ສົ່ງໄປລາວ :

3. ການທ່ອງທ່ຽວ

- ເມື່ອວັນທີ 10/5/94 ມີ ຕົວຕມຳອົງການທ່ອງທ່ຽວແຫ່ງຊາດ ສປປລາວ ແລະ ຜູ້ວ່າ
ການທ່ອງທ່ຽວໄທ ກໍໄດ້ລົງນາມແຜນການຮ່ວມມືດ້ານການທ່ອງທ່ຽວລະຫວ່າງກັນ
ປະຈຳ 1994-1995 - ແຜນ 2 ປີ ທີ່ຈັງຫວັດພູມາດ
- ເດືອນ 5 ຄໍ້ ແຜນການຮ່ວມມືທີ່ໄດ້ເຊັນກັນ

III ການຮ່ວມມືໃນພູມິພາກ

1. ພະໂຍບາຍເສດຖະກິດ

- ລາວມີສຳພັນສັນຕິກັບທຸກ 5 ປະເທດເພື່ອນບ້ານໄກ້ຄຽງ ແລະ ມີການຮ່ວມ
ມືເສດຖະກິດນັບມື້ອະຫຍາຍຕົວ.
- ພະໂຍບາຍກົນໄກເສດຖະກິດໃຫມ່ຂອງລາວ ກໍໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດຢ່າງເປັນ
ກ້າວໆ ອັນເກີດຈາກການປະຕິຮູບໃນບາງດ້ານຄື :
 - + ປ່ອຍລາຄາສິນຄ້າຕາມກົນໄກຕະຫລາດ
 - + ປ່ອຍອັດຕາແລກປ່ຽນໃຫ້ລອຍຕົວ
 - + ປັບປຸງລະບົບການເງິນ ແລະ ທະນາຄານ

- + ປຸງປຸງລົດວິສາຫະກິດ ເປັນຮູບເອກະຊົນ
- ຄວາມຄືບໜ້າຂອງເສດຖະກິດ
 - + ຜັດຕະການເຕີບໂຕ : 5.8% ແລະຄາດໄວ້ 7% ແຕ່ປີເຖິງປີ 2000
 - + ໄຂເງິນເຟີ້ : 5.8%
- ແຕ່ປີເຖິງປີ 2000 ນະໂຍບາຍເສດຖະກິດຂອງລາວ ເນັ້ນໃຫ້ຄວາມສຳຄັນໃນ 3 ດ້ານຕົ້ນວ່າຄື:
 - + ພັດທະນາສ້າງເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າພັດທະນາ
 - + ພັດທະນາການຄົມມະນາຄົມ
 - + ພັດທະນາການອຸດສາຫະກຳປ່າໄມ້

2. ການຮ່ວມມືພູມິພາກ

ກ. ບັນຫາຄວາມຫມື່ນສ້າງພູມິພາກ

- ກອງປະຊຸມຄວາມຫມື່ນສ້າງໃນເດືອນ ກໍລະກົດ ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ
 - + ສ້າງຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈ
 - + ຈຳລັດການແຂ່ງຂັນເພີ່ມສ້າງກຳລັງທະຫານ

ຂ. ບັນຫາການຮ່ວມມືທາງການເມືອງ

- ລາວທີ່ເປັນນັກສ້າງເກດການຂອງອາຊຽນ
- ໄທໄດ້ເຂົ້າເປັນສະມາຊິກບໍ່ຮ່ວມກຸ່ມ

ຄ. ບັນຫາການຮ່ວມມືເສດຖະກິດ

- ສື່ຫລຸ່ມເສດຖະກິດ: (ລາວ-ໄທ-ຈີນ-ພະມ້າ)
 - + ເປັນຄວາມຕ້ອງການຂອງລາວໃນການພັດທະນາພາກເຫນືອ
 - + ຈະອີງອາໄສພາກເອກະຊົນ ແລະອີງການຈັດຕັ້ງສາກົນເປັນຫລັກດຳເນີນການປະຕິບັດ
 - + ມີ 1 ປະເທດ ຈຶ່ງຕ້ອງມີການສຶກສາດ້ານຂອບເຂດນະໂຍບາຍ, ດ້ານກົດໝາຍ, ດ້ານເງິນຕາ
 - + ຄົມມະນາຄົມທາງບົກອາດສະດວກ
 - + ຄົມມະນາຄົມທາງນັກ ຕ້ອງໄດ້ສຶກສາແລະມີເອກະສານເພາະກ່ຽວກັບເສັ້ນຊາຍແດນ, ສະພາບແວດລ້ອມ.
- ອຳພັນສາເສົ້າ: (ລາວ-ໄທ-ຫວຽດນາມ)

- + ຜ່ານທາງເລກ 12 ເປັນເຂດອຸດສາຫະກຳ
- + ຜ່ານທາງເລກ 8 ເປັນເຂດກະສິກຳ
- ສາມຫລ່ຽມມີລະບົດ (ລາວ-ໄທ-ກຳປູເຈຍ)
- ການນຳໃຊ້ແມ່ນ້ຳຂອງ
 - + ກຳລັງປັບປຸງອົງການແມ່ນ້ຳຂອງໃຫ້ອອດຄ່ອງກັບສະພາບການໃໝ່
 - + ນ້ຳຈະກາຍເປັນໃຈກາງໃນການຮ່ວມມື ຕະຫລົກສັດແຍ້ງກັນ

V ປັດສະນະລຸບ

- ຈັງຫວະ ແລະການພັດທະນາຂອງລາວຈະດຳເນີນແບບຄ່ອຍເປັນຄ່ອຍໄປ ຈັງຫວະຊ້າແຕ່ ໃຫ້ຫມັ້ນຄົງແນ່ນອນ
- ລາວຈະບໍ່ພັດທະນາແບບກ້າວກະໂດດ ແມ່ນອີງໃສ່ປັດໃຈຕົວຈິງຄື :
 - + ລະດັບຂີດຄວາມສາມາດ້ານວິຊາການ ແລະອົບຮົມຂອງລາວເອງ
 - + ຮັກສາການສົມມະດານພາຍໃນສັງຄົມ ເອົາສັງຄົມນ້ຳເຂດຖະກິດ
 - + ຮັກສາລັດທະນະທຳ ແລະສະພາບແວດລ້ອມ
- ເປົ້າໝາຍສະເພາະໜ້າ ພັດທະນາ ບຸກຄະລະກອນ ກໍຄືໃຊ້ບພະຍາກອນມາດູດ ໄພອຄວາມສາມາດນ້ຳໜ້າເຂດຖະກິດ.

นักลงทุนจากไทยที่ได้รับอนุมัติโครงการลงทุนใน สปป.ลาว จาก
กระทรวงพาณิชย์ร่วมกับต่างประเทศ

(1) ธุรกิจสิ่งทอ

1. Manangkong Mitaphab Co.
ลาว : ไทย 8 : 92 ทุน 207,000 USD
2. Lao Chintaphone Ltd.
ลาว : ไทย 28 : 72 ทุน 231,000 USD
3. NRT Corporation Co., Ltd.
ลาว : ไทย 33 : 67 ทุน 84,000 USD
4. Vientiane Tailoring No.1
ลาว : ไทย 51 : 39 ทุน 542,000 USD
5. Cristal Garment Co., Ltd.
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 200,000 USD
6. Lao Enterprise Garment
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 483,000 USD
7. Laenan Lao Ltd.
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 100,000 USD
8. Apontao Co., Ltd.
ลาว : ไทย 49 : 51 ทุน 495,000 USD
9. V.Kinter (Lao) Garment Co., Ltd.
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 800,000 USD
10. Lao Garment & Knitting Factory
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 232,000 USD
11. V.T. Lao-Hometex Co., Ltd.
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 500,000 USD

(2) ธุรกิจนำเข้า/ส่งออก

1. Agro Promotion Co.
ลาว : ไทย 50 : 50 ทุน 200,000 USD
2. Lao Intertrade Co., Ltd.
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 100,000 USD
3. LAO Hung Hueng
ลาว : ไทย 50 : 50 ทุน 180,000 USD
4. Lao Wood Product
ลาว : ไทย 10 : 90 ทุน 300,000 USD
5. V.I.T.
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 100,000 USD

6. Lao Pharmacie
ສາງ : ໂທຍ 40 : 60 ກຸນ 100,000 USD
7. V.P.P. Import-Export
ສາງ : ໂທຍ 33 : 67 ກຸນ 84,000 USD
8. Trivanit Ltd.
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 1,500,000 USD
9. Viengkakhom
ສາງ : ໂທຍ 40 : 60 ກຸນ 100,000 USD
10. Development Indochina
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 100,000 USD
11. Agriculture Im-Export Co.,Ltd.
ສາງ : ໂທຍ 30 : 70 ກຸນ 404,000 USD
12. Lao Export Promotion Ltd.
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 6,300,000 USD
13. Thien An Co.,Ltd.
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 71,000 USD
14. Thien An Co.,Ltd.
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 71,000 USD

(3) ກຸ່ມອຸດສາຫະກຳໄມ້

1. Phay Kiao Co.
ສາງ : ໂທຍ 50 : 50 ກຸນ 173,000 USD
2. Rattan Drying Factory
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 246,000 USD
3. Wood Enterprise
ສາງ : ໂທຍ 50 : 50 ກຸນ 200,000 USD
4. Lao Wood Product
ສາງ : ໂທຍ 30 : 70 ກຸນ 2,800,000 USD
5. Sliced Baner and Wood Industry
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 1,217,000 USD
6. Wood Product "Say Phon Luang"
ສາງ : ໂທຍ 40 : 60 ກຸນ 200,000 USD
7. Modern Sawmill
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 1,100,000 USD
8. Lao Japanese Wooden Products
ສາງ : ໂທຍ 60 : 40 ກຸນ 511,000 USD
9. Wood & Industrial Processing Factory
ສາງ : ໂທຍ 0 : 100 ກຸນ 200,000 USD

10. Lao Wood and Products Co.Ltd.
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 333,000 USD
11. Wood Factory Vientiane Municipality
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 300,000 USD
12. Wood Processing 1 May
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 1,072,000 USD
13. Lao Igelts Company Co.,Ltd.
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 662,000 USD

(4) ธุรกิจเหมืองแร่/น้ำมัน

1. Mon Thian Thong Ltd., Part
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 246,000 USD
2. Maynrich Co., Ltd
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 200,000 USD
3. Viengsavanh Partnership Ltd
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 500,000 USD

(5) ธุรกิจอุตสาหกรรม/หัตถกรรม

1. Taksin Development Ltd. (บมลัทธิ)
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 20,000 USD
2. VDX
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 258,000 USD
3. Electric wire Plastic Factory
ลาว : ไทย 46 : 54 ทุน 550,000 USD
4. Vientiane Motor International
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 40,000 USD
5. Aronatic Oil Factory (บมลัทธิ)
ลาว : ไทย 51 : 49 ทุน 28,000 USD
6. B.A.Jewellery Ltd.
ลาว : ไทย 50 : 50 ทุน 100,000 USD
7. Yasoub No. 1,2 Thapawong International
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 2,800,000 USD
8. Deo Pha Souk
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 79,000 USD
9. Phanit Lao-Thai
ลาว : ไทย 10 : 90 ทุน 400,000 USD
10. Industry Development Co.
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 35,000 USD
11. Cultural Product Co.
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 100,000 USD

12. Chai Sun Wood Engineering Co., Ltd
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 100,000 USD
13. Cama Craft
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 100,000 USD
14. Alcohol 95 Degree Factory
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 2,000,000 USD
15. Lao Handicraft Development
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 37,000 USD
16. Manirath Factory Ltd.
ลาว : ไทย 2 : 98 ทุน 800,000 USD
17. Yong Machinery Co., Ltd
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 400,000 USD
18. Lao Honda Motor Co., Ltd
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 700,000 USD
19. Plastic Factory
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 263,000 USD
20. Inter Aluminium
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 20,000 USD
21. Golden Rattan Dan Xang Factory
ลาว : ไทย 4 : 96 ทุน 280,000 USD
22. Uni Pipe Industry Co., Ltd.
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 120,000 USD
23. Lao-China Sokdy Tabacco Co., Ltd.
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 150,000 USD

(6) ธุรกิจก่อสร้าง

1. Mit Sam Phanh Construction
ลาว : ไทย 2 : 98 ทุน 239,000 USD
2. Khobvonglom Construction & Repair
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 2,400,000 USD

(7) ธุรกิจโรงแรม/ท่องเที่ยว/ภัตตาคาร

1. Lao Pacific
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 16,183,000 USD
2. Lao Ambassador Hotel
ลาว : ไทย 51 : 49 ทุน 768,000 USD
3. Asia Pavilion Hotel
ลาว : ไทย 17 : 83 ทุน 240,000 USD
4. Riverview Hotel
ลาว : ไทย 65 : 35 ทุน 460,000 USD

5. Khamsouane Hotel/Tourism
ลาว : ไทย 87 : 33 ทุน 240,000 USD
6. Veng Peace Lane Xang Co., Ltd.
ลาว : ไทย 20 : 80 ทุน 91,000,000 USD

(8) ธุรกิจธนาคาร/ประกันภัย

1. Joint Development Bank
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 4,00,000 USD

(9) ธุรกิจขนส่ง/บริการซ่อมแซม

1. Lao Metro State Private Enterp Co.,
ลาว : ไทย 30 : 70 ทุน 160,000 USD
2. T.L Enterprise (lao) Co., Ltd.
ลาว : ไทย 51 : 49 ทุน 200,000 USD

(10) ธุรกิจการเกษตร

1. Charoen Roj Ltd. Partnership
ลาว : ไทย 0 : 100 ทุน 30,000 USD
2. Asia Tech Co., Ltd.
ลาว : ไทย 5 : 95 ทุน 8,000,000 USD

(11) ธุรกิจที่ปรึกษา

1. I B L Consultants (Lao) Limited
ลาว : ไทย 40 : 60 ทุน 40,000 USD
2. Betals Ltd.
ลาว : ไทย 34 : 66 ทุน 18,000 USD

ຈຸດຜ່ານແດນຖາວອນ ແລະຈຸດຜ່ອນປົນ
ລະຫວ່າງ ລາວ-ໄທ

ຈຸດຜ່ານແດນສອງໄທ

1. ທ່າສະເດັດ ອ.ເມືອງ ຈ.ຫນອງຄາຍ
2. ທ່າແພສະຫນາດປົນ ອ.ເມືອງ ຈ.ຫນອງຄາຍ
3. ທ່າສົ້ມ ອ.ເມືອງ ຈ.ມຸກດາຕາຍ
4. ອ.ເມືອງ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ
5. ສູງເມັກ ອ.ພິບູນມັງສາຫາຍ ຂ.ອຸບົນຮາຊະທານີ
6. ອ.ຊຽງແສນ ຈ.ຊຽງຮາຍ
7. ອ.ຊຽງແສນ ຈ.ຊຽງຮາຍ
8. ອ.ເສມມະລາດ ອ.ອຸບົນຮາຊະທານີ
9. ບ້ານປາກຫົວ ຈ.ເລີຍ
10. ບ້ານສົກໄຕ້ ຈ.ເລີຍ
11. ອ.ຊຽງຄາຍ ຈ.ເລີຍ
12. ອ.ບົງກາຍ ຈ.ຫນອງຄາຍ
13. ອ.ທ່າອຸເຫນ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ
14. ອ.ທາດໜະນິມ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ

ຈຸດຜ່ານແດນສອງລາວ

1. ທ່າເດື່ອ ກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ
2. ທ່ານາເລີງ ກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ
3. ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ
4. ທ່າແຮກ ແຂວງຄຳມ່ວນ
5. ເມືອງປາກເຊ ແຂວງຈຳປາສັກ
6. ເມືອງຫົວຍຊາຍ ແຂວງບໍ່ແກ້ວ
7. ເມືອງຕື້ນເຜີ້ງ ແຂວງບໍ່ແກ້ວ
8. ເມືອງລະຄອນເຜີ້ງ ແຂວງສາລະວັນ
9. ເມືອງແກ່ນຫົວ ແຂວງໄຊຍະບູລີ
10. ບ້ານວັງໃໝ່ ແຂວງວຽງຈັນ
11. ເມືອງສາຍະຄາຍ ແຂວງວຽງຈັນ
12. ປາກຊັນ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ
13. ເມືອງຫີນປູນ
14. ເມືອງເຊບຶ້ງໄຮ່

ຈຸດຜ່ອນປົນຊາຍແດນລາວ-ໄທ

ຈຸດຜ່ອນປົນໄທ

1. ອ. ທ່າອຸເຫນ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ
2. ອ. ທາດໜະນິມ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ
3. ບ້ານຫນອງປີ ອ.ທ່າລີ້ ຈ.ເລີຍ
4. ບ້ານນາກະເຊັງ ອ.ທ່າລີ້ ຈ.ເລີຍ
5. ອ.ບ້ານແພງ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ
6. ອ. ບ້ານແພງ ຈ.ນະຄອນໜະນິມ
7. ອ. ຊຽງຄາຍ ຈ.ເລີຍ
8. ບ້ານເມືອງແພ່ ອ.ນາແຕ້ວ ຈ.ເລີຍ
9. ບ້ານນາຮ່າ ອ.ດ່ານຊ້າຍ ຈ.ເລີຍ
10. ບ້ານຮວກ ອ.ຊຽງຄຳ ຈ.ໜະຍົາ
11. ບ້ານໃໝ່ຊາຍແດນ ອ.ຊຽງຮາຍ ຈ.ນ່ານ

ຈຸດຜ່ອນປົນລາວ

1. ເມືອງຫີນປູນ ແຂວງຄຳມ່ວນ
2. ເມືອງເຊບຶ້ງໄຮ່ ແຂວງຄຳມ່ວນ
3. ເມືອງແກ່ນຫົວ ແຂວງໄຊຍະບູລີ
4. ບ້ານເມືອງຫມໍ່ ເມືອງແກ່ນຫົວ ແຂວງໄຊຍະບູລີ
5. ເມືອງປາກກະວີງ ແຂວງຄຳມ່ວນ
6. ເມືອງສອງຕ້ອງ ແຂວງຄຳມ່ວນ
7. ເມືອງສາຍະຄາຍ ແຂວງວຽງຈັນ
8. ບ້ານເມືອງແພ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ
9. ບ້ານເມືອງແພ່ ແຂວງໄຊຍະບູລີ
10. ເມືອງຊຽງຮ່ອນ ແຂວງອຸດົມໄຊ
11. ເມືອງຊຽງຮ່ອນ ແຂວງອຸດົມໄຊ

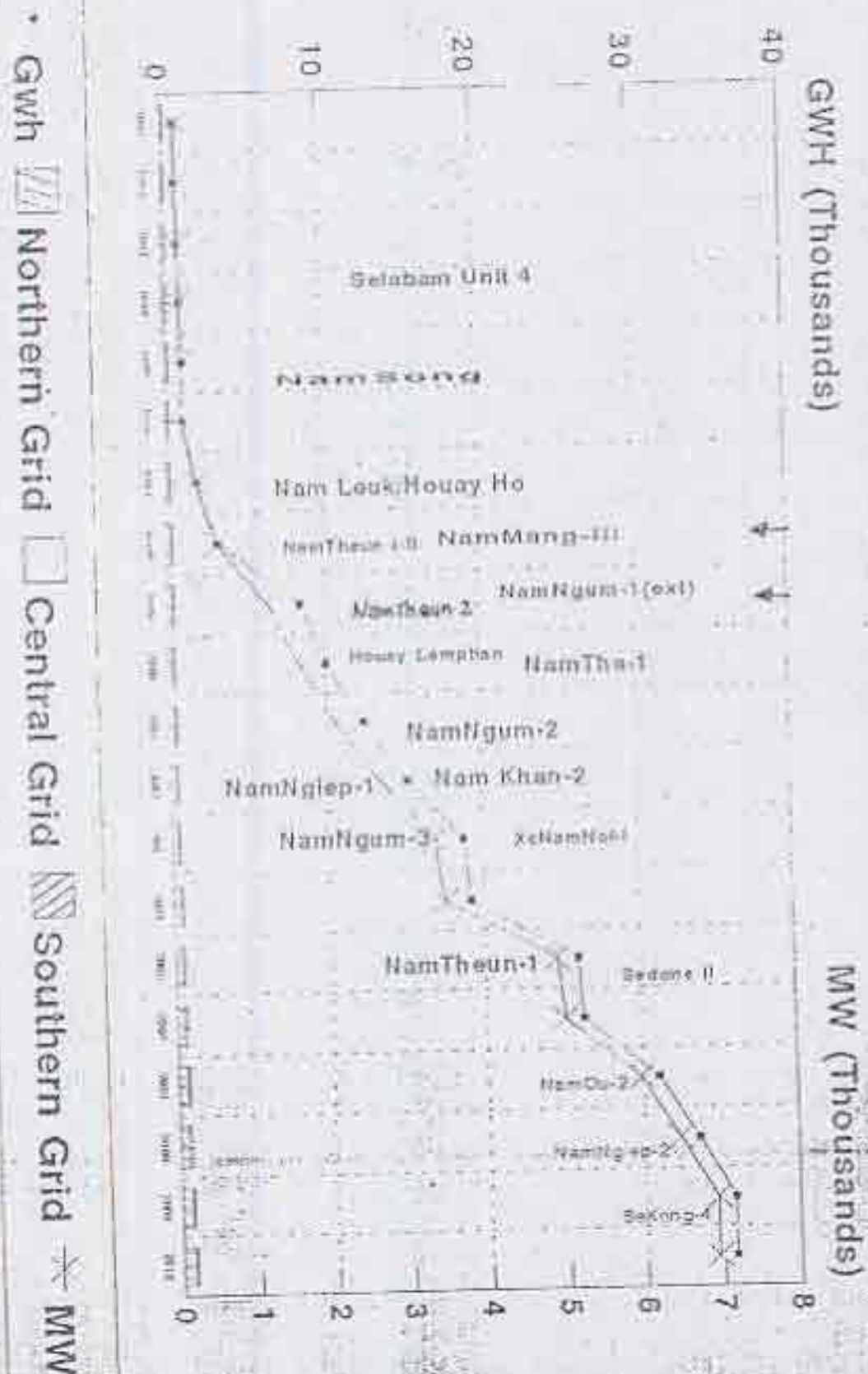
ໂຄງໝວຍໂຮງໂຮງຜັກໄຟຟ້າ

1. ມໍ້າດຳ 1.	250 MW.
2. ມໍ້າດຳ	
3. ມໍ້າຊຸດຊຸງ	
4. ມໍ້າດຳ 1.	
5. ມໍ້າດຳ 2.	320 MW.
6. ມໍ້າດຳ 3.	400 MW.
7. ມໍ້າດຳ	100 MW.
8. ມໍ້າດຳ 1	400 MW.
9. ມໍ້າດຳ 1/2	210 MW.
10. ມໍ້າດຳ 2	600 MW.
11. ເຊລະເບົາ	
12. ເຊລໄຄມ 2	50 MW.
13. ເຊລຊຸດ	
14. ຫວຍສຳລັບ	75 MW.
15. ເຊມ້າຍຄຍ	530 MW.
16. ເຊມ້າຍພານ	390 MW.
17. ເຊມ້າຍພະນັດ	
18. ເຊມ້າຍ	2000 MW.
19. ຫວຍ	150
20. ເຊມ້າຍໄຟ	
21. ມໍ້າດຳ	1080 MW.
22. ມໍ້າດຳ	440-600 MW.
23. ມໍ້າດຳ	40 MW.
24. ມໍ້າດຳ	170 MW.

1,500 Mw to be developed : 1993-2000

Project No	Name	Installed Capacity (MW)	Annual Generation (GWh)	STATUS	REMARK
1	NAM NGUM 1	150	855	1971	1971-85
2	XESET	45	181	1991	
3	SELABAM	5	34	1993	1993-93
4	NAM THEUN 2	600	4,538	FS/1991	PPS 600-1,200 MW
5	SEDON 2	54	315	FS/1991	PPS 54-108 MW
6	NAM SONG	0	125	FS/1992	
7	NAM LEUK	40	181	FS/1993	
8	NAM MANG 3	30	169	FS/1991	
9	NAM THEUN 1/2	210	1,500	FS/1993	PPS 210-420 MW
10	NAM NGIEP 1	125	2,117	PF/1993	
11	NAM NGUM 2	400	2,135	PF/1993	
12	NAM THEUN 1	400/1,120	1700/6,779	PF/1993	
13	NAM NGUM 3	700	3,515	DS/1993	
14	NAM NGIEP 2	405	2,487	DS/1993	
15	HOUAY LAMPHAN	185	648	NU/1993	
16	NAM KHAN 2	115	726	DS/1993	
17	XENAMNOI 1	120	420	DS/1993	
18	SEKONG 4	170	2,327	DS/1993	
19	NAM THA 1	230	1,134	DS/1993	
20	NAM OU 2	950	4,718	DS/1993	
21	HOUAY HO	190	657	DS/1993	
22	UPPER NAM HAI	800		DS/1992	PUMPED STORAGE
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					
45					

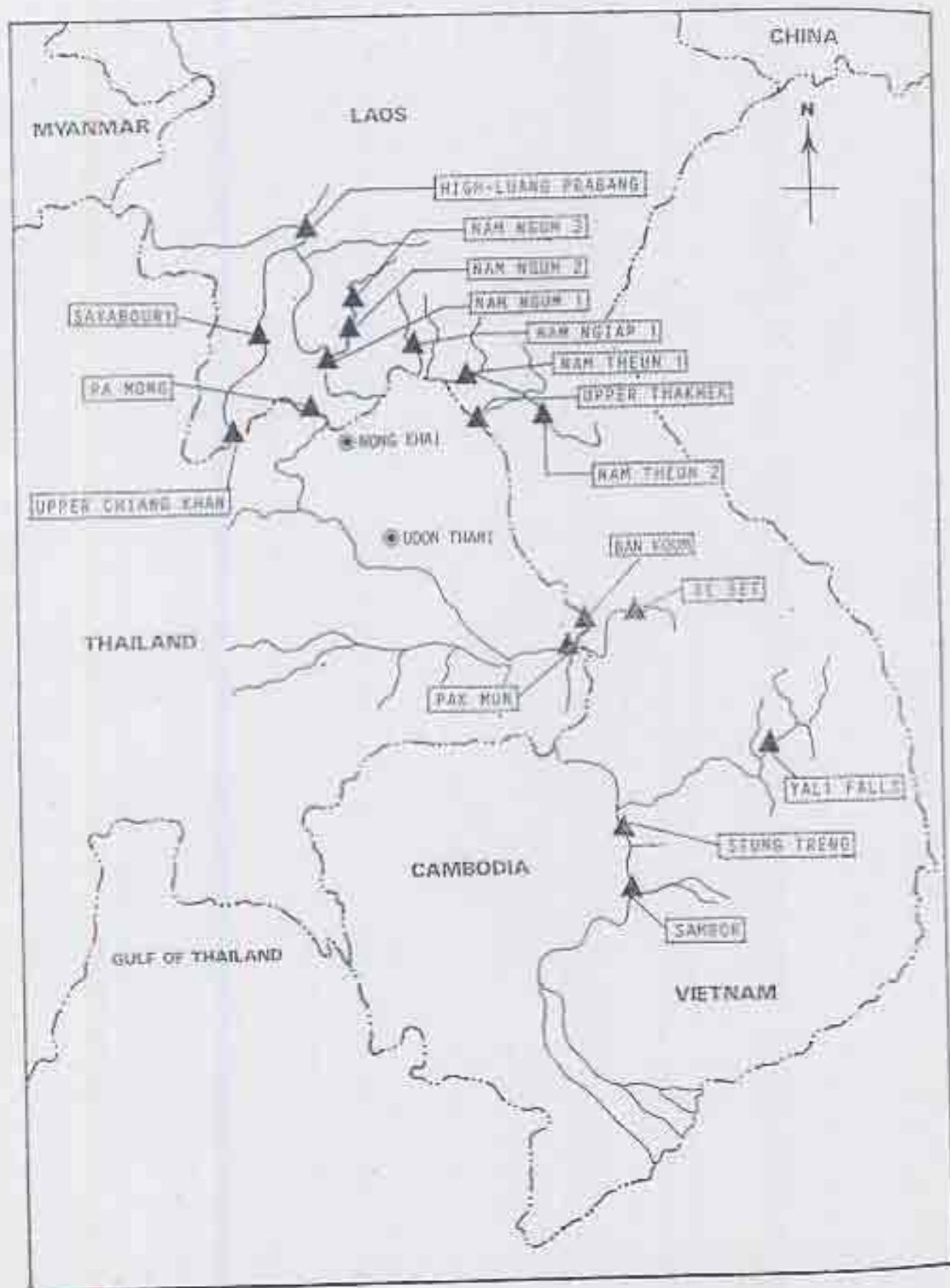
LAO PDR - POWER DEVELOPMENT PLAN PDP(1): 1991-2010

แผนที่แสดงที่ตั้งโครงข่ายไฟฟ้า
พลังงานในประเทศลาว
และ
แผนที่โครงข่ายถนนเชื่อมโยง

สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่แสดงที่ตั้งโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในประเทศลาว

โครงข่ายถนนเอเชียไมเอ: ลำดับความสำคัญตามหลักเกณฑ์ของการประชุมผู้แทนระดับรัฐมนตรี ๑๒ ประเทศ ครั้งที่ ๑

